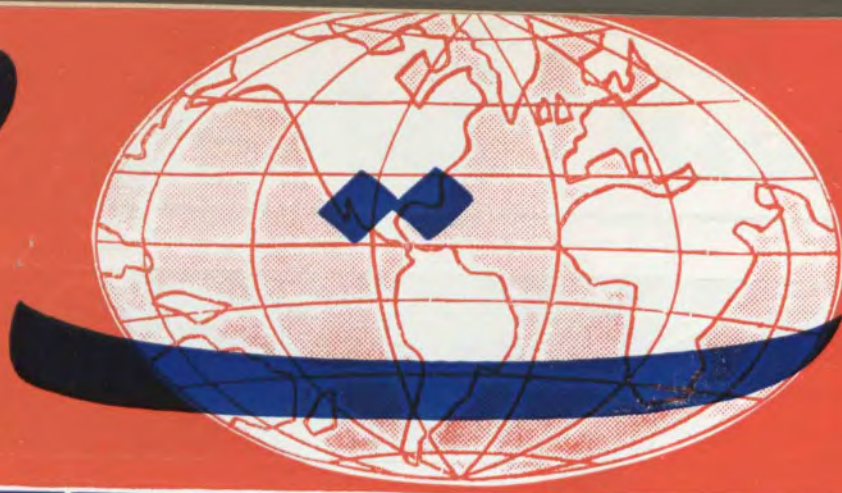

شیر

روز

صاحب امتیاز و مدیر مسئول
دکتر محمد حسین یزدانقر
تهران کوچه برلن شماره ۵۴
تلفن: ۳۱۱۳۴۸

مجله علمی و اقتصادی
یکم مهر ماه ۱۳۴۹ - ۲۳ سپتامبر ۱۹۷۰

سال ششم
شماره شصت و پنجم
تک شماره ۲۵ ریال

افتتاح فروشگاه بزرگ ایران

در خیابان پهلوی

شرح در صفحه ۳۵

REGISTERED IN IRAN
UNDER No-31

هر لحظه ممکن است حوادث ثروت
و جان شما را بوادى نیستى بسپارد

شرکت بیمه یورک شایر محدود
۱۷۵ میلیون لیره استرلینگ برای قبول انواع بیمه: آتش سوزی - اتومبیلهاى بارى سوارى - باربرى (داخلى واردات و صادرات) - حوادث شخصى - خسارات شخص ثالث - حوادث ساختنى و غیره آماده است.
برای کتب اطلاعات بیشتر بنامى کى ایران: شرکت بیمه یورک شایر محدود - خیابان امیرکبیر شماره ۵ - تهران
تلفنهای: ۳۰۴۰۶۲ - ۳۰۴۰۶۳ - ۳۰۴۰۶۴ - ۳۰۴۰۶۵ - ۳۰۳۹۶۱ - ۳۳۷۲۷۳ - قلکس ۲۱۱۲
یا بر شعبه خوزستان: شرکت بیمه یورک شایر محدود - خیابان پهلوى شماره ۹۶ - تلفنهای ۲۴۶۰ - ۲۴۶۱ - تلکس ۴۰۳۲ - راهزیا

THE YORKSHIRE INSURANCE CO. LTD.
ESTABLISHED 1824 INCORPORATED IN GREAT BRITAIN
ASSETS EXCEED £ 175,000,000

IRAN AGENCY, 5. AMIR KABIR AVE., TEHERAN

PHONES: 304062 - 304063 - 304064 - 304065 - 303961 - 337673 - TELEX 2112

KHUZISTAN BRANCH; 96, PAHLAVI AVENUE - KHORRAMSHAHR
PHONES 2460 - 2461 TELEX 4032

نقشه اقتصادی

نظریه‌های اقتصادی در گذشته تا حدود زیادی با زمان خود ارتباط داشته‌اند. هر یک از مکاتب اقتصادی اعادارند که وسیله و طریق شناسائی دقیق و منظم جهان هستند این مکتب‌ها کوشیده‌اند تا همچون دانشمندان علوم فیزیک و شیمی و طبیعی روابط واقعی قضایا را بنحوی توضیح بدهند که انسان بتواند نتایج آنچه را که بعد اتفاق می‌افتد با خود بشردی وجود آورنده آنست تا اندازه‌ای پیش‌بینی نماید طبیعی است که بی‌بردن به مسائل باچنین ترتیب، انسان را توانا می‌سازد تا از مخاطرات احتمالی و تحصیل نتایج نامطلوب دوری گزیند. مکاتب اقتصادی در ادعاهای علمی خود با اندازه کافی پیروزی بدست نیاورده‌اند زیرا گرفتن اینکه از تعدادی مفروضات معین، نتایج مسلم و قطعی بدست می‌آید تا اندازه زیادی از احتیاط بدور است زیرا معمولاً مفروضات انتخاب شده با واقعیات دنیای خارج مطابقت لازم را ندارند. عوامل زیادی باعث می‌شود که نتیجه‌گیری در علم که موضوع آنها انسان و جامعه است از علم و میکه موضوع آنها جمادات میباشد دشوارتر گردد. از جمله اینکه اگر نمونه کوچکی از رفتار یک فرد انسانی را در نظر بگیریم اطمینان باینکه این نمونه معرف رفتار عمومی افراد بشر باشد کمتر از موردی است که نمونه‌ای از اجسام انتخاب شود و بدین علت تشکیل افکار منطقی و منظم اقتصادی بر اساس چند مورد ساده در رفتار بشر چندان قابل اعتماد نخواهد بود و مخصوصاً خطر اشتباه هنگامی زیادتر میشود که تنه مفروضات را در نظر بگیریم و از مشاهده عینی بهره‌گیری. مسئله اینست که آیای توانیم علم اقتصادی داشته باشیم که بتواند مسائل اجتماعی را بطور دقیق توصیف نماید و بتواند آنرا برای آنچه که در آینده موثر است بکاربرد. افراد و بنگاه‌ها برای کار خود نقشه‌هایی طرح می‌نمایند و میکوشند تا آنها را عملی سازند. علمای اقتصاد این کار را می‌پذیرند و آنرا موجه میدانند ولی بسیاری از آنان لزوم نقشه‌های اقتصادی را از لحاظ علمی و بین‌المللی قبول ندارند.

دردوره فیزیوکراتها بسیاری کشورها نقشه‌های اقتصادی طرح نمودند و اجرا کردند و اگر چه قسمتی از این برنامه‌ها زائد و بی‌مطالعه و بی‌مغز طرح ریزی شده بود با اینحال نتایج مطلوبی بیار آورد البته علمای اقتصاد کلاسیک عقیده داشتند که مردم را باید در فعالیتهای اقتصادی کاملاً آزاد گذاشت اما در دنیای امروز پیش از هر زمان دیگر بر اهمیت قدرت و دخالت دولت در اقتصاد کشور افزوده شده، حتی اگر دولت هیچگونه قدرتی مستقیماً روی تولید و قیمت‌ها و تجارت اعمال ننماید با اینحال اقداماتش در مورد مالیات و استقرار و بانک و پول و غیره، اثرات بزرگی در وضع اقتصادی کشور بطور کلی خواهد داشت. در کشورهای سوسیالیستی که دولت تنها دستگاه تولید و توزیع کالامی باشد باز هم طرح نقشه‌های اقتصادی مهمترین قسمت برنامه آنها را تشکیل میدهد، بطور کلی مفهوم نقشه اقتصادی آنست که هرگونه تصمیمی در باره مسائل اقتصادی باید بوسیله یک دستگاه مرکزی که دارای اختیارات قانونگزاری است گرفته شود و این روش بخاطر آنکه فعالیت‌های پراکنده را در یک مجرای صحیح و معین کانالیزه میکند ارزش اساسی دارد و با وجودیکه توجه عمومی کشورهای جهان به طرح نقشه‌های اقتصادی یعنی انتخاب هدفهای اقتصادی و تعیین سیاستهای عمرانی و تولیدی روز بروز افزایش می‌یابد مع هذا هنوز هم دانشمندان وجود دارند که شدت از سنت کلاسیک‌ها پیروزی میکنند و بر نامه‌ریزی اقتصادی را مورد حمله و انتقاد قرار میدهند اما همانطور که گفتیم دلایل آنان چندان موجه نیست و با واقعیات دنیای کنونی وفق نمیدهد. اندیشه اشخاص مختلف در باره نقشه اقتصادی هر چه باشد حقیقت اینست که ملت‌ها به حکم ضرورت ناچار شده‌اند برای قسمتهای عمده‌ای از فعالیت‌های اقتصادی خود به طرح نقشه بپردازند. روشن است که هیچ کشوری نمیتواند با آزاد گذاشتن نظام منفعت خصوصی و پیروی از سنت اقتصاد لیبرال جامعه خود را به هدفهای مطلوب برسد و توسعه اقتصادی برساند حتی جنگجویان جنگ جهانی اول و دوم مانند ایالات متحده آمریکا، فرانسه انگلیس آلمان و شوروی نیز هر کدام برای پیروزی در مصاف، نقشه‌های وسیع اقتصادی طرح و اجرا کردند در اینجا تذکر یک نکته ضروری است مبنی بر اینکه دخالت دولت در مسائل اقتصادی از طریق طرح و اجرای نقشه‌های اقتصادی هیچگاه بمعنی حکومت دیکتاتوری نیست و اگر چه احتمالاً اشتباهاتی در کار بر وز خواهد کرد با این وجود بطور کلی نقشه اقتصادی در جهان معاصر برای آلمیه کشورهاییکه مایل به رشد و توسعه اقتصادی میباشد ضرورت حیاتی دارد.

مهمترین مطالب این شماره:

۳	صفحه
۵ و ۶	سرمقاله
۶	خبرهای اقتصادی
۷	تکنولوژی محصولات دامی
۹	صادرات ایران
۱۱	سیری در اقتصاد اجتماعی ملل
۱۳	ذغال سنگ ایران
۱۵	شرکتهای تعاونی کشور ما
۱۶	سازمان رفاه اجتماعی بحریه بازرگانی نروژ
۲۰	نقش بریتانیا در تعاون کشورهای ماوراء بحار
۲۳	روغن موتور و منابع تولید آن در ایران
۳۴ تا ۳۷	فرار مغزها یا فزونی مغزها
۳۶	گزارش شرکتهای تعاونی روستائی
۳۹	منطقه تهران (پاورقی جدید ثروت ملل)
۴۲	حفظ نباتات
۴۹	دستور انتقال املاک مالکان سنسنتف
۵۲	اکتشاف و تولید و تصفیه نفت ایران در ماه ژوئیه ۱۹۷۰
۵۷	خلاصه آمار اتحادیه بین‌المللی شرکتهای تعاونی
	از دواج اقتصادی با سرمایه‌های خارجی
	بخش انگلیسی

معارفه با استادان جدید

موسسه آموزش و تحقیقات تعاونی دانشگاه تهران

دوشنبه شب نهم شهریورماه بدعوت آقای دکتر کاظم ودیمی رئیس موسسه آموزش و تحقیقات تعاونی دانشگاه تهران جهت معارفه با استادان جدید آن موسسه ضیافتی بشام در محل اوین برپا بود و ضمن آن استادان قدیم موسسه با آقایان دکتر غلامرضا سلیم، دکتر دولو قاجارودکتر بیدارمنز که اخیراً باستاد یاری بتوان استاد تمام وقت بآن موسسه منتقل شده‌اند آشنا گردیدند.

آقای دکتر غلامرضا سلیم از مدت‌ها قبل معاونت و استادی موسسه را برعهده داشته و یکی از پایه‌گذاران این موسسه بشمار میرود منتها انتقال ایشان بعنوان استاد تمام وقت اخیراً عملی شده است اما آقایان دکتر دولو قاجارودکتر بیدارمنز در حالیکه سابقه استادی در دانشگاه‌های داخل و خارج دارند برای اولین بار در موسسه تعاونی به تدریس می‌پردازند.

درس‌میز شام آقای دکتر ودیمی رئیس موسسه آموزش و تحقیقات تعاونی دانشگاه تهران بپیرامون تاریخچه و پیشرفت و تکامل موسسه بهانات موثری ایراد کرد که همراه با پذیرائی گرم و دانشگاهانه ایشان خیلی بیشتر بدل نشست.

لازم به تذکر است که موسسه آموزش و تحقیقات تعاونی دانشگاه تهران همکاری علمی و تحقیقاتی نزدیکی با مجله ثروت ملل دارد بطوریکه مقالات آقای دکتر ودیمی و گزارشات تحقیقات تعاونی موسسه مرتباً در این مجله بچاپ میرسد و علاوه بر آن آقای دکتر محمدحسین یزدانف مدیر ثروت ملل نیز در آن موسسه به تدریس بعضی دروس تعاون مشغول است.

جیره بندی آب در اصفهان

خبرنگار ما از اصفهان گزارش میدهد که این شهر سرسبز امسال با کم آبی بیسابقه ای روبرو شده بطوریکه در جاهای اصفهان اکثر آب نیست و آب لوله کشی هم به همین علت کم آبی در منبع اصلی فشار لازم را ندارد تا آنجا که در بیشتر خانه ها آب جیره بندی شده است باید دانست که اصفهان طی ۵۰ سال گذشته همواره آب کافی داشته متنها بر اثر افزایش جمعیت آن از ۶۰ هزار نفر به ۲ میلیون نفر (با حومه) اکنون خطر کم آبی بیش از هر زمان دیگر در آنجا محسوس شده است این موضوع علاوه بر ایجاد ناراحتی برای مردم باعث شده است که نهاریکه در شهر اصفهان جاریست بجای آب زلال پر از لجن و کثافت شده و بوی مشمئز کننده آن توریستها را ناراحت سازد باینجهت شایسته است مخصوصا نهاری را که از اماکن تاریخی من جمله مدرسه چهارباغ چهل ستون میدان نقش جهان، مدرسه ملاعبده الله وغیره میگذرد لاروسی کنند بنظر میرسد که بهترین چاره رفع کم آبی اصفهان انتقال آب کارون بآن شهر باشد که گرچه مستلزم هزینه گزافی است ولی ظاهرا با توجه به احداث ذوب آهن و توسعه تاسیسات صنعتی وابسته بآن چاره ای جز این نیست

۳۶ میلیون تن چغندر

رشد مکانیزاسیون کشت چغندر به ۳۶۰۰۰ هکتار رسید در سال جاری با وجود نقصان وارندگی در مناطق مختلف زراعی بسبب فعالیت مداوم ماموران و کارشناسان کشاورزی و اعمال روشهای صحیح زراعی تولید محصول چغندر قند نکستی حاصل نموده بلکه محصول چغندر قند امسال کشور حدود ۳ میلیون و ششصد هزار تن پیش بینی میشود

هم اکنون ۱۵۵۰۰۰ هکتار از اراضی مزروعی زیر کشت چغندر قند است که از این سطح ۳۶۰۰۰ هکتار بطور مگانه نیزه کامل عمل میشود

مسافرت وزیر کشاورزی

آقای ایرج وحیدی وزیر کشاورزی بریاست هیئتی از مقامات آن وزارتخانه برای بازدید از برنامه های کشاورزی کشورهای چین ملی و ژاپن روز ۳ شهریور به آن مناطق عزیمت نمودند

تولیدات فرآورده های دخانیات

مقدار تولید انواع فرآورده های دخانیات در یکماه اخیر بشرح زیر بوده است:

۱- انواع سیگار بتون فیلتر در کارخانجات مرکز ۸۹۵۰۰۰۰۰ عدد

۲- انواع سیگار بتون با فیلتر در کارخانجات مرکز ۲۹۷۰۰۰۰۰۰ عدد

۳- سیگار بزرگ ۵۱۶۶۰ عدد
۴- توتون پیپ ۵۲۲ کیلوگرم
۵- انواع توتون چوق در کارخانه های سقز ۱۴۶۰۰۰ کیلوگرم
۶- انواع تنباکو در کارخانه های اصفهان ۳۸۵۰۰۰ کیلوگرم

توزیع قند و شکر

بر اساس آمار رسیده از سازمان قند و شکر در چهارماه اول سال جاری جمعا مقدار ۸۲۷۵۸ تن قند و شکر بشرخ مقرر دولتی در اختیار عاملین فروش گذارده شده که با در نظر گرفتن هر کیلو یک ریال حق عاملیت قند بقرار کیلویی ۲۶ ریال و شکر هر کیلو ۲۴ ریال در دسترس مصرف کنندگان قرار گرفته است

مقدار توزیع قند و شکر در چهارماه اول سال جاری نسبت بمقدار توزیع قند و شکر در چهارماه مشابه سال قبل ۱۷٪ افزایش داشته است

ضمن آرد آمدن سازمان از محل فروش قند و شکر در تیرماه ۴۹ بالغ بر ۵۲۸۳۳۰۷۰۱ ریال بوده است

خرید محصولات

کشاورزی

بمنظور تأمین میوه و سبزی و تره بار کشور در فصول مختلف سال و همچنین جلوگیری از افزایش قیمت این محصولات جلسه ای با حضور مدیران عامل سازمانهای عمرانی کشور در محل وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی تشکیل شد

در این جلسه میزان تولید و نوع محصولات کشاورزی سازمانهای عمرانی کشور و همچنین احتیاجات مصرفی مردم مورد بررسی قرار گرفت و در این جلسه مقرر گردید بمنظور حمایت بیشتر از طبقه تولید کننده و مصرف کننده و همچنین تعدیل قیمت انواع میوه و تره بار و سبزی محصولات کشاورزی سازمانی عمران، چهرفت، قزوین، آب و برق خوزستان، که یک کیلو به و واحد کشت و صنعت خوزستان مطابق اصول صحیح بازاریابی برداشت و بسته بندی و حمل و در تمام فصول سال در جهت برقراری یک سیستم صحیح در توزیع آن در اختیار فروشنده ها و شبکه فرودستی گذاشته شود

بر اساس مذاکراتی که در این جلسه بعمل آمد و پس از اعلام میزان و نوع محصولات کشاورزی سالانه از طرف این سازمانها فروشنده ها فرودستی انواع میوه و تره بار و سبزی حاصله از فعالیتهای سازمانهای عمرانی کشور رادر چادر و شعبه های خود در تهران و شهرستانها در اختیار مصرف کنندگان خواهد گذاشت

سی امین سال سلطنت

شاهنشاه آریامهر

۲۵ شهریور ۴۹ سی امین سال سلطنت شاهنشاه آریامهر آغاز گردید، شاهنشاه آریامهر در مدت ۲۹ سال سلطنت خود برای بهروری ملت ایران و برای ترقی مملکت تلاشها، جانبازیها و مبارزات ستایش انگیزی کرده اند. بارها استقلال ایران رادر برابر تجاوزات خارجی حفظ کرده اند. شاه در ۲۹ سال سلطنت خود دارائی و زندگی خود را صرف بهروری ملت کردند

با تلاشهای بسیار، بکارهای روز افزون، با ابتکارات عظیم، با اصلاحات دامنه دار و انقلابی ایران رادر ردیف متری ترین ممالک جهان قرار دادند

در این روز ملت ایران آغاز سی امین سال سلطنت پادشاه بزرگ خود را جشن میگیرد و سلامت پیشوای عالیقدر خود را بدو دست دعای ملیله و تردید ندارد که در سال جدید سلطنت نیز، بر اثر تحقق آرمانهای معظم له و در پرتو هدایتها و رهبریهای شاهنشاه سطح رفاه و امنیت و ترقی ملت ایران بسه مرحله شگفت انگیزی خواهد رسید

این عید بزرگ ملی و این سر آغاز ساختمان ایران نو و تحول و پیشرو را صمیمانه به شاهنشاه آریامهر و خاندان بزرگ سلطنت و ملت ایران شاد باش میگوئیم

آموزش امور فنی سیلوها

بمنظور آموزش ۲۵۰ نفر متخصص برای اداره امور سیلوهای کشور یک دوره تعلیماتی دو ساله ترتیب داده شده که از اول سال تحصیلی آینده آغاز خواهد شد

در این دوره آموزشی که در موسسات حرفه ای کشور زیر نظر مکتبها و کارشناسان ماشین آلات سیلو با همکاری وزارتین آموزش و پرورش و کار و امور اجتماعی تشکیل خواهد شد دانش آموزان ضمن فرا گرفتن تعلیمات لازم با آخرین تحولات علمی مربوطه آشنا میشوند و ضمنا مامورانی که در موسسات حرفه ای کار میکنند نیز در این دوره آموزش خواهند دید این عده پس از پایان دوره آموزش بعنوان سرپرست امور فنی سیلوها و سیلوهای نواحی مختلف کشور اعزام خواهند شد

کتابهای تازه سازمان

مرکزی تعاون کشور

نشریه های شماره ۴۶ و ۴۷ سازمان مرکزی تعاون کشور بنام های نهفت تعاونی در سوئد و پیدایش تعاونی های اعتبار بدقت ثروت ملل رسید کتاب اول در زمینه بهبود وضع اقتصادی مردم سوئد از طریق تشکیل شرکت های تعاونی است که حاوی بررسیها و مطالعات طولانی آقای هانس هاندشن کتابدار متخصص آمار اتحادیه تعاونیهای سوئد و از متن فرانسه بفرانس بر گردانده شده است کتاب دوم داستانی است جذاب و دلپذیر که با زندگی انسانی آمیخته شده و با مهارت و استادی خاص یک داستان نویس

دراماتیک برشته تحریر در آمده است که البته یک داستان حقیقی است که از زبان مرد دانش پژوه و بیداردلی بعمل آمده است

امیدواریم سازمان مرکزی تعاون کشور همچنان در ادامه فعالیتها علمی و تحقیقاتی موفق باشد

بازگشت کارشناسان

شرکت دخانیات ایران

۲۳ تن از کارشناسان شرکت دخانیات ایران که بمنظور آشنائی با پیشرفتهای علمی و تحقیقاتی توتون به بلغارستان رفته بودند بتهران مراجعت کردند

این عده ضمن گذراندن یک دوره ۲ ساله آموزش با اصول و عوامل موثر در امر کشت و برداشت توتون و روش صحیح مبارزه با آفات این گیاه و اصلاح بذر، خاک، آب، کود و سموم آشنا شدند

کارشناسان مذکور برای اداره امور تحقیقاتی و علمی انستیتو تحقیقاتی توتون شهرستان رضائیه که اخیرا عملیات ساختمانی و تجهیزاتی آن خاتمه یافته است بدان شهرستان اعزام شدند

شرکت دخانیات ایران بمنظور گسترش فعالیتها در زمینه تحقیقات علمی توتون انستیتوی دیگری در تیرتاش مازندران ایجاد خواهد کرد که عملیات ساختمانی آن تا اواسط سال آینده خاتمه خواهد یافت پس از خاتمه عملیات ساختمانی، تجهیزات آزمایشگاهی انستیتوی مذکور که از کشور بلغارستان خریداری شده است نصب خواهد شد

دوره آموزش عالی حفاظت خاک و ماشینهای کشاورزی

سخنکوی وزارت کشاورزی اعلام کرد که روزنهم مهرماه سال جاری اولین دوره کارآموزی عالی در رشته حفاظت خاک و ماشینهای کشاورزی بمنظور بالابردن سطح تجربه عملی فارغ التحصیلان دانشکده های کشاورزی کشور در کرج آغاز میگردد.

این دوره که با همکاری فنی دولت انگلستان و بطور شبانه روزی اجرا می گردد به کارآموزان میلفی نیز بعنوان کمک هزینه پرداخت خواهد نمود. مدت این دوره عالی آموزشی ده ماه بوده و به ابتکار اداره کل مهندسی زراعی و وزارت کشاورزی بوجود آمده است.

مدیر کل امور حقوقی وزارت کشاورزی

بدستور آقای ایرج وحیدی وزیر کشاورزی آقای تقی خزاکی مستشار سابق دادگاه استان مرکز بسمت مدیر کل امور حقوقی وزارت کشاورزی منصوب شد.

آقای خزاکی از قضات تحصیل کرده و با کدامن است و انشاء الله که در سمت جدید منشاء اثرات مفیدی خواهند گردید.

افزایش صدور پنبه

سازمان پنبه و دانه های روغنی گزارش داده است که از اول بهره برداری پنبه شهریور ۱۳۳۸ تا پایان تیرماه ۱۳۳۹ جمعا در کارخانجات پنبه پاک کنی ۱۶۳۰۱۷ تن پنبه تصفیه شده است.

از این مقدار پنبه تصفیه شده ۷۹۱۸۷ تن بخارج از کشور صادر گردیده است و رقم صادرات پنبه نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۱۵۲ تن فزون داشته است.

تهیه جوجه بطور

کارمزد

موسسه جوجه کشی نارمک در یکماه گذشته تعداد نهم میلیون قطعه جوجه یک روزه تولید و در اختیار متقاضیان قرار داده است.

از این تعداد ۴۴۶۸۰۷ قطعه جوجه از تخم مرغهای کارمزدی برای متقاضیان تهیه گردیده است.

خرید برك سبز چای

شرکت سهامی چای ایران در مردادماه سال جاری مقدار ۹۲۲۱۰۷۳ کیلو گرم برك سبز چای به قیمت ۱۸۴۴۲۱۴۶۰ ریال از چایکاران خریداری و مقدار ۵۴۵۷۸۹۴ کیلو گرم چای خشک زایس ارسرت و بسته بندی بجا از عرضه کرده است.

شرکت سهامی چای ایران در همین مدت ۱۴۸ هکتار از باغهای چای را به علت بروز آفت شمشک مجدداً سمپاشی کرده است.

توسعه شبکه سمعی و بصری

سازمان ترویج کشاورزی بمنظور گسترش شبکه سمعی و بصری و تسهیل در آموزش اصول نوین کشاورزی و دامپروری به روستائیان سراسر کشور تعداد هشت دستگاه واحد سینما سیار تهیه و باستانها و فرمانداریهای کل اعزام داشته است. جهت بهره گیری بیشتر و بهتر از این واحدها کلاس کوتاه مدتی برای پرورش کشتیست ها تشکیل و پس از آموزش لازم و کسب اطلاعات کافی به محل خدمت خود مراجعت نمودند.

دامپروریها داوطلب اصلاح نژاد شدند

اخیراً مسئولین ۱۳ دامپروری در اطراف تهران بسر ویس اصلاح نژاد گاو جهت ترویج اعلام آمادگی نمودند که فوراً از طرف کارشناسان سازمان دام پروری نسبت به اصلاح نژاد گاوهای مربوطه اقدام و دستورات بهداشتی صادر گردید.

کمیسیون واردات دام و طیور وزارت کشاورزی نیز اجازه ورود پانصد رأس گاو شهری و پنج رأس گاو نر سیاه و سفید اصیل و یکصد راس گاو شهری نژاد آلمانی را صادر و به متقاضیان ابلاغ نمود.

بهبود کیفی خشکبار ایران

از استان آذربایجان غربی گزارش می دهند که مروجان کشاورزی این استان در طی ۳۰ کلاس کوتاه مدت ۳۱۰۰ نفر از کشاورزان و روستائیان این منطقه به نحوه خشکبار مرغوب و بهبود کیفی خشکبار و کشتن آشنا کرده و تعلیمات لازم را داده اند.

این آموزش در کلیه مناطق تولید انگور و خشکبار برای بهبود وضع کلی خشکبار ایران بمرحله اجرا در خواهد آمد.

طرح افزایش تولید برنج

طرح افزایش تولید برنج با استفاده از اعتبارات سازمان برنامه بوسیله کشاورزان عضو شرکت های تعاون روستائی و سایر دهاقین برنج کار اجرا می گردد. این طرح در سال جاری با مصرف ۱۲۵ میلیون کیلو کود شیمیائی و انجام کلیه عملیات به زراعی که مستقیم از نظر جریان طرح کارمندان کشاورزی سپاهیان ترویج و مروجین کشاورزی صورت گرفته است.

هم اکنون بهترین رقم و بالاترین محصول برنج را عاید کشاورزان این استان نموده است استان گیلان بزرگترین محصول برنج را در تارسیخ کشاورزی ایران برداشت خواهد نمود.

نصب ماشین آلات سرت و طبقه بندی

۴۸ دستگاه از ۵۶ دستگاه ماشینهای سرت و طبقه بندی چای توسط متخصصین ایرانی در انبار امین آباد نصب شد و کار نصب ۸ دستگاه بقیه ادامه دارد و بزودی آماده بهره برداری خواهد شد.

با استفاده از این ماشینها کار سرت و طبقه بندی چای که تا کنون با وسایل دستی انجام میشد از این پس بوسیله ماشین انجام خواهد گرفت و روزانه ۴۰ تا ۵۰ تن چای بوسیله این ماشینها سرت و طبقه بندی میشود.

پایان عملیات ساختمانی سردخانه اهواز

عملیات ساختمانی سردخانه ۵۰۰ تنی اهواز که در سال ۳۸ شروع شده بود به پایان رسید و نصب ماشین آلات سردخانه مذکور که از کشور ایتالیا خریداری شده توسط کارشنان مربوطه آغاز گردید از سردخانه ۵۰۰ تنی اهواز برای نگاهداری گوشت، میوه، سبزی و لبنیات استفاده خواهد شد.

پایان عملیات ساختمانی میدان دام بندر شاهپور

عملیات ساختمانی و تجهیزاتی میدان دام بندر شاهپور به پایان رسید و قریباً برای بهره برداری تحویل سازمان گوشت کشور خواهد شد. این میدان که بمنظور نگهداری و تعلیف ۱۵۰۰۰ رأس دام در نظر گرفته شده در زمینی بمساحت ۲۲ هزار متر مربع بنا شده است.

ضمناً بمنظور سهولت و سرعت عمل در حمل دام از کشتی به میدان دام یک راه هوائی فلزی بطول ۵۳۵ متر بین اسکله و میدان دام کشیده شده است.

میدان دام بندر شاهپور دارای ۹ سالن سرپوشیده بوسعت ۱۰ هزار متر مربع و چند دستگاه خانه برای سکونت کارکنان میدان دام و یک سالن غذاخوری و دفتر کار میباشد.

شاخص بهای عمده فروشی در مرداد ماه ۱۳۴۹

(۱۰۰ = ۱۳۳۸)

شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران در مردادماه ۱۳۴۹ به رقم ۱۱۴/۳ رسید و نسبت به ماه گذشته ۰/۱ (یکدهم) درصد پائین آمد.

این شاخص نسبت به رقم ماه مشابه سال قبل ۱/۸ درصد افزایش نشان میدهد.

شاخص بهای عمده فروشی کالاها در ایران طی پنج ماه اول سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل بطور متوسط ۲/۸ درصد افزایش یافته است.

علل تغییر

در ماه مورد گزارش شاخص بهای کالاها تولید و مصرف شده در کشور ۰/۳ درصد و شاخص قیمت کالاها صادره از کشور ۰/۱ درصد پائین آمد ولی شاخص بهای کالاها وارده بکشور ۰/۴ درصد افزایش یافت.

تنزل شاخص بهای کالاها تولید و مصرف شده در کشور بیشتر ناشی از کاهش قیمت میوه ها و سبزیهای تازه، احشام و سوخت و تنزل شاخص قیمت کالاها صادره از کشور معلول کاهش قیمت مغز بادام، کتیرا، فرش روده میباشد. ترقی شاخص بهای کالاها وارده بکشور بیشتر ناشی از افزایش قیمت تیر آهن، ورق آهن، لوله آهن، نخ، ابریشم مصنوعی و موتورهای الکتریکی بوده است.

ماخذ، بانک مرکزی ایران جایزه بی بی سی لندن برای نویسنده ایرانی

بعد از ظهر روز چهارشنبه ۱۱ شهریور - ماه ملی مراسمی در محل ییلاقی اقامت آقای دونالد موروی دبیر اول سفارت کبرای انگلیس مراسم اهدای جایزه بی بی سی لندن به آقای علی اصغر نواب پور نویسنده شیرازی برپا بود.

چندی قبل بخش فارسی رادیو لندن موضوع داستان نویسی را جمع بهیشت رفت های فضا نوردی جهان در ۵۰ سال آینده را بین شنوندگان خود بمسابقه گذاشت و از میان تقریباً ۳۰۰ پاسخ رسیده آقای علی اصغر نواب پور کارمند ثبت اسناد شیراز که نویسنده باذوقی است برنده مسابقه گردید و جایزه او که یک دستگاه رادیویای ساخت انگلستان بود توسط نماینده رادیو پای بایشان تحویل گردید.

تکنولوژی محصولات دامی

نوشته دکتر محمد ستاری دانشیار گروه اصلاح نژاد و تغذیه دام دانشکده دامپزشکی

(۸)

تهیه آرد گوشت بطریق ترمو شیمیائی ابتدا گوشت را در ظروف شیشه به ساترین قوی ریخته و سپس مقدار کافی مواد حل کننده چربی بآن اضافه مینمایند بعد درجه حرارت مخلول را به ۱۲۰ الی ۱۳۰ درجه سانتی گراد رسانیده و ظرف را با دورانی سریع بچرخ در می آورند.

مواد حل کننده چربی را ممکنست از بین مواد خفیف ترا کلو رو و دو کر بن تری کلرو اتیلن انتخاب کرد.

بعد از ۶ تا ۸ ساعت که عمل پختن و دوران ادامه یافته با گذراندن جریان هوای خشک و گرم از داخل ظرف مواد حلال چربی را از محیط کار خارج مینمایند. بطوریکه در داخل ظرف تنها گوشتهای حاوی مقدار بسیار ناچیز چربی باقی میماند.

خشک کردن و تهیه پودر از چنین محصولی نظیر عملیات قبلی می باشد.

اهمیت روش اخیر در اینست که پودر گوشت حاصله دارای چربی بسیار ناچیزی است، رنگ پودر گوشت زرد روشن و جمع مواد چربی آن از ۲ الی ۲٫۵ درصد تجاوز نمی کند، ولی باید توجه داشت که این روش اولاً گران بوده و وانگهی بخاطر امکان جل شدن مقدار زیادی چربی در مخلول دامنه کار خیلی طولانی می گردد.

بعلاوه اغلب در این روش خطرات آتش سوزی و احتراق در کارخانه نیز وجود دارد.

گاهی روش اخیر را با روش حرارت خشک مخلوط مینمایند، بطوریکه میتوان در ضمن اجرای روش سوم مقداری مواد حل کننده چربی هم وارد اتو کلاوها کرد.

امروزه در پاره ای از کارخانجات مدرن فرانسوی از روش مخلوط نامبرده بالا استفاده می گردد که با نتایج درخشانی نیز همراه است.

اولین کارخانه ای که برای تهیه گوشت فعالیت خود را آغاز کرد یک شرکت آمریکائی بنام Lieblig بود ولی امروزه در کلیه نقاط دنیا انواع متعدد فرادانی از کارخانجات وجود دارد که با روشهای مختلف کار انواع

مرغوب آرد گوشت بازار عرضه مینمایند متاسفانه در ایران هنوز کارخانه ای برای تهیه آرد گوشت بوجود نیامده و جادارد که صاحبان سرمایه در این زمینه تعلیمات مقتضی اتخاذ نمایند.

معمولاً آرد گوشتی که بطور طبیعی تهیه شده باشد نباید میزان اسید فسفریک آن از ۱۰ درصد تجاوز نماید بطوریکه مقدار فسفر محصول حداکثر در حدود ۴٫۴ الی ۴٫۵ درصد باشد.

طبق آزمایشاتی که فراندو Ferrando کارشناس تغذیه در فرانسه انجام داده است اثرات انواع پودر گوشت و تفاوتونها و سایر زواید گوشتی در تغذیه حیوانات بنحوی متفاوتی در روی رشد حیوان اثر می گذارد بطوریکه میزان رشد دام با مصرف آرد گوشت خالص به حد اکثر می رسد در صورتیکه این مقدار بمصرف آرد تاندونی یا رباطات عضلانی بعد اقل تقلیل می یابد.

محقق فرانسوی نامبرده برای این منظور بطور جداگانه از انواع مختلف زواید و اجزاء لاشه آردهای تهیه و از آنها در تغذیه موشها استفاده کرد.

آردها ئیکه برای این منظور تهیه و بمصرف تغذیه دستجات مختلف موشها رسید عبارت بودند از:

آرد گوشت از ناحیه راسته گوساله
آرد گوشت از نوسج بافت قلعه Conjonctifs
آرد گوشت از تاندونها و الیاف نظیر دیگر سپس برای نتیجه گیری از آزمایش بدسته اول برشها آرد گوشت خالص و بدسته دیگر آرد تاندون خالص و به چهار گروه دیگر به ترتیب آرد گوشت با اضافه ۱۰ درصد آرد تاندون آرد گوشت با اضافه ۲۰ درصد آرد تاندون آرد گوشت با اضافه ۴۰ درصد آرد تاندون و بالاخره آرد گوشت با اضافه ۶۰ درصد آرد تاندون خوراندند

و باین ترتیب در پایان دوره آزمایش که ۳۰ روز انتخاب شده بود موشها ئیکه از آرد تاندون خالص استفاده کرده بودند تنها ۲۰ الی ۳۰ گرم اضافه وزن داشتند و دسته ای که آرد گوشت خالص دریافت کرده بود طی ۳۰ روز آزمایش ۱۹۰ الی ۱۰۰ گرم اضافه وزن نسبت بشاهد

پیدا کرده بودند موشها ئیکه از رژیم غذایی مخلوط استفاده می کردند به ترتیب بون ۵۰ الی ۹۰ گرم اضافه وزن داشتند.

نظیر همین آزمایش حتی با انواع آردهای گوشت که بطرق مختلف صنعتی تهیه شده بودند نیز انجام شد و در همه این بررسیها ثابت شد که اولاً چگونگی تهیه آرد گوشت بخصوص بستگی به میزان درجه حرارت و دوره پختن و مدت خشک کردن محصول دارد، بطوریکه هر اندازه این عملیات سریعتر و دقیقتر صورت گیرد مرغوبیت آرد گوشت خالص بیشتر خواهد بود.

بدیهی است در مورد دیگر نیز هر اندازه از مقدار گوشت در مخلوط کمتر شده و بز و باید دیگر اضافه شود بهمان نسبت نیز کیفیت و ارزش غذایی پودر گوشت کم می گردد بطوریکه آرد تاندونها زمانی حتی فاقد اثرات مطلوب غذایی است.

۵- آرد گوشت و استخوان

چنانچه بخواهد مقدار فسفر را در آرد گوشت بالا ببرد، باید مواد اولیه را از مخلوطی گوشت و استخوان انتخاب کرد.

طرز تهیه و روشهای انتخابی برای تهیه این محصول کاملاً شبیه به همان شیوه ها نیست که قبلاً در مورد آرد گوشت گفته شد آرد گوشت و استخوان گذشته از اینکه دارای ۵۵ درصد پروتئین میباشد میزان فسفر آن نیز متجاوز از ۵٫۵ الی ۴٫۵ درصد می باشد.

۶- پودر خون

بر خلاف مواردیکه تا بحال نام برده شد، پودر خون دارای مقدار فراوانی پروتئین می باشد بطوریکه میزان آن حتی از ۸۰ درصد هم تجاوز مینمایند ولی مقدار کلسیم و فسفر این محصول نسبت بسایر آردهای حیوانی ناچیز می باشد.

نا تمام

نتایج بررسی صنایع

منتخب در سه ماهه

اول سال ۱۳۴۹ (۱)

۱۰۰ = ۱۳۴۸

شاخص تولید

(۱) شاخص کل تولید صنایع منتخب طی سه ماهه اول سال ۱۳۴۹ به رقم ۹۵/۹ رسید و ۱۲/۲ درصد نسبت بدوره مشابه سال قبل افزایش یافت

افزایش تولید در رشته های فلزات اساسی و وسایل نقلیه، پتروشیمی و ابزار الکتریکی عامل اصلی رشد شاخص در دوره مورد بررسی نسبت بدوره مشابه سال قبل بود و معادل ۶۹/۹ درصد از افزایش شاخص مربوط به فعالیت صنایع نامبرده میباشد.

ارزش تولید ناخالص صنایع منتخب طی سه ماهه اول ۱۳۴۹ به قیمت جاری حدود ۲۰ میلیارد ریال بوده است. شاخص اشتغال

شاخص کل اشتغال صنایع منتخب (باستثنای صنعت قند) در سه ماهه اول سال ۱۳۴۹ به رقم ۱۰۵/۸ رسید که ۹/۰ درصد نسبت به سه ماهه اول سال ۱۳۴۸ افزایش نشان میدهد از زیاد تعداد کارکنان در صنایع ریستدگی و پارچه بافی، پتروشیمی و وسایل نقلیه عامل اصلی رشد شاخص اشتغال میباشد بطوریکه ۵۶/۹ درصد از رشد شاخص کل اشتغال مربوط به صنایع نامبرده است. جمع کل کارکنان کارگاههای مورد بررسی در سه ماهه اول ۱۳۴۹ در حدود ۱۱۷ هزار نفر بوده است

شاخص مزد و حقوق

شاخص کل مزد و حقوق پرداخت

شده به کارکنان صنایع منتخب (باستثنای صنعت قند) در سه ماهه اول ۱۳۴۹ با رقم ۱۱۰/۶ معادل ۲۲/۹ درصد نسبت بدوره مشابه سال قبل افزایش یافت در سه ماهه مورد بررسی بیش از ۲۱۰ میلیون ریال به کارکنان کارگاههای مورد بررسی مزد و حقوق پرداخت شده است. در حدود ۵۰ درصد از رشد شاخص این گروه مربوط به صنایع پتروشیمی، وسایل الکتریکی-لوازم غیر الکتریکی خانگی و وسایل نقلیه میباشد.

شاخص تشکیل سرمایه ثابت

شاخص کل تشکیل سرمایه ثابت در کارگاههای مورد بررسی در سه ماهه اول ۱۳۴۹ به رقم ۲۱۶/۶ رسید که ۹۹/۸ درصد نسبت به سه ماهه اول ۱۳۴۸ افزایش یافت علت اصلی افزایش شاخص کل تشکیل سرمایه ثابت، سرمایه گذاری در صنایع پتروشیمی بوده است، بطوریکه بدون منظور نمودن

صنعت پتروشیمی شاخص تشکیل سرمایه در سه ماهه مورد بررسی حدود ۴۱ درصد نسبت بدوره مشابه کاهش داشته است در سه ماهه اول سال ۱۳۴۹ مبلغ ۲۷۹۸ میلیون ریال بران خرید ماشین آلات، ابزار و وسائل کار و توسعه ساختمان در صنایع منتخب (باستثنای صنعت قند) سرمایه گذاری شده است.

(۱) شاخص های صنعتی بانک مرکزی ایران در سال جاری مورد تجدید نظر قرار گرفت و سال ۱۳۴۸ بعنوان سال پایه انتخاب شد.

طرح تجدید نظر شده شاخص های صنعتی و روش محاسبه آن در نشریه جداگانه ای که در دفتر اداره آمار اقتصادی موجود است تشریح گردیده است. (۲) شامل ۲۱ رشته صنعت و در حدود ۳۷۵ کارگاه.

مبحث هشتم

تنظیم و تجدید نظر در قراردادهای بازرگانی بر اساس بهبود و توسعه صادرات

منظور از بازرگانی این است که کالا از نقطه‌ای که در آنجا بیش از خدمت معمول تولید می‌شود به محلی انتقال یابد که در آنجا تولید کمتر است. بدین ترتیب هدف عمده بازرگانی را باین وسیله‌ای در راه تامین رفاه عمومی دانست و مسائل دیگر در درجرات بعدی قرار می‌گیرد.

متأسفانه نتیجه حاصل از بازرگانی در مورد کشورهای کم‌رشد، و در حال رشد بطوریکه قبلاً مورد مطالعه قرار گرفته است چندان صدق نمی‌کند و نتیجه بازرگانی بین‌المللی بسود و تامین رفاه کشورهای صنعتی و بزیان این دسته از کشورها تمام شده است.

حال به بنیم که مبادله کالا میان کشورها بچه نحوی صورت می‌گیرد. در بازرگانی خارجی افراد یک کشور می‌توانند یا بطور چند جانبه، بدین معنی که صادرات خود را بکلیه کشورهای جهان عرضه کنند و واردات را نیز از تمام کشورها انجام دهند یا آنکه مبادلات خود را با انعقاد قراردادهای دوجانبه با هر کشوری با توجه باصول خاصی بر مرحله اجرا در آورند.

پیش از جنگ جهانی اول بازرگانی بطریق چند جانبه صورت می‌گرفت و تجارت با پای پای وجود نداشت و یا مقدار آن کم بود.

ولی جنگ مزبور مشکلات بزرگی برای کشورهای اروپایی و آمریکایی بوجود آورد. چنانکه در آلمان تورم شدیدی پیدا شد و ارزش پول این کشور از میان رفت و با شروع بحران سال ۱۹۳۲-۱۹۲۹ بیکاری در کشورها زیاد شد و درآمدها کاهش یافت کشورها جلوی واردات خود را گرفتند و با کشیدن سدهای گمرکی سعی نمودند کالاها را در داخل تولید نمایند.

تولیدات کشاورزی اروپایی توانست با محصولات زراعتی آمریکا و غیره رقابت کند و البته نتیجه کشورهای اروپایی بحمايت از کشاورزی خود پسر داختند، و در نعت چنین شرایطی که حجم مبادلات بین‌المللی کاهش یافته بود بعضی کشورها بقراردادهای دوجانبه متوجه شدند.

بویژه پیدایش دولت اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۱۷ که اقتصاد آن دولتی بود مبادلات خود را با کشورهای دیگر با انعقاد قراردادهای دوجانبه انجام میداد. همچنین آلمان نازی که نیازمند مواد خام بود میکوشید از راه پای پای با سایر کشورها واردات دوستد شود.

ایران از کشورهایی است که سابقه زیادی در انعقاد قراردادهای دوجانبه دارد. پس از بحران سال ۱۹۲۹ ایران نحوه مبادلات خود را بر این اساس بنا نهاد و بتدریج اکثر بازرگانی خارجی ایران را قراردادهای دوجانبه تشکیل داد بنحوی که پیش از آغاز جنگ بین‌المللی دوم تقریباً ۸۰ درصد صادرات ایران بوسیله قراردادهای دوجانبه انجام می‌پذیرفت.

چند سال بعد از جنگ دوم مجدداً ایران با بعضی کشورهای قراردادهای دوجانبه منعقد نمود. در حال حاضر مبادلات ایران فقط با کشورهای سوسیالیستی بر اساس قرارداد های پای پای می‌باشد.

موافقت نامه عمومی تعرفه گمرکی و بازرگانی (گات) که مقرراتی برای مبادلات بین‌المللی وضع نموده در مورد قراردادهای دوجانبه ممنوعیت‌هایی پیش بینی نموده است و این قراردادها امروز بمقدار زیادی توسط کشورهای سوسیالیستی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

گفتار اول - تنظیم قراردادهای جدید

تا هنگامیکه در امکانیم، بازرگانی جهانی اصلاحات لازم بوجود نیامده است و تا وقتی که مشکلات مربوط بمسائل وابسته بکشورهای در حال رشد در مبادلات

صادرات

ایران

بازرگانی بنحورضایت بخش حل نشده است و تا زمانیکه نارسائی وعدم کارآئی موسسات و قراردادهای بین‌المللی در مسائل بازرگانی بنحو منطقی و هم آهنگ و با توجه بخصیصه عمومیت حل نگردیده است تا آنکه که مصالح و منافع خاص کشورهای در حال رشد مورد توجه قرار نگیرد و موانع وسدها در روابط بازرگانی بین‌المللی بزیان کشورهای در حال رشد موجود است و تبعیضات و محدودیت هادر مورد مواد خام و نیمه ساخته و مصنوعات بزیان این دسته از کشورها تمام میشود.

دسته بندی های محدود اقتصادی در بازرگانی کشورهای مشهود است و اقداماتی در راه تثبیت درآمدهای صادراتی کشورهای کم‌رشد صورت نپذیرفته است. اقتصاد مسلط کشورهای پیشرفته و گرانفروشی ماشین آلات صنعتی و مصنوعات آنها بکشورهای کم‌رشد و در حال رشد روز بروز افزایش می‌یابد.

در چنین اوضاع و احوال شرط عقل اقتضا میکند کشورهای در حال رشد در بازرگانی خارجی خود تفکر و فراسرودقت بسیار بخرج دهند در عین حال که باید از طریق اقدامات و تدابیر دسته جمعی بین‌المللی در راه بهبود بازرگانی اهتمام بورزند شایسته است در انعقاد قراردادهای بازرگانی جانب مصالح ملی و رشد اقتصادی جوامع خود را از نظر دور ندارند.

باید سازمانهای کارآمد با حساب دقیق نوسانات حاصل در حجم مبادلات یک یک کشورهای طرف معامله را در گمه اوقات در مدنظر داشته باشند و نظارت شدیدی از این لحاظ بعمل آورند و با رعایت منافع اجتماع خود آن نوع قراردادی را منعقد سازند که منافع بیشتر آنها را تامین میکند.

فی‌المثل وقتیکه آمار بازرگانی نشان میدهد که بعضی کشورها فقط صادر کننده کالا بایران هستند بدون آنکه کالائی از ایران خریداری کنند و یا حجم خرید آنها کم است مصالح اقتصادی این کشور حتی المقدور اقتضا نمی‌کند که چنین روابطی موجود باشد.

مبادلات خود را باید با کشورهای حفظ و یا توسعه دهیم که حاصل آن سود کلی و یا نسبی اجتماع ما را در برداشته باشند آنکه تر از بازرگانی ما با اختلاف فاحشی بزیان ما باشد.

البته ممکن است این سؤال مطرح گردد که شاید تهیه کالای صنعتی مورد نیاز از کشوری که خرید زیاد از ما میکند مقدور نباشد و یا دلایل سیاسی عنوان شود. هر چند در شرایط موجود احتمال مورد اول کم است ولی اگر ضرورت چنین حالتی محرز و ثابت گردید میتوان اینگونه موارد استثنائی را واقعا در باره خرید ما بشین- آلات انحصاری در نظر گرفت، ولی بهر حال سیاست کلی بازرگانی باید بطور عموم این باشد که با کشورهایی طرف داد و ستد قرار گیریم که تمایل بخرید بیشتر از ایران داشته باشند و بیشتر در راه تحقق رشد اقتصادی این کشور موثر باشند.

اگر اصول فوق را در انعقاد قراردادهای بازرگانی مدنظر قرار دهیم متوجه خواهیم شد که قراردادهای بازرگانی چند جانبه چندان بسود کشور ما نمی‌باشد و صدور و ورود حساب نشده کالا به کشور ما که صرفاً تابع باصطلاح عرضه و تقاضا یا مبادله آزاد قرار می‌گیرد منافع ما را در مبادلات جهانی تامین نمی‌کند، زیرا آنانکه دارای تسلط و نیروی اقتصادی بیشتری هستند کالای بیشتری ب ما می‌فروشند و در مقابل متاع کمتری از ما می‌خرند و یا ممکن است که اصلاً خریدی نکنند.

ولی اگر همین مبادله را بر پایه اصول سوسیالیستی قرار دهیم و با انعقاد قرار دادهای دوجانبه مبادلات خود را رهبری کنیم نظارت بیشتری در خرید و فروش انجام خواهد شد و سعی خواهد شد که سطح فروش و تعداد کالاهای صادره بخارج افزایش یابد.

البته در انجام اینگونه مبادلات رعایت نکات دیگری نیز لازم است که بعداً آنها را مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

گفتار دوم

تجدید نظر در قراردادهای بازرگانی

اغلب قراردادهای بازرگانی که میان دولت ایران و کشورهای طرف معامله منعقد گردیده اند پنجمی است که در توسعه صادرات ایران چندین مؤثر نمیشاند و اینگونه قراردادهای دارای نقائص متعددی است مانند موارد زیر: اولاً اصل مهمی که باید در قراردادهای بازرگانی مورد توجه قرار گیرد این است که اصولاً بایستی با کشورهای روابط بازرگانی خود را بسط دهیم که خریدار بیشتر کالاهای ما هستند و یا این امکان موجود است و توسعه بازرگانی با آنها برای ما مقرون بصرفه می باشد.

ثانیاً شرایط قراردادهای بازرگانی از طرفی و مقررات بازرگانی کلی کشور از طرف دیگر باید پنجمی انجام پذیرد که رعایت توسعه صادرات در آنها بشود و در عین حال واردات مورد لزوم مقرون بصرفه باشد. ثالثاً شایسته است که سیاست دولت روشن باشد و لازم است آنانکه اجراء کننده این سیاست هستند همفکر باشند و فعالیت آنان با اجرای چنین سیاستی هم آهنگی داشته باشد.

فی المثل اجراء کننده ای که طرفدار عقیده آزادی مبادلات است نمیتواند مجری صادق بازرگانی حمایتی باشد.

رابعاً آنچه که خیلی مهم است نظارت در اجرای مقررات قرارداد های بازرگانی و رسیدگی مرتب بحجم مبادلات میباشد تا از تغییرات شدید و غیر متناسب در واردات جلوگیری بعمل آید، و علل تقلیل احتمالی حاصل در صادرات، و یا تغییرات شدید در آن معلوم باشد و در صورت رفع مشکلات برآمد.

مبادلات با کشورهای باید ماه به ماه مورد رسیدگی و مقایسه قرار گیرد بویژه قراردادهایی که در آنها برای تعهد خرید حدی تعیین شده است، تا از عدم تعادل در همان مراحل اولیه جلوگیری شود نه آنکه گذشت تا عدم تناسب میان صادرات و واردات بعد نامطلوب برسد.

در زمینه قراردادهای بازرگانی نامساعد و عدم نظارت در اجرای آنها وجود عدم هم آهنگی در مقررات بازرگانی کلی داخلی کشور میتواند مبادلات ایران و ژاپن و قراردادهای مربوط را بعنوان نمونه ذکر کرد.

ژاپن از جمله کشورهای است که همواره عدم تناسب زیادی میان صادرات ایران به آن کشور و واردات از آن کشور با ایران موجود بوده است زیرا ارزش صادرات و واردات میان ایران و ژاپن بدون صادرات مواد نفتی در چند سال اخیر درج میگردد:

سال	ارزش واردات بهزار ریال	ارزش صادرات بهزار ریال	درصد صادرات به واردات
۱۳۳۵	۱۵۳۴۱۵۱	۱۵۲۰۲۳	۹۹
۱۳۳۶	۲۱۲۶۲۹۶	۱۶۳۶۴۹	۷۷
۱۳۳۷	۳۴۵۳۴۶۰	۱۴۷۲۳۰	۴۲
۱۳۳۸	۴۱۸۹۴۴۸	۱۵۵۱۵۰	۳۷
۱۳۳۹	۲۹۴۸۰۱۹	۱۷۱۷۱۸	۵۸
۱۳۴۰	۴۰۶۹۲۵۸	۹۸۴۳۸	۲۴
۱۳۴۱	۲۳۰۰۶۰۸	۱۱۷۵۶۴	۵۱
۱۳۴۲	۲۸۳۰۵۳۰	۳۱۵۲۵۵	۱۱۱
۱۳۴۳	۳۶۰۹۷۶۶	۱۸۸۸۸۸	۵۲

این جدول عدم تعادل شدید در ارزش صادرات و واردات دو کشور را نشان میدهد.

واردات از سال ۱۳۳۵ تا سال ۱۳۳۸ در حال صعود بوده است و حال آنکه تغییر در صادرات ملاحظه نمیکردد.

باتوجه باین اوضاع و احوال تصویب نامه ای در تاریخ ۱۳۳۸ ر ۷۱۴ صادر گردید که بموجب آن واردات از ژاپن باستثنای قماش نخی، قماش پشمی، پارچه از الیاف مصنوعی، چینی آلات، آهن آلات و لوازم یدکی کارخانه های ساخت ژاپن موکول بصورت کالا به ژاپن گردید و نظر باینکه پشم پنبه ایران در بازارهای جهان از تقاضای بالنسبه کافی برخوردار بوده است بصورت تصویب نامه تکمیلی صادرات آنها بژاپن منوط بان انتقال ارزش صادراتی بایران گردید.

در نتیجه اقدامات بالا همچنانکه در جدول بالا ملاحظه میگردد در اقلام صادرات و واردات ایران در سال ۱۳۳۹ تغییراتی که تا حدودی بفتح ایران بود روی داد.

مذاکراتی که در راه عقد قرارداد با ژاپن پس از محدودیت مبادلات میان دو کشور شروع شد بود در تاریخ ۱۳۳۹ ر ۷۱۹ با امضای موافقت نامه بازرگانی میان دو کشور پایان یافت و محدودیت بالا بصورت تصویب نامه مورخ ۱۳۳۹ ر ۷۲۶ از میان رفت.

بموجب موافقت نامه مزبور بنامه که مقدار ۵۰ میلیون دلار واردات در برابر ۱۲ میلیون دلار صادرات و ۳۰ میلیون دلار سرمایه گذاری در ایران انجام پذیرد ولی ژاپنیان تنها در مدت ۹ ماه حدود ۴۹ میلیون دلار کالا بایران وارد کردند در صورتیکه پیش از ۲ میلیون دلار جنس از ایران تخریدند و در قسمت سرمایه گذاری نیز اقدامی نمودند.

اجناسی هم که از ایران خریدند قسمت اعظم آن پنبه بود که در مورد احتیاج کشور هم بوده است. آنان پنبه را از ایران ۴۵ ریال خریدند و حال آنکه کارخانه های ایران در تابستان ۱۳۴۰ پنبه را در حدود ۶۰ ریال خرید میکردند و کمیاب بوده است.

از این رو برای آنکه در بازرگانی خارجی وضع مساعدی ایجاد گردد لازم است حجم مبادلات همواره تحت نظارت و بررسی ماهانه قرار گیرد تا حالات غیر عادی فوراً معلوم شود و از بروز آنها حتی المقدور جلوگیری بعمل آید.

باتوجه بوضع نامساعد مبادلات میان دو کشور دولت ایران بصورت تصویب نامه های محدودیت واردات از ژاپن در سال ۱۳۴۲ ر ۲۲۹ صادر کرد که علاوه بر این برای امضای یک موافقت نامه جدید کرد.

و با تصویب نامه مورخ ۱۳۴۲ ر ۱۵۰ مورخ ۱۳۴۲ ر ۱۳۴۱ تن خالص کالاهای وارده از ژاپن مواد اولیه مورد احتیاج صنایع و لوازم یدکی کارخانه های که اصل آن ساخت ژاپن بود موکول بپرداخت معادل پنج درصد ارزش سیف کالا بعنوان حق انحصار گردید که علاوه بر حقوق گمرکی و سود بازرگانی و سایر عوارض از کالاهای وارده اخذ میشود.

بعدها بموجب تصویب نامه مورخ ۱۳۴۲ ر ۲۲۹ صادر شد که کالاهای صادراتی ایران (با استثنای پشم پنبه) بر اساس ارزش فوب کالاهای صادرات جایزه ای معادل بیست و پنج ریال برای هر صد ریال کالاهای صادره طبق تشریفات پیش بینی شده در تصویب نامه تعیین کردند که پرداخت میگردد.

اجرای سیاست فوق چنانکه در جدول بالا دیده میشود کالاهای صادراتی ایران را بژاپن در سال ۱۳۴۲ کمی افزایش داد.

سرانجام در ۲۱ تیر ماه ۱۳۴۳ موافقت نامه بازرگانی جدیدی میان دو کشور با امضاء رسید که متعاقب آن پرداخت ۵ درصد ارزش سیف کالاهای وارداتی از ژاپن لغو گردید. این مانع نیز از سر راه واردات از کشور مزبور برداشته شد.

ولی جایزه صادرات کالا بژاپن از محل بودجه عمومی جایزه صدور پرداخت میگردد. بموجب موافقت نامه جدید دولت ژاپن از طرف اتحادیه وارد کنندگان ژاپن تعهد کرده است که طی یک سال حداقل ۶ میلیون دلار از ایران کالاهای صادراتی نمایند این عمل آنها ضمانت اجرائی نداشته است و تنها نظارت مستمر بر واردات رعایت نسبت آن با صادرات میتواند است تا حدودی در اجرای این تعهد مؤثر افتد.

متأسفانه نتیجه موافقت نامه جدید نیز رضایت بخش نبوده و علاوه بر حقوق انحصاری از کالاهای ژاپنی اصولاً بزیان کشور بوده است زیرا بطوریکه در جدول بالا ملاحظه میکنیم صادرات ایران به ژاپن نسبت بسال ۱۳۴۲ کاهش زیادی نشان میدهد حال آنکه واردات از کشور مزبور افزایش بیشتر یافته است.

با وجودیکه ماده دو قرارداد جدید متذکر شده است که تسهیلات و حقوقی که نسبت بکالاهای سایر کشورها رعایت میشود در مورد هر یک از دولتین باید مرعی گردد معذک شکوه بازرگانان صادر کننده بلند است که تسهیلات لازم از طرف دولت ژاپن رعایت نمیشود.

در محبت اعطای جایزه برای صادرات و تشویق آن، بمواردی از اینگونه مشکلات اشاره شده است.

صادرات کتشم و سبزه از ایران پس از موافقت نامه بالا منحصر به چهار شرکت ژاپنی که در ایران شعبه دارند شده است لذا وارد کنندگان دیگر در ژاپن نمیتوانند به سواست پروانه ورود برای خشکبار ایران وارد کنندگان.

بدین ترتیب ۲۵ درصد جایزه تشویق صادرات در ایران نیز عمدتاً تصویب شرکتهای ژاپنی میگردد و این شرکتها سبزه ایران را تا حدود ممکن از ژاپن میخرند و در ژاپن در حدود ۱۰ تا ۱۵ درصد از منطقه سبز و کتشم سایر کشورها بایست قلمداد کردن جنس ارزانتر میفروشند.

لازم است در این مورد دولت تصمیماتی اتخاذ کند که جوایز صادراتی بصادر کنندگان ایرانی پرداخت شود.

از مشکلات دیگری که در واردات به ژاپن وجود دارد دریافت و دیده های نقدی در موقع درخواست پروانه ورود میباشد که دولت ژاپن از وارد کنندگان اخذ میکند و میزان آن از ۵ الی ۳۵ درصد میرسد و این امر از مواردی است که در کاهش صادرات بژاپن مؤثر است و شایسته است که در عقد قراردادهای بازرگانی اینگونه مسائل مطرح و در رفع آنها کوشش بعمل آید.

بطور کلی میتوان نتیجه گرفت که موافقت نامه بازرگانی اخیر نیز نتوانسته

بقیه در صفحه ۴۷

شماره شصت و پنجم

ثروت ملل

صفحه ۸

سیری در اقتصاد اجتماعی ملل

(۵)

دیروز عصر یکی از بزرگان سازمان ملل در دفتر کار کوچک خود چهل پنجاه نفری را به عصرانه دعوت کرد و چه ساده و چه بی تکلف سرتو قضا یار بهم آورد.

من فکر کردم مادر ایران در پذیرائی چه رنجی بخودمان میدهم بزرگانمان غالباً پرده نشین اند و اگر تو خود داخل حلقه نباشی سالها ممکن است رخشان را نبینی.

این دلی را که میشود باین آسانی بدست آورد چرا بشکستیم و این ادای رئیس بازی را تا کی ادامه میدهم که یا انقلاب اداری بفریاد رس.

بار دیگر و این بار در منزلش از ما پذیرائی کرد همان جمع بودیم اما محیط متفاوت و عکس العملهای تازه هویدا شد. اینرا بگویم که اندرون خانه روشنفکران متعین روزگار مایوژی گاهی دارد اما یک چیز مشترک در همه آنها می بینی و آن عتیقه بازیست.

شناسی جهانی باشی که گذر از ممالک و سرزمینهای مختلف بر اثر ماموریتها بتوفیرست جمع آوری اشیاء عتیقه و کارهای بدی از راه خرید و یا قبول هدا می دهد. این اواخر توجه به گردآوری این قبیل اشیاء و تزئین خانه ها و اطرافها با آن بصورتی غیر عادی در آمده آنچه در گذشته نزدیک نیمی می کردند و دورانداختند و حتی بفرم و شکل آن نیشک می انداختند امروز همانها را عزیز و گرامی میدارند و بقیه هائی سرسام آورده است بخاطر شکل و فرم و هنر دستهای ماهری که بر آنها اثر گذارده خریداری می کنند.

من زیر این گرایش و در ایجاد توسعه آن دو عامل را می بینم نخست مهلبه به پشت گرائی و نفرت از ذوقهای ماشینی و خستگی سریع از اونیفورمالیسم صنعت که سرتو هرچیز را زنده و همه را هم قدوم شکل و هرچائی و همه جائی کرده و در آثارش نقش عدد و رقم بر نقش و نشان فرهنگ انسانی غلبه دارد.

دوم نوعی شرق زدگی و بعبارت دیگر کمپلکس تاریخی داشتن و این خاص جوانمرفو تازه بدوران رسیده است مثل آمریکا و بدیهی است که دنیا له روهای آنها نیز در تمام کشورها و قساره ها بصرف مداوای آنها در مآوردند.

اروپا به باستانشناسی از لحاظ علمی از یک قرن پیش توجه کرد اما آمریکا بنا بخاصیت و سرشتی هائی که در تبارت دارد بآن اکتفا نکرد و باستانشناسی را تجاری کرد ایستکه باستانشناسانش در اکتاف جهان پراکنده در مآوردند و سپس نتیجه تحقیقات آنها نه تنها مرزهای

به بهانه سفر نوشتن و به بیانه نوشتن اندیشیدن.

چون موزه متروپولیتن نیویورک را غنی ساخت بلکه کلیه آثار و اشیاء عتیقه کمی شدند و نقض و طر حشان خوراک تازه ای بصنعت داد.

اینستکه امروز شما می توانید هر چیز را با هر نقشی باستانی داشته باشید از لولهنگ سومری تا کله گاو بالدار دست دگمه ها و نشانها و انواع تزئینات داشته باشید.

این تجارت الان در مقیاس عظیمی در حال جریان است و کدام شهر تاریخی را میشناسید که تن بآن دردنیای صنعتی در نداده باشد.

این توجه به گذشته بهر حال قابل توجه است زیرا خوب میدانیم که تا همین چندی پیش چه بلبشویی بود در امر حفاری ها و دعا کنیم که باستانشناسان جوان ایران قدر موقع جغرافیائی قلمرو مورد حفاریها را بدانند و بدانند که یک ذره غفلت میلیون ها میلیون بماضر می زند و اساسا دولت باید حفاریها را منحصر به خود ایران کند زیرا این درست نیست که امروزه باور کنید فلان باستان شناس برای روشن شدن تاریخ مملکت من به ایران می آید.

پشت سر او دهها کمپانی آماده خرید طرحها و نقشها و نوادر اشیاء اند و بنظر من ترجیح دارد که ما کدتر کار کنیم اما حاصل کار را که مال خودمانست گرانتر بفروشیم تا عجله کرده و بیها نه روشن شدن تاریخ امتیازات نامرئی به بیگانگان دهیم.

موزه متروپولیتن غنی است اما موزه ایران باستان ما از بابت نقطه نظر هائی که اشاره شد غنی تر است زیرا بیرون از ما آماده لازم است تا سازمان صنایع کوچک وزارت اقتصاد که بهمت زنی فمال و ایران دوست وزیر اقتصادی جوان و نوجو ایجاد شده برای تجاری کردن نقوش و طرح های آثار باستانی چاره کند و این کار ابتدا مشکل نیست.

آنها که نفت را ارزان میخرند بگذار برای خر مهره ها و لولهنگ ها و بشقاب مسی های با سمه ای مسا کمی پول خرج کنند که راه دوری نمی رود و ما هم آدامس و بادکنک هایشان را بی مشتری نگذاریم.

لابای جمعیتی که اتاق را از خود انباشته بود ایستاده بودم آقا و خانم اریک سخت مشغول پذیرائی میهمانان پر شمار خود از حداقل چهارده کشور بودند. خانم اریک بسبک زنان خانه دار نروژ لباس پوشیده بحث از همه چیز بمیان می آمد و گاه این جمعیت هفت زبانی سر هیچ میخندیدند و لیوان بدست از کنار هم می گذشتند، اتاق پر می نمود و زیاده پرمی نمود از ادعها، بر کفش و اشیاء

عتیقه بردر و دیوار روی تلوارهای چوبی اش رفتم با تاق مجاور که خلوت تر بود و میشد شهر را از طبقه بیستم دید، دوزن سخت مشغول غیبت بودند دیدم جای درنگ نیست که این يك اتاق هم از چتر و پالتو و کلاه و غیره انباشته است و جا جای من نیست.

زدم باطاق اول و دنج گوشه ای روی مبل می لمدادم مردی قابل توجه از سر زمین گواتمالا کنارم بود و بر اینم گفت تقریباً از همه چیز از سر زمین گواتمالا و نفوذ خودش و اینکه نخواسته استاد دانشگاه شود و سخت عاشق جغرافیای انسانی است و بالاخره از توجهش بی لارفتن سنش و آسیبی که پاهایش بر اثر يك تصادف اتومبیل دیده و از تحرکش کاسته است.

جالب بود و صدایش بس نیرومند و کمی نامطبوع امامر دست احساساتی بود و از او در چهار سال گذشته خاطرها از جلسات داشتیم.

مشروب زیاد میخورد و من نتوانستم همپائی کردن که از این نوشابه های الکلی هیچ نفهمیدم و همیشه آرزوی مستی کرده ام و دست داده اما نه بر اثر می بخاطر حالی و قالی. شاید هم ضعف مزاج است نمیدانم اما میدانم که مستی را نشناختم.

اما تلخی می را چرا؟ مصاحب مرا بامریکای لاتین سخت راغب ساخته ندانم که آنجا بروم، کی کیسه تهی است و راه دور.

روزهای آخر کنفرانس بسختی طی می شدند. کار زیاد و درجه توافق کم بود و آمریکا به روسیه تمایل کن و انگلستان میان نشین و ملل کوچک معترض و روحه سازمان ملل مقفود الاثر.

در همان ایام بود که در کمیسیون حقوق بشر در گوشه دیگری از سازمان ملل ایران نقشی ارزنده ایقامی کرد و من بعد از ره شدن از کار جغرافیائی و نسبتاً خشک خودمان رفتم بتماشای جدال میان ملل عرب و شوروی از یکسو و آمریکا و اسرائیل را از سوی دیگر هر دو گروه مدعی حراست حقوق نوع بشر بودند و اله واعلم بحقایق الامور گویان شب بخانه رفتم.

حالیکه سخنان نماینده عربستان سعودی و سخنان زنی که نماینده اتا زونی بود در آن کمیسیون سخت بفکر من انداخته بود.

حقوق بشر! آیا انسان بوجود خود آگاهی یافته؟ یا تنها انسان نفع شناسی وجود دارد که قانون قدرت را عمل می کند.

اما آن زن که نماینده اتا زونی بود سخت فصیح و واقعا دلچسب سخن میگفت ولذت بردم از لحن و بیانش مهنذا نطق نماینده عربستان سعودی به درددل ها نزدیک تر می نمود.

من نمی توانم باور کنم که کشور هائی که خود دچار مسائل تبعیض نژادی و اختلاف طبقاتی شده اند و فلسفه آنها هم بر محور تجارت و شعارشان هم مصرف است و مردمشان امنیت خاطر ندارند بتوانند واقعا جای حقوق بشر باشند.

تجربه نشان داده که مشرق زمین خاصه کشورهای چون ایران و هند ملل مسلمان حقوق انسانها را بهتر میشناسند و صمیمانه تر دفاع میکنند. بنظر من نقش ایران در کمیسیون حقوق بشر مهم است و بخوبی می توانیم از آنجا افسار و لگامی ببعض هاری ها بزینم توفیق یار باد.

* * *

نوروز نزدیک میشد اما در نیویورک اعتصاب پستی ها حتی فرصت ارسال بموقع دو کلمه تبریک را سلب می کرد.

چند روز پیش شنیدم که ظرف یک روز سه بانک را در نیویورک زده اند و دونه روز پیش بود که جمعیت کشوری از زنان جلوی اداره مجله ای هفتگی که نهضت و جنبش تازه زنان آمریکا را به شوخی گرفته بود تظاهراتی کردند و مجلات را پاره کردند و دیروز شاهد

جریان سخنرانیهای در کمیسیون حقوق بشر بود .

گرفتاری آمریکا از درون و بیرون روز افزون است چگونه می توان باحالی نافرار از درون به بیرون پرداخت و چه ایمانی می خواهد سرپا نگهداشتن ملت که بماء دست می یازد و از قید و بند و همی نمی رهد و در بند سهای سفیدی و عرب و یهود است .

امروز صبح نیمی از وقت را در مهمت ضمیمه ای به تماشای مردم در پارک مرکزی گذراندم . دسته دسته خانواده ها بر چمن روی تپه های صخره ای سک چرانی می کردند .

سگهارا در اتاقهای کم طول و عرض آپارتمانها تمام هفته معبوس داشتن غذای مخصوص و ویتامین های لازم دادن و پیرویدن و تمیز داشتن و آنگاه روز تعطیل بی باغ آوردن تماشائی است .

زیرا بخوبی میله به گریز در حرکات سگها بچشم می خورد در همین موقع که این سگهای زیبا و تمیز و پر جست و خیز و شاد را می دیدم آنکوشه دیگر شهر در نظرم مجسم بود که مردمی سیه چرده در بدترین شرایط میخوارگی می کنند و پناهی ندارند . من نمیدانم چرا انسان خود را از حمایت انسان بی نیازی می بیند و گاه بحمايت حیوان تنها از سر تفتن می پردازد .

آفتاب می ملایم از خورشیدی هوسباز که دم بساعت زیر تکه ابرها نهان می شد فضای پارک مرکزی را نشاط می بخشید .

بفرانز صخره های آتشفشانی بسیار کهن رفتم و چه تضادی داشت بدنه این صخره های وحشی دست نخورده با نمای آسمان خراشهای پست سر بر شیبهای ملایم چمن کاشته بودند و زمین از باران شب قبل نم بود و درختان همه بی برگ مگر کاجها . یکجا کودکان می جنبیدند و جای دیگر عشاق جوانی بودند و بر سر روی یکدیگر خمیده بر - خوابانی در شبکه ها در حرکت و جوانان بر آن سواره

بر دامنه ای پوشیده از چمن سبز در محوطه ای کم شب دستهای از جوانان نواگر موسیقی رقص می نواختند و مردم را برقص دعوت و مختصری هم وجه جمع می کردند درست چون مهر که گیران مادر ایران که البته در شمال شهر تهران سراغ آنرا نباید بگیری .

نویاشان بسیار گیرا بود و نشاط انگیز و اما رقصشان بطور عجیبی ملهم بود از رقص سیاهان . چنان تند بود و چنان خلصه ای داده بود که حالت رقصندگان که بدل بنوعی ریاضت و جذب شده بود .

همراه آنرا به حالتی که مردم سواحل بندر - عباس و جنوب آنرا زار نامند تشبیه کرد و درست بود . هر چه بنخواهید در این رقص بود وحشت نفرت جاذبه ، زیبایی و سکس و این آخرین باور نکردنی بود که دو تن در ملاعام با حرکات تند و چون یک رقص نوعی تقرب زن و مرد را نشان دهند .

و این رقصندگان بس مردم و آنچه پیش امون می گذشت بی اعتنا بودند و دور بین های عکاسی راهم نمی دیدند من از دوسه متری عکس برداشتم . این گرایش با مورجنسی سیاستی دارد برای خود و در چشم من مسلم . ازد و عامل است نخست آنکه منصرف می کندترا تمام امور جدی و راهمی شود دستگاه از چون و چرا ی جوانان و مردم .

دوم آنکه دامن زنده مصرف است سرمایه یک عاشق پر روزگار مامدادی بود کاغذی و احیاناً کتاب شمعی اما امروز کدام جوان را می شناسید که ده ها صفحه یک دادیو و یک ضبط صوت و یک گرام و چندین دست لباس جور و اجور برای خود تدارک نه بیند و همه اینها از ضروریات و از نان شب واجب تر نداند . این سیاست لختی بازی که در آلمان و انگلستان بیداد کرده در آمریکا با علا درجه مشهور است .

از سوی دیگر این جماعت از جوانان بدجوری

به بوچی و بی هدفی زندگی رسیده اند اگر در هر قدم با ایشان یک کلهسا بسازند کم است چون سیستم اقتصادی حکم بر بی سنتی و بی ریشگی دارد و اینها را قبلا گفتم . در این حال و در این سن وقتی معتقد باشی و گریختی از هر چه که برایت جز پول تهیه کند چه چیز می تواند جز رقص و سکس ترا جذب کند .

امور جنسی و الهه عشق را بزور از پرده نشینی و مستوری در آورده و سر هر گند نشانده اند و اسم این راهم می گذارند آزادی بنظر من معاشرت میان جوان و پسران و دختران ضرورت آن ابد با به این صحنه های نفرت آور و رود وی ندارد این برو روی دشمن انسان و انسانیت است .

دشمن غیرت انسانی و قدرت فکری است . درین از آن همه امکانات فنی که در آنجا بخدمت امر می پول در آمده است . برو روی مقبره زیبایی های وجود انسانی و صحنه زشتی هارا بنام زیبایی نمودن و میدان گندم نمایان جو فروش و هنرمندی در عرصه بی هنریها است .

همانروز وقتی از خیابان پنجم گذرمی کردم اینجا و آنجا دسته جوانان کریشنا پرست را در حال خواندن ورقه صدید دیدم .

موسیقی و نواشان هندی بودند و دلکش و اما ریتمیک که حرکتی در پاها می مستعد رقص ایجاد می کرد و ترانه های غم سبکی بر خاطر می افشانند .

این گرایش ب فلسفه هندی و شرق بطور عموم در جوامع صنعتی خاصه در شهرهای نیویورک و بوستن و کالیفرنیا و لندن و پاریس و این ایجاد شاخه ها و شعب فراوان این مذاهب جدا شده از یوگا و بودیسم چه معنی دارد . بنظر من بدجوری مردم این سرزمینها محوشده اند در پرتو قدرت و پایداری عظمت هاشده اند و این غولهای صنعتی چنان عنصر آدمی را خاک پای ماشین کرده اند که انسان جهان صنعتی می خواهد خود را در شرق بچوید در قاره ای دیگر در آسیا که مذهب فلسفه و مذاهب است .

انسانی که متخصص فشار دادن یک دکمه شد و همین امر با و نوان داد . سهم خود را در مجموعه احساس نکرد . همیشه حس می کند که هیچ است این انسان آگهی زده و بدبخت تبلیغات تجاری و تلویزیون و روزنامه است و هر کاری حاضر است بکند برای آنکه چیزی محسوب شود .

هی بیسم و هر نوع جلوه روحی و فکری نظیر آن امروز در دنیا ماشین زده غرب جنبه های مثبتی هم دارند . که نوعی اعتراض صوفیانه می تواند محسوب شود اما این سرمایه داری هیسم راهم تجاری می کند .

سه دختر و دو پسر زیبا روی راهای مرکز هفتاد طبقه را کف لر دیدم که بسبک هندوان نموی آراسته بودند و دو تار می نواختند و مردم بر گردشان جمع اما کلیسای مقابل بسته بود .

بنظر شما این عجیب نیست و نشان از کافی سردر گمی بنام جامعه آمریکائی باشد .

هر چند هیسیسم و کریشنا ایسم و مسالکی نظیر آن جنبه های انسانی دارند اما داستان سمدی را فراموش نکنیم آنجا که گفت .

شایدی گیسوان بر بافت که من علوم .... و بسیار دیدم از این شهادان که ابداء ابداء فلسفه ای نداشتند و ادائی درمی آوردند بقصد جفت بازی و جفت جوئی .

این روحیه و این احساس پوچی را در تمام طبقات می بینی من معتقدم حتی خود سرمایه داران بزرگ این خلاء را در خود احساس می کنند و برای جبران همین است که هر روز بکارهای عجیب و غریب تری باید دست زنند و هر روز باید راهی برای تعالی جنون خود و ارضاء خود پرستی بپا بندند .

طبقه عالم و روشنفکران سازنده در آمریکا واقعا معذب اند از یک سو بالاترین امکانات و مساعدترین محیط را برای بروز نبوغ خود در دسترس دارند از سوی

دیگر شاهدند که نتیجه نبوغ آنها عملاً جز در خدمت شیطان زرد نیست .

اینست که چه در فرانسه و چه انگلستان و چه در آمریکا روی می کنند به هر مسالک و مذهبی که انسان بودن آنها را تضمین کند . در این میان من دیدم آلمان بلحاظ کمبود سیاسی که دارد و ضربه ای که از تجربه اش بر او وارد آمده هدفی مقابل خود دارد اما چه کسی غول آمریکا را در کوزه های آلمان حس نمی کند و نفس سرمایه داری را در همه جا دمیده نمی شناسد که تولید در مقیاس جهانی است و بازارهای تهیه مواد خام و اولیه و بازارهای فروش از قبل تقسیم شده اند .

ابدا نباید انتظار داشت که اتفاقی غیر عادی بوفتد مثلاً روسیه چنین یا چنان کند .

نه این جوامع با تضاد در نشان راه خود را می یابند باید بفکر خود بود که به جهت ذلیل آنها نشویم . این موتور عظیم باید از درون خود خود را بساید و نور انسانی شود بفکر صدور راه حل بسا نجا افتادن از ساده لوحی است .

همین اعتصاب پستی ها و مقاومتشان و سرسختی ها و وعده های دستگاه نشان دهنده آنست که از نیکو ن تا آن نامهربان ساده باید در فکر صاف کردن راه برای استقرار یک جامعه بر تر و انسانی تر باشد .

نیکسون بر تلویزیون ظاهر شد و وعده ها داد و تهدید هم کرد که اگر پست راه نیفتد از نیروی نظامی برای انجام امور پستی استفاده خواهد کرد اما ما او و همه میدانیم که آخر چی .... یکروز باید قبول کرد که هر چیزی خودش است و هر کسی بنا بر این جای خود را می خواهد .

بعضی از روشنفکران بر آن بودند که در آمریکا دیر یازود نوعی حکومت دیکتاتوری نظامی بروز و ظهور خواهد کرد زیرا بعضی از میراث های دموکراسی این ملت مهاجر (رجوع کنید به کتاب کندی شهید) باعث ددرس سرمایه داری نشده از جمله آزادی در بیار و عمل است که مورد انتقاد شدید قرار گرفته و موجب اظهار وجود ها و عرض اندامهایی شده که سود خالص را بنظر نمی اندازد .

گویا در انگلستان هم این معنی در جملات و سخنان دیگری گفته آمده است که دموکراسی عوام موجب کندی کار خواص حاکم است و مردم را همیشه آزادی نباید که معنای مصالح جامعه و مجموع منافع یک کشور است .

اما تا این ماشین خودش را از درون بساید و نور کند و انسانی شود مردم آرامش خود را باید در چیزهایی دیگر جستجو کنند .

این راههای مختلف دارد هر کس بوسیله ای از هر طبقه برای از مواد مخدر و نوا استقبال از فلسفه های عالی شرق و الهام از انسان دوستی های جوامع باستانی همه جوابی است بر این سؤال که من روشنفکر به یاد دل وجدان را چگونه آرام دارم ؟ نه کلیسا میتواند همه را جذب و جلب کند و نه حزب و نه مواد مخدر و نه سکس . این بسته بشخص است .

جمعی از روشنفکران جهان برای فرار از این فشارها بر آن شده اند که مدینه فاضله بسازند . و دیدم که بهترین جای را هند شناخته و چندین سالست که برای اوروویل (منطقه ای نزدیک پوندیشری هند) کاری کنند که

شهری بین المللی بسازند شهری متملق به همه مردم جهان و از آن همه رنگها و نژادها و مذاهب و فرهنگها خانم گاندی هم آنها را مورد عنایت قرار داده و امروز آن زن فرانسوی مسن که مادر لقب گرفته در کار تکمیل این شهر و تحقیق آن امیدهاست . جالب آنکه یونسکو هم حمایت کرده اما مگر می شود چیزی ساخته . این اوروویل دست

آخر یک شهر یک توریستی خواهد شد . والسلام .

بقیه در صفحه ۵۱

ذغال سنگ ایران

تحقیق و بررسی آقای دکتر غلامحسین نعمتی

گردآورنده منصور دهقانی (شریف همایون) فارغ التحصیل دکتری اقتصاد

قسمت سوم ذغال سنگ ایران

وسایل حمل و نقل ذغال از دهانه تونلها و سنگرمای معدن بوسیله واگن و کامیون و در معادن عقب افتاده بوسیله چهارپایان صورت میگیرد در بعضی از معادن که راهشوسه احداث نشده است ممکن است چندین کیلومتر بوسیله مال ذغال حمل و نقل شود بقیه با کامیون یا راه آهن انجام میشود.

بطور کلی تشکیلات و سازمانهای استخراج و بهره برداری از ذغال سنگ در ایران جز در یکی دو مورد بقیه باشکل ناقص و ابتدائی و یا سرمایه ناچیز انجام میشود مگر تاسیس شرکتیهای بزرگ ذغال با سرمایه کافی و استفاده از تکنیکهای مدرن و توجه به نیازات لازم کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

هر واحد بهره برداری سعی دارد با حداقل مخارج و هزینه حداکثر استفاده را حاصل نماید

بنابر این با این روش طبیعتا بمسائل کارگری و حفاظت آنها در برابر حوادث و بازده کار ازره تولید صحیح که خود متضمن بکار انداختن سرمایه لازم میباشد اهمیت داده نمیشود.

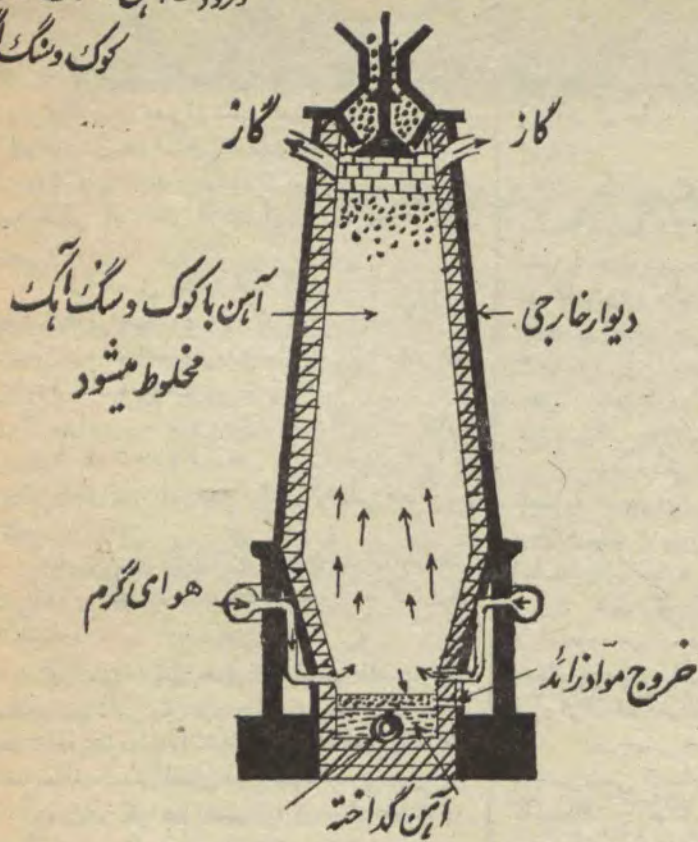
مطلب دیگر این است که غالبا بهره برداران در فکر منافع خصوصی بوده و در استخدام کار لازم برای استخراج دقت بخرج نمیدهند مثلا ممکن است از بجه ۳ ساله بملات اینکه روزی ۲۰ ریال کمتر هزینه میگردد و چشمه تحریف او اجازه میدهد که بدرون چاههای کم قطر و از گون شود و یا از زیرمردی که بسیاری از کارهای معدن از همده اوسا قضا است استفاده شود.

بطور کلی در ترکیب عناصری که باید در کار استخراج شرکت نمایند و همچنین مشخصات و سنین عمر افراد در نظر گرفته نمیشود چون این نوع کارگران وابستگی دائمی بمعادن از نظر بهره بردارند غالبا اگر از طرف دولت و سازمانهای نظارت بر معادن و یا خود کارگران تولید عکس العمل بوجود نیاید کار فرمایان حاضر نیستند که شرایط بهبود کار و وسائل رفاه واحدهای تولیدی که قسمت اعظم امر تولید بستی بشایستگی و سلامت و فعالیت جسمانی آنها دارد فراهم و آماده نماید.

برای تنظیم تولید ذغال و جلوگیری از بی نظمی و مرجع و مرجع در چگونگی امر استخراج و خرابی معادن و ذخایر انرژی گرانبهای ایران دولت باید در موسسات سرمایه گذاری شرکت اقتصادی و نفوذ سیاسی داشته باشد

ذغال سنگ و ذوب آهن

ورود آهن - سنگ معدن
کوک و سنگ آهن

نمای کوره ذوب آهن

میزان تولید از حداقل کمتر و یا اینکه اصولا استخراج صورت نگر گرفته است و اگر هم کاری شروع شده بعمل ذکر شده در بین راه متوقف مانده است و یا اینکه استخراج از حداقل تمهید شده بیشتر بوده و بهره بردار برای این که حقوق دولتی واقعی را نپردازد از اظهار حقیقت خود در اداری میور ذغالها در این موارد طریق کنترل و نظارت عملی و آسان در دست نیست.

در معادنی که مورد بازدید مهندسان ناظر وزارت صنایع و معادن قرار گرفته است غالبا میزان تولید سالانه هنگام بازدید تعیین شده است ولی دفاتر بهره بردار در سر معدن معیار کار و تخمین مهندسی نبوده است زیرا بهره برداران غالبا دارای دود دفتر میباشد که دفتر رسمی آنها واقعتا را منعکس نمی نماید.

و اما در مورد معادنی که از طرف مهندسان ناظر مورد بازدید قرار نکرده است برای تعیین حقوق دولتی ناگزیر گزارش عملکرد سالانه خود بهره بردار ملاک محاسبه قرار میگیرد

بهای تمام شده ذغال و میزان فروش

آن در بازار

نرخ ذغال بر حسب موقعیت مکانی و هزینه حمل و نقل و بارگیری تقریبا در نقاط مختلف مملکت متفاوت میباشد ولی این تغییر و نوسان در محور یک خدمت مشخص دورمینند بطوریکه این حد نوسانی را میتوان به هزینه های تمام شده مربوط دانست.

نحوه استخراج و بهره برداری در کشور ما طوری است که غالبا محصول بدست آمده را نسبتا گران بازار میسراند اگر از گرانی صحبت میشود منظور این نیست

بطوریکه طریقه استخراج و میزان تولید از حد و مقررات و پروژه های در نظر گرفته شده خارج نگردد. در ضمن اقتدار دولت موجب کاهش بسیاری از هزینه ها و تسهیلات لازم در امر تولید و فروش میگردد.

در این موارد هزینه های تازه ای بنام هزینه پرسنلی اضافه میشود که بازده کار و توزیع منطقی ذغال با دخالت دولت جبران آن هزینه ها خواهد کرد

تولید ذغال در شرائط فعلی وضع نامناسب و وخیمی دارد زیرا اهمیت این ماده سوختنی که در دنیای صنعت و انرژی کلی کشورهای مترقی سهم عمده ای دارد در کشور ما مقام خود را بدست نیاورده است.

دخالت موثر دولت در امر تولید ذغال موجب میشود که ذغالهای کیلوست و شسته شده فراهم گردد و راههای ارتباطی و حمل و نقل از وضع ناخوشایند فعلی که فاقد موقعیت تجاری و اقتصادی است خارج گشته و تفاوت محسوس در بهای ذغال ایجاد شود.

میزان تولید ذغال

از تولید ذغال کشور بجز مقداری که شرکتیهای وابسته سازمان برنامه استخراج میکند اطلاع در دست و واقعی در دست نیست زیرا بهره برداران و تولید کنندگان بملت گریز از مالیات واقعی و حقوق دولتی از مقدار واقعی تولید سالانه خود اطلاعی در اختیار نمیگذارند و از روی تمهید حداقل استخراج مندرج در پروانه بهره برداری هم نمیتوان میزان تولید واقعی پی برد زیرا در بعضی موارد بعمل مختلف که سر راه بهره بردار قرار میگیرد.

که از قیمت سایر کشورها بیشتر است بلکه بالعکس قیمت زغال در ایران از اکثر نقاط دنیا کمتر میباشد منتهی همین قیمت را میتوان با تغییر در کیفیت تولید و تهیه پروژه های صحیح و طر ق فنی استخراج و بکار انداختن سرمایه کافی و دقت و کنترل دولت در امر تولید پائین تر آورد .

قیمت زغال برای مصرف کننده بدو عامل مربوط میگردد

یکی قیمت خرید سر معدن و دیگری کسرایه باربری تا محل مصرف بعلمت نداشتن رود خانه های بزرگ و عدم توسعه راه آهن که ثلث حمل و نقل زغال در کشور ما با کامیون انجام میشود طبیعی است که کسرایه کامیون خیلی گرانتر از کسرایه کشتی و راه آهن است.

کسرایه حمل یک تن از زغال از بنادر آمریکا تا بنادر شمال اروپا در حدود ۱۰ دلار کسرایه بار راه آهن در فرانسه برای هر تن کیلومتر در فاصله ۵۰ تا ۸۰ کیلو متر ۲/۶ فرانک بوده است .

در الجزیره هزینه حمل و نقل زغال هر تن کیلو متر برای فاصله تا ۵۰ کیلومتر به تن کیلومتر ۴ فرانک بوده در داخل کشورها حمل با کشتی خیلی ارزانتر میباشد .

باین ترتیب نقاط دور از معادن میتواند از زغال سنگ استفاده کنند و قیمت تمام شده در محل مصرف زیاد گران نمیشود .

در کشور ما بعلمت حمل زغال بوسیله کامیون بطور متوسط جهت یک تن کیلومتر در حدود ۲ ریال برای مصرف کننده تمام می شود . معذک قیمت زغال همانطوریکه گفته شد با مقایسه قیمت بین العملی زیاد نیست .

مسئله دیگر میزان سرمایه و وسایلی است که در دنیا برای بهره برداری معادن بکار میرود خیلی بیشتر از سرمایه است که در ایران در این راه مصرف میشود .

مثلا در فرانسه برای معدنی که در روز ۳۰۰ تن استخراج داشته باشد ۱۰ میلیارد فرانک سرمایه بکار می افتد در انگلستان ۵ میلیون لیره و در آمریکا ۶ میلیون دلار در حالیکه در ایران برای ۶ معدن دولتی که سه معدن آن فعلا تعطیل است و سهم آنها از سرمایه کم میشود ۱۵ میلیون ریال سرمایه در نظر گرفته شده است .

بمبارت دیگر در فرانسه برای استخراج هر تن زغال ده هزار فرانک که این مبلغ معادل ۲۴ تن زغال در هم نوشته در سر معدن است این نسبت در انگلستان ۲ و در آمریکا ۱۱ است و حال آنکه معادن ما بطور متوسط برای هر تن استخراج ۶۲۵ ریال سرمایه بکار رفته است و این خود یکی از عوامل گرانی زغال میباشد .

یکی از اقلام مهم هزینه معادن مصرف چوب است مصرف چوب در کشورهای اروپا نسبت بمصرف در کشور ما بسیار ناچون است .

در بلژیک در سال ۱۹۵۴ مصرف چوب برای هر تن استخراج بطور متوسط ۲۰ لیتر بوده (۰/۵۰) تونلها و کارگاههای استخراج با چوب نگاهداری شده است) در فرانسه مصرف هر تن زغال ۲۴ لیتر (۰/۲۰) نگاهداری چوب بوده است و در معادن جنوب الجزیره مصرف چوب ۴۰ لیتر بوده است در صورتیکه مصرف چوب برای هر تن در معدن زیر آب در حدود ۲۰ لیتر که با توجه بشرايط طبیعی رگه ها و فشار زمین و نداشتن نوبتازی تونلهای کادر فلزی باز مصرف خیلی زیاد است .

یاد در مورد مصرف مواد ناریه در فرانسه در معادن زغال با اینکه از دینامیت های اطمینان استفاده میشود خیلی کمتر از دینامیت های مصرفی ماست برای هر تن زغال در سال ۱۹۵۴، ۱۴۷ گرم دینامیت مصرف شده است .

در بلژیک که در معادن زغال ثلث مصرف مواد ناریه از دینامیت های معمولی است مصرف هر تن ۵۶ گرم بوده است .

جدول مقایسه سرمایه گذاری استخراج يك تن ذغال در چند کشور

نام کشور	نسبت يك تن شسته	مخارج
فرانسه	يك تن	۱۰۰۰۰ فرانك
انگلستان	«	۱۶۰۰۰ لیره
آمریکا	«	۲۰۰۰۰ دلار
ایران	«	۶۲۵ ریال

در حالیکه در معادن ما با توجه با اینکه قدرت دینامیت های مصرفی بیشتر است مصرف خیلی زیاد مثلا در زیر آب در حدود ۲۵۰ گرم و در گاجر ۱۵۰ گرم است .

مطلب دیگر این است که در کشورهای دیگر بعلمت داشتن دستگاه شستوی ذغال کمتر خاکستر تحویل مشتری میشود در حالیکه زغالهای استخراجی آنها بطور متوسط پیش از زغالهای ما خاکستر دارد . در فرانسه بین زغالهای استخراجی و شسته شده در سال ۱۹۵۴ قریب ۰/۱۴۶ در بلژیک در همین سال این نسبت ۰/۱۶۵ و در مکزیک از معادن اروپا ۰/۱۷۸ . نیز رسیده است در هلند بعد از شست زغال به ۰/۲۷ و در بایر علیا ۰/۵ است .

علل دیگر هزینه زیادی زغال مربوط بعوامل نامساعد استخراج است مثلا ضخامت رگه ها در کشور ما برخلاف سایر کشورها ناچیز است و جلایه رگه های زغال اغلب نامنظم هستند .

شیر رگه ها اکثر خیلی زیاد و بعضی ها کم شیب میباشد موقعیت معادن غالباً کوهستانی است و هزینه های مختلف از قبیل ساختمان تهیه سنگرو کسرایه حمل و نقل و غیره گران تمام میشود .

در چهار معدن از شش معدن سازمان برنامه و همچنین بعضی از معادن خصوصی گاز گریزو وجود دارد که معذک در آنها کار انجام میشود ، بطوریکه یکی از مهندسان خارجی هنگام بازدید معادن زغال با وجود عدم وسایل از پیشرفت کار تعجب نموده و گفته بودند من در برابر مهندسان ایرانی سر تعظیم فرود می آورم

در معادن زغال بعلمت آشنا نبودن کارگران با طرق صحیح کار و علاقمندی بوسایل و افزاز کار و هجری درست بازده کار زیاد نیست . همچنین در بعضی از موارد بصرای اضافه شدن تولید از مقدار زیادی رگه ها با حفر تونل استفاده می شود در حالیکه درست این است که مقدار رگه ها محدود باشد .

برای استخراج باید یک نسبتی معین سنگ کنده شده زغال موجود باشد مثلا در (روهر) وزن سنگهای کنده شده ۰/۸ . وزن زغال استخراجی است که معادن شمال فرانسه برای هر ۱۰۰۰ تن استخراج فقط چهار متر تونل اساسی حفر میشود در باژیک برای ۱۰۰۰ تن جمعا یکصد متر مکعب عملیات اساسی و تهیه انجام میشود در حالیکه در معادن کشور ما اینطور نیست .

درست است که معادن ما غالباً دارای ضخامت کم می باشند ولی پراکندگی موجب رکود کارهای معدنی میشود . در تمام بلژیک برای هر هزار تن استخراج فقط ۵۴ متر تونل دارد در حالیکه در معادن زیر آب ۱۸۶ متر در گاجر ۳۰۰ متر و در شمشک ۳۲۰ متر تونل داریم .

کادر فنی

کادر فنی معادن ما بسیار ضعیف است کارمندان اداری بیش از اندازه لزوم میباشد و نتیجتاً هزینه پرسنلی خیلی بالاست و ایجاد می نماید که مهندسی صنایع در آنجا رعایت گردد تا از تاسیسات مکانیکی که زودتر از موعد معین فرسوده و خراب میشود جلوگیری بعمل آمده و هزینه را کمتر از وضع فعلی نماید .

در همه معادن نسبت کارگران بیرون به کل کارگران زیاد است (در معادن چشمه گل ۳۶ درصد و در گلندرود که فعالیت زیادی نداشته ۵۳ درصد بوده است) .

با اینکه معادن ما دستگاههای زغال شویی و کال پیزی معدن ندارد نسبت کارگران بیرون بیش از نسبت آن در معادن زغال اروپا است علت آنهم وجود کارگران علول و بیمار است که برای آنها غالباً نمی توان فکری کرد .

در کشور فرانسه نسبت کارگران بیرون به کل کارگران ۳۴ درصد در بلژیک ۲۵ درصد و در آلمان ۲۴ درصد است .

مشتریان زغال اغلب کارخانجات میباشد که احتیاجات خود را از معادن دولتی سازمان برنامه خریداری میکنند .

با توسعه فعالیت شرکت ملی نفت و ایجاد تسهیلات لازم جهت مشتریان اغلب صنایع زغال سوخت خود را به نسبت تبدیل کرده و در آینده نزدیک بعلمت ارزانی و سهولت سوخت و تعمیرین گاز طبیعی (Natural Gas) جایگزین سایر سوختها خواهند شد .

و شاید مصرف کلی زغال و باصلاح بازار باقیمانده آن نیز از دست برود . گرچه در صنایع ملی ذوب آهن جهت ترکیب با سنگ آهن بازار جدیدی بدست خواهد آورد .

بمبحث تهیه کک از زغال سنگ مراجعه شود .

بررسی اقتصادی ذغال سنگ ایران

بطوریکه آمار صادرات کشور در دهه گذشته نشان میدهد مقداری زغال از بندر خرمشهر بکشورهای همجوار صادر شده است که مقدار آن قابل توجه نبود در ارزش اقتصادی ندارد .

کشور	مقدار	ارزش
عراق	۱۹۴ تن	-
کویت	۴۰	۲۲۴۰۰۰ ریال
عمان	۳۰	-
جمع	۲۶۴	-

مبلغ وصول شده بطور کلی ۱۱۳۹۰۰۰ ریال بقیه زغال کشور همانطوریکه توضیح داده شد بمصرف داخلی میرسد .

احتیاج بعضی از کشورهای همجوار بزغال و کک (مانند جمهوری اسلامی پاکستان) در سالهای اخیر دولت را باین فکر انداخته است که از منابع زغال بویژه کرمان که از نظر ذخیره و نوع مرغوب و اطمینان بخش و قابل کک شدن میباشد استفاده کند .

به همین منظور هیئت های مختلف مهندسان خارجی با کمک مهندسان ایرانی در اطراف کرمان بمطالعه و تحقیق پرداخته اند .

در امر صدور زغال ایران بکشورهای خارج از جمله پاکستان اشکالات مختلفی در سر راه است که با بستی قبلا بجل آنها موفق شد و در مرحله دوم اقدامات جدی تری گردید .

برای بررسی این موضوع منابع زغال کرمان از دیدهای مختلف مورد بررسی قرار میگردد .

بخش تعاونی

شرکت های تعاونی کشور ما

شکوفه‌هایی که نشکفته پژمرده میشود

مردم یعنی اعضای این شرکتها اداره امور آنها بدست داشته باشند.

نه آنکه بصورت گردن بند قلابی افتخار بگردن این و آن آویخته باشند.

تا وقتی که دست با اقدامات بنیانی نزنیم نه کسی بحرف ما گوش میدهد و نه احدی بنوشته و موعظه ما اعتنا و توجهی خواهد کرد.

همانطور که فوقا اشاره کردیم تمجید و اشاعه فکر تعاون و همکاری در میان مردم کافی نیست مگر آنکه مردم را بحقایق امور نیز واقف ساخت همه میگوئیم تعاون شرکت تعاونی چنین و چنان است اما کسی نمیگوید که این نیت چرا در ایران معجزه نمیکند؟

آیا تا وقتی که اعضاء شرکتهای تعاونی موجود اعم از تولید مصرف اعتبار و مسکن از شرکت تعاونی خود و مدیران آن راضی نباشند، میتوان بتوسعه چنین کانونهای خشم و ناراضی اقدام نمود؟

آیا غرض از تشکیل شرکت تعاونی بوجود آوردن صرافیهای جدید و دکانهائی با تابلوهائی مدرن است یا

ایجاد واحدهای اقتصادی جمعی که بساری و نظر جمع اعضاء آن اداره شود اگر مقصود قسمت دوم باشد کدام یک از شرکتهای تعاونی ما قادر بارائه چنین نمونه‌ای هستند؟

مگر نه این است که کنترل دموکراتیک اساس مدیریت یک شرکت تعاونی را پایه گذاری میکند، اگر چنین باشد پس چگونه میتوان قبول کرد که شرکت تعاونی را فقط یک نفر اداره کند و بر امور آن جزایر و نظر یک نفر حاکم موثر نباشد؟

در واقع این عامه مردم نیستند که باید تبلیغ شده و تحت تعلیم قرار گیرند این مامدعیان هستیم که باید تحت تبلیغ و تعلیم قرار گیریم.

چشمهائی از این زنده تر میتوان یافت که شرکت تعاونی مصرف یکی از دستکاهای ارشادی تعاونی ما نمونه یکی از بدترین شرکتهای تعاونی باشد زیرا اداره امور آن بطور مطلق و بشکلی نامحدود در دست مدیر عامل آن قرار داشته و در میان اعضاء این شرکت معدودی را میشود سراغ کرد که با کلیه اعضاء هیئت مدیره آشنا بوده و یا اسم آنها را بدانند.

بقول خود مدیر عامل هیئت مدیره شرکت سالی ولویکار هم که شده تشکیل جلسه نمیدهد. مجمع عمومی سالیانه این شرکت بدون آنکه حتی فرم ظاهری کار را حفظ و رعایت نماید تشکیل شده و اکثریت اعضاء آن بخاطر استفاده از جوایز و قرعه کشی در آن شرکت میجویند گزارش و بیلابیل شرکت را مدیر عامل میخواند. گوئی هیئت مدیره وظیفه‌ای برای خود نمی شناسد. چهارصد نفر اعضاء آن در مجمع سالیانه شرکت میجویند اما بیلابیل شرکت با اکثریت ۱۵۰ نفر تصویب میشود یعنی مهم نیست که ۳۸۵ نفر دیگر با گزارش مالی شرکت مخالف بوده و برای تصفیه آن رای نداده باشند.

در یکی دیگر از موسسات اقتصادی با وجود دو شرکت تعاونی مصرف اعتبار عده‌ای از اعضاء هیئت مدیره خود بکار صرافی مشغول بوده و با بهره‌های قابل

بشمار نمی رود و موافقین نیز برخی فکر میکنند اگر شرکت تعاونی از نوع مورد نظر آنها باشد موفق میشود آرام اقتصادی و اجتماعی عامه را التیام بخشد اما بخلاف همه جای دیگر دنیا در سرزمین ما بگروهی نیز بر میخوریم که در هر حال شرکت تعاونی را بهر شکل و فرمی مورد قبول قرار داده نه تنها در فرایده‌اش تردیدی بخود راه نمی دهند بلکه سنگ دفاع از شرکت تعاونی را از هر نوعی که باشد بسینه می‌نند زیر و در وجود شرکت تعاونی منافع شخصی خود را که از هر حیث منافع اعضاء آن است جستجو میکنند و بالاخره این دسته از مردم کسانی هستند که متأسفانه در اداره و رهبری فکری و عملی سازمانهای تعاونی کشور ما بنحوی دست اندر کارند.

ناکامی شرکتهای تعاونی ما از چیست؟

درباره شکست و ناکامی شرکتهای تعاونی حرفهای زیادی زده شده و در کتب و رسالات خارجی مطالب بسیاری برشته تحریر آمده است.

عمده ترین مشکلاتی که برای ناکامی شرکتهای تعاونی توسط افراد صاحب نظر بر شمرده شده مسائل مالی و آموزشی بوده است اما در عملی نظیر ما عمده ترین مشکل شرکتهای تعاونی را باید در وجود افرادی جستجو کرد که شرکتهای تعاونی و فکر همکاری و تعاون را وسیله ارضاء امیال و هفتاهای شخصی خود قرار داده و بدین وسیله مانع از رشد و گسترش آن در میان عامه مردم میشوند.

عمده ترین علت نامرادی شرکتهای تعاونی در ایران این است که شرکتهای تعاونی موجود نه تنها از روز پیدایش خود تا کنون وسیله جلب رضایت اعضاء خود قرار نگرفته اند بلکه خود بشیوه و طریقه دیگری موجبات ناراحتی و یا ناراضی افراد عضو را فراهم آورده اند.

بعقیده نویسنده تا وقتی که نسبت بوضع یکایک شرکتهای تعاونی موجود رسیدگی کامل نشده و در اداره امور شرکتهای تعاونی اعم از رهبری و روستائی از عناصر ناباب و متظاهر خلع پدینگر در شرکتهای تعاونی به طبیعت اصلی خود باز نگشته و طبعا براه صحیح و هر گونه تعلیم و تبلیغی که در زمینه بسط و توسعه آموزش تعاونی بعمل آوریم کمترین نتیجه‌ای ببار نخواهد آورد.

مردم همواره دنبال چیزهائی میروند که نمونه خوبی از آن دیده باشند، باین معنی که فقط تعریف و ستایش از چیزی بدون آنکه شاهد زنده ای برای آن وجود داشته باشد توجه افکار عمومی را بخود جلب نمی کند. سازمانهای مسئول اداری و آموزشی تعاونی کشور باید حداقل در موازات جنبه‌های ترویجی و تبلیغاتی بکارهای نو سازی و اصلاحی نیز مبادرت ورزند باین معنی که شرکتهای تعاونی را که بر اثر سیاست و روش مفسده انگیز برخی از مدیران آن بصورت کانونهای ضد تعاونی در آمده اند اصلاح کرده و بنحیاء آنها همت گمارد.

برای جلب اعتقاد مردم بشرکتهای تعاونی باید قبل از هر چیز کاری کرد که این سازمانهای اقتصادی و اجتماعی از انحصار معدودی افراد خارج شوند زیر طبیعت اینگونه سازمانهای اجتماعی و اقتصادی اقتضا دارد که

قوانین علمی و تجربی ثابت نموده اند که یک اصل درخت یا نهال هنگامی رشد و نمو نموده شکوفه میدهد و بارور میشود که بدست باغبانی مجرب و دانا در زمین و زمانی مساعد کاشته شده. بموقع و بنحوی مستمر آبیاری شود برای رشد و حاصل دهی بیشتر بموقع اصلاح شده و شاخه‌های زائد و بی خاصیت آن نیز چیده شود و خلاصه بقا و تنآوری آن در گرو این است که نگذاریم هیچگاه بویژه در دوران خرد سالی و جوانی در معرض فساد بیماری و آفات گوناگون قرار گیرد.

آنچه را که بر شمریم عواملی هستند که شرایط زیست و محیط پرورش یک نهال یا درخت جوان را پدید میآورند.

تا وقتی که شرایط و عوامل رشد و نمو در محیط زیست یک نهال - درخت و یا گیاه چه قبل از غرس و چه در مراحل بعدی رشد و نمو آن در نظر گرفته نشود رشد و پرورش سرسبزی و باروری آن امری غیر ممکن و انتظاری بهبود خواهد بود.

و عینا شبیه بیل زدن در زمین شوره زار بخاطر کشت و کار و توقع بهره و بهار از آن است.

اگر این مثال را در مورد یک نفر و یا یک گروه اجتماعی سزایت دهیم عینا بهمان نتیجه یا نتایجی خواهیم رسید که در بالا بدان اشاره کردید.

همچنانکه عدم توجه به تعلیم و تربیت اطفال و جوانان مانع از رشد و پرورش روحی و اخلاقی شان میشود ایجاد یک واحد اقتصادی اجتماعی که بتواند منشاء آثار شمر واقع شده و برای مسجبین و موسسین و اعضاء آن خدمتی انجام داده و جامعه را نیز در مجموع از فیض و جودی خود بهره مند سازد مستلزم آنست که کلیه جوانب و اطراف کار و همچنین عوامل و شرایط مربوط بآن رعایت و ملحوظ گردد.

شرکت تعاونی یک واحد اقتصادی اجتماعی است

گفتیم تا وقتی که محیط بوستان و عوامل طبیعی مناسب نباشد هیچ نهال و درختی به ثمر نمی رسد، تا وقتی که محیط و شرایط تربیتی و زیست اجتماعی مساعد نباشد فساد اخلاقی و کج روی اصلاح نمیشود و نیز تا هنگامیکه اصول و مقررات یک نظم و نسق اجتماعی تأمین و رعایت نگردد آن سازمان اجتماعی اعم از اینکه شرکت تعاونی باشد یا نه ولو ظاهر بوجود آمده باشد علی رغم کوششهایی که برای نگهداری آن بعمل میآید هیچگاه بسامان نخواهد رسید.

مردمان مکتب همکاری تعاون عقیده دارند که این شجره را اثرات مثبت و ثمرات فراوانی است، اما چتر بکس سر و صداهای زیادی که درباره آن بر اه افتاده است و هیوهای مورد انتظار را ببار نیاورده و معجزات مورد آرزو را ظاهر نمی سازد پیش از شکافتن علل ناکامی شرکتهای تعاونی در ایران باید یاد آور شویم مانند سایر نقاط در سرزمین مانع افرادی زیست میکنند که با شرکتهای تعاونی یا موافق و یا مخالفند مخالفین عقیده دارند که برای رفع مشکلات زندگی نظم تعاونی عامل قاطعی

توجه بکارگران پول قرض میدهند، مدیرعامل یک شرکت تعاونی مصرف در یکی از ایالات جنوبی بجای آنکه نگذارد کارگران عضو شرکت توسط کسبه بهره کشی شوند بمرکس خود موجبات این امر را فراهم آورده است باین معنی که در حوزه کاری مزبور که یک شرکت تعاونی نیز دارد و چندین کیلومتر از شهر مورد نظر دور است با ایجاد یک دکان بقالی در کوی کارگران کمک کرده و یک بقالی را از شهر بکوی کارگران کوچ داده و مغازه و انبار کارخانه را در اختیار او گذاشته است تا جناب بقال بتواند در جواری و شگاک تعاونی و در منزل کارگران دسترنجان را ببلعد.

و جالب توجه تر از همه اینکه پیش از این نزد شرکت تعاونی مصرف کاری و کارمندی که در نقاط مختلف مملکت پراکنده میباشند همگی بدون توجه به پراکندگی حوزه جغرافیائی توسط یک نفر در تهران اداره می شوند.

در واقع مثل خیلی چیزهای دیگر شرکت های تعاونی نیز قلب ماهیت داده، قدرت و موقعیت اداری افراد جای اصل کنترل دموکراتیک را که یکی از عمده ترین اصول تعاونی کشور ما است بکلی گرفته و در واقع یکی از زنده ترین و مهمترین اصول تعاونی توسط کسانی زیر پا گذاشته شده و میشود.

که تاریخچه پیشروان راچدیل را از حفظ میباشند و ده ها مرتبه بمالک پیشرفته سفر کرده و در کنگره های تعاونی شرکت جستند.

چنانکه میدانیم بر سر دخالت یا کمک و همراهی دولت بشرکت های تعاونی موج های فراوانی از مخالفت و موافقت ایجاد شده است.

در واقع دلیل مخالفین دخالت دولت در کارهای تعاونی بسیار جالب و بجای است زیرا خود دولت با حسن نیت میخواهد به پیدایش و گسترش نهضت تعاونی کمک کند اما بعضی از عناصر خاطمی و موقع طلب این کمک و همراهی را بدخالت های نابجا و تحکم و امارت شخصی بدل ساخته و شرکت های تعاونی را که در دستگاه های آنها تشکیل شده

است. بچشم یکی از ادارات تابع خود مینگرند تا حدی که علنا حق اعتراض و اخذ تصمیم را از کارمندان و کارگران عضو شرکت تعاونی و بجای اینکه امور شرکت بارای و نظر اعضاء آن بچریان افتد با راه مقامات دولتی رتق و فتق میشود اما اگر بطرف دیگر قضیه بنگریم و با توجه باینکه شرکت های تعاونی بمالک در حال توسعه بدلائل زیادی باید از کمک ها و حمایت های دولتی برخوردار شوند، نمیتوان قبول کرد که دولت در این قضیه مهم بی طرف بماند یا بخش اقتصاد تعاونی را از برنامه های اقتصاد مملکتی حذف کند مدیران شرکتهای تعاونی مصرف ما پیش از آنکه حقوق اعضاء شرکت تعاونی را ملحوظ دارند بعنوان دستیار و یار کارگذار بخش خصوصی عمل میکنند.

در واقع شرکتهای تعاونی ما بجای قطع ایاهی واسطه بنفع مصرف کنندگان خود عامل خدمت و توسعه و گسترش تمایلات واسطه گیری و بهره کشی قرار میگيرند بارها مشاهده شده که اعضاء شرکت تعاونی از بنجل بودن اجناس اعم از پوشاک و لوازم منزل و یا پیش پا افتاده بودن مواد غذایی بمسئولین شرکت تعاونی شکایت کرده و مدیر عامل در مقابل اعتراض آنها گفته است که آن جنس را در کارخانه شخصی خود ساخته و نسبت ببدی یا خوبی کالا مسئولیتی نخواهد داشت!

عدم اعتماد و اطمینان و نیز بدبینی که از این بابت میان اعضاء شرکتهای تعاونی پدید میآید کافی نیست که شرکتهای تعاونی را از جلب پس انداز و سرمایه گذاری اعضاء محروم نماید و چنین سازمانی را که باید بکمک های مادی و معنوی سهامداران خود متکی باشد بصورت انکل و سربار دستگاه های دولتی در آورده و باعث تضعیف حس خودیاری و همکاری های اقتصادی و اجتماعی در میان افراد گردد.

بنظر نویسنده اثر وجودی چند شرکت تعاونی

خوب و نمونه که بر شتون آن اصول تعاونی بمعنی وسیع کلمه حکم فرمائی کند برای توسعه و گسترش افکار تعاونی بمراتب پیش از هر اقدام دیگر خواهد بود.

همه ما میدانیم که اصول تعاونی پیشروان راچدیل مبنای قانونی، اجتماعی و اخلاقی اداره شرکت های تعاونی کشور ما قرار گرفته و هر شرکت تعاونی که در ایران یا بر سره وجود می نهد قانونا باید آنرا رعایت کند اما تبلیغ اصول تعاونی کافی نیست بلکه باید موانع تحقق آنرا از پیش پا برداشت با توجه بمطالبت این مقاله که حاصل تجربه چندین ساله نویسنده است کدام یک از این اصول که عبارت می باشند از:

- ۱- کنترل دموکراتیک
- ۲- دادوستد و درازت قلب و تزویر
- ۳- داد و ستد نقد
- ۴- ارتقاء سطح دانش تعاونی اعضاء
- ۵- بیطرفی در امور سیاسی.

در شرکتهای تعاونی ما رعایت شده و بدان عمل میشود؛ جز اینکه حتی اصل عضویت آزاد و اختیاری نیز غالباً رعایت نگردیده و مدیران شرکتهای تعاونی از توجه بآن سر باز زده اند!

بمعنای نمونه با توافقی که میان مدیر عامل یک شرکت تعاونی و یک دستگاه اداری صورت گرفته کارکنان آن دستگاه با وجود داشتن شرکت تعاونی اجباراً میبایست

خریدهای خود را از شرکت تعاونی دیگر نمایند بدون آنکه در اداره امور آن شرکت کمترین سهم و حتی داشته باشند.

یک چنین دخالت های نادرانی موجب میشود که علیرغم تلاش دولت کار تشکیل شرکتهای تعاونی و تحکیم مبنای اقتصادی جمعی میان طبقات مصرف کنند و تولید کنند با مانع روبرو شود.

موضوع شرکت تعاونی و همکاری و همکاری مردم در رفع مشکلات مشترک با مسائل حل نشده ای در کشور ما روبرو است که قبل از هر چیز باید برای حل آنها اقدام شود و الا ذکر نمونه های خوب و برجسته خارجی قادر نیست دردی از این دردهای فراوان را که بذکر نمونه های کوچکی از آن در این مقال مبادرت شده درمان نماید و باری از این مشکلات کم کند.

برای از پیش پا برداشتن موانع کافی است خود را مسئول آن بدانیم و درگیر آن شویم. در این صورت اولین قدم شناختن مشکلاتی است که هر یک از شرکتهای تعاونی ما با آن روبرو هستند و سپس همه نیروها را بسیج نمائیم تا دیر یا زود بکمال مطلوب نائل گردیم زیرا تا زمانیکه سایه آفات و بلیات گفته شده از سر سازمانهای تعاونی موجود دور نگردد این شکوفه های اقتصادی و اجتماعی کشور ما همچنان پژمرده باقی مانده و دیر یا زود خشک خواهند شد.

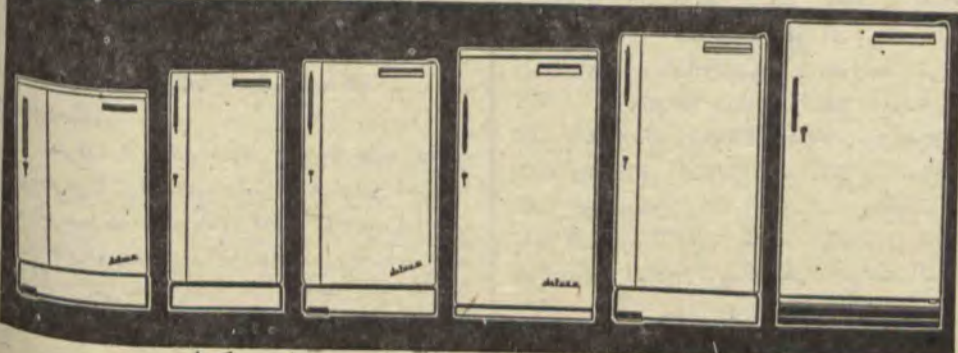

جنرال استیل

اولین یخچال ساخت ایران

مدل جدید یخچال ساده و دولوکس در اندازه مختلف با قیمتهای متناسب با بودجه هر خانواده در شرایط نقد و اقساط

جنرال استیل متناسب با آب و هوای ایران ساخته شده و مجهز به کلیه وسائل مورد لزوم هر خانواده میباشد

یکی از محصولات شرکت صنایع پارس و آمریکا

سازمان رفاه اجتماعی بحریه بازرگانی دولت پادشاهی نروژ

از : سعیده فراسیون

این سازمان بموجب قانون مورخ ۱۳ نوامبر ۱۹۴۶ بعنوان یک رکن اداری برای تأمین رفاه اجتماعی دریانوردان تاسیس گردید. قوانین تعیین کننده حدود وظایف این سازمان و مقررات مربوط بصندوق رفاه دریانوردان بموجب فرمان سلطنتی مورخ ۱۴ مارس ۱۹۴۷ وضع شد. همیشه نگرانی این سازمان بموجب یک اصل سه جانبه و بمدت سه سال از طرف دولت انتخاب میشوند و مرکب از نمایندگان از دریانوردان صاحبان کشتی و دولت میباشد.

دبیر کل انجمن دریانوردان نروژی از سال ۱۹۵۶ تا کنون از اعضای این هیئت بوده است.

اداره رفاه اجتماعی بحریه بازرگانی بمنزله رکن اجرائی و دبیرخانه این سازمان محسوب میشود و ریاست آن را یک مدیر عامل عهده دار است.

بودجه اصلی بمنظور مخارج فعالیت های این سازمان بر اساس پرداخت های چهار کرون نروژی برای هر دریانورد است که از طرف طرح بیمه بهداشت ملی برای دریانوردان تأمین میشود و یک چهارم آنرا خود دریانورد - یک چهارم را طایفان کشتی و یک دوم بقیه را دولت می بردارد.

دیگر منبع درآمد این سازمان مالیات بردار آمدی است که از دریانوردان غیر نروژی در استخدام کشتی های نروژی اخذ میگردد.

طی هشت سال اخیر مبلغ معینی برای تقویت و توسعه امکانات آموزشی و رفاه دریانوردان در بودجه دولت منظور شده است.

شعبات سازمان در بنادر نامبرده در زیر در داخل و خارج از نروژ مشغول بفعالیت میباشد.

آنتورپ، پالتمور، برکن، جنوا، هامبورگ، هوستون، خرمشهر، آبادان، بندرماهشهر، بندر شاهپور، کویت، لاگوس، لیورپول، لندن، مانیل، میلپور، هارن، نیواورلکان، نیویورک، نورفولک، اسلو، برسکرون، بندر اسپانیا، پوانتا کاردون، خلیج آموی، رتردام، سان فرانسیسکو، سان پدرو، سنگاپور، استاونکر، ترومسو، تروندهایم، تونسبرگ، وان کوور، یوکوهاما، و ویلهلمسهاون.

اداره کار این شعبات تحت ریاست

یک منشی محلی است و هر شعبه بسته به اهمیت بندری که در آن واقع شده است دارای چند کارمند میباشد.

هتلها و اقامتگاههایی برای دریانوردان در نظر گرفته شده اند که در بنادر نامبرده در زیر در بر میباشند. هامبورگ - لندن - سان فرانسیسکو - آنتورپ - اسلو.

علاوه بر این در بنداری مانند مانیل - میلپور - هاون - اسلو - تونسبرگ و یوکوهاما باشکاهای مخصوص دریانوردان وجود دارد و باشکاه مانیل که بصورت یک باشکاه بین المللی برای دریانوردان در آمده است با همکاری سازمانهای مربوطه دانمارکی و سوئدی اداره میشود.

باشکاه میلپور هاون با همکاری سازمان رفاه بحریه انگلیس تاسیس شده است و اداره آن بعهده یکی از مامورین سازمان رفاه اجتماعی دریا - نوردان نروژ میباشد.

علاوه بر این باشکاهها قرائت خانه های متعددی در بسیاری از بنادر در اختیار دریا نوردان میباشد که با همکاری سازمان های رفاهی کشورهای اسکندیناوی و سایر کشور بوجود آمده اند.

در عرض سال ۱۹۶۹ برای ۲۷۵۶ دریانورد مطبوعات و مطالب خواندنی فرستاده شده است ۲۳۵۶۰ نفر در دوره های تحصیل از راه مکاتبه اسم نویسی نموده اند و ۸۹ نفر با استفاده از کتب درسی و ۳۱۱ نفر با کمک صفحه و نوار مغناطیسی مشغول بتحصیل بوده اند.

کتابخانه های کشتیها در ۲۲۵۰ کشتی که بکشورهای خارجی سفر میکنند تقسیم شده اند و مجموع کتابهای آنها به ۹۲۰۰۰ جلد میرسد.

تعداد آبونمان چرایید در سال ۱۹۶۹ به ۱۶۹۰ رسیده که ۱۱۴ آن اشتراک روزنامه های بوسیله و ۵۵۰ اشتراک چرایید هفتگی هوایی (نروی - دایجست) بوده است.

از ماه سپتامبر ۱۹۶۹ مهمترین روزنامه های نروژ و تعدادی از چرایید محلی با پشت هوایی به شعبات سازمان در نقاط مختلف دنیا برای توزیع در کشتیها ارسال میگرددند.

برای هزینه های پستی و ارسال این مطبوعات مبلغ دو میلیون کرون نروژ در بودجه دولت منظور شده است ولی

مبلغ ۵۰۰۰۰۰ کرون نروژ هزینه آبونمانها را مقامات محلی میپردازند. برنامه های ضبط شده روی نوار برای مشترکین آن در ۳۵۶ کشتی فرستاده شده است.

این برنامه ها با همکاری بشکاه سخن پراکنی نروژ تهیه شده اند و برگزیده ایست از برنامه عادی این بشکاه و این انتخاب با توجه به ارزش سرگرم کننده بودن برنامه ها انجام گرفته است.

ورزش در میان دریانوردان نروژی رخنه عمیقی کرده است چون اکثر آنها را جوانان بین ۱۶ تا ۲۵ سال تشکیل میدهند.

مسابقاتی که در سال ۱۹۶۹ برای دریانوردان ترتیب یافته اند بشرح زیر میباشد:

سری مسابقات کشور های اسکندیناوی (با همکاری دانمارک - فنلاند و سوئد) ۷۶۵ تیم
سری مسابقات فوتبال نروژ ۱۰۰۰ تیم
سری مسابقات بین المللی ۱۱۸۷ تیم

مسابقات قهرمانی کشور های اسکندیناوی ۱۴۰۸۴ شرکت کننده
مسابقات قهرمانی نروژ ۹۷۱۳ شرکت کننده

مسابقات قهرمانی بین تیمهای کشتیهای نروژی ۴۳۰ تیم
مسابقات تعیین رکورد ۱۱۱۱ شرکت کننده

مسابقات شنا ۶۴۴۳ شرکت کننده
علاوه بر مسابقات سالیانه فوق الذکر سازمان رفاه اجتماعی دریانوردان هر سال در بنادر اروپا - آمریکا و خاور

دور هفته های ورزشی ترتیب میدهد و سعی و کوشش سازمان بر این بوده است که همکاریهای بین المللی را در زمینه های ورزشی برای دریانوردان گسترش بدهد.

هفته های ورزشی برای اولین بار در تردام و آنتورپ (سال ۱۹۶۷) برگزار شدند و موفقیت شایانی کسب نمودند.

در سال ۱۹۶۸ دریانوردان ۲۴ کشور در این مسابقات شرکت جستند. از سال ۱۹۶۹ برنامه های نمایش

فیلم در کشتیها شروع شده است و ۱۰۱۴ کشتی نروژی - ۱۶۵ کشتی دانمارکی ۳۷۸ تانکر (کشتی نفتکش) و ۷۰۱ کشتی باری فیلمهای داستان دارنمایش دادند.

مجموع فیلمهای نمایش داده شده در سال ۱۹۶۹ بالغ بر ۱۶۲۸ فیلم مختلف در ۱۰۲۰۶ نسخه بوده است و برای فیلمهای مبادله شده رقم ۶۱۷۱۶ ثبت گردیده است.

۱۰۱ مرکز مبادله فیلم در سراسر دنیا تاسیس شده است. در بعضی از نقاط محدودیتهای گمرکی برای مبادله

اینگونه فیلمها هنوز وجود دارد ولی قرارداد گمرک بین المللی سال ۱۹۶۵ در مورد لزوم و مسائل ولوازم آسایش و رفاه دریانوردان که بتصویب بسیاری از کشورها رسیده است تسهیلاتی در مبادلات و انتقال اینگونه لوازم و مسائل بوجود آورده است. ضمنا باید یاد آور شد که با توزیع ۱۶۰ نوع وسائل بازی و سرگرمی مانند تفنگهای بادی و تیر - اندازی و بازیهای مخصوص کشتی - مجموع آنها به ۱۵۰۰ میرسد.

شعبه سازمان رفاه اجتماعی دریانوردان نروژی در آوریل ۱۹۵۸ (بهار ۳۸) در ایران تاسیس گردید و بعلمت کاهش رفت و آمد کشتیهای نروژی در بندر آبادان محل این شعبه در ماه

اکتبر ۱۹۶۹ به بندر خرمشهر منتقل گردید. این شعبه در خدمت تمام کشتیهای اسکندیناوی است که وارد بندر خرمشهر آبادان - بندر ماهشهر - بندر شاهپور

و جزیره خارک میشوند. کارهای این شعبه شامل بازدید از کشتیهای اسکندیناوی - توزیع چرایید نروژی - مبادله فیلم و کتابخانه کشتیها

ترتیب مسابقات فوتبال و مسابقات سبک قهرمانی - ترتیب گردشهای برای خرید و بازدید از نقاط دیدنی شهر است.

منشی سازمان از دریانوردان اسکندیناوی در منزلش پذیرائی میکند

مهمانی های عصرانه ترتیب میدهد. درباره ورزش و تئاتر آماتوری سخنرانی میکند و مشغول بازیهای تفریحی و سرگرم کننده میشوند.

مقدمه :

بنیان تعاونیهای مصرف، که تحت عنوان پیشکامان منصف راجدیل در لانکاشر ۲۸ دسامبر ۱۸۴۴ توسط ۲۸ نفر از بافندگان فلانل این ناحیه در تولدین افتتاح و آغاز گشت، همیشه بعنوان پایه نخستین نهضت تعاونی و انواع آن در سراسر گیتی بشمار میرود.

مردم از اقصی نقاط جهان بمنظور زیارت اولین فروشگاه تعاونی که حدود یک قرن پیش افتتاح گردید و بنای آن تاکنون بهمان شکل سابق حفظ شده است بدان روی میآوردند.

هر کسی که به بازدید از تاسیسات تعاونی بریتانیا اقدام نموده است، بدین نکته اذعان دارد که این یادگار تاکنون چه اثر عمیقی بر خط سیر نهضت تعاونی و نیز بر بازارهای بزرگ تعاونی جدید و گسترش یردامنه آنها داشته است.

این بنا با آن که فروشگاههای تعاونیشان در سطحی هم تراز فروشگاه راجدیل در روزهای نخستین است تجارت بخشیده و آنها را در بر آورده شدن نیازها و گسترش محیط بیرون خویش تشجیع مینماید .
وجود آمدن فروشگاه راجدیل ثمره یک دوره طولانی تلاش و تفکرات فراوان است.

نوشتههای رابرت اون شاگرد پارچه فروشی که در آغاز قرن نوزدهم توانست در مالکیت آسیاب موفق گردد، زنان و مردان کارگر انگلیسی را باین اندیشه واداشت که با همکاری یکدیگر خواهند توانست به خلق اقتصاد اجتماعی نائل شوند که آنها را از شرایط خشن و ناگوار آغاز صنعتی شدن رها نموده و بسوی جوامع روستائی که حقوق و تمهیدات متقابل آنها را بر آورد، بازگشت دهد.

نیک اندیشان دیگری که بموازات اون تلاش می نمودند عبارت بودند از ویلیام تامپسون، یک ایرلندی بیگانه با اندیشه ای نافذ و موثر، دکتر ویلیام کینگ، پزشک اهل برایتون و سوسیالیست های مسیحی، با اشتیاقی که نسبت بکارگاههای تعاونی و ایجاد برادری بین تولیدکنندگان نسبت بمصرف کنندگان داشتند.

تشکیل تعاونیهای کشاورزی در اروپا

در بریتانیا، پیشرفت نهضت تعاونی با سرعت بیشتری در جهت خط مشی راجدیل صورت گرفت تا سوسیالیست های مذهبی .

بزودی آوازه این پیشرفت بکشورهای فرانسه آلمان - بلژیک و سایر کشورهایی که در آن ها کارگران صنعتی در طغیان خود علیه شرایط نامساعد موجود از آگاهی بیشتری برخوردار بوده و خواهان امکانات مناسب و ضروری پایدار بودند، سرایت نمود.

نهضت تعاونی در میان زارعین بریتانیا حدود بهشت سال بعد از کارگران صنعتی آغاز گردید، لکن در کشورهای کشاورزی اروپا خیلی زودتر بمسئله انطباق نظام تعاونی با شرایط خاص و متفاوت آن جوامع توجه شد.

تعاونیهای کشاورزی دانمارک که امروزه بحق یک نمونه جهانی است با الهام از موفقیت های تعاونی های مصرف صنعتی بریتانیا در نیمه قرن نوزدهم تاسیس یافت. پیشرو نهضت تعاونی دانمارک اولر بیج بود که سابقا از انگلستان خود یاری کارگران کارخانجات انگلیس دیدن نموده و در مورد این مساله که چگونه میتوان آنرا با نیازهای کشاورزان کم بضاعت دانمارک وفقی داد مصلحتاتی انجام داده بود .

وی در آغاز به تاسیس فروشگاههای روستائی که هنوز هم وجود دارند اقدام نمود، لکن زارعین دانمارکی

بسرعت در جهت ساختن تعاونیهای مشهور کره سازی و کارخانجات گوشت خشک کنی و بسته بندی تخم مرغ و سازمان های ذخیره احتیاجات کشاورزی که امروز در واقع کنترل بخش کشاورزی دانمارک را در دست دارند همت گماشتند.

اینان بنوبه خود بر سایر کشورهای اسکاندیناوی تأثیر نهادند (هر چند تعاون گران فنلاندی نماینده ای نیز به ایرلند که در آن زمان در آستانه کسب شهرت از لحاظ تعاونی های کشاورزی بود اعزام داشتند، مهذا فروشگاه های روستائی تقلیدی از راجدیل بود) .

هلند تعاونی های بازاریابی خود را از دانمارک اقتباس نمود همان گونه سایر کشورهای میانه رو ماوراء بحار که در آنها لابیات در دست زارعین بوده و شیر ماها نه منبع اصلی درآمد بشمار میرفت.

صندوق تعاونی رایف آیزن در آلمان، که بمنظور

نقش بریتانیا در تعاون کشورهای ماوراء بحار

تاسیس نهضت تعاونی در زمینه اعطای وام بروستائیان و دایر ساختن صندوقهای پس انداز برای آنان تشکیل یافته بود نیز از تجربیات انگلستان اثر پذیرفته است .

رایف آیزن دریافت که اساس اعتماد و اطمینان متقابل که زارعین فقیر و کم تجربه را قادر ساخته بود تا به تاسیس فروشگاههای موفق نائل شوند میتواند در نجات زارعین از زیر بار قروض و دابستگی موثر افتد . قانون تعاون آلمان مصوب ۱۸۸۵، که با اصلاحات جزئی هنوز هم با برجاست با اقتباس از قانون سازمان های صنعتی و تامین بریتانیا تدوین گردیده و قانون آلمان بنوبه خود بر قوانین کشورهای مرکزی و شرقی اروپا و همچنین قوانین کشورها این تأثیر بخشیده است.

هر چند بسیاری از این کشورها تنها با استفاده از سازمان های تعاونی مصرف روستائی که در فنلاند، سوئیس مجارستان، بلغارستان و روسیه قبل از انقلاب بر اساس اصول مدیریت و مالکیت راجدیل تاسیس یافته بود، قناعت ورزیدند، مهذا بانکه های روستائی آنان بصورت عنصر مهمی در نهضت تعاونی کلیه این کشورها درآمد.

در پایان این قرن نهضت تعاونی اروپا، اعم از صنعتی و کشاورزی منجر به تشکیل اتحادیه بین المللی تعاونی (I. C. A) گردید که ادارات مرکزی آنها همه در لندن مستقر بود.

بعدا، آنان اساسنامه ای را بر مبنای اصول راجدیل برای تعیین خط مشی خویش تدوین نمودند و طبق این اساسنامه، بنگاههای تعاونی از سازمان های خصوصی و همچنین سازمان های دولتی متفک گردید.

اندیشه تعاونی مستقیما توسط معدن چینسان انگلیسی و اسکاندیناوی که در اواخر قرن نوزدهم بکانادا و استرالیا مهاجرت کرده بودند، باین سرزمین ها راه یافت .

قسمتی از نهضت تعاونی کنونی در ایالات متحده آمریکا و زلاند جدید احتمالا از همین منبع سرچشمه گرفته هر چند که مهاجرین اسکاندیناوی نیز خصوصاً تعاونی های کشاورزی ناحیه دریاچه های پنجگانه در شمال آمریکا تا حدی تأثیر داشته اند.

پیشرفت منظم تعاونی در کشورهای مشترک المنافع

نخستین تلاش وسیع برای اعمال روشهای تعاونی در کشورهای کشاورزی عضو جامعه مشترک المنافع در هند بعمل آمد .

انحطاط تدریجی وضع روستائیان هند توام با افزایش جمعیت باعث شد که روز بروز عوائل روستائیان روبه نقصان نهاده و آنان را در چنگ ملاکین و تجار و بهره خواران اسپر نموده و سرانجام ناگزیر توجه اولیای امور بریتانیا را باین مساله معطوف نماید.

در سال ۱۸۹۵ حکمران ایالت «تدرس» لرد ون لاک دوست هورانس بلانکت که با کارهای تعاونی نامبرده در ایرلند آشنائی داشت و خود نیز از پیشروان نهضت تعاونی کشاورزی در انگلستان بشمار میرفت بود .

لرد ون لاک با توافق فردریک نیکلسون برای بازدید از موسسات تعاونی اروپا و پیدا کردن شکل خاصی از نظامات تعاونی که برای روستائیان هند مناسب باشد، سفری با اروپا کرد.

نیکلسون توجه خاصی به تجربیات انگلستان و ایرلند و بالاخص باصول حقوقی حاکم بر تعاونیهای موجود در بریتانیا نمود اما بیشتر از هر چیز تحت تأثیر سیستم تعاونی اعتبارات آلمان قرار گرفته زیر این سیستم در عین سادگی مشکلات مالی وام گیرندگان را مرتفع نموده و در تقویت حس مسئولیت اخلاقی و استقلال شخصیت روستائیان نقش ارزنده ای داشت.

وی تأثیری را که از بازدید این نظام پذیرفته در گزارش خود بعنوان دراماتیک « رایف آیزن را بچوئیدا» بیان نموده است.

هند سرزمینی است عظیم با مناطق بسیار گوناگون بنا بر این تشکیل صندوق رایف آیزن در مقیاس ملی بکندی بسیار پیشرفت میکرد.

آنچه در حقیقت رخ داد این بود که بطور خودکار از بریتانیا برای هر ایالت منشی موسسات تعاونی قوانین نمونه، بازبین حسابداری و حساب برسان سالانه بهند اعزام و ارسال می گردید، این اقدام قسمتی ناشی از اوضاع و احوال خاص هند (بیسوادی روستائیان هند و عادت نداشتن آنان به استقلال در شغل و حرفه) و قسمتی دیگر ناشی از اشتیاق منشی های جوان انگلیسی برای دست زدن بکارهای تازه بود.

این منشی ها در واقع بعدها بصورت مشربین موسسه نهضت تعاونی، راهنمایان، متفکرین و یاوران نهضت تعاونی در آمدند.

آنها پای پیاده یا سوار بر اسب از این ده به آن ده میرفتند، بار روستائیان گفتگو میکردند، با مسائل و مشکلات آنان آشنا میشدند، برای آنان اندیشه ناشناخته تعاون را تشریح میکردند و میکوشیدند تا ترس آنان را از ربا خواران و زمین داران از بین ببرند و رویهمرفته با آنان یاری کنند.

بسیگانه بودن اندیشه تعاونی برای روستائیان کاملاً محسوس بود ولی مهذا زمانی رسید که شماره موسسات تعاونی هند به هزاران و تعداد اعضا آنها به میلیون‌ها رسید.

هدایت و نظارت بر این موسسات ضرورت تمام داشت و این منشی‌ها اعضاء و کارمندان جوان خود را که همه هندی بودند برای بازرسی و حسابرسی موسسات تعاونی تربیت می‌کردند و بالاخره برای این منظور در هر ایالت مدرسه خاصی تاسیس نمودند.

درباره تجربه‌های این منشی‌ها در اروپا کتاب‌های زیادی برشته تحریر در آمده است.

آنها برای اصلاح قوانینی که تجربه عملی ضرورت آنها را آشکار ساخته بود کوشیدند و هم چنین کتاب‌هایی برای هدایت مردم در نحوه بکار بردن این قوانین منتشر ساختند.

اسامی برخی از این منشی‌ها هنوز هم در هند با احترام یاد میشود، از جمله آنان میتوان کالورت، استریکلند و دارلینگ را که در پنجاب فعالیت داشتند نام برد.

انواع موسسات تعاونی

امروزه موسسات تعاونی قسمتی از سیاست اداری هندوستان مستقل را تشکیل میدهد و حتی در قانون اساسی کشور نیز پیش بینی شده است امروزه نظام تعاونی از حدود اعطای اعتبار خرید کود، تهیه بند نمونه و سایر کمک‌های لازم برای توسعه کشاورزی نوین فراتر رفته و شامل فعالیت‌های مربوط به بازاریابی و تغییر شکل دادن محصولات خصوصاً نیشکر، پنبه، میوه جات، سبزی جات و همچنین عرضه شیر در شهرهای بزرگ شده است.

امروزه نظام تعاونی این کشور قدرت عظیم اعتباری و بانک ذخیره هند Reserve Bank Findia را که حیطه عمل آن در سراسر کشور گسترده است بعنوان پشتیبان خود دارد.

البته نظام تعاونی هند تمام مسائل کشاورزی این کشور از جمله فقدان آب و مسائل جمعیت را حل نکرد.

اما مجموعاً پیشرفت‌های درخشانی طی سال‌های بعد از استقلال هند نموده است و مسلماً بعدها نیز بصورت بهترین وسیله پیشرفت کشاورزی باقی خواهد ماند.

از بین اشکال مختلف موسسات تعاونی، سازمان‌های تعاونی روستائی که اصولاً بر اعطای اعتبار مبتنی هستند در سیلان مالایا و سایر کشورهای شرقی عضو جامعه مشترک المنافع در دهه نخستین قرن حاضر توسعه بیشتری یافته‌اند.

در سیلان اعطای اعتبار بیشتر بمنظور بازاریابی محصولات از قبیل برنج، کائوچو، نارگیل و فرآورده‌های گوناگون دیگر صورت می‌گیرد.

در دوران جنگ جهانی دوم زمانیکه سیلان با محاصره دریائی مواجه بود سیستم جیره بندی غذائی ضروری گشت، تجربه تعاونی بقدری عمومیت یافت که حتی شبکه تعاونی مصرف برای چند هفته ای مستقر گشت.

بدین ترتیب توانستند مملکت را غذا بدهند بدون آن که قیمت‌ها بالا رود و هر چند سایر کشورها کلیه اصول شرایط رقابت در زمان صلح را احیاء نکردند اما سیلان یکی از کشورهای بود که این اصول را در زمینه عرضه کالاهای مصرفی در هر مقیاس حفظ نمود.

طی سال‌های متعادی مالایا نسبت به اصول اعتبارات تعاونی از قبیل بانک‌هایی که بحقوق بگیران شهر نشین وام میداد و همچنین بکارگران هندی مزارع کائوچو کمی میخواستند برای خانواد خود در هند پس انداز بفرستند مساعد می‌داد و فادار باقی ماند.

در هنگ کنگ سیستم تعاونی پیش در بین ماهی گیران و صیقلی کاران توسعه یافت تا در بین زارعین. در جزایر زلیبرت و الیس نظام تعاونی وسیله ای بود برای تامین بازار فروش برای محصول مغز نارگیل و عاج کوسه بتدریج سیستم تعاونی بجزایر اندونزی (هند غربی و آفریقای استعماری) گسترش یافت که درباره آنها بعداً توضیح بیشتری داده خواهد شد.

در این زمان حکومت بریتانیا با مساله کشاورزی کاملاً متفاوتی مواجه بود و آن عبارت بود از احیای مزارع آفریقای جنوبی پس از جنگ ۱۸۹۹-۱۹۰۲ برای آنکه زارعین انگلیسی و هلندی زبانی نبینند دو هیئت تعاونی انتخاب شدند یکی دانمارکی و دیگری ایرلندی. که نماینده ایرلندی هورانس پلانکت از اعضای سازمان کشاورزی ایرلندی بود.

دیگری یادی هانن جوان بود که بعداً نیز به عضویت پارلمان نائل شد نتیجه انتخاب دوم مشاور فوق این بود که یک سازمان تعاونی در ایالات کی پ و ناتال با خط مشی جدا از خط مشی سازمان تعاونی موجود در کشور آزاد اورانژ و ترانس وال بوجود آید.

بعداً اجرای اصلاحات زیادی ضروری گردید اما نهضت تعاونی آفریقای جنوبی توانست با بیش از ۳۰۰۰۰۰ زارع عضو ۳۵۸۰۰۰۷۵۰ پوند سرمایه نقش موثری در بازاریابی و صدور محصولات آفریقای جنوبی (غلات، پشم، مرکبات، خشکبار، توتون و شراب) ایفاء کند و این خود یاد بودی است از تلاش پیشروان تعاونی و آمادگی زارعین آفریقای جنوبی برای ایفاء نقش خود.

نقش پلانکت در توسعه تعاونیها :

پلانکت در توسعه تعاونیهای ایالات متحده آمریکا نقش بسیار قابل توجهی داشت. وی خود در ایام جوانی در ایالت ویونینگ کله داری میکرد. مزارع گندم رانین توسعه داد و با سرمایه شخصی خود سدی برای آبیاری مزارع احداث کرد.

عواید حاصله از کار خویش را در همان نواحی غربی بکار می‌انداخت و در قسمت اعظم دوران زندگی خود بسیاری از ایالات دیگر را دیدن کرد.

وی با سایر گله داران همکاری خود از جمله تئودور روزولت پیش از رسیدن مشارالیه بمقام ریاست جمهوری رابطه داشت و بعدها نیز پیوند آنان نزدیکتر شد زیرا روزولت بعداً در سال ۱۹۰۸ هنگام طرح برنامه برای کشور، خویش اصول عقاید پلانکت را مورد استفاده قرار داد. در حقیقت روزولت همان شماره کشاورزی بهتر، شغل بهتر و زندگی، بهتر، پلانکت را بمرحله اجراء در آورد.

بعد از دوران ریاست جمهوری تئودور روزولت پلانکت کوشش خود را مصروف به توسعه تبلیغات برای پیشرفت تعاونیها از طریق گسترش سازمانهای کشاورزی آمریکا و همچنین از طریق تشویق کارمندان جوان آمریکائی اساتید رشته کشاورزی و روسای ادارات توسعه زراعت ادامه داد.

نام پلانکت هنوز هم در ایالات متحده آمریکا بیشتر از بریتانیا شهرت داد.

پلانکت در سال ۱۹۱۹ صندوق اعتماد Trust Fund را ایجاد کرد که بر مبنای آن نیز بنیاد پلانکت برای مطالعات تعاونی با ادارات و کتابخانه های مربوطه در لندن تاسیس گشت.

هدف وی مطالعه منظم تعاونی صنعتی و کشاورزی بود و مقصود از کنفرانس تعاون روستائی کشورهای عضو جامعه مشترک المنافع در سال ۱۹۲۴ عبارت بود از تشکیل مرکز مبادلات اطلاعاتی در زمینه تعاون روستائی برای کشورهای مشترک المنافع این مقصود با انتشار نخستین

سالنامه و نتایج سایر مطالعات که بر مبنای اسناد، مدارک و هم چنین اطلاعات ماخوذه از سایر نقاط گیتی تدوین شده بود، تحقق یافت.

بیشتر منشی‌های تعاونی کشورهای مشترک المنافع در این بنیاد مطالعاتی انجام میدادند و این بنیاد نیز در عین حال رابطه اش را با سایر کشورهای اروپائی بمنظور اعزام گروه‌های خاصی برای مطالعه سیستم‌های تعاون روستائی بهتر حفظ کرد زیرا سیستم‌های تعاون روستائی در این کشورها بهتر از بریتانیا بود و زارعین عضو سازمانهای تعاونی وضعی بمراتب بهتر داشتند.

افراد بسیاری خصوصاً از هند یا چین که غالباً جزو کارمندان دولت بودند با این بنیاد روی آوردند. اما اینان غالباً پیشروان نهضت تعاونی بودند و برخی نیز با دانشگاهها، دستگاههای سیاسی سازمانهای مذهبی و یا موسسات زراعی مربوط بودند.

البته بدقت نمیتوان ارزش این تماسها را در توسعه نظام تعاونی در کشورهای ماوراء بحار توجیه نمود ولی بهر صورت نقش قابل توجهی داشته است. بنیاد هم بورهم چنین اقدام به تشکیل یک سلسله کنفرانسهای تعاون روستائی برای کشورهای مشترک المنافع نمود. کنفرانس ۱۹۲۴ که نخستین کنفرانس بود به ابتکار خود پلانکت تشکیل گردید.

این کنفرانس بمناسبت نمایشگاه امپراطوری که در ویملی تشکیل شده بود در همان سال بر گزار شد. تا قبل از این تاریخ هرگز چنین کنفرانس بر گزار نشده بود زیرا تا آن زمان کنگره اتحادیه بین المللی تعاونی بیشتر توجه به تعاونیهای مصرف در کشورهای اروپائی داشت.

کنفرانس ویملی از نمایندگان تعاونیهای روستائی جزایر بریتانیا که بعنوان میزبان کنفرانس بودند و هم چنین از نمایندگان تعاونیهای زراعی دومینیونها یعنی کشورهایی که در آنها این قبیل سازمانها بصورت توسعه مییافت.

و بالاخص فعالیت سازمانهای مزبور بیشتر در زمینه بازاریابی غلات لبنیات و میوه های قابل صدور متمرکز بود، تشکیل گردید.

در این کنفرانس علاوه بر نمایندگان مزبور نمایندگان از کشورهای سایر ممالک آسیائی شرکت داشتند.

این کنفرانس نخستین فرصتی بود که طی آن نمایندگان مزبور از وظایف یکدیگر آگاهی یافتند و جامعه کشورهای مشترک المنافع را بعنوان زمینه ای برای فعالیت‌های تعاونی بصورت عام مورد قبول قرار دادند.

کانادا - استرالیا - زلاند جدید

کشورهای کانادا و استرالیا سازمانهای تعاونی خود را بر اساس استانی یا ایالتی تشکیل دادند زیرا اختلافات جغرافیائی از قبیل مناطق زراعی کانادا و یا استان بحری در چگونگی و شکل فعالیت‌های تعاونی که تا آن زمان صورت گرفته بود یاد آورده بعد میبایستی توسعه مییافت، تا اثر خاصی داشت.

استانهای زراعی اصولاً تولیدکننده گندم بودند و تشکیل انبارهای تعاونی برای آن نخستین کوشش دستجمعی بمنظور نظارت بر شیوه تولیدتک زراعی برفع تولیدکنندگان بود.

بحران بزرگ نشان داد که قیمت یک محصول بین المللی نمیتواند در مقابل تنزل قیمت جهانی حفظ شود و این مساله را به ثبوت رسانید که انبارهای گندم نباید تنها موضوع صادرات غلات کانادا را بمقیاس نیازهای تعاونیها در سطح محلی و استانی مورد توجه قرار دهد بلکه نیازمند سازمانی است که بتواند این نظارت را در سطح وسیعتری انجام دهد.

اما تجربه‌یاتی که از تشکیل انبارهای مزبور در سالهای بحران بدست آمده، سالهای پررونقی را بدنبال داشت و موجب پیدایش نهضت تعاونی زراعی در رشته های گوناگون گردید که سرانجام سلطه و سیمی در بخش کشاورزی کشور یافت.

بازاریابی تعاونی برای اخشام، پشم و طیور جای خود را به تنهایی در کنار فعالیت‌های بازاریابی غلات در اقتصاد کشاورزی متنوع و سالم منطقه زراعی بدست آورد.

بازاریابی تعاونی میوه‌جات و لبنیات نیز در استانهای برتیش کلمبیا و آنتاریو و نو اسکاتلند ایر گشت سازمان تعاونی دیگر در زمینه امور ماهیگیری بوجود آمد و نام آن حاکی از یک سلسله اقدامات تعلیماتی در مورد امور تعاونی بود و حوزه فعالیت آن اصولا در دانشگاه St. Francis Xavier در آنتی گویش متمرکز بود. استان کبک یک نوع سیستم اعتبار تعاونی تشکیل داد که اصولا از ابتکار بنیان گزار آن یعنی لوئی دو زاردن سرچشمه میگرفت زیر او ای سازمانهای اعتباری رایف آیزن در آلمان دیدن کرده بود.

در سراسر کانادا عرضه مایحتاج کشاورزی با اقدامات تعاونی و پیشرفتهای قابل توجهی در زمینه مکانیزاسیون کشاورزی صورت میگرفت. سازمانهای تعاونی کانادائی نه تنها به اداره امور محصولات نفتی پرداختند بلکه مالکیت چاههای نفت، لوله های نفتی و پالایشگاهها را نیز بدست آوردند.

این سازمانها هم تشکیل دهنده بنگاههای کشاورزی مکانیزه هم صاحبان صنایع بشمار میروند. در استرالیا منطقه کوئینزلند مبتکر اصلی تاسیس اداره بازاریابی محصولات کشاورزی میباشد که بر اساس تشکیلات تعاونی و اداره کردن توسط خود زارعین بوجود آمده است.

این سازمان بر تولید لبنیات، میوه و بازاریابی غلات در سطح کشور نظارت نموده علاوه بر آن پرورش خوک و طیور و سایر انواع غلات را نیز رهبری مینماید. کوئینزلند با استفاده از اتحادیه تعاونی خود نقش موثری در پیشرفت نهضت تعاونی در سایر نواحی استرالیا خصوصا منطقه پای و آداشته است.

منطقه غربی استرالیا سرزمین غله خیزی است و سیستم تعاونی آن به منظور انبار کردن و صدور غلات تاسیس گردیده اما بعدها فعالیت های تعاونی دیگری با تاسیس سازمانهای مرکزی قومی در سایر رشتهها گسترش یافت. منطقه New South Whale سرزمینی است که در آن زراعت متنوع و فعالیت های گوناگون تعاونی خصوصا در زمینه تولید لبنیات و بازاریابی خشکیار و میوه جات تازه صورت گرفته است.

این سرزمین علاوه بر این دارای فعالیت های تعاونی قابل توجهی در مورد امور ماهیگیری و نهضت تعاونی مصرف نیز میباشد ناحیه ویکتوریا یکی از مناطقی است که در آن کارخانه های بزرگ کود شیمیائی با استفاده از اصول تعاونی تاسیس شده زیر ادرا این منطقه سنگهای فسفات بحد و فوریت یافت میشود و علاوه بر آن خاکهای استرالیا در این منطقه دارای مقادیر زیادی فسفات نوع جذب میباشد.

زلاند جدید در بین سازمانهای تعاونی لبنیات و تهیه گوشت بیشتر از همه در بازاریابی تعاونی برای سبب تخصص یافته است.

سازمانهای این کشور در اوائل قرن بیستم با مشارکت با سازمانهای تعاونی عمده فروشی مصرف در بریتانیا توانستند فعالیت های تعاونی خود را در زمینه تولید لبنیات تا حد فراوانی توسعه دهند و به پیشرفتهای قابل توجهی در زمینه روابط تعاونی بین تولید کننده و مصرف کننده نائل شوند.

بالاخر سازمانهای تعاونی ملی یادولتی کشور های استرالیا زلاند جدید آفریقای جنوبی رودزیا و

کنیا در قسمت بازاریابی تعاونی برای محصولات کشاورزی کشورهای ماوراء بحار متحدند و « اتحادیه زارعین کشورهای ماوراء بحار » را تشکیل داده اند. که هنوز هم ادارات آن در لندن به فعالیت خود ادامه میدهند.

کنفرانس کشورهای جامعه مشترک المنافع

سالهای بحران بزرگ لطمه زیادی به همکاری کشورهای عضو جامعه مشترک المنافع وارد ساخت اما وقتی که دوباره سالهای رونق شروع شد و دومین نمایشگاه امپراطوری در گلاسکو سال ۱۹۳۸ - آماده گشت بنیاد پلانکت دعوت نامه ای بمنظور تشکیل دومین کنفرانس تعاونی برای این ممالک ارسال داشت.

در این کنفرانس تعداد بیشتری از کشورهای شرکت کردند. علاوه بر کشورهای شرکت کننده در کنفرانس اول کشورهای جدید دیگری از آسیا و جزایر هند غربی برای نخستین بار در این کنفرانس شرکت جستند هنگامیکه سومین کنفرانس کشورهای مشترک المنافع در سال ۱۹۵۱ یعنی سال فستیوال بریتانیا در آکسفورد تشکیل گردید، هنوز معلوم نبود که آیا تعاونیهای کشورهای جدید الاستقلال هند - پاکستان و سیلان شرکت در این کنفرانس را برای خود مفید می دانستند یا نه. در حقیقت نمایندگان تعاونیهای مزبور اکثریت افراد در کنفرانس تشکیل میدادند و غالب نمایندگان تعاونیهای آفریقای برای نخستین بار به این کنفرانس نماینده اعزام داشته بودند.

در سال ۱۹۶۴ وقتی که آخرین کنفرانس مزبور در اگری تر تشکیل شد نمایندگان تعاونیهای آفریقای در آنجا قدرت فراوانی داشتند و غالبا اداره جلسات بحث و ریاست جلسات را در دوره های مهم عهده دار بودند.

اشاعه نهضت تعاونی در آفریقا

گسترش نهضت تعاونی در سرزمین پهناور آفریقا خصوصا در جنوب ناحیه صحرا و شمال زامبزی دیرتر از آسیا صورت گرفت و تا قبل از ۱۹۳۰ اهمیت بسیار ناچیزی داشت تا حدود زیادی توسعه نهضت تعاونی در این سرزمین ناشی از پیدایش آرزوی قدرت پرورشی « محصولات سفید پوستان » قهوه، پنبه و تنبا کووم. چنین یافتن راهی برای بازاریابی محصولات مزبور بود. نهضت تعاونی در این سرزمین از حمایت سازمانهای بریتانیا بر خوردار بود.

شیوه های کار و اصول قانونی لازم از کشورهای آسپائی عضو جامعه مشترک المنافع اقتباس گردید و شروع کار سازمانهای تعاونی این منطقه مانند آسیا با اعطای اعتبار و فعالیت های بازاریابی خصوصا در زمینه صدور غلات توأم بود.

امور مربوط به کاکاؤ در آفریقای غربی (کشور های ساحل طلا نیجریه) قهوه در آفریقای شرقی فعالیت های عمده سازمانهای تعاونی را تشکیل میداد و در کلیما نجارو فعالیت اتحادیه تعاونی بومی معطوف به ایجاد بنگاههای تولیدی بر قبایل جاگابو بود که بهمین سبب تاریخ خاصی برای خود در تانگانیکا شمالی بوجود آورد.

در ۱۹۴۶ توجه وزیر کار مستعمرات آقای گریچ جونز توجه خود را معطوف به مساله ارتقاء فعالیت تعاونی و موثر تر ساختن آن در مستعمرات گردانید. برای حکمرانان مستعمرات پیشنهاداتی در زمینه قبول روشهای متداول در قوانین هند و چین استفاده از تجربیات حاصله در این زمینه ارسال شد.

قبول سازمانهای تعاونی بازاریابی در آفریقای مرکزی شرقی و غربی سرعت توسعه یافت. در تانگانیکا در آغاز الاستقلال آن کشور بهش از ۰/۸۰ از صادرات را

سازمانهای تعاونی در دست داشتند. که فعالیت آنها حداقل در مقیاس محلی محدود بود. در کنیا قبیله کی کوردر اراضی بیصاحب آن کشور به موجب برنامه Swynnerton استقرار یافتند و شرط استقرار آنان این بود که اگر بخواهند در این اراضی قهوه کشت کنند بایستی به سازمانهای بازاریابی آن محصول بپیوندند، هدف از این اجبار این بود که محصول صادراتی قهوه استاندارد شود.

قسمت قابل توجهی از محصول کاکاؤی آفریقای غربی بوسیله سازمانهای تعاونی محلی و منطقه ای به بازار میرسد.

سازمانهای تعاونی پنبه را در وستا ئین خورده های آفریقای دوردست داشتند و آنها را از طریق انجمن های ده که در تانگانیکا و اوگاندا وجود داشت اداره میکردند. مالاوی و مپس نیاسالند در زمینه فعالیت های برنج پاک کنی و لبنیات فعالیت های تعاونی خاصی را آغاز کردند که امروزه این فعالیت ها تولید دانه های روغنی و سایر محصولات را نیز در بر گرفته و نظارت زارعین را بر بازاریابی این محصولات ممکن ساخته است.

کشور زامبیا نیز در جهتی مشابه این مسیر فعالیت میکند. جزیره موریتوس فعالیت های توانی خود را در زمینه های اعتباری و بازاریابی محصولات کارخانه های نوشکر توما گسترش داده و علاوه بر آن فعالیت های خاصی را نیز برای بازاریابی محصول چای آغاز نموده است. بتدریج با گذشت زمان این مساله آشکار میگردد که موضوع بازاریابی به تنهایی راه حل کافی نیست همانگونه که موضوع اعطای اعتبار در هند به تنهایی کفایت نمیکرد.

کشورهای آفریقای نیازمند آنند که کشاورزی خود را ماشینی کرده و استفاده از کودهای شیمیائی را توسعه دهند، از بذرهای انتخاب شده و وسائل جدید شخم زنی استفاده نمایند، مبارزه با آفات در مزارع آنها گسترش یابد و بالاخره از وسائل جدید در و طبقه بندی محصول استفاده کنند اگر هدف آنست که منافع طبقه متوسط حفظ شود و اعطای اعتبار توسط رباخواران صورت نگیرد بایستی این مسائل همگی از طریق سازمان های تعاونی حل شود.

دوره های آموزش تعاون

برای آنکه پیشرفتهای مزبور مقدور شود وجود کارآموزان دیده ای ضروری بود. مقدارس ملی آموزش تعاون در تعدادی از کشورها تاسیس شد که اکثر آنها مستقلا دانشجویان را از مدارس یا کالجها می پذیرفتند و به آنها یک دوره حسابداری، قوانین تعاونی اطلاعات عمومی و هدفهای تعاون آموخته و آنها را برای سرپرستی انجمن های ده آماده می ساختند.

در هر سال نوز یک دوره کوتاه دو ماهه برای کارمندان جوان تشکیل میشد که بودجه آن توسط صندوق توسعه و رفاه در مستعمرات (Colonial Welfare and Development Fund) تامین میگردد. بتدریج که

کشورهای آفریقای مزبور یکی پس از دیگری استقلال می یافتند وزارت مستعمرات ناگزیر بدست آنان بر مداخلت و بنیاد پلانکت که از لحاظ مالی بوسیله بنیاد نفیله حمایت میشد مسئولیت آنها را بعهده میگرفت تا آنکه در سال ۱۹۶۶ برنامه آموزشی وسیعی توسط وزارت توسعه کشورهای ماوراء بحار تدوین گردید.

(Ministry of Overseas Development)

این دوره ها دانشجویان خود را از تمام نواحی آفریقا که در آنها زبان انگلیسی دومین زبان مدارس به شمار میرفت و جزء کشورهای مشترک المنافع نوز نبودند انتخاب میکردند و از همان آغاز نیز دانشجویان حبشه ای و سودانی مرتبا به این دوره هاروی آوردند. برخی از کشورهای خارج از آفریقا مانند قبرس، عدن و موریتوس نیز دانشجویانی به این دوره ها اعزام داشتند.

الف- نفت خامهای پارافینیک که قسمت اعظم آن از هیدروکربورهای زنجیری ترکیب شده و دارای مواد مومی زیاد و مواد قیری کم میباشد .
 بد- نفت خامهای نفتیک که قسمت اعظم آن از هیدروکربورهای حلقوی و ترکیب شده مواد مومی آن کم و مواد قیری آن زیاد است .
 پ- نفت خامهای مخلوط که حداقل دو نوع نفت خام فوق الذکر میباشد و اغلب نفت خامهای ایران از این نوع هستند
 چون بیشتر هیدروکربورهای روغنی پارافینیک هستند لذا نفت خامهای مرغوب برای ساختن ماده اولیه روغن در مرحله اول نفت خامهای پارافینیک و در مرحله دوم نفت خامهای مخلوط میباشد .

۵ - طرز تهیه روغن موتور از نفت خام

تهیه ماده اولیه روغن - ماده اولیه روغن یک برشی است از نفت خام بشکل نفت گاز سنگین موم دار که آنرا اوب کات ( ) مینامند - برای تهیه ماده اولیه روغن ابتدا نفت خام خارج شده از چاه پس از تفکیک گازهای سبک بالای ایشگاه فرستاده می شود - در مرحله اول تقطیر در فشار اتمسفر مواد سبک مانند بنزین موتور، نفت سفید و نفت گاز از بقیه هیدروکربورها جدا شده و بقیه آن بعد از دوباره گرم شدن وارد برج تقطیر در خلاء می گردد - در این برج ، مقدار کمی دیگر نفت گاز - اوب کات و بالاخره همانند از یکدیگر مجزای کردند .

علت تقطیر در خلاء آن است که این مواد سنگین در درجات حرارت خیلی زیاد از یکدیگر جدا می گردند و چون مولکولهای نفت در حرارت زیاد شکسته شده و عمل کراکینگ انجام میشود لذا برای جلوگیری از عمل کراکینگ در برج تقطیر ، خلاء ایجاد نموده و عمل تقطیر را در درجات حرارت پائین تری انجام میدهند .

در برج تقطیر در خلاء سه کیفیت مهم اوب کات کنترل میشود و آنها عبارتند از :

گرانروی مشخص برای درجات مختلف روغن - باقیمانده کربن و نقطه اشتعال .

ماده خام و اولیه روغن در دستگاهاهی مختلف روغن سازی با عملیات فیزیکی مشروح زیر بدون آنکه در آن فعل و انفعالات تبدیلی و شیمیائی انجام گیرد تصفیه شده و انواع روغن موتور خالص از مواد از آنها ناممومها و هیدروکربورهای نفتیک و معطره و غیره جدا میشود .

الف- دستگاه عصاره گیری

قبلا ذکر گردید که بعضی هیدروکربورهای نفتیک و حلقوی برای ساختن روغن مناسب نمیشدند و بهترین مواد برای ساختن روغنها همان هیدروکربورهای زنجیری و یا پارافینیک میباشد - بخصوص روغن موتور باید این خاصیت را داشته باشد که در درجات مختلف حرارت گرانروی آن زیاد تغییر نکند - این کیفیت را با اندیس گرانروی میسنجند و هر چه اندیس گرانروی بالاتر باشد روغن مرغوب تر میباشد . چون مواد حلقوی و نفتیک در درجات مختلف حرارت گرانرویهای مختلف پیدا میکنند لذا هر چه بیشتر این مواد را از روغن خارج نمایند اندیس گرانروی آن زیادتر خواهد شد .

جهت خارج کردن هیدروکربورهای حلقوی با معطره از روغن از روشهای مختلف استفاده میشود که معمول ترین آنها دستگاه عصاره گیری میباشد .

در این دستگاه هیدروکربورهای معطره و برخی ناخالصیهای دیگر تحت شرایط معینی در حلال سنگین مانند فنل (Phenol) یا فورفورال (Furfural) حل شده و از ماده اصلی روغن مجزا میشود .

تغییرات گرانروی روغن در این دستگاه تابع تغییرات نسبت حلال به روغن و همچنین تغییرات درجه حرارت میباشد، بدیهی است هر چه نسبت حلال به روغن در یک درجه حرارت مشخصی زیادتر باشد اندیس گرانروی روغن بالاتر میرود - از دیاد درجه حرارت و مقدار حلال بستگی بنوع روغن مورد نظر خواهد داشت و معیار دیگر طرز عمل برای انواع مختلف روغن متفاوت میباشد .

ب - دستگاه موم گیری M. E. K. Dewaxing

یکی از خواص روغن مرغوب آن است که در هوای سرد متجمد نشود و در فصل زمستان کاملا سیال و روان باشد .

همانطوریکه قبلا اشاره گردیده ماده اولیه روغن یک نوع نفت گاز سنگین موم دار است که معمولاً نقطه ریزش آن ۴۵-۴۰ درجه سانتیگراد میباشد لذا نقطه ریزش روغن باید بعدی پائین آورده شود که در زمستان منجمد نشود .

بنابراین با وجودیکه مواد مومی دارای اندیس گرانروی زیاد میباشد بملت پائین بودن نقطه ریزش باید آنها را از روغن خارج نمایند - در دستگاه موم گیری موم معدنی از روغن جدا میشود و طریقه عمل آن بدینصورت است که ابتدا ماده اصلی حاصل از دستگاه عصاره گیری را در حلالهایی مانند Ketone Toluol Benzol حل نموده و تا حدود (۱۰-) درجه فارنهایت سرد نمائیند سپس

مخلوط روغن و حلال موم از صافیهای دواری که داخل آن خلاء میباشد عبور کرده و روغن حلال بداخل صافی مکیده شده و موم در خارج آن باقی میماند و بدینوسیله موم از روغن جدا میشود .

مومی که بدین طریق بدست میآید برای سوخت بالا ایشگاه مصرف میشود یا اگر کاملتر تصفیه شود بشکل موم معدنی (Wax) به مصرف کنندگان عرضه میگردد .

پ دستگاه مرغوب نمودن رنگ Clay-Treating

محصول دستگاه موم گیری هنوز دارای ناخالصیهایی است که باعث سیاهی رنگ روغن میگردد و همچنین دارای مقدار جزئی موادی است بنام Stink Oil که دارای بوی نامطبوعی میباشد .

روی این اصل و نیز برای آنکه رنگ روغن روشنتر گردد بایستی مواد اکسید شده و هیدروکربورهای بد بو باقی مانده حلالها را از آن مجزا نمود .

برای انجام این منظور ، روغن را با خاک سفید مخصوصی که قسمت اعظم آن سیلیکات آلومینیوم میباشد مخلوط نموده و تا حدود ۴۰۰ درجه فارنهایت حرارت میدهند - این مخلوط پس از تصفیه کامل بوسیله بخار آب از صافی دواری عبور داده شده و روغن بداخل صافی مکیده میشود - خاک مذکور کلیه مواد اکسید شده را بخود جذب نموده و در نتیجه روغن برنگ مطلوب در میآید .

این روغن هنوز دارای مواد نامطبوعی است که پس از زدودن آن مواد بد بو بوسیله بخار آب در خلاء و عبور دادن آن از صافیهای کاغذی مخصوص کاملا تصفیه میشود .

این روغن که آخرین مرحله تصفیه را پیموده است پس از مخلوط شدن با مواد افزودنی (Additive) لازم آماده مصرف میگردد .

روش فوق الذکر یکی از طرق معمولی برای مرغوب نمودن رنگ روغن است که در کارخانه روغن سازی پالایشگاه آبادان نیز بدان عمل میشود - البته روشهای دیگری نیز موجود است که انتخاب آن بستگی به عوامل اقتصادی و خواص ماده خام روغن دارد .

یکی از این روشها تصفیه روغن با گاز هیدروژن یا LubHydrofining است که از این روش در دستگاه روغن سازی پالایشگاه تهران استفاده خواهد شد .

۶ - ترکیبات شیمیائی روغن

روغن موتور دارای ترکیبات شیمیائی مخصوصی است که ذیلا شرح داده میشود .

در ماده خام اصلی روغن (Lub Cut) بطور کلی سه دسته هیدروکربور وجود دارد که هر دسته اثر مفید یا مضر روی گرانروی و اندیس گرانروی روغن دارند - دسته اول پارافینها هستند که بدو گروه نرمال پارافین و اینزوپارافین تقسیم میشوند . نرمال پارافینهای موجود در روغن اکثر اجامد بوده و چون مانع سیلان آزاد میشوند بایستی از آن جدا گردند .

اینزوپارافینهای موجود در روغن از لحاظ گرانروی و اندیس ویسکوزیته ممتاز میباشد ولی متاسفانه این هیدروکربن ها در ماده اصلی روغن بمقدار کم وجود دارد .

دسته دوم هیدروکربن های نفتینی هستند که بعضی از آنها از لحاظ گرانروی عالی و از نظر اندیس گرانروی نیز خوب میباشدند .

دسته سوم مواد معطره میباشد که گرانروی آنها خوب ولی از لحاظ اندیس گرانروی بسیار بد میباشد که باید حتما از روغن جدا گردند .

در عمل تصفیه قسمت اعظم مواد معطره و پارافینهای جامد از ماده اولیه روغن جدا میگردند .

هیدروکربورهای کیهک از ترکیب شیمیائی آروماتیکها و نفتینیها تشکیل شده اند و بنام هیدروکربورهای مخلوط معروف میباشد قسمت اصلی روغن موتور مرغوب را تشکیل میدهند .

۷ - کیفیت روغن موتور مرغوب

روغن موتور مرغوب باید دارای کیفیتهای مشخصی باشد که ذیلا شرح داده میشود .

الف - سیال بودن

روغن موتور باید سیال و دارای ضریب اصطکاک بسیار کم باشد تا بتوان آن را بدون آنکه از قدرت موتور بکاهد باسانی بقسمتهای مختلف آن تلمبه نمود .

ب - مقاوم بودن

چون عمل احتراق در موتور تولید حرارت زیادی میکند لذا روغن مرغوب باید در آن درجه حرارت مقاومت نموده و اکسیده نشود زیرا مواد اکسیده شده باعث اختلال در عمل روغنکاری میگردد .

پ خاصیت پاک کنندگی

معمولاً پس از کار مداوم و حرارت زیاد مواد اجنبی در روغن موتور تولید میشود که

برای جلوگیری از آن مواد پاک کننده (Detergent) بروغن میافزایند.
ت - خاصیت ضد خوردگی رزید زنگ

در نتیجه عمل احتراق، مقداری آب و مواد اسیدی ایجاد میگردد که بداخل
روغن موتور نفوذ نموده و باعث زنگ زدگی و خوردگی در قسمت های مختلف موتور
که باروغن تماس دارند میشود. جهت جلوگیری از این عمل بروغن موتور مواد
افزودنی مخصوصی اضافه مینمایند.

ث - بالا بردن اندیس گر انروی Viscosity Index

تغییرات گر انروی روغن موتور مرغوب در درجات مختلف حرارت باید
حتی المقدور کم باشد تا عمل روغنکاری موتور به نحو مطلوب انجام پذیرد. چنانچه
روغن حاصل از نفت خام دارای اندیس گر انروی پائین باشد با اضافه نمودن مواد
بنام Viscosity Index Improver تا حدودی میتوان این خاصیت را
تامین نمود.

ج - خاصیت ضد فرسودگی

معمولاً روغن موتور در مقابل فشار و حرارت تولید شده در اثر اصطکاک دائم
سطوح فلزات بایکدیگر باید مقاومت نموده و خاصیت روغنکاری خود را حفظ
نماید.

برای انجام این منظور مواد ضد فرسودگی (Anti - Wear Additives)
به روغن اضافه مینمایند، تا با ایجاد پوشش نازکی در روی سطوح متحرک که بایکدیگر
در حال اصطکاک هستند از سائیدگی و فرسودگی آنها جلوگیری بعمل آید.

یک روغن مرغوب با وجود دارا بودن مقاومت کافی در مقابل اکسیده شدن،
مواد مختلفی از جمله گرد غبار را در خود حل نموده یا بصورت معلق نگه میدارد.
بنابراین روغن، کثیف شده و تعویض آن اجتناب ناپذیر میباشد این نکته را نباید
فراموش کرد که اگر روغن در موتور تمیز بماند و تغییر رنگ ندهد دلیل بر مرغوبیت
آن نیست بلکه روغن مرغوب آن است که کلیه کثافات و دوده موتور را در خود بحالت
معلق نگاهدارد و حتماً رنگ آن تغییر نماید.

برای آن که روغن موتور کار خود را به بهترین وجهی انجام دهد باید روغن
کثیف شده را در فواصل زمانی مناسب که به شرایط کار موتور بستگی دارد تعویض
نمود.

چنانچه روغن کثیف و مصرف شده تعویض نشود باعث ازدیاد مصرف سوخت
موتور و فرسودگی - خوردگی و کثیفی آن شده و بالاخره از قدرت موتور بمیزان
قابل توجهی میکاهد.

۸ - مواد افزودنی

چون روغن تصفیه شده ای که از کارخانه روغن سازی بدست می آید هنوز دارای
خواص لازم برای استفاده در موتور نمیباشد لذا لازم است که موادی به آن افزوده
گردد تا مقاومت لازم را در شرایط سنگین کار و حرارت موتور داشته باشد. موادی
که بمنظور تامین خواص لازم به روغن موتور اضافه میشود بقرار زیر
میباشد:

الف - مواد ضد اکسیداسیون

بعضی از هیدروکربورهای موجود در روغن بر اثر حرارت زیاد موتور و
تماس دائم با هوا و مجاورت با فلزات مختلفه موتور که ممکن است مانند یک کاتالیزور
عمل نمایند در معرض اکسیداسیون مداوم قرار گرفته و تبدیل به موادی از قبیل پراکسیدها
و ترکیبات آلی دیگر میشوند.

برای جلوگیری از اکسیده شدن روغن موادی از قبیل Sulfurised olefins
با آن اضافه مینمایند.

ب - مواد ضد فرسودگی

این مواد مقاومت روغن را در مقابل فشار و حرارت تولیدی بر اثر تماس
دائم زیاد نموده و بطور کلی میتوان گفت که در روی سطوح متحرکی که با هم در
اصطکاک میباشد تولید فیلمی مینمایند که عمل آن جلوگیری از سائیدگی و
فرسوده شدن این سطوح میباشد.

پ - مواد پاک کننده

یکی از مهمترین مواد افزودنی بر روغن موتور، مواد پاک کننده می-
باشد. عمل اصلی این مواد که شامل املاح اسیدهای آلی باریوم و کلسیم و اسیدهای
سولفونیک میباشد آنستکه رسوبات را بصورت ذرات معلق در روغن نگه میدارند
بدین ترتیب که ذرات مواد پاک کننده ذرات رسوبی را در روغن جذب نموده و از جمع
شدن و ته نشین شدن آنها در قسمت های مختلف موتور جلوگیری میکنند.

ت - مواد افزودنی برای بالا بردن اندیس گر انروی

یکی از مواد افزودنی فوق الذکر بنام تجارتنی سینتودوکس میباشد -
ملکولهای این ماده شامل پولیمرهای زنجیری دراز و نسبت بمولکولهای
روغن خیلی بزرگتر میباشد. بطوریکه در درجات حرارت پائین تقریباً بصورت
کلوئید در روغن پراکنده میشود و هر چه حرارت روغن بالا رود با حل شدن مقدار
بیشتری از آنها غلظت روغن بالا رفته و در نتیجه جریان کم شدن گر انروی
روغن رامینماید.

ث - موادی که نقطه انجماد یا سیلان را پائین میآورند

معمولاً در دستکاه موم گیری، نقطه سیلان روغن را تا حدی پائین میآورند
که از لحاظ فنی بدون اشکال و از لحاظ اقتصادی با صرفه باشد حال اگر بخوانند
روغنهارا در درجه حرارتی پائین تر از نقطه سیلان آن بکار برند موادی از قبیل Santapour
و غیره بروغن اضافه مینمایند تا نقطه سیلان آنرا بمقدار لازم پائین بیاورد.

ج - مواد ضد کف Anti Foam Agents

این مواد، پولیمرهای سیلیکن مینمایند که از کف کردن روغن در موتور
جلوگیری میکنند.

۹ - مشخصات و آزمایشهای لازم جهت تعیین کیفیت و مرغوبیت روغن موتور

کیفیت و مرغوبیت روغن موتور بوسیله آزمایشهای مشروح زیر تعیین میگردد
آزمایشهای فیزیکی و شیمیایی در آزمایشگاه.

الف - آزمایشهای فیزیکی و شیمیایی در آزمایشگاه (Engine Performance Test)

منظور از آزمایش روغن آزمایشگاه، تشخیص خواص فیزیکی و شیمیایی روغن و
تطبیق آن با مشخصات بین المللی یا محلی است. آزمایشهای فیزیکی و شیمیایی که روی
روغنهای موتور بعمل می آید به این قرار است:

I - نقطه سیلان (Pour Point) عبارت است از حداقل درجه حرارتی که روغن بسته شده در اثر گرم کردن تدریجی بحالت سیلان در آید و جاری شود.

II - نقطه اشتعال (Flash Point) که عبارت است از پائین ترین درجه حرارتی که بخارات روی مایع در مجاورت آتش مشتعل گردد.

III - گر انروی (Viscosity) گر انروی نماینده مقاومتی است که هر مایع در موقع جاری شدن از خود نشان میدهد. مایعاتی که دارای گر انروی بیشتری باشند مشکلاتی در پیروی و بالعمد و بالعکس مایعاتی که دارای گر انروی کمتر هستند روانی آنها بیشتر است و به سبب جریان پیدا میکنند. گر انروی روغنهای در درجات مختلف حرارت تغییر میکند و البته این تغییرات در همه روغنها یکسان نمیباشد.

IV - اندیس گر انروی (Viscosity Index) میزان تغییرات گر انروی در مقابل تغییرات درجه حرارت با عددی بنام اندیس گر انروی نشان داده میشود و آن عبارت از عددی است که اثر حرارت را بر روی گر انروی روغن نشان میدهد. روغنهایی که تغییرات گر انروی آنها نسبت ببنویس درجه حرارت زیاد باشد دارای اندیس گر انروی کم و بالعکس اگر این تغییرات کم باشد اندیس گر انروی آنها زیاد است.

از این شرح مختصر چنین استنباط میشود که هر چه اندیس گر انروی بالا باشد پایداری روغن در مقابل حرارت بیشتر یا بمعبارت دیگر گر انروی روغن در اثر تغییرات درجه حرارت کمتر تغییر میکند و در نتیجه روغن مرغوبتر است.

لازم بتذکر است که علاوه بر آزمایشهای فیزیکی مذکور در فوق، آزمایشهای دیگری از قبیل رنگ و وزن مخصوص - باقیمانده کربن (Carbon Residue) و آب و مواد رسوبی روی روغن موتور بعمل می آید.

ب - آزمایش مرغوبیت روغن هنگام مصرف در موتور (Engine Performance Test)

صحت آزمایشهای فیزیکی روغن موتور به تنهایی نمیتواند مرغوبیت آنرا جهت مصرف در موتور معلوم نماید و لازم است آزمایش های دیگری در شرایط کار موتور بعمل آید. در این آزمایشها از روی تغییراتی که در وضع قطعات موتور پس از مدت سی کار در شرایط مخصوص بعمل آمده میتوان بخصوص خواص لازم روغن مصرفی در آن پی برد.

آزمایشهایی که از روی آن پایههای بین المللی هر روغن تعیین میشود بدین شرح میتوان نام برد:

۱ - فرسایش و تمیز بودن موتور.

۲ - تمیز بودن موتور که منظور از آن تعیین خاصیت پاک کنندگی روغن است.

۳ - اکسیداسیون روغن و خوردگی یا طاقانها.

۴ - تعیین مقدار مواد سخت روی پیستون و سر سیلندر.

۵ - آزمایش روغن در شرایط کار سنگین موتور و بسا سوخت دارای گوگرد زیاد.

۶ - آزمایش عملی در جاده، Field or Road Tests.

۷ - آزمایش زنگ زدگی.

۱۰ - طبقه بندی روغنها از نظر پایه های بین المللی

پس از آزمایشها و مطالعات زیاد روی انواع مواد افزودنی و ساختن روغنهای متنوع برای روغن موتور، مشخصاتی بعنوان پایه قائل شده اند که بر حسب نوع سوخت و شرایط کار موتور متفاوت بوده. پایه هایی که از طرف مراجع صلاحیت دار بین المللی مورد قبول واقع شده بشرح زیر میباشد:

الف - روغن موتور پایه MIL/DEF

این روغنها در موتورهای نسبتاً کوچک بنزینی یا دیزل که در درجه حرارت

در صفحه ۴۰

فرار مغزها

فزونی مغزها؟

نوشته: جرج. بی. بالدوین (۱)
اقتباس و ترجمه جهشید صداقت کیش

فزونی مغزها

«فرار مغزها یکی از مسائل مهمی بود که در چند سال اخیر توجه گروه‌های زیادی از اقتصاد دانان را بخود جلب کرد. اما تاکنون کسی نتوانسته بدستی مسئله را تجزیه و تحلیل کند چه تنها معیار مشخص کننده فرار مغزها آمار و ارقام است که با توجه باین نکته که علم آمار با واقعیت علمی صد درصد نتوانسته است تطبیق نماید بنا بر این مسئله «فرار مغزها» یکی از مسائل بنفیع و پیچیده شده است.

از جنگ جهانی دوم تاکنون مهاجرت افراد تحصیل کرده و متخصص جهان روز بروز رو بتزاید است، عوامل این مهاجرت را باید در چند چیز دانست. طی همین مدت مطالعات مردم جهان در باره سایر کشورها زیاد گشته و وسائل ارتباط جمعی افزایش نشان میدهد. نتیجه این فزونی، کاهش هزینه های مسافرت را در برداشته است و سبب گشته که بازار کار نیروی انسانی افراد تحصیل کرده و متخصص را بصورت یک بازار بین المللی در آورد. بین المللی شدن بازار این افراد با اشتغال کامل غرب، رقابت برای تقاضای آنان بوجود آورده و سبب شده که برخی از آنها فرصتهای مناسب و شغلهای خوبی را در غرب بدست آورند و بعضی با در سر رو برو شوند.

در گزارشی که دبیر کل سازمان ملل متحد به مجمع عمومی سازمان داده است (۲) چنین آمده: «افراد تحصیل کرده بیشماری از کشورهای در حال توسعه، بچند کشور پیشرفته معدود مهاجرت میکنند. این مهاجرت دائم رو بتزاید است و رشد آن بیش از اندازه زیاد است، این حقیقت را قبول داریم در اینجا یک مسئله پیش می آید که آیا این مهاجرت چه لطمه ای به کشورهای صادر کننده این افراد تحصیل کرده و متخصص میزند؟ و اهمیت آنست که در اکثر کشورهای در حال توسعه تعداد افراد متخصصی که در داخل این کشورها بکار گمارده میشوند رو با افزایش است نه کاهش و در تمامی کشورهای در حال توسعه تعداد آنها هم نسبت بآنچه که اقتصاد این کشورها بتوانند جذب کنند زیاد تر است و همواره صعودی را طی میکنند.

بنا بر این می بینیم که در کشورهای در حال توسعه مسئله «فرار مغزها» وجود ندارد بلکه اگر عبارت «فزونی مغزها» گویا باشد در باره این کشورها صدق می کند. عبارات دیگر کشورهای کم توسعه یافته (۳) از نیروی انسانی مورد نیاز خود غارت زده نشده اند بلکه از اضافه نیروی انسانی آسوده شده اند.

موازنه منفی کشورهای توسعه یافته

از سوی دیگر از دست دادن نیروی انسانی مسئله ای نیست که تنها کشورهای کم توسعه یافته با آن درگیرین باشد، بلکه سایر کشورهای جهان از این امر برخوردار بوده اند.

انگلستان تا کنون تعداد کثیری دانشمندان، مهندسان و پزشکان را از دست داده و نسبت باین موضوع دلواپسی زیادی نشان داده است.

این عده تمامی با ایالات متحده مهاجرت کرده اند و در این موازنه، انگلستان زیان می بیند. نروژ و سوئیس نیز گروه زیادی از نیروی فعال و متخصص خود را با ایالات متحده صادر کرده اند.

کانادا نیز مانند انگلستان گروه بیشماری از افراد متخصص خود را با ایالات متحده صادر کرده است اما در مقابل تعداد بیشتری را از کشورهای اروپائی و کامئولت سایر کشورها میگیرد.

بهمین سبب مسئولین امور مهاجرت کانادا کمتر توجهی به از دست دادن افراد متخصص میدهند.

سایر کشورها نظیر فرانسه، دانمارک، فنلاند، سوئد، آلمان غربی، اسپانیا، ایتالیا، یوگسلاوی و ژاپن تعداد زیادی افراد با استعداد خود را از دست داده اند.

مقصود اصلی صدور تمام این افراد چهار یا پنج کشور اروپائی کانادا و ایالات متحده میباشد.

در این موازنه تنها دو کشور زیان نمی بیند، کانادا و انگلستان کانادا و انگلستان با از دست دادن عده ای، کمبود خود را از متخصصین کشورهای کامئولت (بویره هندو پاكستان) جبران میکنند.

طی شش سال (۶۶-۱۹۶۱) انگلستان ۲۶۸۰۰ دانشمند و مهندس را از دست داده در حالی که ۱۹۰۰۰ دانشمند و مهندس را از سایر کشورهای گرفته است، آنچه در اینجا مهم جلوه میکند رابطه این دو گروه است که بعداً درباره آن توضیح خواهیم داد.

نقص آمار

همه می دانند که آمار جریانهای بین المللی نیروی انسانی گویا نیست.

اگر گویای بود می توانست مسئله را روشن کند و حقیقت مشخص شود. علت این امر آنست که نتایج آمار گیری را در ایالات متحده، انگلستان و ایتالیا خوبست در فرانسه آلمان غربی و سایر کشورهای اروپائی نسبتاً رضایتبخش است.

اما در کشورهای کم توسعه یافته خوب نیست بعلاوه بکار بردن معیارهای آماری نیز شرط است بنا بر این در این مسئله مشکل اینست که اولاً «مغز» بچه کسی اطلاق می شود و ثانیاً معنی «فرار» چیست؟

وضع آمریکا

در این جا باید اضافه کنیم که نیروی انسانی متخصص (دانشمندان مهندسان و پزشکان) نمیتواند جانشین و جایگزین مهاجرین کشورهای یزیرنده و وارد کننده مغزها باشد.

آمریکسا لانه در حدود ۴۰۰ هزار نفر مهاجر می پذیرد. از این تعداد حدود ۶۰ درصد بدون حرفه و شغل هستند که وارد بازار کار آمریکا نمیشوند و از ۴۰ درصد بقیه (حدود ۱۶۰ هزار نفر) که در جستجوی کار هستند و دارای تخصص می باشند، فقط ۱۰ تا ۱۵ درصد هستند که دانشمندان، مهندسان و پزشکان هستند که نسبت به کل مهاجرین فقط ۴ درصد را تشکیل میدهد (حدود ۱۵ تا ۲۰ هزار نفر) مسلم است که این ۴ درصد نسبت بسیار جالبی نیست. از سوی دیگر این نسبت آماری چیزی بمانی گوید.

مثلاً مشخص نمیکند که با ورود این ۴ درصد بآمریکا چقدر نیروی انسانی متخصص از یازده سیستم آموزشی آمریکا کاهش می یابد؟

و با این آمار نمی گوید که ۴۹ نفر پزشکی که از ترکیه در سال ۱۹۶۸ بآمریکا رفته اند، اگر در ترکیه باقی می ماندند آیا مفید واقع می شدند؟ و آیا این ۴۹ نفر نشانگر یک نسبت بزرگ است به نسبت کل فارغ التحصیلان پزشکی ترکیه یا یک نسبت ناچیز؟

بعلاوه رشد مهاجرت افراد متخصص طی بیست سال گذشته سیر صعودی رایپهوده است. از سال ۱۹۴۹ مهاجرت افراد متخصص زیاد می شود بدین ترتیب که در سال ۱۹۴۹ تعداد ۱۳۶۹ نفر غیر متخصص مهاجرت کرده اند. این رقم در سال ۱۹۵۷ به ۶۰۴۶ نفر میرسد اما از سال ۱۹۵۷ تا چهار سال بعد سیر نزولی را پیدا میکنند و از ۱۹۶۶ به بعد است که رشد بی سابقه ای دارد.

از ۱۹۶۶ به بعد تمایل زیادی مردم به مهاجرت نشان می دهند مهاجرت دانشمندان و مهندسان زیاد ترس می شود.

بین سالهای ۶۵-۶۳ تعداد ۶ هزار نفر دانشمند و مهندس بآمریکا مهاجرت کرده اند، در سال ۶۶ این رقم به ۷۲۰۵ نفر در سال ۶۷ به ۱۲۵۲۳ و در سال ۶۸ به ۱۲۱۲۸ رسیده است.

بدین ترتیب با توجه باین ارقام مشخص است که

دهه ۱۹۶۰ نسبت به دهه ۱۹۵۰ صد درصد مهاجر (پزشکان و مهندسان ۵۰ درصد) افزایش داشته است.

تغییرات قوانین مهاجرت

این افزایش نتیجه تغییرات ایالات متحده است البته نظیر قانون مهاجرت ایالات متحده در سایر کشورها عرضه نشده است.

طبق این قانون اساسی مهاجرین باید در لیست انتظار باشند تا اجازه اقامت داده شود. این قانون در سال ۱۹۶۵ بر اساس خصوصیات حرفه‌ای و شغلها تنظیم گشت و از اول ژوئیه ۱۹۶۸ تغییر ماهیت داد و مسئله ملیت و خصوصیات حرفه‌ای و شغلی با هم در این قانون ادغام شد. (۴) نتیجه تغییرات ژوئیه ۱۹۶۸ این شد که اولاً تعداد کثیری از متخصصین اروپائی کمتر با آمریکا مهاجرت کنند و ثانیاً دروازه‌های آمریکا بروی تعداد بیشتری از متخصصین آسیائی باز شود زیرا در این قانون روال کاهش متخصصین اروپائی و افزایش متخصصین آسیائی در نظر گرفته شده بود. (۵)

این سهمیه بندی سبب شد که مهاجرت دانشمندان و مهندسان آسیائی با آمریکا بین سالهای ۱۹۶۷-۱۹۶۵ ده برابر گردد یعنی از ۳۶۰ نفر به ۳۶۰۰ نفر رسیده است و برای اولین بار میزان مهاجرت آسیا نسبت به اروپا که بزرگترین مهاجرین آمریکا بوده است فزونی داشته است.

تقریباً ۸۰ درصد از مهاجرین آسیائی را دانشجویانی تشکیل می‌دهد که در آمریکا تحصیل می‌کرده‌اند و پروانه اقامت موقت در آمریکا داشته‌اند و با این تغییرات قانون مهاجرت، پروانه اقامت دائم اخذ کرده‌اند.

استرالیا نیز چنین هدفی را در مورد دانشجویان آسیائی مقیم استرالیا دارد. استرالیا می‌داند که تقریباً ۲۰ درصد از ۱۲ هزار دانشجوی آسیائی که در استرالیا مشغول تحصیلات پس از فراغ از تحصیل به کشورهایشان باز نخواهند گشت.

کانادا نیز چنین تجربه‌ای دارد در سایر کشور های کم توسعه یافته نیز چنین حالاتی موجود است اما عامل اصلی این مهاجرت را باید افزایش دانشجویان خارجی این کشورها دانست. (۶)

نکته قابل توجه آنست که میزان دانشجویانی که در کشورهای خارجی پروانه اقامت دائم گرفته‌اند و تعداد دانشجویانی که در خارج تحصیل می‌کرده‌اند و بکشورهایشان مراجعت کرده‌اند هر دو طی بیست سال ۲۰ درصد افزایش نشان می‌دهند در حالیکه این ارقام ابتدا در افزایش فارغ التحصیلان داخل کشورهای صادر کننده ذکر نشده است.

مهاجرت و توسعه اقتصادی

این مهاجرت هنگامی خطر دارد که تعداد فارغ التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانشگاه‌های کشور های صادر کننده مغزها بسیار کم باشد در این صورت مهاجرت به توسعه اقتصادی این کشورها صدمه میزند. در کشورهای جنوب صحرائی آفریقا بمدد افراد متخصص واقعا محسوس است.

دلیل این کمبود تهدید کننده کاملاً مشخص است. در اغلب این کشورها محدودیت برای توسعه دانشگاهها وجود دارد و همین امر نیز می‌داند.

از سوی دیگر در اغلب کشورها تعداد فارغ التحصیلان دانشگاهها بویژه فارغ التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای بیشتر از افزایش رشته اقتصادی این کشورهاست و اقتصادی این کشورها نمیتواند آنها را جذب کند.

معمولاً در یک کشور کم توسعه یافته نیاز به دکتر مهندس و تکنیکال‌گستر، قاضی، اقتصاددان، دبیر علوم و غیره کاملاً محسوس است.

اما اگر تعداد شغل‌های خالی برای این گروه‌ها را در نظر بگیریم می‌بینیم تعداد متقاضی بیشتر از شغل‌های خالی است.

بنابراین این بحث پیش می‌آید که آیا باید «احتیاجات انسانی» یک جامعه را در نظر بگیرند یا «تقاضای موثر» یک اقتصاد را؟

در پاسخ این سؤال باید گفت که تقاضای موثر یک اقتصاد باید در نظر گرفت و این تقاضای موثر بستگی به توسعه اقتصادی دارد بدین طریق که برای فارغ التحصیلان دانشگاهها تا چه حد میتوان تقاضای موثر بوجود آورد و آن هنگامی از بویژه آزمایش بیرون می‌آید که توسعه اقتصادی رشد زیادتری داشته باشد و آنها را جذب کند.

نخبگان

اما نکته اصلی آنست که با کمبود این افراد از توسعه اقتصادی جلوگیری نمی‌شود و آنچه که در توسعه اقتصادی موثر است افرادی هستند که نادرند در تمام نقاط دنیا هرچرا تحصیل کرده و با تجربه حتی در آمریکا کمیاب هستند.

اینها مغزهایی هستند که باید بحساب آورد. این مغزها کسر کوچکی از مهاجرین را تشکیل می‌دهند (حدود ۵ تا ۱۰ درصد) و بنا بر این کشور های صاحب این مغزها نمیتوانند آنها را تا زمانی نگه دارند که در اثر ترک خدمت سایر کارمندان متخصص و یا باز نشتگی آنان، شغلها خالی شود و این مغزها را بکار گمارند.

این مغزها را نمیتوان خارجاً آماده یا برنده جایز نوبل نامید اینان را نخبگان (Keyman) می‌نامند و در آمار هرگز اثری از آنها دیده نمی‌شود. باید مطالعه‌ای در تمام کشورهای صورت گیرد تا میزان حاصله از مهاجرت نخبگان مشخص شود.

تصور نمیرود که چنین مطالعه‌ای صورت پذیرد فقط میتوان با فرض حدس گفت همچنان که آمار مهاجرین افزایش یافته آمار این گروه نیز افزایش نشان میدهد و هیچگاه زیان حاصله از مهاجرت نخبگان حتی با مراجعت افراد متخصص تامین نمی‌شود. گروه نخبگان در داخل تحصیلاتی را طی میکنند و سپس در خارج ادامه میدهند و در همانجا باقی می‌مانند.

بازگشتگان

غیر از گروه نخبگان افراد دیگری هستند که در آمار منظور نمی‌شوند. اینها افرادی هستند که پس از کسب تحصیلات و مهارتهای لازم بکشورشان باز می‌گردند. این افراد علاوه بر تحصیلات دارای تجارب شغلی هم هستند و از آنچه که در کشورشان بر خوردار نبوده‌اند در کشور خارجی استفاده کرده‌اند و حالا با نفوذ تمدن و فرهنگ مراجعت میکنند اما همانطور که گفته شد اثری از آنها در آمارهای رسمی و غیر رسمی دیده نمی‌شود. تعداد بازگشتگان زیاد است.

عوامل موثر در بازگشت این گروه عبارتند از: توسعه اقتصادی کشور خودشان، تغییرات سیاسی و شرائط آن، برنامه‌های پس گیری آنها. (۷) بازگشت این گروه هموما بطور موقتی است. فقط در یک مورد امکان دارد بازگشت آنان بصورت اتوماتیک انجام پذیرد آنهم هنگامی است که

شرائط اقتصادی و سیاسی در کشور اصلی تنبیر پذیرد.

اینک به بررسی مهاجرت در پنج منطقه در حال توسعه می‌پردازیم.

شرق و آسیای جنوب شرقی

مطالعه درباره مهاجرت از هفت کشور آسیائی (ژاپن، کره جنوبی، چین ملی، فیلیپین، مالزی، سنگاپور و تایلند) نشان میدهد که سه کشور از این هفت کشور در این موازنه بازنده هستند یعنی اغلب افراد متخصص خود را از دست میدهند. طی دهه گذشته مهاجرت از کره جنوبی چین ملی و فیلیپین بغایت افزایش یافته است. با وصف اینکه نرخ رشد اقتصادی کشور هائی نظیر چین ملی و فیلیپین بیش از اندازة زیاد است اما مدارکی وجود نیست که نتیجه این زیانها را بر توسعه اقتصادی مطالعه کند.

افزایش مهاجرت در هر سه کشور یکسان است بدین طریق که افزایش فارغ التحصیلات دانشگاهها بیشتر از رشد اقتصادی آنهاست و توسعه اقتصادی نمیتواند آنها را جذب کند.

در این سه کشور (و نیز در کشورهای مالزی، سنگاپور و تایلند) سیاست توسعه دانشگاهها نیز در پیش گرفته شده است بنا بر این روز بروز وضع این کشورها بدتر میشود.

نتیجه این تجزیه و تحلیل آنست که مسئله فرار مغزها در آسیا مسئله فزونی مغزهاست. در ضمن مسئولین امور این کشورها مسئله مهاجرت را مورد توجه قرار داده‌اند اما آنرا بعنوان یک «مشکل» در نظر نگرفته‌اند. اغلب دولت‌های آسیائی مهاجرت را از دیدگاه سیاست و عکس العمل سیاسی مطرح میکنند.

مهاجرت بر کشورهای مالزی، سنگاپور و تایلند تا کنون بنحوی بارزی اثر نگذاشته است و دولت نیز متوجه این نکته نیست که شاید روزی این مسئله حاد گردد این عدم علاقه دولت را باید در سیستم آموزشی آنها دانست. تعداد فارغ التحصیلان تعلیمات عالی این سه کشور تا اندازه‌ای کم است.

بنابراین توسعه اقتصادی این سه کشور تمام فارغ التحصیلان دانشگاهها را جذب میکنند و آنچه که بصورت مهاجر در می‌آید رقم بسیار ناچیزی را نشان میدهد نتیجه کلی این بحث آنست که در آسیا عموماً مسئله فزونی مغزهاست، نه فرار مغزها.

ژاپن با مشکل فرار مغزها روبرو نیست در حقیقت نه مغزهای از سایر کشورهای آسیائی وارد کرده و نه با آنها یا غرب صادر کرده است.

از این نظر ژاپن بهترین کشور نمونه دنیا است که فرهنگ و زبان خود را تقویت می‌کند و با این تقویت سرحد و مرز برای مهاجرت بین المللی بوجود آورده است.

هند

تقریباً ۱۰ تا ۱۵ درصد از نیروی انسانی هند بطور موقت یا دائم در خارج بسر می‌برند. اهمیت این موضوع از آن جهت است که هم عمده‌ای از این مهاجرین را فارغ التحصیلان دانشگاههای هند تشکیل میدهند.

درجات دانشگاههای هند با تمام دانشگاههای اروپا تقریباً دانشگاههای خوب آمریکا تطبیق می‌کند در نتیجه اغلب فارغ التحصیلان هندی بسوی دانشگاههای اروپا و آمریکا حرکت میکنند.

تقریباً سالانه ۱۵ درصد از کل فارغ التحصیلان

دانشگاههای هند جهت مطالعه بیشتر باید نبال شغل بخارج میروند و بطور تقریب ۴۰ درصد از این تعداد به هند باز نمیگردند.

این نسبت بر اساس رشته تحصیلی و درجه دانشگاهی تفاوت میکند، هر چه سطح تحصیلات زیاد تر باشد میزان زبان نیروی انسانی هند زیاد تر است. (مثلاً ۲۰ تا ۱۰ درصد از هند یانی که فارغ التحصیل میشوند در خارج از هند زندگی میکنند).

تقریباً ۲۵ درصد از مهندسی و ۳۰ درصد از پزشکان فارغ التحصیل از دانشگاههای هند هر ساله بخارج میروند اما این نسبت در درصد زیاد در مقابل بیکاری شدیدی که در میان مهندسی و پزشکی هند وجود دارد بسیار ناچیز است.

تصور میرود که طی چند سال آینده این بیکاری در میان فارغ التحصیلان دانشگاهی از جمله فارغ التحصیلان رشتههای علوم، تکنولوژی و پزشکی زیاد تر گردد.

موسسات هندی (نظیر ایندیان انستیتو تکنولوژی در کانپور) از فارغ التحصیلان هندی مقیم خارج دعوت می کند که به هند باز گردند در رشتههای ویژه ای که تخصص دارند با حقوق پیشنهادی که بسیار ناچیز است کار کنند اما معمولاً نتیجه مثبت نیست.

بنابر این می بینیم که نمیتوان گفت که با از دست دادن این نیروی انسانی، رشد اقتصادی هند به عقب افتاده است. چون دولت هند بارها ادعا کرده است که امیدوار است گروه کثیری از فارغ التحصیلان هندی به هند بازنگردند چون هند برای آنها کاری ندارد تا به آنها بدهد.

آفریقای شرقی

در تازانیا و کما قبل از استقلال اغلب پستهای عالی بخش خصوصی و عمومی بوسهله اروپائیان یا اقلیت های آسیائی اشغال بود.

در اوائل دهه ۱۹۶۰ بود که تعداد زیادی از آفریقائی ها مسافرت به خارج را برای تحصیلات عالی آغاز کردند.

در ضمن در همین زمان سهم دبیرستانی و تحصیلات عالی این کشورها بسرعت روبرو توسعه نهاد تا آنجا که در سال ۱۹۶۷ مطالعه ای جهت نگاهداری افراد تحصیل کرده انجام گرفت نتیجه این بود که ایندو کشور در اثر از دست دادن افراد تحصیل کرده زبانی ندیده اند بلکه در اثر تغییرات سیاسی و اجتماعی کشورهای تازانیا و کما قبل تعداد اروپائیان و آسیائی های مقیم ایندو کشور کاهش زیادی را نشان میدهد در این موازنه تا اندازه ای سود هم برده اند اصولاً آفریقای شرقی (که در آن نیز اوگاندا هم بحساب می آید) ناحیه ایست که مهاجرت از آن بسیار کم است.

خاور میانه - ایران و ترکیه

ایران و ترکیه دو نقطه بسیار جالب توجه برای مطالعه در باره مهاجرت استعدادهای خارق العاده است. هر دو این کشورها تعداد زیادی دانشجو در خارج دارند (اکثر اینها به هزینه شخصی تحصیل میکنند) و در هر دو این کشورها کمتر توجهی به فرار مغزها شده است. (۸)

هر دو کشور نیز برنامه هائی دارند تا نیروی انسانی متخصص خود را که قبلاً در مرکز و پایتخت متمرکز شده بود در یک یاد و شهر بزرگ متمرکز سازند.

مشکل دائمی ایندو کشور آنست که اغلب افراد تحصیل کرده و متخصص رغبتی به کار کردن در شهرستانها و

استانها نشان نمیدهند و همیشه ترجیح میدهند که در پایتخت زندگی کنند.

بنابر این ایران و ترکیه مانده بسیاری از کشورهای آمریکای لاتین با فرار مغزها در داخل مواجه اند که مسلماً فرار مغزها در داخل مهمتر از فرار مغزها به خارج است (۹)

البته ایران و ترکیه برنامه های مهمی را در پیش دارند و سعی میکنند تا تحصیل کرده های ایرانی مقیم خارج را بازگردانند و از آنها در مدبرانه کردن کشور استفاده نمایند. این سهم در دانشگاهها و بیمارستانها بویژه جلوه گراست.

مصر و اسرائیل

مصر و اسرائیل تجارب زیادی در مهاجرت دارند اما بنظر نمی رسد که در این دو کشور شکافی در رشد اقتصادی ایجاد کرده باشد.

تا این اواخر مصر شدیداً نیروی انسانی متخصص خود را برای رفتن به خارج دلسرد میکرد و از خروج آنها جلوگیری بعمل میآورد. در نیمه اول امسال (۱۹۷۰) مصر خط مشی جدیدی را اتخاذ کرد تا افراد تحصیل کرده آن مهاجرت کنند عموماً فرار مغزها در این دو کشور اثری بر توسعه اقتصادی آنها ندارد.

آمریکای لاتین

سازمان بهداشت پان آمریکان مطالعه ای در مورد مهاجرت مردم آمریکای لاتین به ایالات متحده نموده است. این مطالعه مربوط به سالهای ۱۹۶۵-۱۹۶۱ است.

طبق این مطالعه عموماً فرار مغزها در آمریکای لاتین محسوس نیست چون مردم آمریکای لاتین تمایلی به ایالات متحده ندارند فقط تمایل کمی به بعضی از کشورهای اروپائی دارند.

برخی از کشورهای آمریکای لاتین نظیر مکزیک و ونزوئلا، کواتالا، برزیل، آرژانتین و شیلی تعداد کمی از افراد متخصص خود را از دست داده اند و بعضی دیگر مانند کلمبیا، اکوادور، هائیتی و جمهوری دومینیک تعداد زیادی را از دست داده اند.

طی این شش سال مورد مطالعه، آمریکای لاتین بطور متوسط سالانه ۶۰ دانشمند مهندس، پزشک از دست داده است.

تقریباً از هر ۲۰ نفر فارغ التحصیل رشته پزشکی یک نفر (۱۰) بسیاری از این پزشکان و برخی از سایر رشته های تخصصی در داخل کشورشان مفید واقع نگشته اند و مهاجرت میکنند.

در این رابطه مشخص است که ایالات متحده در این کشورها نفوذ ندارد بلکه شرایط این کشورها اینطور را ایجاد میکند که تحصیل کردگان آنها مهاجرت نمایند.

گزارش سازمان ملل

بدون شك مهاجرت افراد تحصیل کرده و متخصص به تمام کشورهای جهان ادامه خواهد یافت و همواره سبب نگرانی دولتها و کارفرمایان بوده است.

در مقابل در این کشورها علاقه ای نشان داده شده که مهاجرت افراد متخصص و تحصیل کرده کاهش یابد، حتی در سازمان ملل پس از گزارش دبیر کل در ۱۹۶۴ اظهار نظر شده است که چنانچه در هر دو دسته کشورها، کم توسعه یافته و توسعه یافته توجه بیشتری به رشد اقتصادی شود بطور اتوماتیک، تعداد مهاجرین تقلیل می یابد (۱۱).

نکته جالب توجه اینست که نه کاری از عهده کشورها بر میآید و نه از سازمان ملل. تصور میرود که در دهه ۱۹۷۰

با وضع قوانین مشکل و سخت و غیر قابل تغییر در هر دو دسته از کشورها تغییراتی در تعداد و آمار مهاجرین بوجود آید.

گزارش نوامبر ۱۹۶۸ سازمان ملل مدلل آن است که رابطه بین توسعه اقتصادی و مهاجرت درست نیست چنانچه این فرض را در نظر بگیریم باز توسعه اقتصادی رابطه عقب میانندازد و رشد آنرا کند میکند.

این گزارش چندین راه را پیشنهاد کرده است که از آن جمله کشورهای در حال توسعه خط مشی های علمی برای سیستم های فرهنگی خود انتخاب کنند

برای این کار مطالعه اثر حقوق و شرایط کامل مهاجرت استعدادهای، تعدیل حقوق و شرایط کار، اصلاح مفروضات آماری در احتیاجات نیروی انسانی و جریان آن را گویا می کنند.

این گزارش برای کشورهای توسعه یافته که از جریان مهاجرت نفع میبرند پیشنهاد میکند که بایستی راهی را انتخاب کنند تا بتوانند به کشورهای کم توسعه یافته کمک کنند و شرایط تحصیل را در آن کشورها اصلاح نمایند و علاوه بر آن کشورهای توسعه یافته، کشورهای کم توسعه یافته را راهنمایی بیشتری در برنامه ها و تحقیقات و توسعه خود (مخصوصاً کشاورزی و پزشکی) بر اساس مراکز کشورهای توسعه یافته نمایند و گزارش مزبور حتی ایجاد یک موسسه بزرگ بین المللی برای نیروی انسانی متخصص در راه توسعه اقتصادی را پیشنهاد میکند تا مراکز آن را بوجود آورد که فرصت های بیشتری را برای مطالعه دانشمندان و افراد متخصص بوجود آورد.

دانشگاههای آنها را برای توسعه تحصیلات عالی تر، بیشتر مفید سازد و همواره رابطه فرهنگی با کشورهای کم توسعه یافته داشته باشد.

سنای آمریکا

هیئت اجرایی و هیئت مقننه ایالات متحده تا کنون اقدامی بعمل نیاورده اند که مهاجرت را تقلیل دهند. دو سال ونیم پیش کمیته قضائی سنای آمریکا سخنان چارلز فرانکل را شنید که پیشنهاد تغییراتی در خط مشی مهاجرت به آمریکا را میکرد.

مسئله مهمی را که وی مطرح میکرد هماهنگی کردن تمایلات اقتصاددانان برای احتیاجات نیروی انسانی با آزادی شخصی بوده فرانکل اظهار میداشت که ما باید ویریتورهای موقتی را، حتی مبادله ویزیتور و دانشجویان و کارگران موقتی را محدود کنیم و آنها را به حالت مهاجر در آوریم.

وی با پیشنهاد تبدیل ویزای دو ساله به ویزای دائمی مخالفت میکند و میگوید که اینگونه مردم باید بکشورهایشان برگردند یا این مدت به چهار سال تبدیل شود.

وی معتقد است که مهمترین اصل مهاجرت عواملی است که در این کشورها وجود دارد و آنها را به بیرون میراند.

مهمترین کاری که ایالات متحده میتواند انجام دهد آنست که کمک خود را برای تحقیقات فرهنگی ادامه دهد تا این موسسات تقویت یابند و افراد متخصص را نگاهدارد.

در مورد مسئله بخصوص پزشک اظهار نظر می کند که ایالات متحده بایستی برنامه های کارآموزی تحصیل در این رشته را توسعه دهد. (۱۲)

پرداخت هزینه سرمایه گذاری

یکی از مهمترین پیشنهادات جالب توجه اینست که در میان اقتصاددانان شنیده میشود اینست که کشورهایی که وارد کننده این مغزها هستند بایستی هزینه های تولید این مغزها را بپردازند.

تردیدی نیست که مصر یا هند در حدود ۲۰ تا ۴۰ هزار دلار برای هر یزشك، مهندس یا فیزیکدان سرمایه گذاری میکنند بنا بر این قبل از مهاجرت وی بایستی این مبلغ به کشور هند یا مصر پرداخت شود.

با وجود این که این فرضیه پیشنهاد یک فرضیه مسلم و منطقی است تاکنون کسی بآن توجه نکرده است. در این جا تردیدی وجود دارد که آیا چنین وضع از لحاظ اداری و مدیریت امکان پذیر است یا نه؟ آیا باین پیشنهاد پایانی باین وضع مهلك داده میشود و مهاجرین آزادی خود را خواهند خرید؟

تحقیقات دیگر

یک تحقیق دو ساله دیگر بوسیله آموزش و پرورش و امور جهانی شده است که هنوز منتشر نگشته است اما قسمتی از مطالب آن چنین آمده است که چنانچه بخواهند با محکم کردن بندها و کنترل مهاجرت و کند کردن سیستمهای آموزشی کشورهای در حال توسعه مهاجرت بین المللی را کاهش دهند اشتباه است.

این تحقیق دوره را پیشنهاد می کند یکی آنکه کشورهای صادر کننده مغزها شرایط کار این گروه را به همان طریقی که این نخبگان انتقاد می کنند اصلاح کنند رهبران سیاسی و اجتماعی کشورهای در حال توسعه بایستی درک کنند که افراد متخصص و فاداری دو جانبه ای دارند از یک سو کشورشان و از سوی دیگر حرفه و شغلشان. همواره این نخبگان مهاجرت خواهند کرد مگر آن که در کشور-هایشان شرایط آنان را درست کنند.

اینها در حد اقل حقوق زندگی را می گذرانند، اجازه دهند که تمام وقت کار کنند، استعدادهای نهفته آنان را درک کنند و اجازه دهند که در طول زندگی حرفه-ایشان پیشرفت کنند و تحرک کار و فرصتهای کار بآن-ها زیاد دهند تا با کار در خارج از کشورشان تطبیق کنند.

در این مطالعه گفته شده است که مردان متخصص جهان بیشتر از تعداد شغل های آن هاست و بنا بر این فرهنگ سنتی و میزان پرداخت حقوق کشورها نیکه زیان می بینند (چه کم توسعه و چه پیشرفته مثل هم است) عامل اصلی این مسئله است.

در سال ۱۹۶۷ رئیس این کمیته مزبور بنام دکتر سی.وی. کیدان اظهار داشت که متوقف کردن مهاجرت یک هدف منطقی نمی تواند باشد. برعکس مهاجرت بسیاری خوب است و مهاجرت بیشتر، بهتر است اما این مهاجرت بیشتر باید با محدودیت باشد تغییر در قوانین و آئین نامه-ها سبب مرتب کردن و منظم کردن مسیر مهاجرت می شود.

مشکل اصلی در راه کمک کردن کشورهای کم توسعه برای بازگرداندن نیروی انسانی نخبه آن است که به آزادی فردی آنان احترام بگذارند. عموماً در کشورهای در حال توسعه و پیشرفته

تمایلی وجود ندارد که با این مشکل گل آویز شوند. اگر بطور غیر مستقیم عمل شود نتیجه کاملاً رضایت بخش خواهد بود چه مردم اصولاً وابستگی زیادی بس کشورشان دارند.

در میان این مسائل کشورها نیکه زیان می بینند برای رقابت با کشورهای دیگر این مسائل جلوه گر است.

خدمات مشورتی را برای دانشجویان خارجی بیشتر کنند و آن ها را اصلاح نمایند قبل از اینکه برای تحصیل به کشورهای دیگر بروند و یا موسسات خارجی که فرست بیشتر باین گونه افراد دهند زیاد تر تامین کنند. این اصلاحات از نوعی است که اگر ما مایل باشیم می توانیم از فرار مغزها جلوگیری کنیم.

پاورقی

۱- جرج بالدوین یکی از تحقیق گرانی است که در سال های ۱۹۶۱-۱۹۵۸ در ایران بسر برده و جزو گروه مشورتی ها را وارد در ایران بوده است. وی از سال ۱۹۶۲ تاکنون سمت مشاور اقتصادی بانک جهانی را به عهده داشته.

اخیراً از طرف کمیته آموزش و پرورش و امور جهانی برای تحقیق بایران بازگشته است بالدوین نیز کتابی تحت عنوان «برنامه ریزی و توسعه در ایران» در سال ۱۹۶۷ بچاپ رسانیده است.

این مقاله یکی از تحقیقات بالدوین است که در مجله رینایو بچاپ رسیده است. رینایو مجله ایست که بزبان انگلیسی و بطور فصلی در ایران انتشار می یابد.

۲- گزارش دبیر کل سازمان ملل متحد به مجمع عمومی سازمان تحت عنوان

Out flow of Trained Personnel from Developing Countries

در تاریخ ۵ نوامبر ۱۹۶۸ بشماره ۷۲۹۴ A.

۳- اصطلاح جدیدی است برای کشورهای در حال توسعه.

۴- اقامت دائم، پناهندگی سیاسی و اقامت بر اساس روابط خانوادگی در آمریکا بلحاظ تغییر ماند

۵- کشورهای نیم کره غربی جزء کشورهای سهمیه دار نبوده اند و بنا بر این تغییراتی در وضع مهاجرین آن ها رخ نداده است.

۶- تعداد دانشجویان خارجی مقیم آمریکا از سال های ۳۹-۳۸ تا ۶۹-۶۸ تقریباً ۲۰ برابر شده است (از ۶۰ هزار به ۱۱۰ هزار نفر رسیده است). در همین مدت تعداد دانشجویان کشورهای کم توسعه یافته از ۳۲۰ نفر به ۷۰ هزار نفر (۲۲ برابر) رسیده است. طی این سی سال تعداد دانشجویان خارجی مقیم انگلستان نیز از ۶۰۰ نفر به ۷۳ هزار نفر (۵۴ هزار نفر از کشورهای کم

توسعه یافته هستند) رسیده است. در سال ۱۹۵۱ تعداد یکصد نفر دانشجویان دانشگاه های آلمان مشغول تحصیل بوده اند، پانزده سال بعد در سال ۱۹۶۶ این تعداد به ۳۱ هزار نفر رسیده است.

فرانسه در سال ۱۹۵۰ تعداد معدودی دانشجوی خارجی داشت، در سال ۱۹۶۵ فقط ۱۸ هزار و ۵۰۰ نفر از قاره آفریقا در فرانسه تحصیل میکردند و تعداد ۱۲ هزار دانشجوی در سال ۱۹۶۶ در آمریکا مشغول تحصیل بوده اند.

۷- منظور از برنامه پس گیری آنست که مسئولین کشورهای صادر کننده مغزها دارای راهنمایانی در کشورهای خارجی هستند که افراد خود در دانشگاه های خارجی پیشنهاد شغلها و فرصتهای مناسبی با حقوق مکفی میکنند و حتی هزینه بازگشت آنها را می پردازند.

۸- یکی دو سال است که ایران توجه زیادی به برنامه پس گیری نموده است. هم مردم این مسئله را میدانند که اغلب افراد متخصص ایرانی را بکارهای مهم دعوت میکنند و اکثر این افراد خود علاقمند میشوند که بایران بازگردند.

یکی از عوامل بازگشت ایرانیان متخصص مقیم اروپا و آمریکا توسعه سریع اقتصادی ایران است.

۹- اخیراً با تصویب قوانین و لوایح ملی شده که امتیازاتی به کارمندان در شهرستانها داده شود و حتی از چند سال قبل به استاندارها و فرماندارها دستور داده شده برنامه هایی ترتیب دهند تا از مهاجرت افراد به تهران جلوگیری شود.

نکته دیگر اینکه وجود سپاهیان رشته های مختلف سبب میشود که مهاجرت افراد به تهران را سختی سازد.

از سوی دیگر عامل اصلی مهاجرت پذیری دوشهر بزرگ ایران را باید در اثر پروژه های بزرگ صنعتی دانست اصفهان و تبریز نرخ مهاجرت پذیری زیادتری را طی یکی چند ماه قبل از تهران بدست آوردند.

تردیدی نیست که با پیاده کردن تاسیسات عظیم صنعتی در هر گوشه جهان این سور مهاجرت امکان پذیر میشود و اصفهان و تبریز را از آن مستثنی نیست.

۱۰- یک درصد مهاجرت فارغ التحصیلان پزشکی درشش دانشگاه مورد بررسی قرار گرفته است.

۱۱- فرار مغزها و التراب آدامز- چاپ مکملان نیویورک

۱۲- در سال ۱۹۵۶ تعداد ۹۸۶۲ یزشك در ایالات متحده وجود داشته است که طی ۱۱ سال ده درصد افزایش نشان داده است.

در حال حاضر از هر سه نفر پزشکی که در ایالات متحده وارد کار پزشکی میشوند یک نفر از آنها از کشورهای دیگر است.

انتشارات موسسه آموزش و تحقیقات تعاونی دانشگاه تهران

نشریات شماره ۱۳ و ۱۱ موسسه آموزش و تحقیقات تعاونی دانشگاه تهران تحت عنوان «اعتبار کشاورزی از طریق شرکتهای تعاونی و موسسات دیگر» و «ارزشهای نظام تعاونی مصرف کنندگان و رژیمهای تعاونی» انتشار یافت و بدقت ثروت ملل واصل گردید. نشریه شماره ۱۱ بوسیله گروهی از کارشناسان سازمان خواربار جهانی که در

نوسان قیمتها

تنزل فصلی بهای اکثر میوه ها و سبزیهای تازه و کاهش بهای قالی بسبب کمی تقاضا در این ماه با ترقی قیمت شکر و فرآورده های آن، تخم مرغ، برنج، و نان و برخی از اقلام پوشاک و کالاها و خدمات ساختمانی خنثی شد و در نتیجه شاخص کل بدون تغییر ماند. اجرت خدمات درمانی و قیمت انواع صابون رختشویی و حمام نیز بالا رفت ولی بهای گوشت در بعضی از شهرهای مورد بررسی اندکی تنزل کرد.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی ایران

در مرداد ماه ۴۹ (۱۰۰-۱۳۳۸) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در ایران در مرداد ۱۳۴۹ بارقم ۱۲۲٫۵ نسبت به ماه قبل بدون تغییر ماند. این شاخص نسبت به رقم مرداد سال گذشته ۱٫۲ درصد افزایش نشان میدهد. طی ۵ ماه اول سال جاری شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی بطور متوسط ۱٫۲ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش یافته است.

علوم اجتماعی و اقتصادی و تعاونی تخصص دارند برشته تحریر در آمده است در این کتاب مطالبی در زمینه های طبیعت، توسعه کشاورزی، موسسات اعتبار کشاورزی مطالب دیگر اقتصادی و تعاونی درج شده است. در نشریه شماره ۱۳ مطالبی در زمینه ارزشهای اقتصادی انقلاب تعاونی، ارزش اجتماعی مقام مکتب تعاونی و مطالب علمی دیگری بچشم پیچورد اقدام ارزنده موسسه آموزش و تحقیقات تعاونی دانشگاه تهران دکتر ویدی تقدیر بوده موفقیت آقای دکتر ویدی ریاست موسسه و کلیه کارکنان آن را خواستاریم.

دانشگاه تهران
موسسه آموزش و تحقیقات روستایی

گزارش

شرکتهای تعاونی روستائی منطقه تهر آن

گروه تحقیقات روستائی

۴۶	۲	۷	۴	۵۹-۵۰
۱۱۶	۰.۵	۷	۳	۶۹-۶۰
-	-	۴۶	۲	۷۲-۷۰
-	-	۲۳	۱	بازار فروش در خودده است
۱۰۰	۴۳	۱۰۰	۴۳	جمع

سازمانها و موسسات اجتماعی

در جدول شماره ۸ تعداد همچنین سال تاسیس سازمانهای اجتماعی در روستاهای مورد مطالعه نشان داده شده است. بر طبق این جدول بیشترین سازمانهای مزبور بعد از اجرای قانون اصلاحات ارضی در دهه یوچود آمده است این امر همین توجه عمومی است که در چند سال اخیر بوضع روستاها شده است. اگر بیسالیهای تاسیس سازمانهای مذکور توجه خود معلوم میشود که اکثر آنها بعد از سال ۱۳۳۲ بوجود آمده اند چنانکه ۹۳ درصد (۳۰٪) اینجمنهای دیوید و صد درصد سیاهان بهداشت و دانش و همچنین خانههای انصاف مربوط با این زمان است.

جدول شماره (۸) موسسات اجتماعی و نو سازی روستاهای مورد مطالعه

انواع تاسیسات	انجمن ده	سیاه	سیاه تروبیخ خانه انصاف	تروبیخ خانه دارای
سال تاسیس	۱	-	-	-
سال ۳۶	۱	-	-	-
سال ۳۹	۱	-	-	-
سال ۴۰	-	-	-	-
سال ۴۱	-	-	-	-
سال ۴۲	۴	۳	۳	۱
سال ۴۳	۷	۲	۲	۲
سال ۴۴	۹	۲	۲	-
سال ۴۵	۱	۳	۱	-
سال ۴۶	۷	۸	۱	۲
جمع	۳۰	۱۶	۵	۳
شرح - انواع تاسیسات	قبل از اصلاحات	بعد از اصلاحات	روستاهای فاقد تاسیسات	جمع
انجمن ده	۱۴	۱۸	۱۲	۴۲
سیاه دانش	۲	۱۴	۲۶	۴۲
سیاه بهداشت	-	۳	۳۹	۴۲
سیاه تروبیخ	-	-	۴۲	۴۲
خانه انصاف	۱	۴	۳۷	۴۲
تروبیخ خانه دارای	-	۳	۳۹	۴۲

(۱) - تاسیس سازمانهای فوق بوسیله قلیبا بعد از اجرای قانون اصلاحات ارضی در خودده است که در سطح مملکتی.

می باشد که در هر ده بطور متوسط ۳۸۸۷ هکتار زمین مورد تقسیم قرار گرفته است که از این طریق سهم هر خانوار زارع بطور متوسط حدود ۷ هکتار زمین می شود در جدول بعد توزیع زمینهای واگذاری به زارعین در اثر اجرای قانون آورده شده است.

جدول شماره (۶) توزیع اراضی روستاهای مشمول قانون اصلاحات ارضی بر حسب هکتار

مساحت اراضی به هکتار	تعداد ده	درصد
کمتر از ۱۰۰	۵	۱۳٫۹
۱۹۹-۱۰۰	۸	۲۲٫۲
۲۹۹-۲۰۰	۵	۱۳٫۹
۳۹۹-۳۰۰	۶	۱۶٫۷
۴۹۹-۴۰۰	۴	۱۱٫۱
۶۹۹-۵۰۰	۲	۵٫۶
۸۹۹-۷۰۰	۳	۸٫۳
۱۱۹۹-۹۰۰	-	-
۱۷۰۰-۱۲۰۰	۳	۸٫۳
جمع	۳۶	۱۰۰

اصلاحات ارضی اجرا نشده

۳- وضع ارتباطات

جدول شماره ۷ فاصله روستاهای مورد مطالعه تا نزدیکترین بازار و شهر را نشان می دهد . بر طبق این جدول اکثریت دهات یعنی ۶۵ درصد از روستاها فاصله ای بین ۱۰-۴۹ کیلومتر تا بازار فروش دارند و فقط ۶ ده (۱۴ درصد) در فاصله کمتر از ۱۰ کیلومتر تا بازار فروش واقع گردیده اند حداکثر فاصله تا بازار ۷۲ کیلومتر است.

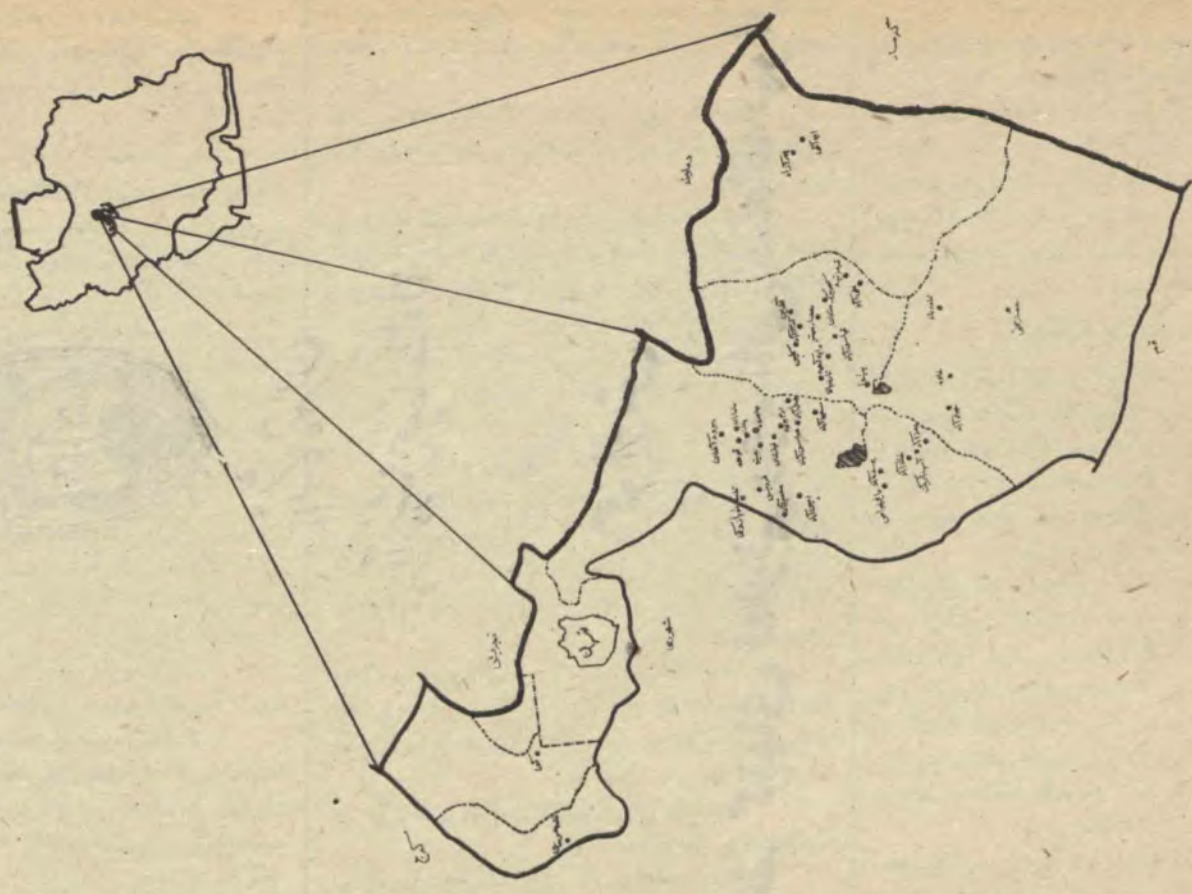
در مورد فاصله دهات تا شکت تماوانی باید گفت که ۷ روستا (۱۷ درصد کل روستاهای مورد مطالعه) در فواصلی بصورت زیر توزیع گردیده اند:

۲ روستا (۴٫۶ درصد) در فاصله ۲ کیلومتری، دو روستا (۴٫۶ درصد) در فاصله ۳ کیلومتری شکت تماوانی قرار داشته اند، ۲ روستای دیگر در چهار کیلومتری و یک روستا نیز در فاصله ۷ کیلومتری محل شکت تماوانی واقع شده اند.

جدول بعد وضع راهها و فواصل دهات را تا نزدیکترین بازار فروش و نزدیکترین شهر نشان می دهد.

جدول شماره ۷ توزیع فواصل دهات تا نزدیکترین شهر و بازار فروش به کیلومتر

تعداد	درصد	تعداد	درصد	شرح
۶	۱۴	۵	۱۱٫۶	کمتر از ۱۰
۵	۱۱٫۶	۸	۱۸٫۶	۱۹-۱۰
۲	۴٫۶	۹	۲۱٫۲	۲۹-۲۰
۸	۱۸٫۶	۹	۲۱٫۲	۳۹-۳۰
۱۳	۳۰٫۳	۵	۱۱٫۶	۴۹-۴۰

۲ - وضع مالکیت

بطوریکه جدول شماره (۴) نشان میدهد ۷ روستا از روستاهای مورد مطالعه تا تاریخ آمارگیری مشمول قانون اصلاحات ارضی نشده اند (۱) قانون اصلاحات ارضی در بقیه دهات بمورد اجرا در آمده است، با توجه به اهمیت اجرائی قانون اصلاحات ارضی و تأسیسی که در حیات اقتصادی و اجتماعی روستاییان دهات فوق داشته است می توان به اهمیت اساسی تشکیلش کت های تمامی روستایی بی بر روی در بر طرف کردن مشکلات و موافقش و توسعه نهفت تناور در روستاهای مزبور دراد نمود.

جدول شماره ۴ وضع مالکیت در روستاهای مزبور روشنی میسازد

جدول شماره (۴) وضع مالکیت در روستاهای مورد مطالعه			
وضع مالکیت	تقسیم شده	تقسیم نشده	جمع
خصوصی (خرد مالک)	۲۴	۴	۲۸
موقوفه	۴	۱	۵
خالصه	۲	-	۲
نوع دیگر	-	۱	۱
خصوصی - موقوفه	۵	۱	۶
خالصه و خصوصی و موقوفه	۱	-	۱
جمع	۳۶	۷	۴۳

از ۳۳ روستای مورد مطالعه ۳۶ مورد مشمول قانون اصلاحات ارضی شده است که ۶ روستا مشمول مرحله اول قانون ۳۲ روستا مشمول دوم مرحله شده اند بقیه دهات در مرحله دوم مشمول قانون قرار گرفته اند

جدول شماره ۵، وضع اصلاحات ارضی در دهات مورد مطالعه		
شرح	تعداد	درصد
مشمول قانون اصلاحات ارضی نشده	۷	۱۶٫۳
مرحله اول	۷	۱۶٫۳
مرحله دوم	۲۵	۵۸٫۱
مردود مرحله	۴	۹٫۳
جمع	۴۳	۱۰۰

- (۱) - ۷ روستای مزبور عبارتند از :
- ۱ - خاوه که خالصه بوده و قبیل از اصلاحات ارضی تقسیم شده است.
  - ۲ روستاهای کن، قلعه بلبلند، جواد آباد، دمن آباد، بصورت خرده مالکی است.
  - ۳ مالکیت قلعه حسن خان بصورت موقوفه است که واقف بدون رعایت قوانین جاری ۴۰ درصد اراضی را به ۶ نفر زارع صاحب نسق واگذار کرده و ۶۰ درصد بقیه را برای خود محفوظ داشته و چون این نوع واقف از نظر قانونی مورد تأیید وزارت اصلاحات ارضی قرار نگرفته است فعلا وضع مالکیت از ارضی نامعلوم است.
  - ۴ - اراضی روستای علی آباد در اختیار ارتش است و قانون اصلاحات ارضی در این دهه اجرا نشده است.

پیشگفتار

بخش تحقیقات تناوری روستایی نخستین بخش فعال پژوهشهای روستایی بویژه در مسائل تناوری است که یکماهه نیم بمدار تأسیس موسسه شروع بقیامت کرد، توفیقات این بخش پیشتر ناشی از تجربیات قبلی محققان این بخش بوده که پیش از اینها اکثرا ساها در این زمینه با خود انجام دادند. تحقیق در مسائل اجتماعی و اقتصادی پرداخته و طی زمان تجربیهای ارزنده ای در روستای مناطق مختلف ایران اندوخته بودند.

همکاری بعضی محققان دیگر بویژه نظرات سرپرست محترم این بخش این توفیق را کامل کرد و به همین دلیل بود که نخستین طرح ارزشیابی تناورهای روستائی منطقه تهران در ۳۹ شرکت تناوری روستائی و ۴۳ ده تابع هر حله اجرا در آمد.

مسئله تناورهای روستائی در ایران مقوله ایست بسیار پیچیده که عوامل متعددا مندمحیط طبیعی و جغرافیائی و معیاشی اقتصادی و اجتماعی و وضع خانوار از جمله مهمه تر وضع آموزش و بالخصوص نحوه مدیریت و سیاست دولت در آن تأثیر بسزای دارد.

سهی کمک دولت در تناورهای وضعی فوق الماده خیره کننده دارد بعدی که بدون آن تناور نمی های روستائی در شرایط فعلی که مدت زیادی از اجرائی قانون اصلاحات ارضی نمی گذرد نمیتوانند روی پای خود بایستند. این باک تحقیق بازنواصل مسلمی است که اگر چه هنوز برای بسیاری از عاملین قابل تفهیم نیست اما همین مرحله نویی در حیات مناطق و جماعات روستائی ماست. وجود یک چنین مرحله ای در کشور مای نریدید از لحاظ علمی قابل قبول ولیکن ادغام نامحدود آن خلاف عقل و مناسبت با مدهنهای اصلاحات ارضی است. اینک چه چند ستاین وضع می تواند و باید درام داشته باشد تنها منبوط باراده دولت نبوده و بی تردید منبوط است بسن عقلی و رشد اقتصادی و قدرت مدیریت روستا خیز و چنانی و نیروی کار کشاورزان و اعضاء تناورنها و این خود مسئله ایست چنان پیچیده و بنی نوعی که جز مطالعات عمیق و بررسهای سیستماتیک نمی تواند پرده از علل و عوامل آن بردارد.

تحقیق حاضر یک پژوهش آزمایشی درین باره است که با بکار موسسه و با استفاده از بودجه تحقیقاتی دانشگاه، با آن اقدام شده است و با تمام تقاضای اجتماعی نمیتواند در سیاست عمومی اداره تناورهای و محاسبات و معضلات بدست روستائیان و باسورون کار مردم بوجود آنها بنیوان راه نمائی مورد استفاده قرار گیرد.

موسسه امیدوار است با ادامه و تکمیل این قبیل تحقیقات و اولام محققان مسائل روستائی جوانی را از میان دانستجو یا بوجود رفته ببرد، تا نهایتین خود را به نهضت مقدس تناورنی روستائی که نقطه منطف تحولاتی آن است بمملاکت ادا کند.

وظیفه مطبوعی است که در اینجا از همه محققان، تکنیسین ها و پرسشگران این که در انجام این پژوهش کوشا بوده اند سپاسگزار می کرده و توفیق آنان را از اقسامه قلبی در انجام محاسبات و بررسهای کاملین از خداوند خواستار شود.

موسسه آموزش و تحقیقات تناوری
 کاظم ودیدی - مهر ماه ۱۳۲۷

فصل دوم

خصوصیات و مؤلفات و ابواب به شرح کتباتی تعاونی

۱- جمعیت

روستا های مورد بررسی جمعا دارای ۳۱۷۷۶ نفر جمعیت هستند و بطوریکه از جدول شماره ۳ برمی آید جمعیت يك روستا کمتر از ۱۰۰ نفره ۲۷ روستا (۱۱ درصد) جمعیتی بین ۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر، ۱۲ روستا (-/۲۸ درصد) بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر، ۱۲ روستا (۱۰ درصد) بین ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ نفر جمعیت داشته اند، در این میان فقط ۵ روستا (۱۱ درصد کل) وجود داشته که دارای جمعیتی بین ۱۸۰۰ تا ۵۰۰۰ نفر بوده اند، خدمتوسپ جمعیت روستا های مزبور ۷۶۲ نفر است و در دهات مورد مطالعه جمعا ۵۴۵۱ خانوار سکونت دارند که مشتمل اصلی حدود ۶۶ درصد آنها کشاورزی است و بقیه به کارهای غیر کشاورزی اشتغال دارند (۱)

جدول شماره (۳) توزیع تعداد جمعیت دهات (۱۹۴۳)

درصد	تعداد	جمعیت
۲/۳	۱	کمتر از ۱۰۰
۱۱/۶	۵	۱۹۹-۱۰۰
۱۱/۶	۵	۲۹۹-۲۰۰
۱۱/۶	۵	۳۹۹-۳۰۰
۱۶/۳	۷	۴۹۹-۴۰۰
۲/۳	۱	۵۹۹-۵۰۰
۹/۳	۴	۶۹۹-۶۰۰
۴/۸	۲	۷۹۹-۷۰۰
۹/۳	۴	۸۹۹-۸۰۰
۲/۳	۱	۹۹۹-۹۰۰
۷-	۳	۱۱۹۹-۱۰۰۰
-	-	۱۷۹۹-۱۲۰۰
۱۱/۶	۵	پیش از ۱۸۰۰ نفر (۲)
۱۰۰/	۴۳	جمع

۱- کارهای غیر کشاورزی منظور کارگری-کارمندی-کامی-مقتنی گری - حمامی-سلمان-رانندگی تراکتور-بنای و غیره می باشد.

۲- يك دهه حدود ۱۸۰۰ نفر، يك دهه حدود ۳۵۶۷ نفر، يك دهه حدود ۲۳۰۰ نفر و يك دهه دیگر حدود ۲۵۰۰ نفر نیز حدود ۵۰۰۰ نفر جمعیت داشته است.

بخش اول

هدف تحقیق :

هدف از این بررسی شناخت عینی و علمی شرایط کشاورزی تعاونی روستای منطقه نهران، چگونگی تشکیل اداره و نحوه فعالیت آنها، در زمینه های وام نقدی و چسبی، اشتراک مساعی اعضاء با یکدیگر، دید کلی گردانندگان و مسئولان شرکت نسبت به مسائل مبتلا به روستا و تعاون و مشکلات موجود و چگونگی رفع این مشکلات میباشد.

در این مطالعه مسائل زیر مورد توجه قرار گرفته است:

۱- شناسائی جنر افیاشی منطقه مورد مطالعه با مختصرا
۲- مطالعه روستاهائی که در اینجا شرکت تعاونی تأسیس شده و نیز روستاهائی وابسته به شرکت های تعاونی مزبور، در این مطالعه اهم مطالب بشرح زیر مورد بررسی قرار گرفته است.

خصوصیات عمومی ده، حدود و مشخصات اقلیم ده، تعداد خانوارهای زارع و غیر زارع، جمعیت ده، تعداد کشاورزان عضو شرکت، نوع راه روستاها و رابطه آن با اقتصاد ده و غیره.

خصوصیات اجتماعی ده، موسسات آموزشی، دبستان، دبیرستان، کلاس سپاهی دانش، سازمانهای دولتی و عمرانی ده، شرکت تعاونی، انجمن ده، سپاهی بهداشت، سپاهی ترویج، خازنه انصاف، مروج کشاورزی، مروج خازنه داری و رابطه نوع فعالیت آنها با قبل و بعد از اجرای قانون اصلاحات ارضی

تعاون دهنده، نوع همکاری اهالی يك ده با هم و دهات مجاور در مورد، حفر چاه عمیق یا نیمه عمیق، تعمیر یا حفر قنات، تأمین آب آشامیدنی، تأسیس آموزشگاه، احداث یا تعمیر حمام، احداث یا تعمیر راه و غیره.

وضع مالکیت، مالکیت خصوصی، موقوفه، سلطنتی و خالصه و مقدار اراضی تقسیم شده، سال تقسیم اراضی، چگونگی اجرای قانون اصلاحات ارضی در مراحل اول و دوم، مساحت زمینهای واگذار شده بکشاورزان، تعداد کشاورزان مشمول مقررات قانون اصلاحات ارضی.

خصوصیات اقتصادی روستا های مورد مطالعه

مقدمه - ارتباطات در منطقه - ساختن ان تولیدی منطقه، کشاورزی-تکلیک بهر برداری-بررسی تولیدات کشاورزی- باغداری - دامپروری- صنایع روستائی- آب-سیلوهای محلی- خدمات- نحوه انجام معاملات

۳ - مطالعه کنه‌های نمازنی روستای تهران که در این مطالعه به نکتات مهم و اساسی زیر توجه شده است .

مشخصات عمومی شش کنه‌های نمازنی روستایی، حوزه عمل شش کت، سال آغاز فعالیت، منظور و سایر منظورهای عملی شش کنه‌های نمازنی، تعداد اعضاء و غیره

خصوصیات اقتصادی شش کنه‌های نمازنی، تعیین سرمایه طی دوره فعالیت، نحوه استفاده از اعتبار نسبت در آمد، بهر سرمایه شش کنه‌های نمازنی، حداقل و حداکثر وام‌های برداشتی، کیفیت اعتبارات، نسبت پرداخت وام به کل وام، فروش نفت در شش کنه‌های نمازنی، چگونگی توزیع سهام، بین اعضاء و اخیر در پرداخت و نرخ بهره بر هر یک از این قبیل .

۴ - مسائل اجتماعی شش کنه‌های نمازنی مانند : منشاء فکر و پیدایش شش کت یا لزوم قانونی در زمینه اینگونه سازمانها، روابط اعضاء با یکدیگر در فعالیت های تولیدی و عملیاتی، موانع و مشکلات شش کت، مجموع عمومی و روابط آن با نحوه تفکرات اعضاء هیئت مدیره و اساسنامه شش کت .

سرپرستان و نوع فعالیت آنها، حقوق و پاداش و سایر مزایای مدیران عامل شش کت و نحوه ۵ - ارزشیابی فعالیت شش کت ها از بابت تأسیس سازمان مطالعه :

افزایش ارزشی سطح زیر کشت، علل افزایش و رابطه آن با اجرای قانون اصلاحات ارضی چگونه، افزایش بازده محصولات، فعالیت و کاهش رباخواران و سلف خسران و غیره ۶ - مشکلات شش کت‌های نمازنی از نظر هیئت مدیره و مدیرعامل و سرپرستان شش کت‌های نمازنی روستایی، علل وجودی این نوع مشکلات و بررسی پیشنهادهای مسوولان امر در رفع مشکلات شش کت‌های نمازنی را کند .

۷ - مطالعه وضع خانوارهای عضو شش کت‌های نمازنی روستایی در این بررسی مسائل زیر مورد توجه بوده است .

۱ - خصوصیات اقتصادی، درآمد خانوار از منابع مختلف، ترتیب اهمیت درآمد، عضویت در شش کت‌های نمازنی، مقدار سهم، مقدار وام دریافتی از شش کت نمازنی، حداقل و اکثر درآمد دریافتی، پرداخت وام در رسید معین و عمل تاخیر در پرداخت وام، هدف از دریافت وام، نحوه تأمین هزینه‌های کشاورزی، قبول از عضویت در شش کت نمازنی، چگونگی پرداخت بهره در مقابل اخذ وام قبل از عضویت در شش کت نمازنی .

۲ - خصوصیات اجتماعی، بررسی تأثیر شش کت نمازنی در پیشرفت امور زراعی اعضاء شش کت نحوه نگین اهل اعضاء شش کت در برابر تصمیمات هیئت مدیره، بررسی میزان اعتبار اعضاء شش کت به اعضای هیئت مدیره، چگونگی انتخاب اعضاء هیئت مدیره از نظر اعضاء شش کت و ارزیابی نظرات اعضاء شش کت نسبت به تقاضای موجود شش کت‌های نمازنی روستایی و طی قریح این تقاضا و نحوه

روش تحقیق و نحوه گردآوری آمار :

در مطالعه وضع شش کت‌های نمازنی منطقه تهران، نخست آماری از سازمان مرکزی تعاون روستایی این استان در خصوص تعداد شش کت‌های اسمی حوزه مطالعه بدست آوردیم و بدین اطلاع از کیفیت و نوع فعالیت این نوع شش کت‌ها، بارش مشاهده مستقیم و عینی، همه را مورد بررسی دقیق قرار دادیم .
در این مطالعه از ۳۳ نوع شش کت مشاهده بشتر از این استفاده شده است .

مرکز تجمع نیروی انسانی و جمعیت و نژاد

بر اساس تقسیمات کشوری و همچنین نشریه مرکز آمار ایران مربوط به آمارگیری سال ۱۳۴۵، شهرستان تهران شامل مناطق روستایی - ایوانکی - کن میباشند که در زیر با مختصراً هر یک جداگانه شرح داده میشود .

۱ - در آمین سرکز این ناحیه شهر روستاهاست که طول و عرض جغرافیائی آن به ترتیب ۵۱ درجه و ۲۹ دقیقه و ۳۵ درجه و ۱۹ دقیقه است و ارتفاع متوسط آن از سطح دریا تا زیر یک به ۱۰۰۰ متر میباشد . جمعیت شهر و روستاها ۱۱۸۳ نفر و پیشوا (امامزاده جعفر ساجق) که شهر دیگر آن است ۶۳۳۲ نفر و با این ترتیب جمعیت شهر نشین در آمین ۱۷۵۱۵ نفر و روستاهای آن ۷۱۰۶۱ نفر و بالتبع جمعیت کل ناحیه مورد بررسی ۸۸۵۷۶ نفر بر طبق سرشماری سال ۱۳۴۵ میباشد .
و راجعاً دارای چهار دهستان است و عبارتند از :

بهنام یار کی - بهنام موم ب - بهنام موم خسته - بهنام موم و تقریباً بیش از ۳۰ (۱) قریه است . بیشتر قریه و روستاها قدیمی و دارای سابقه تاریخی مشروحی است که با مختصراً قبلاً بآن اشاره شده است و علاوه بر جمعیت بومی قدیمی که علل مختلف تاریخی و اجتماعی و اقلامی سبب نمیشود آنان شده است .

تعدادی از معیار ویرایلات نیز در دوره‌های مختلف تاریخی بخصوص در آغاز سلطنت رضاشاه که در این ناحیه باورش و سنن چادرنشین و اقتصاد ضابطی سکونت کرده اند که تقریباً در نوع موش آن با بقایای زمان تئیسائی ایجاد شده و در حال حاضر بکشاورزی و برخی از آنان بکشت و دامداری اشتغال دارند و از آن جمله میخواند از ایلات عرب که عبارتند از :

میش مست - حاجی آقا سلطان - حلوائی - صحائف - کتی و همچنین از ایلات بوردور و روستائی یاد کرد .

۲ - کن - بخش کن در شمال غربی تهران واقع شده و دارای دو قسمت، یکی کوهستانی و دیگری دانه‌ای است . قسمت کوهستانی کن دره ایست که از گوه زندان و سنگان شروع شده و آبها را تقسیم میکند و قسمتهای شامل نسه کن و راشی شمال غربی شش کت‌ها و چند قریه دیگر است این دره در مقایسه با دره‌های اطراف خود نسبتاً خشک است و در موقع بهار سیلاب دارد و در تابستان آب آن کم است . در شمال کن سولتان و سنگان و کشاورکیکا و امامزاده اودق را گرفته است .
محمول عمده کن غلات ، اناوار و انجیر است .

جمعیت آن بر طبق آمارگیری اخیر ۲۰۱۰۱ است که از این عده ۴۲۰۶ نفر در مرکز بخش ساکن میباشد .
۳ - ایوانکی - ایوانکی در ۷۱ کیلومتری جنوب خاوری تهران سر راه شوسه تهران به مشهد واقع شده است . رودخانه سارگان کیلان که بهمان نام ایوانکی نیز شهرت دارد از وسط آن میگذرد . شغل عمده مردمان است غلات ، انار ، انجیر ، و غیره در این منطقه فراوان به عمل میآید .
جمعیت آن بر طبق سرشماری اخیر ۵۷۲۷ نفر میباشد که از این عده ۳۴۰۴ نفر در روستای ایوانکی و بقیه در روستاهای تابع آن ساکن میباشد .

۱ - ماخذ تعداد قراقره هنگ جنرال خانی ارتش می باشد .

- ۱- پرسشنامه عمومی شرکت تعاونی روستائی (۳۶ جلد)
  - ۲- پرسشنامه عمومی ده (۳۳ جلد)
  - ۳- پرسشنامه مربوط به روسای خانوار عضو شرکت تعاونی روستائی (۱۴۰ جلد)
- کلیه‌هایی که فعالیت‌های کتابی تعاونی روستائی در آنجا متمرکز شده بود مورد مطالعه قرار گرفتند و نیز از میان روستاهای عضو وابسته آن دسته از دهاتی که بیش از ده نفر از کشاورزان آن عضو شرکت تعاونی مورد بررسی بودند در مورد دهات مورد تحقیق قرار گرفتند.
- در بررسی خانوار عضو شرکت تعاونی، دهاتی که تا ۱۰ نفر جمعیت داشتند ۳ نفر عضو روستاهائی که بیش از ۱۰ نفر جمعیت داشتند ۵ نفر عضو شرکت تعاونی بطور تصادفی انتخاب شده و مورد تحقیق قرار گرفتند.

سازمان تحقیق

- کسانی که در تهیه و تنظیم این گزارش همکاری داشته‌اند:
- الف - گروه محققان
- ۱- بیژن فرخ
  - ۲- محمد مهاجر ایرانی
  - ۳- منصور وثوقی
  - ۴- مهدی طالب
  - ۵- مهدی هاشمی

ب - استخراج کنندگان جداول

- ۱- محمد جزم‌های ۲- علی بوذرجمهری ۳- عباس نظری ۴- بیژن حشمتی ۵- محمد مفیدی نصر
- ج- کارگزاران، منوچهر کمیلی
- ۵- ماشین نویسها ۱- خانم بدری سیمونی زیسا نو ۲- خانم افسر ستودگان. همچنین از راهنمایی و اظهار نظرهای مسئول و موثر آقای دکتر کاظم ودیدی ریاست محترم موسسه آقا مهدی باقر کمالی استفاده شد و با آقایان دکتر علامرضا سلیم و دکتر منوچهر ناهید، دکتر حسن بهزادی، دکتر جمال ودیدی، رضا اخوان و ابوالحسن میربها تبادل نظر شده است.

ولی وجود آب کافی نسبی در این قسمت تفاوت‌های چندی در نوع کشاورزی با قسمتهای جنوبی ورامین بوجود آورده است. که از آن جمله کشت و پرورش درختان میوه توام با مصولات زراعی وسیعی است ولی در اطراف جاده جنوبی که به شهر ورامین منتهی میشود درختان میوه ندرتا چشم میخورد و کشت غالب، در منطقه اخیر همان پنبه و صیفی و غلات است. زمینهای دوطرف جاده جنوبی دارای آبرفت از نوع رس بخصوص در سمت چپ جاده است و وجود تمساح نسبتا زیادی کوره آجرپزی می‌باید این مسئله است اما قراقرص دست راست جاده. یاقین علاوه بر اینکه از حقا به کمتر استفاده کرده و یا اصلاحا به ندارند ذخایر آب تحت الارضی زمینها نیز در این قسمت برای حفیر چاه عمیق مناسب نیست و نمونه آن چاه عمیق ده محمد آباد میباشد که وجود املاح شور و تلخ آن سبب شده که چندین هکتار زمین که توسط این چاه آبیاری شده غیر قابل کشت گردد.

بهنگام انجام این بررسی، اهالی ناحیه از محققین استفاده میکردند و راهمائی میخواستند که چگونه وجه ترتیب و یکددام مقام توأم جویند که خسارت آنان جبران گردد.

نگاهی بگذشته دور تا عصر حاضر

قدیم ترین نوشته‌های تاریخی مربوط به بیری متعلق به قرق چهارم هجری است که از توابع و قراقرص آن یاد شده است. مطالبی که مربوط به بیری و در قرن هفتم هجری ثبت شده است از مورخین توابع آن، دولاپ - قوسین - قسیران - ورامین - قوم - شندر - و طهران را نامبرده است.

باین ترتیب مسلم میگردد که هنگام آبادانی بیری ورامین از نوعی مشهور و آباد مصوب میشده است و در همین قرن بوده که بیلت حمله مغول و علل دیگر روبرو بوائی رفته است.

نتیجه اینکه بیشتر اهالی آن به دوناخیه ورامین و طهران نقل مکان کردند.

وجود آثار تاریخی مانند مقبره یا برج علاءالدین و اما مزاده یکی و مسجد جامع و بقعه امامزاده جعفر و شاهزاده حسین که یک مقبره ذوق و هنر و اسلوب مخصوص معماری قرون ۷ تا ۱۰ هجری است میرسانند که ناحیه مورد مطالعه از قدیم مورد توجه و دارای اهمیت بوده است و در قرن هشتم هجری از آبادترین شهرهای ناحیه ری شده است.

در نزه القلوب از محصول پنبه و غله میوه آن یاد شده و مولهوای آنرا خوش ازری دانسته است و اضا ف کرده «اکنون کبری خراب گشته ورامین شهر آنجا است».

ولی از آغاز قرن نهم تمدیرجا این ناحیه روبرو باین رفته و تهران جای آنسرا گرفته است بطوریکه در دوره قاجاریه سیاحتی که از آن دیدن کرده‌اند بنام دهکده‌ای یسار نموده‌اند که حتی دارای کاروانسائی برای سکونت نبوده است و همچنین خرابی آثار تاریخی آنرا یاد آور شده‌اند.

تازمان سلطنت رضاشاه کبیر کمربیش بهمان وضع باقی بوده ولی از سال ۱۳۱۷ بید باسماط تاسیس کارخانه قند و سوس کارخانه تصفیه روغن و همچنین تاسیس کارخانجات شیمیائی ارتش در پارچین و احداث جاده شوسه و عبور خط آهن زبند ها توجه و اقبالی که اصل چهار بنگاه خاور نزدیک، لایحه وزارت کشاورزی با ایجاد مدارع نمونه بان نمودند این ناحیه را به صورت آزمايشگاهي از نظر توسعه و ترویج کشاورزی و طرحهای عمرانی در آورده است.

مهنا صف مدیریت و عوامل دیگر که بتفصیل خواهد آمد پیاپی کردن طرحها و پروژههای عمرانی را با آن درجه که انتظار میرفت قرین موفقیت نموده است.

صورت اسامی	شماره های	تفاوتی روستائی	حوزه تهر ان
محمد آباد	۲۱	جمال آباد	۱
حصار کلی	۲۲	قومه	۲
خالد آباد	۲۳	خاوه	۳
علی آباد، زواره، بیدمهم	۲۴	چو تو	۴
قلعه نو	۲۵	پورد آزاد	۵
کلین	۲۶	پورد افلان	۶
حصار مهمتر	۲۷	قلعه بلند	۷
آفرین	۲۸	باغ خواص	۸
ارموبه	۲۹	فرز تپه	۹
کریم آباد	۳۰	علی آباد	۱۰
طار ندیلا	۳۱	عباس آباد سر گل	۱۱
غیاث آباد	۳۲	فیلمستان	۱۲
سید آباد	۳۳	کن	۱۳
پور سف آباد	۳۴	قلعه حسن خان (۱)	۱۴
دمر آباد	۳۵	کهر بزرگ مندگان	۱۵
امین آباد	۳۶	جواد آباد	۱۶
فردیس	۳۷	پیشوا	۱۷
آب باریک	۳۸	چاچرود	۱۸
مامازن	۳۹	ایوانکی	۱۹
بعلت			۲۰

از ۳۹ شهر کت تفاوتی روستائی فوق ستر کت تفاوتی پیشوا، چاچرود و ایوانکی بعلت آنکه سالها قابلیت ندارد و چو دمر اجمات مکرر و همه چو دمر ۳۵ متر سی به مستولان ش کت های نامبرده مطالعه کامل آنها میسر نگردد.

علاوه بر مطالعه ۳۹ روستای مقصودش کت های تفاوتی فوق ۱۷ روستای ضمیمه وابسته به ش کت های مذکور که اسامی آنها ذیلا آورده میشود مورد بررسی قرار گرفته اند.

- ۱- چنگی ۲- سلطان آباد ۳- گل عباس
- ۴- ویلیکه ۵- خواجوه ولی ۶- قوئینک ۷- حصار کورچک

۱- قلمه حسن خان در تقسیمات کشوری و آمارگیری سال ۳۵ جزء شهرستان کرج محسوب گردیده است ولی چون شهر کت تفاوتی روستائی این روستا تاریخ تهر ان بود در این گزارش محسوب بر بررسی قرار گرفت.

۹۰۸۷	مرد	۹۰۸۷	جمعیت سرانگیز شهری
۸۳۲۸	زن	۸۳۲۸	جمعیت
۱۷۵۱۵	جمع	۱۷۵۱۵	جمع
۳۹۸۷۵	مرد	۳۹۸۷۵	جمعیت سرانگیز روستائی
۳۳۱۹۶	زن	۳۳۱۹۶	جمع
۷۱۰۶۱	جمع	۷۱۰۶۱	نسبت در سرانگیز شهری
۵۱۸۷۸	مرد	۵۱۸۷۸	نسبت در سرانگیز روستائی
۴۸۱۲۲	زن	۴۸۱۲۲	نسبت در سرانگیز روستائی
۵۱۷۸۸۲	مرد	۵۱۷۸۸۲	نسبت در سرانگیز شهری
۴۸۱۲۲	زن	۴۸۱۲۲	نسبت در سرانگیز روستائی
۵۱۸۸۷۷	مرد	۵۱۸۸۷۷	نسبت در سرانگیز شهری
۴۸۱۱۸	زن	۴۸۱۱۸	نسبت در سرانگیز روستائی
۱۷۵۹۰	مرد	۱۷۵۹۰	نسبت در سرانگیز شهری
۳۴۸۸	زن	۳۴۸۸	نسبت در سرانگیز روستائی
۱۴۱۰۲	جمع	۱۴۱۰۲	نسبت در سرانگیز شهری
۵۷۰۳۵	مرد	۵۷۰۳۵	نسبت در سرانگیز شهری
۵۷۰۲۱	زن	۵۷۰۲۱	نسبت در سرانگیز روستائی
۵۷۰۳۹	جمع	۵۷۰۳۹	نسبت در سرانگیز شهری

مردنای قلمه و تقریبا اصلی رود چاده خراسان را در مشرق مامازن و چاده اسفانه جنوبی و راهی در ادراقی آباد قطع میکند. سطح حوضه آبریز چاچرود چهارصد و هفتاد کیلومتر مربع و همین آن آبدهی سالانه این رودخانه که از میان نگیل ده ساله آن (۳۴-۳۵ تا یا ۳۳-۳۴) بدست آمده است در حدود ۲۵۵ میلیون متر مکعب میباشد و حداکثر اندازه گیری آن ۱۳۲ متر مکعب در فانی است. تقسیم آب چاچرود بین روستاهای و راهی بطور مساوی صورت نمیکند و فقط روستاهائی که دارای حق استند در این حق از قبیل همین شده است از آب چاچرود استفاده میکنند. (۱)

قسمت اعظم روستاهای و راهی در جنوب و جنوب غربی راه خراسان و همورتر بین آنها بخصوص در فاصله دور راه شمالی و جنوبی (چاده خراسان - چاده و راهی) متوسل گشته اند و فواید شمالی علاوه بر استفاده بهتر از آب رودخانه دارای قناتهای برای زمینهایشان و نمونه آن قنات پورد افلان است که در بررسی ناحیه کورت آب آن در بدو امر تهری نسبتا مهم و منسب از چاچرود را تجسم میکند.

ولی روستاهای جنوبی علاوه بر دریافت آب کمت از رودخانه دارای قناتهای کم آبی نیز میباشد. و بعضا نیز فاقد حقا هستند که با آب خریداری به کشت و زرع میپردازند. (۲) و باید اضافه نمود که زمینهای شمال شرقی و راهی و بالایی راه شوره خراسان بعلت وجود آبرفت های درشت که در بعضی قسمتها از نوع زراوه دار نیز میباشد تقریبا در بیشتر قسمتها فاقد آبیاری میباشند. (۳)

تجمع انسانی است (باستانی حوالی انشمارب شیمیات چاچرود).
 ۱- در حال حاضر و با عملی شدن آنها سطح الارضی و تحت الارضی در باره وضع تقسیم آب چاچرود اطلاعاتی در دست نیست.

۲- خریدن آب و عمل دیگر سبب رواج نوعی رابطه زراعی بنام پاداش کاری است که مالک فقط زمین را در اختیار پاداش کارفرما میدهد و بقیه عوامل واز جمله آب که خریداری میشود بهنده پاداش کارفرما و محصول به نسبت پلندهم و ندهدم به تنه سبب مالک و زراعت میباشد و پاداش کاران بیشتر همان خوش نشینان هستند.

بانك کشاورزی که بیشتر به کشاورزان مدتها از سر رسید پرداخت وامشان سپری شده طیما بهره ۶٪ ر. به ۱۲٪ ر. افزایش پیدا کرده است و همه اینها دلایلی است مبتنی بر وحدت جغرافیائی و انسانی منطقه و ضرورت مطالعه و بررسی در موجودیت قلمی آن از جهات مختلف.

در مطالعه قلمی، شش کتله‌ای متفاوتی در سه قسمت بشرح زیر توصیف می‌گردد:

سبب از نظر جغرافیائی ناحیه مذکور در سه قسمت بشرح زیر توصیف می‌گردد:

الف - کلیات طبیعی و اقلیم
در شمال و جنوب و رامنین بتدریب لواسان و کویر قرار دارد در شرق آن گر مسار و مغرب آن بهار و فشا پویه محدود است طول در رامنین بطور تقریب از شمال بجنوب ۶۰ عرض آن از شرق بغرب حدود ۳۶ کیلومتر می‌باشد.

سیاه کوه، و در نباله‌های کوه سپاه در شمال آن قرار گرفته و رودخانه چاچرود از میان این کوه‌ها و پس از گذشت از یارچین در کبود گنبد، چند شعبه، مجزی از یکدیگر تقسیم شده که بر اثر طغیان‌های متعدد در سنوات قبل یکی از این مجاری را انتخاب کرده است.

جدول شماره (۱) مشخصات جغرافیائی و اقلیم

الف	شرح	ملاحظات جغرافیائی
ملاحظات اقلیمی	جلگه آبرفتی	وضع طبیعی
ملاحظات جوی	۵۱ درجه و ۳۹ درجه	طول جغرافیائی شهر و رامنین
ملاحظات چاچرود	۳۵ درجه و ۱۹ درجه	عرض
جمعیت کل	۱۰۰۰ متر	ارتفاع متوسط از سطح دریا
جمع	شش و شش رسی	شمال
	رسی رسوبی	مرکز و قسمتی از جنوب
	شور	جنوب
	مدیترانه‌ای گرم و خشک	دامنه‌های جنوبی البرز
	نیم بیابانی خفیف	قسمت جنوبی و حاشیه کویر
	نیم بیابانی شدید	کویر
	بین ۱۰ تا ۱۳۰ میلیمتر	میزان بارندگی سالیانه
	بین ۱۵ تا ۱۶ سانتیگراد	مدل درجه حرارت سالیانه
	۳۳ درجه سانتیگراد	حد اکثر درجه حرارت
	۱۴ درجه سانتیگراد	حد اقل درجه حرارت
	۴۷۰ کیلو متر مربع	سطح حوض آبریز
	۲۵۵ میلیون متر مکعب	مقدار متوسط سالیانه آب
	۱۴۷ متر مکعب در ثانیه	حد اکثر دبی

جدول شماره (۲) مشخصات جمعیت و راه‌آهن

ب	ملاحظات جمعیت
تعداد و نسبت	۴۵۹۵۲
مرد	۴۲۶۲۴
زن	۸۸۵۷۶
جمع	

بخش دوم

فصل اول

اوضاع طبیعی و جغرافیائی منطقه مورد مطالعه

مقدمه بر شناسائی جغرافیائی مناطق اطراف تهران

در مشرق و غرب تهران یعنی دامنه‌های جنوبی کوه‌های البرز چند جلگه آبرفتی حاصلخیز قرار دارد که از مشرق به مغرب به ترتیب زیر واقع شده‌اند:

اول جلگه آبرفتی گرمسار است که توسط حبله رود بنا گردیده و بعد از آن ایوانکی میباشد که رودخانه‌ای به همین نام دارد و سپس جلگه و رامنین قرار گرفته که بانی تشکیلات آبرفتی آن چاچرود است.

در شمال غرب تهران قسمت‌های دامنه‌ای بخش کن و رودخانه آن واقع است و بالاخره در غرب و جنوب غربی تهران جلگه حاصلخیز شهریار را باید نام برد که روبات رودخانه کرج قسمت اعظم آن را فرا گرفته است.

برای حفظ موازانه با شرق تهران چنانچه در جهت غربی جلو تر برویم جلگه ساوجبلاغ و رودخانه آن یعنی کردان بچشم می‌خورد.

منطقه مورد مطالعه تقریباً در محدوده جلگه‌های فوق‌الذکر قرار دارد یعنی قلمه حسن خان در قسمت شمال شهر یارو کن در شمال غربی و بالاخره و رامنین و ایوانکی به ترتیب در جنوب شرقی و مشرق تهران واقع شده‌اند.

از نظرات مختلف و جوه تشابه زیادی بین سرزمینهای مورد بحث دیده میشود. اولاً جنس زمین و حاصلخیزی خاک این جلگه‌ها است که قسمت اعظم احتیاجات غذایی شهر تهران از این نواحی تأمین میشود و ثانیاً شکل طبیعی منطقه است که تقریباً همه آن‌ها مخروط افکنه و یا جلگه‌های آبرفتی پای کوه البرز می‌باشند و در مورد ناحیه و رامنین باید اضافه نمود که تقریباً همان اندازه تحت تأثیر کوه‌ها و آب‌های البرز در شمال است که اثرات کویر در جنوب آن مشاهده میشود. و ثالثاً اقتصاد و منابع همیشه آنان است که بیشتر متکی بکشاورزی است و بالاخره بازار فروش محصولات این نقاط و نوع رابطه با این بازار یعنی تهران و وجود عده کثیری واسطه و سلف خریدار میدانند و تولید و توسعه کشت برخی از محصولات و عرضه آن بازار بیرون توجه به مقدار مصرف آن و وفور آفات نباتی و کمبود مروج و راه‌های کشاورزی برای مصرف مروج و کود و گرانگی نسبی این دو رسیده کشت و نقصان آب و بدهی نسبتاً قابل توجه این مناطق به موسسات اعتباری، مخصوصاً

در حضور نخست وزیر فروشگاه بزرگ

ایران جاده پهلوی افتتاح شد

آقای حمید کاشانی مدیر عامل فروشگاه
ضمن نطقی اظهار داشت :

فروشگاههای بزرگ ایران را بعنوان پدیده الزامی ایجاد و توسعه صنایع ایران بنیان گذارده ایم

با همکاری فنی و علمی فروشگاههای بزرگ جهان و استفاده از مشاوران عالی رتبه خارجی برنامه های خود را بر اصول صحیح و علمی پایه گذاری میکنیم و اگر فعلا امکان آن داریم که اجناس و تولیدات صنعتی و کشاورزی را فقط با بهائی که کمی ارزانترا از سایر فروشندگان است بمصرف کنندگان تقدیم کنیم .

در آینده با اجرای برنامه های وسیع خود در احداث فروشگاههای نو در تهران و سراسر کشور و با استفاده از روش شبکه فروشگاههای زنجیری و حذف ایادی واسطه و تهیه فرآورده های کشاورزی و صنعتی بمقدار قابل توجه بطور مستقیم از منابع اولیه تولیدی یعنی شرکتهای تعاونی روستائی . شرکتهای سهامی زراعی . کارخانه های تولیدی صنعتی و سپس تنظیم موجودی و درجه بندی کالاها بوسیله ماشینهای الکترونیکی در سازمان مرکزی بمنظور جلوگیری از تراکم سرمایه و انبار کردن کالا که آلا موجب افزایش قیمت میگردد . قادر خواهیم بود که قیمت اجناس راحتی بیست تا سی درصد ارزانترا از سایر فروشگاههای انفرادی عرضه نماییم .

اینجا است که افتخار ما افزون خواهد گردید که فرامین شاهنشاه بزرگ را که فرمودند :

(هر چه بیشتر فروشگاهها را توسعه دهید و گردش سرمایه را سریع کنید تا سود کمتر بر واحد کالا اولی قابل توجه در مجموع عاید شود) را اجرا نموده ایم و سازمانی وسیع در خدمت صنایع و کشاورزی ایران برای تنظیم و توسعه تولید و در خدمت ملت ایران در جهت افزایش قدرت خرید و در راه سر بلندی میهن خود بنام نشانه های از پیشرفت اقتصادی و صنعتی و کشاورزی بجهانیان عرضه کنیم .

فروشگاه خیابان پهلوی که امروز گشایش مویا بد از جمله واحدهای فروشگاههای زنجیری است که دارای ۱۴۵ نفر کارمند و در ساختمانی بمساحت ۵۸۷۰ متر مربع بنا گردید و دارای ۲۰۴۷۰ متر مربع سطح فروش میباشد .

و اینک از آنجناب استدعا می نمایم بنام نامی شاهنشاه آریامهر در این روز فرخنده که مصادف با میلاد حضرت امیرالمومنین مولای متقیان علی علیه السلام است فروشگاه را افتتاح و اجازه بهره برداری صادر فرمائید .

پس از بیانات آقای کاشانی ، آقای هویدا از کلیه قسمت های فروشگاه بازدید کردند .

چون این فروشگاه به روشی کاملاً مدرن و با قیمت های مناسب در جاده پهلوی شمیران قرار گرفته است ، مورد تأیید و تشویق آقای نخست وزیر قرار گرفت .

بعد از ظهر سه شنبه ۲۴ شهریور ماه که مصادف با میلاد حضرت امیرالمومنین مولای متقیان علی علیه السلام بود آقای هویدا نخست وزیر فروشگاه بزرگ ایران جاده پهلوی را طی مراسم باشکوهی افتتاح کردند .

در این مراسم ، عده ای از شخصیت های مملکتی حضور داشتند . ساعت ۳ ر۵ بعد از ظهر آقای نخست وزیر و همراهان قدم به محوطه فروشگاه گذاردند ، ابتدا آقای حمید کاشانی مدیر عامل فروشگاه بزرگ ایران ورود آقای نخست وزیر را خوش آمد گفتند و چنین اظهار داشتند :

جناب آقای نخست وزیر .

از جانب خود و هیئت مدیره و کارکنان فروشگاه بزرگ ایران خیابان پهلوی تشریف فرمائی حضرت عالی و مقدم اعضای محترم دولت و شخصیت های سیاسی و اقتصادی و لشگری را گرمی داشته و صمیمانه سپاسگزاری مینمایم .

همانگونه که خاطر عالی مستحضراست ، ایجاد و گسترش صنایع ماشینی و افزایش روز افزون فرآورده های صنعتی و کشاورزی در سده اخیر مسائل و اصول جدیدی را در مرحله بازاریابی فرآورده ها پدید آورد و بتدریج توسعه بیشتری یافت تا آنجا که اصل نوینی در تکامل اقتصادی صنایع بنام عرضه صنعتی مقامی پراهمیت در اصول تولیدات کشاورزی و صنعتی احراز نمود .

توزیع فرآورده ها نیز بدنبال تولیدات صنعتی و کشاورزی نیاز بدگرگون ساختن رژیم نیمه فئودالیسم در نحوه عرضه و فروش کالاها داشت .

در حال حاضر آنچنان عرضه صنعتی پیشرفت حاصل نمود که در معالک متحده امریکا و ژاپن و دیگر کشورها عرضه صنعتی در اشل حساب شده و وسیع از طریق فروشگاههای وابسته بیک مرکز بنام شبکه فروشگاههای زنجیری با بهائی بمصرف کنندگان پیش نهاد میشود که افزایش بسیار ناچیز در حدود پنج تا شش درصد از قیمت تمام شده دارد و با این طریق با گردش سریع و مکرر سرمایه در طول سال مالی بهره مناسب تحصیل میگردد .

و حال آنکه در کشورهای در حال توسعه سیستم مغازه های کوچک دلالی . میدان داری . افزایش قیمتی در حدود متوسط چهل تا صد درصد بقیمت اصلی کالا تحمیل میکند .

افتخار ما اینست که فروشگاههای بزرگ ایران را بعنوان پدیده الزامی ایجاد و توسعه صنایع ایران بنان گذارده ایم . و این نشانه توفیق چشمگیر آرمانهای رهبر عالی قدر ما شاهنشاه آریامهر در صنعتی ساختن کشور و موقوت دولت آنجناب در اجرای طرحهای انقلابی و پیشرفته مملکتی است .

همانطور که صنعت در کشور ما جوان است . عرضه صنعتی نیز که مولود صنعت است با مال دارای تجارب کافی نمیباشد . مادر حال حاضر

حفظ نباتات

آقای مهندس حسین امین مدنی رئیس سازمان حفظ نباتات وزارت کشاورزی

جلسه مشترک روسای ادارات حفظ نباتات و مراکز قرنطینه کشور با مدار روز چهارشنبه هیجدهم شهریور - ماه در تالار تاجگذاری دانشگاه پهلوی با حضور آقای صدوری استاندار فارس، معاون وزارت کشاورزی روسا و مدیران کل ادارات و همچنین کلیه روسای ادارات حفظ نباتات کشور تشکیل گردید.

پس از سلام شاهنشاهی آقای دکتر محمد یوسف مدیر کل کشاورزی فارس ضمن عرض خیر مقدم و تشکر از مدعوین درباره حفظ نباتات بیاناتی ایراد کرد و بر نامه جلسه را با اطلاع حضار رسانید و از آقای صدوری استاندار فارس تقاضا کرد که جلسه مشترک را افتتاح نماید.

در این موقع آقای صدوری استاندار فارس بنام شاهنشاه آریامهر جلسه مشترک روسای ادارات حفظ نباتات و مراکز قرنطینه گیاهی کشور را گشود و گفت:

بنظر من بلکه بنظر اکثریت قریب با اتفاق مردم که در این برنامه ها شرکت میکنند تشکیل این گونه جلسات بسیار بسیار در پیشبرد هدفها موثر است، زیرا تعاملی نظر و افکار راه حل هائی بوجود میآورد و این جلسات نشان میدهد که بجهت طریق امکان پذیر است که مردم را به وظیفه ای که دارند آشنا و تشریک مساعی آنها را جلب نمود.

آقای صدوری گفت اطمینان دارم که مذاکرات شما نتیجه بخش خواهد بود و در سالهای آینده در مبارزه با آفات نباتی موفقیت و امکان بیشتری فراهم میگردد. پس از بیانات آقای صدوری استاندار فارس آقای مهندس امین - مدنی رئیس سازمان حفظ نباتات وزارت کشاورزی پشت میکر و سخن قرار گرفت و مطالبی باین شرح بیان داشت:

جناب آقای استاندار - آقایان همکاران بموازا کلیه اقداماتی که در کشورهای جهان و همچنین از طرف سازمان خواربار و کشاورزی جهانی در راه افزایش تولید و تهیه و تامین مواد غذایی کافی برای ساکنان کره ارض بعمل میآید همه ساله مقادیر معتدلی از محصولات کشاورزی در دنیا بر اثر حمله و خسارات آفات و بیماریهای گیاهی از بین میرود طبق آمار گیری هائی که از طرف سازمان خواربار کشاورزی جهانی بعمل آمده سالانه حدود ۳۵ درصد از تولیدات کشاورزی در ممالک مختلف بر اثر حمله و خسارات آفات و علفهای هرزه تباه میشود و جمع خسارات وارده از این طریق در دنیا بالغ بر یکصد میلیارد دلار برآورد میشود.

در کشور ما نیز افزایش تصاعدی جمعیت و لزوم تهیه و تامین خوراک و سایر مایحتاج زندگی در سطح بهتر و ضرورت فراهم آوردن موجبات رشد اقتصادی کشور با چالافتن در آمد سرانه ملازمه دارد.

ناگزیر بایستی در بالا بردن میزان تولید در واحد سطح اقدامات سریعی را انجام گیرد.

در اجرای برنامه توسعه کشاورزی نه فقط مسئله مکانیزاسیون انتخاب و آماده نمودن خاک، استفاده از بذور اصلاح شده و کود شیمیائی و بالاخره بکار بستن تکنولوژی در کشاورزی مطرح است بلکه آنچه که از همه این مراحل و اقدامات مفیدتر و پر ارزش تر میباشد مبارزه با آفات و بیماریهای گیاهی و حفظ و حراست محصولات کشاورزی از خسارت ناشیه از آفات و بیماریها میباشد و این امر از جمله مسائلی است که بر داشت هر چه بیشتر محصول را در مراحل و باغات تضمین میکند.

دگر گونیهای عمیق

در کشور ما با الهام از منشور انقلاب شاه و مردم به پیروی از منویات مترقیانه رهبر خردمند ملت ایران شاهنشاه آریامهر دگر گونیهای عمیق و اصلاحات عظیمی در جهت توسعه کشاورزی و بالا بردن میزان محصول بعمل آمده و در چند سال اخیر سطح کشت و میزان محصولات مختلف زراعی بطور بی سابقه ای افزایش یافته است در برابر این توسعه وظایف و تکالیف سازمان حفظ نباتات در راه مبارزه با آفات و حفاظت محصولات کشاورزی بیش از گذشته توسعه یافته است زیرا با همه تلاش و اقدامات موثری که در امر مبارزه با آفات بعمل میآید هنوز خسارت وارده از آفات و بیماریهای گیاهی قابل ملاحظه است.

مثلاً خسارتی که سالیان به طور متوسط به محصول غله کشور از ناحیه آفات سنبلخ و موشهای صحرائی و سوسک قهوه ای و سیاه گندم وارد میشود حداقل به ۱۲۵ درصد - صد محصول غله کشور و خسارت وارده از زنگنه و سیاهک ها به ۱۵ درصد میرسد.

بدیهی است با اضافه نمودن خسارت علفهای هرز جمع زیا نه ای وارده به محصول غله کشور از همان حد متوسط خسارت جهانی یعنی ۳۵ درصد کمتر نخواهد بود و اگر سطح زیر کشت گندم و جو را در کشور ۴ میلیون هکتار با محصول متوسط یک تن در هکتار در نظر بگیریم میزان خسارات سالیانه جمعا حدود ۱۴۰۰۰۰ تن غله خواهد بود. خسارت وارده از آفات به محصولات میوه و پنبه، چغندر درختان میوه و همچنین آفاتی که در انبارها محصولات کشاورزی و دانه های غذایی ذخیره شده را مورد حمله و خسارت قرار میدهند قابل توجه است بنابراین اگر ما آفات و بیماریهای گیاهی مبارزه نشود محققا قسمت اعظم محصول از بین رفته و باقی مانده آن نیز ارزش و مرغوبیتی نخواهد داشت.

وزارت کشاورزی با ملاحظه احتیاج روز افزونی که برای تولیدات کشاورزی احساس میشود به اهمیت کار حفظ نباتات قرنطینه گیاهی بخوبی واقف است و توجه خاصی بآن معطوف میدارد و باید اذعان داشت که موفقیت نسبی که در امر حفاظت نباتات و بالا بردن میزان محصول در واحد سطح تحصیل گردیده خود مبین توجه و کوشش فوق العاده ایست که در این راه بعمل میآید.

بطور کلی طبق قانون حفظ نباتات مبارزه با آفات و بیماریهای گیاهی قسمتی وسیله وزارت کشاورزی و قسمتی نیز بوسیله زارعین و کشتکاران انجام می گیرد سازمان حفظ نباتات وظایف خود را که عبارت از مبارزه رایگان با آفات عمومی مانند مبارزه با ملخ، موش و سن غلات میباشد بنحوی موثری انجام داده و تسهیلات لازم باغداران و کشاورزان برای مبارزه با آفات غیر عمومی فراهم ساخته است.

مبارزه با گرم خاردار

در مورد مبارزه با آفات پنبه مخصوصا گرم خاردار اقدامات بسیار وسیع و دامنه داری بعمل آمده بطوری که در سال جاری به هیچیک از مراحل نشو و نمای گرم خاردار در گران و مازندران برخورد نگردیده است.

با اقداماتی که در این مناطق علیه سایر آفات پنبه و همچنین در داراب فارس بعمل آمده از خسارت وارده به محصول پنبه کشور جلوگیری گردیده است.

با اعلام مبارزه همگانی علیه آفات نخیلات سفیدک مو و بیماری غربالی درختان میوه. شپشک سیاه زیتون در رودبار اقدامات و فعالیت وسیعی در این زمینه بعمل آمده بطوری که بر اثر فعالیت سازمان حفظ نباتات و مامورین و کارشناسانی که در اقصی نقاط کشور صمیمانه و صادقانه بانجام وظیفه خویش اشتغال دارند از خسارت آفات جلوگیری شده و موجبات رضایت کشاورزان فراهم گردیده است.

در سال جاری برنامه های مبارزه با ملخ من اکثریت مخصوصا در مناطق ایلام و خراسان و گرگان که نسبتا حالت طفیانی داشته بنحوی موثری در سطح ۴۴۵۳۰۰ هکتار و عملیات مبارزه با سن غلات در سطحی معادل ۴۵ هزار هکتار با موشهای صحرائی در سطح ۱۱۰ هزار هکتار بطور رایگان با موفقیت کامل انجام گرفته است. در قسمت دفع آفات غیر عمومی که به نوبت

کشاورزان و باغداران و کمک و ارشاد سازمان حفظ نباتات انجام گرفت اقدامات دامنه داری بعمل آمده بطوری که حدود ۲ میلیون نخل ۹۰ هزار اصله درخت زیتون، ۱۷۰ هزار هکتار پنبه، ۳ میلیون اصله درختان میوه علیه بیماری شالی و ۴۰ هزار درخت مرکبات علیه آفات مختلف سمپاشی گردیده است.

جلوگیری از آفات جدید

در امور قرنطینه نباتی کوشش های لازم بعمل آمده تا از ورود و انتقال آفات جدید به مملکت جلوگیری شود در امور سموم و صدور پروانه برای شرکت های وارد کننده سموم و همچنین فرستندگان سموم و تشکیل شرکت های مخصوص دفع آفات قدیم های موثری برداشته شده است. در اجرای این وظایف خطیر همه مسئولان و کارشناسان و ماموران حفظ نباتات در بهر هم رسانیدن انقلاب شاه و مردم صادقانه و صمیمانه کوشیده اند.

من امیدوارم با موجدیاتی که از طرف جناب آقای وزیر کشاورزی برای حسن اجرای برنامه های تهیه شده فراهم شده سازمان حفظ نباتات بتواند در اجرای موقوفات شاهنشاه آریامهر رهبر خردمند ایران وظایف و تکالیف خود را بطور مطلوب و موثری انجام دهد بطوری که رشد کشاورزی کشور با آهنگ بیشتری به پیش برود و موجبات رضایت خاطر خطیر ملوکانه از هر جهت فراهم گردد. جناب آقای استانداری هم ساله در پایان فصل مبارزه جلسه مشترک و رسای ادارات حفظ نباتات استانها و مراکز قرنطینه نباتی کشور در تهران تشکیل داده می شود در همین باره اطلاع حاصل گردید که همه ساله این اجتماع در مراکز یکی از استان های کشور تشکیل شود اکنون برای اولین بار این جلسه مشترک طبق موافقت جناب آقای وزیر کشاورزی در شهر زیبای شیراز تشکیل میگردد تا نحوه اجرای برنامه های مبارزه با آفات و فعالیت مامورین ارزیابی گردیده و مشکلات موجود از نظر پیشرفت کار منعقد گردد. ضمناً مسئولین مناطق از برنامه های سال آتی اطلاع حاصل و با ملاحظه حدود وظایف و تکالیف مربوطه خود را برای اجرای برنامه های بعدی از هر حیث آماده سازند.

کنگره گیاه پزشکی

همچنین با حضور آقای صدی استانداری استان همدان آقای معصومی معاون پارلمانی وزارت کشاورزی و مقامات کشوری و لشکری و دانشکاهی سومین کنگره گیاه پزشکی کشور روز شنبه ۲۱ شهریور ماه در تالار تاجگذاری دانشکاه بهلولی شیراز افتتاح شد و آقای امین مدنی رئیس سازمان حفظ نباتات وزارت کشاورزی نطقی باین شرح ایراد نمود.

برای اینجانب جای کمال خوشوقتی است که در سومین کنگره گیاه پزشکی کشور در باره اهمیت حفاظت نباتات و استفاده از دانش گیاه پزشکی در مبارزه با آفات و همچنین مختصری در زمینه اقدامات و فعالیت های سازمان حفظ نباتات مطالبی با استحضار برساند.

بدون تردید در کنگره حاضر که اساتید، پژوهندگان و ارباب علم گیاه پزشکی، در آن اجتماع دارند نیازی به بحث و گفتگوی مفصل بهر امون اهمیت حفظ نباتات و لزوم بکار بستن دانش گیاه پزشکی در مبارزه با آفات و بیماری های گیاهی نیست زیرا همه آقایان بخوبی استحضار دارند که حفاظت نباتات از گزند آفات و بیماری های گیاهی و اجرای نظام تشرفیات قرنطینه گیاهی بمنظور جلوگیری از انتقال و سرایت آفات قرنطینه بداخل کشور از اقدامات ضروری و اساسی افزایش میزان تولید و بالابردن محصولات کشاورزی است.

با اتخاذ تدابیر و اجرای مبارزه صحیح و بموقع با آفات و بیماری های گیاهی میتوان از خسارت و صدمه تیکه همه ساله به نباتات و محصولات کشاورزی وارد میشود بنحو موثر جلوگیری نمود.

صرف نظر از اهمیت جهانی حفظ نباتات که در افزایش تولید و تهیه و تامین غذای کافی برای ساکنین کره ارض و نجات بشر از گرسنگی نقش مرئی دارد در کشور ما نیز که قسمت اعظم درآمد ملی از منابع کشاورزی تامین میشود اجرای برنامه های مبارزه با آفات از اهم وظایف دولت و بخش خصوصی بشمار میرود.

با اینکه تا کنون آمار دقیقی بر اساس روش های علمی از خسارات هر یک از آفات و بیماری های نباتی تهیه و تنظیم نگردیده و نارسا بودن آمار موجب گردیده است که در بسیاری از موارد نتیجه فعالیت و طرح های مبارزه با آفات بصورت چشم گیری منعکس نگردد ولی بدون شبهه از نظر اساتید و کارشناسانی که در این اجتماع بزرگ علمی حضور دارند پوشیده نیست که آفات و بیماری های گیاهی در صورتی که با آنها مبارزه نشود همه ساله خسارات هنگفتی به نباتات و فرآورده های کشاورزی در مزارع باغات و انبارها وارد خواهد ساخت.

اگر خود را طوری مجهز کنیم که بتوانیم بموقع با آفات و بیماری های گیاهی و علف های هرزه مبارزه نماییم میزان عملکرد و بازدهی محصول در واحد سطح و تولید ملی بمقدار قابل توجهی افزایش خواهد یافت.

بنابراین لازم است بموازات کوششی که برای از یاد تولیدات کشاورزی بکار برده میشود در زمینه شناخت آفات و امراض نباتی و روش های مبارزه با آنها اقدامات موثری بعمل آید.

در عصر حاضر بارشده و آهنگ سریع تکنولوژی و توسعه دامنه علوم نیاز به تحقیقات علمی بیش از پیش احساس میگردد

و خوشبختانه ترقی علم گیاه پزشکی مخصوصاً پس از جنگ جهانی دوم فوق العاده سریع و در بعضی موارد خیره کننده بوده است بطوریکه اکنون روش های جدید علمی جانشین سیستم های ابتدائی و کهن مبارزه با آفات گردیده است.

بویژه پیشرفت هائی که در علم شیمی و تکنیک های نوین مبارزه با آفات و کشف سموم و حشره کشها بدست آمده بشر را در دفاع از حشرات و امراض گیاهان مجهز تر ساخته است.

با همه این تلاشها و پیشرفت ها هنوز مسائل و مشکلات زیادی در امر حفاظت نباتات وجود دارد که تشکیل اجتماعاتی نظیر کنگره حاضر و پژوهش و تبادل نظر دانشمندان و کارشناسان فن را ایجاد میکند.

در کشور ما نیز تنوع زراعت و شرایط اقلیمی و متفاوت سبب شده است که آفات و بیماری های گیاهی گوناگونی روی نباتات انتشار یابد.

شناخت بیولوژی این آفات و تعیین سموم موثر و موقع مناسب مبارزه با آنها از جمله مباحثی است که بوسیله دانش گیاه پزشکی مورد مطالعه و در وقت قرار داده میشود و در واقع پیشرفت حفظ نباتات بارشده علمی گیاه پزشکی ارتباط مستقیم دارد و هر قدر رشد گیاه پزشکی سریعتر باشد اثرات برنامه های مبارزه با آفات بیشتر خواهد بود.

بدیهی است فعالیت های سازمان حفظ نباتات و وقتی متمرکز خواهد بود که دانش گیاه پزشکی در آن بکار بسته شود و از نتیجه تحقیقات و نتایج دانشمندان و گیاه پزشکان بیش از پیش در اجرای برنامه های حفظ نباتات استفاده گردد.

در غیر این صورت تلاش و کوشش کارشناسان حفظ نباتات بی ثمر خواهد بود. خوشبختانه سازمان حفظ نباتات در این راه از

عمکاری و اشتراک مساعی مستقیم موسسه بررسی آفات و بیماری های گیاهی و همچنین سایر موسسات تحقیقاتی و دانشکاهی کشور همواره برخوردار بوده است تشکیل چنین کنگره علمی و تبادل افکار دانشمندان و هم آهنگ ساختن تحقیقات آنان و انتقال آن جهت اجرا از محیط آزمایشگاه بمزارع و باغات یقیناً در حفظ محصولات و بالابردن تولیدات کشاورزی کشور دارای اثر غیر قابل انکار خواهد بود و این یکی از اساسی ترین موضوعاتی بود که در جلسه مشترک روسای حفظ نباتات و مراکز قرنطینه گیاهی کشور که در سه روز گذشته در همین تالار تشکیل شد مورد توجه و تأیید شد کت کنندگان در جلسه قرار گرفت.

در فاصله تشکیل دومین کنگره گیاه پزشکی تا کنون سازمان حفظ نباتات به پیروی از مثنویات شاهنشاه آریامهر رهبر خردمند ایران در انجام برنامه های حفظ نباتات بموفقیت های چشم گیری نائل آمده است در زمینه مبارزه با آفات عمومی که به زینه دولت و بطور رایگان انجام میگیرد در برنامه های وسیع مبارزه ملخ مراکش و بومی، مبارزه با سن مضر غلات و موش های صحرائی در سراسر کشور بنحو مطلوب و رضایت بخشی انجام گرفته و در مورد ملخ صحرائی نیز با مقامات ذیصلاحیت بین المللی تماس دائمی برقرار میباشد و عملیات دیده بان مستمر بوسیله پست های دیده بان در مناطق جنوب، جنوب شرقی و جنوب غربی ایران انجام میگردد و اخبار مربوطه وسیله ۱۳ دستگاه بیسیم مستقر در این مناطق همه روزه بمراکز مخابره میشود و بطور کلی آمادگی برای مبارزه احتمالی با ملخ صحرائی از هر جهت فراهم میباشد.

در زمینه مبارزه با آفات غیر عمومی از قبیل مبارزه با آفات پنبه، بیماری شالی درختان میوه سفید کهای آفات مرکبات شمال، نخیلیات و زیتون اقدامات وسیعی صورت گرفته و از گروه های مبارزه با آفات بمنظور هدایت و راهنمایی کشاورزان جهت مبارزه بموقع و صحیح با آفات و بیماری های گیاهی استفاده کامل بعمل آمده و بر اثر اجرای برنامه های دفع آفات بنحو مطلوب و مورد نظر نتایج قابل ملاحظه ای در حفظ محصولات کشاورزی بدست آمده است.

بمعنا مثال نتایج حاصله از عملیات مبارزه با آفات پنبه و کرم خاردار در گران و مازندران که در سالهای اخیر مشکل بزرگی را برای کشتکاران پنبه ایجاد نموده بود بر اثر کوشش و مجاهدت های معموله در سال جاری کاملاً رضایت بخش بوده بطوریکه تا کنون در مزارع پنبه گران بمراحل نشوونمای کرم خاردار برخورد نسگردیده است.

علاوه بر اقدامات مذکور در زمینه قرنطینه گیاهی و نظارت و کنترل در ورود و فروش و فرموله کردن سموم نباتی و تاسیس شرکت های خصوصی دفع آفات که مورد توجه خاص جناب آقای دکتر وحیدی وزیر محسوب کشاورزی میباشد اقدامات موثری بعمل آمده که متأسفانه بسبب کمی وقت مجال تشریح یکایک آنها میسر نیست.

اینجانب صمیمانه آرزو میکنم که در اجرای مثنویات مبارک شاهنشاه آریامهر کار سومین کنگره گیاه پزشکی کشور با موفقیت کامل قرین باشد و سازمان حفظ نباتات در اجرای نظرات و تصمیمات کنگره و پیش برد هر چه بهتر برنامه های دفع آفات نباتی توفیق کامل خدمت را تحصیل نماید.

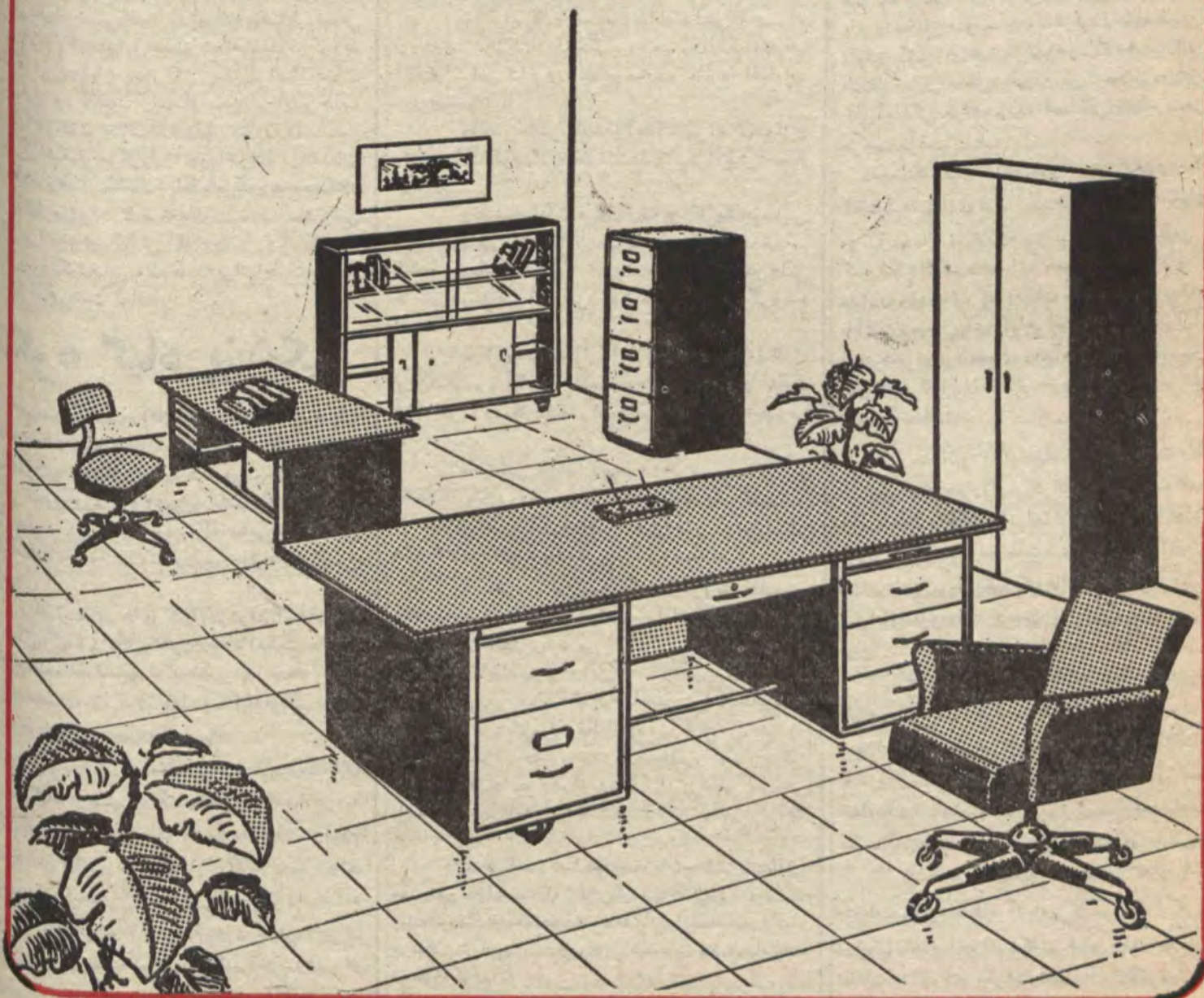

شرکت صنایع فلزی حفاظ

سازنده بهترین مبلمان فلزی لوازم دفتر

نشانی: فرودگاه خیابان شاهرضا مقابل سعدی - شماره ۶۰۰
فرودگاه خیابان فردوسی شمالی - شماره ۵۵
تلفن ۲۵۶۵۳۱
۳۱۲۶۰۵

مصنوعات فلزی حفاظ جلوه بخش دفتر کار شماست

مصاحبه مطبوعاتی آقای دکتر ولیان وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی :
**دستور انتقال املاك ۸۱۸۹۲ نفر از مالكان مستنكف
 بكشاورزان صادر شد - روز چهارشنبه ۲۵ شهریور تيمهای
 فوتبال خانههای فرهنگ روستائی و اردتهران شدند - در حضور والاحضرت
 همایون ولايتعهد ، مسابقات نهائی فوتبال جام گندم طلائی برگزار خواهد شد**

آقای ولیان وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی درباره برگزاری مسابقات فوتبال جام گندم طلائی اظهار داشت :
 در اجرای فرمان مطاع اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر وبه منظور بالا بردن سطح اطلاعات عمومی واجتماعی و ایجاد امکان پرورش استعداد های ورزشی وهنری وقتی روستائیان کشور و برای ارشاد افكار كشاورزان در جهت برنامه های آبادانی مملكت وتقویت حس مسئولیت اجتماعی وگسترش اصول اندیشه تعاون وعادت بخدمات جمعی وبسط ارتباط میان روستاهای همجوار وزارت اصلاحات ارضی وتعاون روستائی ماموریت یافته بود که در مناطق روستا نشین کشور در زمینه تشکیل خانه های فرهنگ روستائی اقدام کند وتا این تاریخ در مناطق مختلف مملكت ۲۰۷ خانه فرهنگ روستائی تشکیل شده است وچون شاهنشاه آریامهر مقرر فرموده بودند که برای آشنائی زارعین وكشاورزان مملكت بانجام خدمات جمعی وتوسعه نهضت تعاون در روستاها در زمینه تعمیم ورزش فوتبال اقداماتی انجام پذیرد وزارت اصلاحات ارضی وتعاون روستائی با استفاده از همکاری نزدیک سازمان تربیت بدنی وتفریحات سالم ایران در این زمینه اقدامات لازم را انجام و پس از ایجاد زمین های فوتبال در منطقه عمل خانه های فرهنگ روستائی وفرام نمودن وسایل کارو آشنا کردن زارعین عضو خانه های فرهنگ روستائی با این ورزش جمعی از ۱۵ تیرماه سال جاری مسابقاتی را بین ۲۲ تیم از جوانان روستا نشین عضو خانه های فرهنگ روستائی در استانهای فارس - اصفهان - کرمان - کرمانشاهان و مازندران ترتیب داد.

در نتیجه تیمهای بندر بوشهر - خوزستان - کرمان - آذربایجان شرقی و مازندران در این مسابقات منطقه ای مقام اول را حائز واکنون بر اساس برنامه تنظیم شده تیمهای نامبرده روز چهارشنبه ۲۵ شهریور ماه جهت شرکت در مسابقات نهائی وتعیین تیم قهرمان خانه های فرهنگ روستائی کشور به تهران وارد خواهد شد ومسابقه نهائی نیز روز جمعه سوم مهرماه در ورزشگاه امجدیه با حضور والاحضرت همایون ولايتعهد ریاست عالیة انجمن ملی خانه های فرهنگ روستائی برگزار وتیم برنده موفق بدریافت جام گندم طلائی خواهد شد.

آقای ولیان وزیر اصلاحات ارضی وتعاون روستائی افزود که برای فوتبالیست های روستائی که برای اولین بار توانسته اند از میدان امجدیه استفاده کنند در مدت اقامت در تهران اردوگاهی در منظریه ترتیب داده شد که زیر نظر مستقیم این وزارت موجبات زندگیانی تمرین وانجام مسابقات آنها فراهم گردیده است.

وزیر اصلاحات ارضی وتعاون روستائی اضافه کرد: مسئولیت برگزاری مسابقات وتعیین تیم قهرمان از وظایف انحصاری سازمان تربیت بدنی وتفریحات سالم ایران خواهد بود و وزارت اصلاحات ارضی وتعاون روستائی در این زمینه کوچکترین دخالتی نخواهد کرد و وظیفه این وزارت محدود بفرام کردن وسائل زندگیانی روستائیان در منظریه وآماده کردن آنها در میدان های ورزشی در روز وساعت مقرر خواهد بود .

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی در يك مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی اعلام کرد که دستور انتقال کلیه املاك مزروعی وبایر هشتاد و یک هزار وهشتصد ونود و دو نفر مالك را که از اجرای تکالیف قانونی خویش خودداری کرده اند وبه زارعین این املاك صادر کرده است.

آقای ولیان در این مصاحبه اظهار داشت که بر اساس قانون تقسیم وفروش املاك مورد اجاره به زارعین مستاجر که با اجرای تدریجی آن موجبات مالکیت بیش از یک میلیون و دویست هزار خانوار زارع فراهم میشود مالکین مشمول موظف بودند در صورتیکه علاقتمند به تقسیم ملك خود با زارعین مربوط هستند به تبعیت از مقررات پیش بینی شده در قانون در فرصت ومهلت معیین بانظیم اظهارنامه تمایل خود را برای تقسیم ملك به اطلاع وزارت اصلاحات ارضی وتعاون روستائی برسانند.

بر این اساس تعداد ۱۸۶ هزار و ۴۴۱ نفر از مالكان مشمول قانون تقسیم وفروش املاك مورد اجاره به زارعان مستاجر در مهلت مقرر اظهارنامه های مربوط به تقسیم املاك خود را با زارعین مربوط به ادارات اصلاحات ارضی وتعاون روستائی تسلیم کردند.

این قبیل مالکین که تقاضای تقسیم ملك را کرده بودند مکلف بوده که ظرف یکسال از تاریخ انقضای مهلت مقرر ضمن تماس با زارعان ذیربط در زمینه تقسیم ملك خود با آنها توافق کنند و چنانچه ظرف مهلت یکسال موفق به تقسیم ملك خود با توافق زارعان نشدند ظرف مدت پانزده روز پس از خاتمه مهلت یکسال علت عدم توافق با زارعان را در زمینه تقسیم ملك به ادارات اصلاحات ارضی وتعاون روستائی محل کتبا اطلاع دهند. در غیر این صورت بر اساس قانون تقسیم وفروش املاك مورد اجاره به زارعان مستاجر املاك آنها باید کلابه زارعان صاحب نسق منتقل شود و بدین ترتیب آن دسته از مالکینی که وظایف قانونی خود را در مهلت مقرر انجام نداده اند از تقسیم ملك خود با زارعان قانونا محروم میشوند وزیر اصلاحات ارضی وتعاون روستائی اضافه کرد از تعداد یکصد و هشتاد و شش هزار و چهار صد و چهل و یک نفر مالکینی که تقاضای تقسیم ملك خود را به نسبت بهره مالکانه با زارعان صاحب نسق کرده اند فقط نه هزار و هفتصد و سی و دو نفرشان در ظرف مهلت مقرر موفق شده اند که توافق زارعان مربوط را در موضوع تقسیم ملك جلب کنند و تعداد نود و چهار هزار و هشتصد و هفده نفر از مالكان نیز پس از پایان مدت یکسال در ظرف مدت پانزده روز مهلت مقرر تکالیف قانونی خود را انجام داده ومراتب عدم توافق خود را با زارعان مربوط در زمینه تقسیم ملك به ادارات اصلاحات ارضی وتعاون روستائی اعلام کرده اند و بقیه که هشتاد و یک هزار و هشتصد و نود و دو نفر هستند در مهلت های مقرر وظایف قانونی محوله بخود را در زمینه تقسیم ملك انجام نداده اند طبق قانون باید از تقسیم ملك محروم شوند کلیه املاك آنها هم انداز و بایر یکجا به زارعان مربوط منتقل شود وبه همین جهت دیروز دستور داده شد که ادارات اصلاحات ارضی وتعاون روستائی استانها وفرمانداریهای کل وشهرستانهای مناطق مختلف کشور املاك این قبیل مالکین را بلافاصله کلابه زارعان مربوط منتقل کنند و چنانچه مالکین مشمول شخصا حاضر به امضای اسناد انتقال مالکیت املاك خود نشده اند نمایندگان ادارات اصلاحات ارضی وتعاون روستائی هم محل با استفاده از اختیارات قانونی خود اسناد انتقال این قبیل املاك را امضاء کنند.

بقیه روغن موتور

متوسط کار میکنند بکار برده میشوند.

سوخت این نوع موتورها میتواند حداکثر دارای ۳۵٪ درصد گوگرد باشد. روغنی که فلاشرکت ملی نفت با این پایه تهیه میاید روغن ۸۰ د ایرانول بنام البرز میباشد.

ب - روغن موتور با پایه Supplement 1

این روغن دارای مواد پاک کننده (Detergent) بیشتری نسبت به روغن MIL/DEF میباشد و مصرف آن در موتورهای بنزینی و دیزل سنگین که نسبتاً در شرایط سخت تری کار میکنند مناسب است. سوخت این نوع موتورها میتواند حداکثر دارای یک درصد مواد گوگرد در آن باشد (مانند نفت گاز ساخت آبادان) روغنی که فلاشرکت ملی نفت با این پایه تهیه میاید روغن موتور ۸۰ د ایرانول بنام (الوند) میباشد.

پ - روغن موتور با پایه Series 3

این نوع روغن توسط شرکت سازنده موتورهای کاتریلار پیشنهاد شده و برای مصرف در موتورهای دیزل سوپرشارژ کاتریلار که دارای رانندگی و سرعت زیاد میباشد مناسب است - چون مشخصاتی برای سوخت این نوع موتورها تعیین نشده است بدین جهت مقادیر زیادی مواد افزودنی (بین ۱۰ تا ۲۰ درصد) باین نوع روغنها اضافه می نمایند که بیشتر از نوع مواد پاک کننده میباشد - روغن ۸۰ د ایرانول بنام (الموت) واجد شرایط مزبور است.

۱۱ - طبقه بندی روغنهای موتور از نظر درجات SAE

با نوع روغنها بر حسب کیفیت گرانروی آنها شماره ای اطلاق میگردد که بنام انجمن مهندسی ماشین Society of Automotive Engineers شماره SAE آن روغن نامیده میشود.

بدین ترتیب بر روغنی که گرانروی آن کم است SAE 10 داده شده و با افزایش گرانروی روغن شماره SAE آن نیز زیاد میشود مانند SAE 20-SAE 30-SAE 40-SAE 50 و غیره - جدول شماره ۱ حدود گرانروی هر یک از روغنهای موتور را در درجات حرارت مربوطه نشان میدهد.

جدول شماره ۱

طبقه بندی روغنهای موتور از نظر درجات SAE

گرانروی	درجه حرارت محیط مناسب برای مصرف روغن موتور	SAE
۱۷/۷-۱۸/۸	مناسب برای مصرف در محیطی که حرارت آن ممکن است از صفر درجه سانتیگراد پایین تر رود	SAE 10
۲۶/۳-۲۷/۶	مناسب برای مصرف در منطقه معتدله که درجات حرارت بین صفر تا +۳۰ درجه سانتیگراد باشد.	20
۴۲/۰-۴۳/۲	مناسب برای مصرف در منطقه ای که درجه حرارت اکثر اوقات از ۳۰ + درجه سانتیگراد تجاوز نماید.	30
۵۴/۰-۵۶/۱	مناسب برای مصرف در منطقه ای که درجه حرارت اکثر اوقات از ۳۰ + درجه سانتیگراد تجاوز نماید.	40
۷۸/۱-۸۱/۳	مناسب برای مصرف در منطقه ای که درجه حرارت اکثر اوقات از ۳۰ + درجه سانتیگراد تجاوز نماید.	50

در اینجای لازم بتذکر است که کلیه روغنهایی که با درجات مختلف SAE نامگذاری شده اند با یک مشخصات ساخته میشوند فقط گرانروی آنها متفاوت میباشد. مشخصات روغن مصرفی هر موتور توسط سازنده آن موتور تعیین میگردد و باید در هر موتور همان روغنی که سازنده تعیین و پیشنهاد کرده است ریخته شود.

بندی است که بکار بردن روغنهای نامناسب موجب کاهش رانندگی و خرابی موتور میگردد.

۱۲ - منابع تولید روغن موتور در کشور

قبل از ملی شدن صنعت نفت در ایران کلیه روغنهای مصرفی کشور از خارج وارد میگردد.

در حدود یک سال قبل از ملی شدن صنعت نفت، شرکت سابق نفت میادرت بنصب یک کارخانه روغن سازی در پالایشگاه آبادان نمود ولی قبل از بکار افتادن این کارخانه صنعت نفت در ایران ملی گردید و کارشناسان خارجی ایران را ترک نمودند و با وجود اشکالات زیاد و عدم تجربه قبلی کارشناسان و مهندسیان ایرانی با کوشش و تلاش فراوان موفق شدند که کارخانه روغن سازی آبادان را بکار اندازند و احتیاجات روغن موتور کشور را تأمین نمایند.

در ابتدای بهره برداری، ظرفیت کارخانه روغن سازی آبادان در حدود ۲۵ هزار متر مکعب در سال بود ولی با افزایش مصرف روغن موتور در کشور نسبت به بالا بردن ظرفیت کارخانه روغن سازی آبادان نیز اقدام گردید و ظرفیت این کارخانه در چند مرحله به ۳۸-۴۸-۵۷ هزار متر مکعب در سال افزایش داده شد. هم اکنون محصول کارخانه مذکور ۵۷ هزار متر مکعب در سال میباشد که از این مقدار ۲ هزار متر

مکعب در سال مصرف پالایشگاه آبادان و مناطق نفت خیز میباشد و بقیه که ۵۴ هزار متر مکعب در سال میباشد برای مصرف داخلی در اختیار قسمت پخش گذاشته میشود. علاوه بر اقداماتی که تاکنون نسبت با افزایش محصول کارخانه روغن سازی آبادان بعمل آمده اقدامات موثر دیگری نسبت به بهبود کیفیت روغنهای ساخت آبادان بعمل آمده است و با اضافه کردن مواد افزودنی مناسب باین روغنها مرغوبیت آن بپایه های بین المللی رسیده بطوریکه کلیه روغنهای موتور ساخت آبادان دارای گواهی نامه مرغوبیت از مراجع صلاحیت دار بین المللی میباشد.

الف - دستگاه فورفورال

ب - دستگاه موم گیری

پ - دستگاه رنگ گیری روغن

علاوه بر دستگاههای فوق الذکر کارخانه روغن سازی آبادان دارای تاسیسات اختلاط روغن و تاسیسات قوطی و بشکه سازی و مظهر و نمودن روغن میباشد.

در کارخانه روغن سازی آبادان علاوه بر انواع روغنهای موتور، روغنهای توربین - روغن کمپرسور یخچال (Refrigerator oil) و روغن دوک (Spindle Oil) نیز تهیه میگردد.

با وجود افزایش ظرفیت کارخانه روغن سازی آبادان چون مصرف روغن موتور در کشور بموازات مصرف بنزین و نفت گاز رو با افزایش بوده و محصول کارخانه روغن سازی آبادان برای تأمین احتیاجات داخلی کافی نبود لذا بمنظور جلوگیری از واردات روغن موتور که بهیچوجه بصرفه و صلاح کشور نمیشود ایجاد کارخانجات جدید روغن سازی امری حتمی و ضروری بود.

بهمین علت با وجودیکه طبق قانون نفت و اساسنامه شرکت ملی نفت ایران تهیه و پخش کلیه فرآورده های نفتی منحصر بعهده شرکت ملی نفت ایران و اگزار شده است. علیهذا به پیروی از منویات اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و سیاست کلی دولت در مورد تشویق و حمایت از صنایع داخلی در سال ۱۳۴۲ پروانه تاسیس کارخانه روغن سازی بطرفیت ۲۰ هزار متر مکعب در سال بنام شرکت نفت پارس و متعاقباً در سال ۱۳۴۳ پروانه تاسیس کارخانه روغن سازی دیگری به ظرفیت ۳۳ هزار متر مکعب بنام شرکت تولید روغن صادر شد و بامداد وقت گردید که شرکت نفت پارس ظرفیت تولیدی خود را به ۳۳ هزار متر مکعب در سال افزایش دهد.

ضمناً تذکر میگردد که مقدار نامشخصی روغنهایی که از احیاء روغن سوخته بدست میآید توسط موسسات خصوصی بازار عرضه می گردد.

چون کیفیت و کمیت این روغنها مشخص نمیشود بهمین علت ظرفیت تولیدی این موسسات که در حقیقت کارخانه روغن سازی نیستند بحساب نیامده است.

بنابراین فوق ملاحظه میشود که مجموع ظرفیت تولیدی کارخانه های روغن سازی کشور ۱۲۰ هزار متر مکعب در سال میباشد که از این مقدار ۵۴ هزار متر مکعب ظرفیت کارخانه روغن سازی آبادان و ۶۶ هزار متر مکعب ظرفیت کارخانه های روغن سازی بخش خصوصی (شرکت نفت پارس و شرکت تولید روغن) میباشد.

بطوریکه فوق اشاره گردید با افزایش مصرف بنزین و نفت گاز در کشور مصرف روغن موتور نیز افزایش پیدا میکند و طبق محاسباتی که بعمل آمده در ده سال گذشته مصرف روغن موتور در حدود ۲۷۳ درصد مجموع بنزین و نفت گاز مصرفی در کشور بوده است.

بمبارت دیگر در مقابل مصرف هر ۱۰۰۰ متر مکعب بنزین و نفت گاز ۲۷۳ متر مکعب روغن موتور مصرف شده است با فرض آن که این نسبت در سالهای آینده نیز ثابت بماند از طرف قسمت پخش برآوردی برای مصرف روغن موتور در ده سال آینده تهیه گردیده که در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول شماره ۲

برآورد مصرف روغن موتور در کشور

سال	مجموع برآورد مصرف بنزین و نفت گاز	برآورد مصرف روغن موتور
۱۹۶۹	۳۷۳۰	۱۰۲
۱۹۷۰	۴۰۹۶	۱۱۲
۱۹۷۱	۴۵۳۵	۱۲۴
۱۹۷۲	۵۰۳۵	۱۳۷
۱۹۷۳	۵۶۶۷	۱۵۵
۱۹۷۴	۶۳۷۳	۱۷۴
۱۹۷۵	۷۱۵۵	۱۹۵
۱۹۷۶	۸۰۳۷	۲۱۹
۱۹۷۷	۹۰۱۵	۲۴۶
۱۹۷۸	۱۰۰۷۷	۲۷۵

باتوجه بارقام جدول شماره ۲ ملاحظه میشود که در سال ۱۹۷۲ مصرف روغن موتور در کشور بحدود ۱۳۷ هزار متر مکعب خواهد رسید در صورتیکه حداکثر ظرفیت تولیدی کارخانه های روغن سازی کشور در حدود ۱۲۰ هزار متر مکعب در سال میباشد

و بادر نظر گرفتن این مطلب که کارخانه های روغن سازی در تمام مدت سال نمیتواند با حداکثر ظرفیت خود کار نمایند چنین نتیجه گرفته میشود که در سال ۱۹۷۲ کارخانه های روغن سازی موجود قادر نخواهند بود نیازمندی کشور را تامین نمایند و که بود ظرفیت تولید در سال ۱۹۷۶ بالغ بر ۱۰۰ هزار متر مکعب خواهد بود

۱۳- ایجاد یک واحد روغن سازی جدید در کشور

باتوجه بمراتب فوق چنین نتیجه گرفته میشود که ایجاد یک واحد روغن سازی جدید در کشور جهت رفع کمبود ظرفیت تولید این فرآورده، امری ضروری و حتمی میباشد

مطالعات و بررسیهای فنی و اقتصادی در مورد تولید روغن موتور در کشور بهمنزانی که کمبود ظرفیت تولید را تا سال ۱۹۷۶ نماید انجام پذیرفته و نتیجه گرفته شده است که نصب یک کارخانه روغن سازی در یکی از پالایشگاههای کشور بطور اختصار دارای مزایای زیر میباشد:

الف - تامین روغن موتور مورد نیاز کشور تا سال ۱۹۷۶

ب - جلوگیری از خروج ارز جهت واردات روغن

پ - تبدیل نفت کوره به روغن موتور (UPGRADING) و در نتیجه تحصیل درآمد بیشتر برای شرکت ملی نفت ایران

۱۴ - تعیین محل کارخانه روغن سازی جدید

کارخانه روغن سازی جدید اصولاً باید در یکی از پالایشگاههای کشور نصب گردد

جهت انتخاب محل کارخانه مطالعاتی شرح زیر بعمل آمده است:

الف - پالایشگاه شیراز

خوراک دستگاه تقطیر پالایشگاه شیراز از نفت خام گچساران تامین خواهد شد و اصولاً بازده نسبی روغن موتور از نفت خام گچساران در مقام مقایسه با نفتهای خام سایر مناطق، مانند آغا جاری - هفتکل و اهواز خیلی پائین تر میباشد

بدین سبب تولید روغن موتور از نفت خام گچساران اقتصادی نمیشد علاوه بر این، چون قسمت اعظم روغن موتور در تهران و نواحی شمالی ایران مصرف میشود لذا هزینه حمل روغن موتور از شیراز به تهران و نواحی شمالی ایران بسیار زیاد است و بنا بر این فوق نصب کارخانه روغن سازی در پالایشگاه شیراز، از لحاظ اقتصادی، مقرون بصرفه نمیشد

ب - پالایشگاه کرمانشاه

ظرفیت پالایشگاه کرمانشاه پس از نوسازی به ۱۵۰۰۰ بشکه در روز خواهد رسید و در طرح نوسازی این پالایشگاه، نصب برج تقطیر در خلاء برای تهیه ماده خام روغن، پیش بینی نشده است و بفرصت نصب برج تقطیر در خلاء در پالایشگاه کرمانشاه با توجه به مشخصات نفت خام نفتشاه و ظرفیت پالایشگاه (۱۵۰۰۰ بشکه در روز) حداکثر ظرفیت برج تقطیر در خلاء در حدود ۴۵۰۰ بشکه در روز خواهد بود و در نتیجه روغن موتور حاصله در حدود ۱۸۵۰ بشکه در روز میباشد که نمیتواند برای مدت طولانی احتیاجات کشور را تامین نماید

بعلاوه همانطوریکه در مورد پالایشگاه شیراز ذکر گردید مملت دور بودن از محل مصرف، احداث کارخانه روغن سازی در پالایشگاه کرمانشاه اقتصادی نمیشد

پ - پالایشگاه آبادان

در این پالایشگاه همه گونه تسهیلات لازم جهت ایجاد کارخانه روغن سازی جدید وجود دارد ولی چون تهران و شمال کشور محل مصرف عمده مواد نفتی و روغن موتور میباشد از این لحاظ با احداث کارخانه روغن سازی جدید در پالایشگاه آبادان باید کلیه محصول این کارخانه به تهران حمل گردد و بادر نظر گرفتن هزینه سنگین حمل، اینطور استنباط میشود که آبادان محل مناسبی برای نصب کارخانه روغن سازی جدید نمیشد

ت - پالایشگاه تهران

علاوه بر مزایاییکه این پالایشگاه از لحاظ موقعیت نزدیک بودن بمرکز مصرف مواد نفتی دارا میباشد کلیه تسهیلات لازم نیز در آن وجود دارد

خوراک کارخانه روغن سازی

در طراحی برج تقطیر در خلاء پالایشگاه تهران پیش بینی های لازم بعمل آمده که علاوه بر تامین خوراک دستگاه آیزوماکس، لوب کات مناسبی جهت ساختن روغن موتور تهیه گردد

کیفیت نفت خام جهت تولید روغن موتور

چون خوراک دستگاه تقطیر پالایشگاه تهران از نفت خام اهواز تامین میشود بازده نسبی روغن موتور این نفت خام بسیار خوب می باشد ضمناً روغن موتور مورد مصرف کشور در حال حاضر در پالایشگاه آبادان نیز از نفت خام اهواز تولید میگردد

بنا بر این، روغن موتور تهیه شده در پالایشگاه تهران دارای مشخصات و کیفیت روغن موتور فعلی شرکت ملی نفت خواهد بود منتها با این تفاوت که چون دستگاههای روغن سازی پالایشگاه تهران طبق آخرین اسلوب فنی ساخته خواهد شد پیش بینی میشود که فرآورده های آن از هر لحاظ مرغوب و قابل تطبیق با تئیرات و احتیاجات آتی بازار خواهد بود

باتوجه بشکات فوق، ملاحظه میشود که احداث کارخانه روغن سازی جدید در پالایشگاه تهران از هر لحاظ مناسب و قابل توجیه میباشد

۱۵ - کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران

پس از آنکه از مطالعات و بررسیهای اقتصاد مهندسی نتیجه گرفته شد که پالایشگاه تهران محل مناسبی برای نصب کارخانه روغن سازی میباشد کار طراحی کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران از طرف شرکت ملی نفت ایران بشرکت معروف آمریکائی لاماس محول گردید این شرکت پس از مطالعات و بررسیهای لازم و بادر نظر گرفتن بهترین و مدرن ترین روش تهیه روغن موتور در دنیا، طرحی برای کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران تهیه نمود

بر اساس این طرح ظرفیت بهره دهی کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران معادل ۱۲۰ هزار متر مکعب در سال خواهد بود و این کارخانه شامل دستگاههای مشروحه زیر میباشد

الف - دستگاه شستشو با پروپان (Propane Deasphalting Unit) به ظرفیت ۳۷۰۰ بشکه در روز

ب - دستگاه عصاره گیری (Furfural Extraction Unit) به ظرفیت ۷۲۰۰ بشکه در روز

پ - دستگاه موم گیری (M.E.K. Dewaxing Unit) به ظرفیت ۳۳۷۰ بشکه در روز

ث - دستگاه تصفیه با هیدروژن (Lub Hydrofining) به ظرفیت ۲۳۵۰ بشکه در روز

ث - تاسیسات اختلاط روغن

ج - تاسیسات قوطی و بشکه سازی و معطروف کردن روغن

چ - تاسیسات وابسته از قبیل سرویسهای آب - برق و بخار و غیره توضیحات متذکر میگردد که منظور از نصب دستگاه شستشو با پروپان در کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران تولید فرآورده ای بنام (Bright Stock) است

برایت استاک ماده اولیه برای تهیه روغن دنده میباشد و از مخلوط کردن برایت استاک با روغن موتور، انواع روغنهای دنده را میتوان تهیه کرد

در کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران جهت رنگ گیری و مرغوب نمودن رنگ روغن موتور بجای روش قدیمی Clay Treating از روش جدید و مدرن تصفیه هیدروژنی (Lub Hydrofining) استفاده میشود

محصولات کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران بطور اختصار بقرار زیر میباشد

الف - انواع روغنهای موتور از قبیل SAE 30 - SAE 40 - SAE 50

ب - روغنهای صنعتی

پ - روغنهای هیدرولیک

ت - روغنهای کمپرسور

ث - روغنهای دنده

در تاسیسات قوطی و بشکه سازی کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران ظروف مشروحه زیر ساخته میشود

الف - قوطی یک لیتری ۵/۰۰۰/۰۰۰ عدد در سال

ب - قوطی چهار لیتری ۲/۹۱۰/۰۰۰ عدد در سال

پ - بشکه ۲۰ لیتری ۸۰۰/۰۰۰ عدد در سال

ت - بشکه ۲۱۰ لیتری ۳۴۶/۰۰۰ عدد در سال

در تاسیسات اختلاط روغن کارخانه روغن سازی پالایشگاه تهران جهت ساخت انواع روغنهای موتور، روغنهای سنگین، متوسط و سبک را به نسبت های معین باهم مخلوط میکنند و پس از اضافه کردن مواد افزودنی مناسب به آنها روغنهای رادر ظروف مورد نظر پر کرده و جهت عرضه کردن در بازار در اختیار قسمت پخش قرار میدهند

اکتشاف و تولید و تصفیه نفت ایران در ماه ژوئیه ۱۹۷۰

آمار و ارقام

تولید خالص نفت خام در ماه ژوئیه ۱۳۱۲۶۶۰۰۰ تن سنگین

۳۱۳۶۶۰۰۰ بشکه در روز

صادرات از خارک

اعضاء کنسرسیوم ۷۹۳۷۱۰۰۰ بشکه (۲۵۶۰۴۰۰ بشکه در روز)

شرکت ملی نفت ایران ۳۱۸۶۰۰۰ بشکه (۱۰۲۸۰۰۰ بشکه در روز)

تحویلی به پالایشگاه آبادان

اعضاء کنسرسیوم ۱۱۶۸۴۷۰۰ بشکه (۳۷۶۹۰۰۰ بشکه در روز)

شرکت ملی نفت ایران ۲۰۹۶۲۰۰ بشکه (۶۷۶۰۰۰ بشکه در روز)

مجموع تولید نفت خام از اول ژانویه تا پایان ژوئیه ۱۹۷۰

تولید خالص ۹۶۰۵۴۰۰۰ تن سنگین

۳۳۶۶۷۰۰ بشکه در روز

صادرات از خارک

اعضاء کنسرسیوم

۲/۷۹۶/۹۰۰ تن سنگین

۵۱۸۰۰ بشکه در روز

عملیات :

۱- عملیات در کلیه نواحی تولیدی برای تامین نیازمندیهای صادراتی پالایشگاه آبادان و مصارف داخلی کشور ادامه داشت.

۲- نفت خام تحویلی به پالایشگاه تهران بحساب شرکت ملی نفت ایران به ۲۷۱۰۵۱۷ بشکه بالغ شد.

۳- در ماه ژوئیه تعداد ۱۶۰ نفتکش مقدار ۱۱۱۳۶۶۰۰۹ تن سنگین برای صادرات از خارک بارگیری کردند.

حفاری

طی ماه ژوئیه عملیات حفاری اکتشافی و توسعه‌ی بوسیله نه دستگاه حفاری همچنان ادامه داشت.

تحویلی گاز

۱- مقدار ۹۶۲۸۶۰۰۰ فوت مکعب گاز در روز تحویل پالایشگاه آبادان شد.

۲- گاز تحویلی بشرکت ملی نفت ایران برای شهر از به ۲۲۴۵۲/۰۰۰ فوت مکعب در روز بالغ گردید.

۳- مقدار ۷۸۳۶۹/۰۰۰ فوت مکعب گاز در روز بشرکت ملی نفت ایران برای شرکت شیمیائی شاپور تحویل شد.

۴- مقدار ۲۰۸۸۳۰۰۰ فوت مکعب گاز در روز بشرکت ملی نفت ایران برای شرکت پتروشیمی خارک تحویل گردید.

۵- گاز تحویلی بدستگاههای گاز در آغا جاری به ۶۸۳۰۴۹۰۰۰ فوت مکعب در روز بالغ شد.

پالایشگاههای گاز

طی ماه مقدار ۵۰۰۰۰۰۰ فوت مکعب گاز سبک بشاه لوله سرتاسری گاز ایران و مقدار ۵۸۰۰۰۷۴ بشکه گاز بدون اتان به پالایشگاه گاز ماهشهر تحویل گردید.

پالایشگاه آبادان

نفت خام تصفیه شده در ماه ژوئیه بالغ بر ۱۸۳۷۰۰۰ تن سنگین یا روزانه بطور متوسط ۴۴۱۰۰۰ بشکه بود.

مجموع نفت خام تصفیه شده طی ماه ژانویه تا پایان ژوئیه ۱۹۷۰ به ۱۱۹۸۷۰۰۰ تن سنگین یا روزانه بطور متوسط به ۳۲۲۳۰۰ بشکه بالغ گردید.

طی ماه روزانه ۹۶۲۸۶۰۰۰ فوت مکعب گاز طبیعی از مناطق تولیدی دریافت گردید و بعنوان سوخت بمصرف رسید.

در ماه ژوئیه تعداد ۶۷ نفتکش مقدار ۸۲۳۰۴۹ تن یا ۶۷۹۳۲۲۴ بشکه فرآورده های نفتی برای صدور بارگیری کردند.

بعلاوه مقدار ۴۱۱۶۳۸ تن یا ۲۷۷۵۲۰۳ بشکه سوخت کشتی از آبادان - بندر ماهشهر و خارک بارگیری شد.

بدین ترتیب جمع کل فرآورده های نفتی تحویلی بشرکت های بازرگانی در ماه ژوئیه به ۱۲۳۴۶۸۷ تن یا ۹۰۶۸۳۲۷ بشکه بالغ گردید.

در ماه ژوئیه وسائل جدید بارگیری قیر غیر مظروف برای صادرات شروع بکار کرد.

احداث این وسائل در اسکله های آبادان ظرفیت و قدرت انعطاف پذیری پالایشگاه را افزایش داد بطوریکه طی ماه مقدار ۲۰۰۰ تن قیر از اسکله های آبادان بخارج از کشور صادر گردید.

جمعا ۲۵۲۶۱۷ تن یا ۱۹۷۷۳۳۹ بشکه فرآورده های نفتی برای مصارف داخلی تحویل شرکت ملی نفت ایران شد.

تحویلی خوراک اولیه گاز از دستگاه های تبدیل پالایشگاه بشرکت ملی نفت ایران برای شرکت پتروشیمی آبادان بمعادل ۲۱۸۴۸۸۰۰۰ فوت مکعب گاز طبیعی بالغ گردید.

پالایشگاه گاز بندر ماهشهر

تولید مایعات جدا شده از گاز طبیعی که اتان آن تفکیک شده است در ماه ژوئیه به ۵۳۶۷۵ تن یا روزانه بطور متوسط به ۱۸۷۱۲ بشکه بالغ گردید.

طی ماه جمعا مقدار ۳۴۴۱۳۳ بشکه گاز طبیعی مایع توسط سه کشتی متعصب حمل گاز بخارج صادر گردید.

با لیکیا لباسها، بدون چنگ زدن زیاد

پاک، پاک، پاک، پاک میشود

لباسهای چرک، چرک، چرک و پر از لکه را فقط پاک ساعت در آب ولرم با لیکیا بخیسانید

بیواتریم موجود در لیکیا چرکها و لکه ها را بطور طبیعی حل میکند و لباسهای شما بدون احتیاج به چنگ زدن زیاد، پاک، پاک، پاک میشود.

چون بیواتریم بطور طبیعی پاک میکند، به بافت پارچه هم صدمه ای نمیزند.

با پیشرفت زمان بشوئید با لیکیا بشوئید

۶۷ واحد کشتارگاه

طرح احداث ۶۷ کشتارگاه شهری و منطقه ای به تصویب هیئت عامل برنامه رسید و برای اجرا به وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی ابلاغ شد.

طرح کشتارگاههای مذکور طی سه مرحله بموقع اجرا گذاشته خواهد شد که در مرحله اول فعالیتهای ساختمانی و تجهیزاتی ۱۷ دستگاه از آن در شهرستانهای تبریز، شیراز، قم، رضائیه، بندر لاهی، کاشان، شاهرود، مشهد، ملایر، رفسنجان، دامغان، تکاب، (آذربایجان غربی) میاندوآب، اسفراین (خراسان)، شاهین دژ، (آذربایجان غربی)، قره ضیاء الدین (آذربایجان غربی) و بروجرد بزودی آغاز خواهد شد و عملیات ساختمانی ۵۰ دستگاه دیگر در دو مرحله بعدی توسط مقاطعه کاران ایرانی شروع خواهد شد.

ماشین آلات ۱۷ کشتارگاه مرحله اول پس از تأیید سازمان برنامه از کشور یوگسلاوی خریداری و نصب خواهد شد. کشتارگاه های مذکور مجهز به اطفاهای سرد برای نگهداری گوشت میباشد.

این عکس قسمتی از جشن بزرگ و جالب کارکنان و کارگران شرکت دخانیات ایران را که در محل باشگاه شرکت ترتیب داده شده نشان میدهد.

جشنهای ۲۸ مرداد در موسسه دخانیات

بمناسبت سالروز قیام ملی ۲۸ مرداد موسسه دخانیات ایران صبح و بعد از ظهر روز سه شنبه ۲۷ مرداد ماه جشنهای مفصلی در باشگاه ورزشی خود (در خمایان قزوین) ترتیب داد که در آن عدهای از نمایندگان مجلسین، مدیران کل روسای ادارات و قریب ۱۰ هزار نفر از کارکنان و اعضاء خانواده آنها حضور داشتند.

صبح ۲۷ مرداد

ساعت ۱۰ صبح روز ۲۷ مرداد ماه اجتماع بزرگی در باشگاه دخانیات ایران تشکیل شد که قریب ۵ هزار نفر از کارگران و کارمندان ورزشکاران و قهرمانان موسسه دخانیات در آن شرکت داشتند.

در آغاز آقای ترویج نماینده کارگران و سپس آقای مهندس دیلمقانی مدیرعامل شرکت دخانیات سخنان مفصلی پیرامون هدفهای انقلاب ملی ۲۸ مرداد ایراد نمودند. بعد عدهای از کارگران شعارهای مهیج دادند.

این اجتماع تا ساعت ۱۱ صبح ادامه داشت و در پایان با ابزاز احساسات و کفزدنهای ممتد کارگران و کارمندان نسبت به پایداری خاندان جلیل سلطنت

و بقای عمر شاهنشاه آریامهر خاتمه پذیرفت.

عصر ۲۷ مرداد

دومین جشن مفصل موسسه دخانیات عصر روز ۲۷ مرداد در باشگاه این موسسه برگزار گردید که در آن چند هزار نفر از کارگران و اعضاء خانواده آنها شرکت کرده بودند.

در ساعت ۷ بعد از ظهر ابتدا سرود شاهنشاهی نواخته شد و سپس برنامه جشن با سخنرانی آقای نبی زاده رئیس باشگاه دخانیات آغاز گردید نامبرده طی بیانات مفصلی اثرات رستاخیز ملی ۲۸ مرداد ایران را برای حضار تشریح کرد.

سپس دسته موزیک گارد مخصوص باشگاه سرود جاوید شاه را توسط ۲۰۰ تن از جوانان ورزشکار این باشگاه اجرا کرد که بسیار مورد تشویق و توجه مدعوین قرار گرفت و ابراز احساسات شدیدی از طرف آنها نسبت به خاندان جلیل پهلوی ابراز گردید.

در این جشن آقایان مهندس دیلمقانی مدیرعامل شرکت دخانیات، مهندس لطیفی قائم مقام مدیرعامل موسسه دخانیات، اعضاء هیات مدیره، روسای

ادارات نماینده کارگران و اعضاء کمیته اجرایی مراسم ۲۸ مرداد موسسه دخانیات و کلیه تیمهای باشگاه دخانیات شرکت داشتند.

برنامه هنری

بعد از سخنرانیها و اجرای سرود ملی ۱۲ برنامه هنری اجرا گردید که مورد توجه قرار گرفت. این جشن که از ساعت ۷ شروع شده بود تا ساعت ۱۱ ادامه داشت و از میهمانان بگرمی پذیرائی گردید.

صبح ۲۸ مرداد

ساعت ۷ صبح روز (۲۸ مرداد) یکصد نفر از کارگران، یکصد نفر از ورزشکاران، ۵۰۰ نفر از بانوان باشگاه دخانیات با ۲۰۰ دسته گل بسیار زیبا و ۲۰۰ عدد پرچم ایران در خیابانهای شهر رژه رفته و مجسمه ۲۸ مرداد را گلاباران کردند. ضمناً اعضاء هیئت مدیره و روسای ادارات بر مزار شهیدان ۲۸ مرداد تاج گلهای زیبا نثار کردند. در این مراسم آقایان دکتر گودرزی وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی و مهندس دیلمقانی مدیرعامل موسسه دخانیات شرکت داشتند.

قرعه کشی پس انداز ملی

سی و یکمین قرعه کشی صندوق پس انداز ملی ساعت ۷:۵۵ بعد از ظهر اول شهریورماه ۱۳۴۹ در محل استاد یوم ورزشی آموزشگاهها در کرمانشاه با حضور جناب آقای شهرستانی استاندار کرمانشاهان و تیمسار سپهبد فرخ نیا فرمانده ارتش یکم سناتورها و نمایندگان مجلس و جمعی از مقامات کشوری و لشکری و چند نفر از آقایان اعضای شورای عالی بانک ملی و با حضور هیئت نظارت بر قرعه کشی (نمایندگان وزارت دارائی - وزارت دادگستری - وزارت کشور - شهربانی کل کشور) و متجاوز از ده هزار نفر انجام گردید.

ابتدا آقای سید علی اصغر عدیلی ضمن اظهار تشکر از مدعوین روز ولادت با سعادت حضرت زهرا سلام الله علیها را به حضار تبریک و تهنیت گفته و افتتاح مراسم قرعه کشی را اعلام داشتند.

سپس جناب آقای شهرستانی استاندار کرمانشاهان نسبت به بزرگداشت روز مولود مسعود حضرت صدیقه کبری سلام الله علیها بیاناتی ایراد و پیشرفت های چشم گیر صندوق پس انداز ملی و نقش مهم آن را در اقتصاد کشور ستودند و تأیید نمودند که سازمان های اقتصادی با الهام از اصول انقلاب شاه و مردم قدم های موثری در جهت تأمین یک زندگی بهتر و مرفه تر بر میدارند.

آنگاه آقای خوشکیش مدیر کل بانک ملی ایران طی بیانات خود اهمیت پس انداز و نقش مهم آن را در حیات اقتصادی و صنعتی کشور و همچنین پیشرفت هایی که طی سی و یک سال عمر صندوق پس انداز ملی در تشویق مردم با امر پس انداز نصیب این موسسه شده است تشریح نمودند که خلاصه آن در زیر باطلاع خوانندگان عزیز میرسد.

قبلا از طرف کلیه کارمندان بانک ملی ایران تشکر داریم که دعوت ما را قبول و در این مراسم شرکت فرموده اید.

امسال سی و یکمین سال تاسیس صندوق پس انداز ملی است و جای نهایت خوشبختی است که مراسم قرعه کشی امسال در شهر کرمانشاه و در روز میلاد با سعادت حضرت زهرا سلام الله علیها برگزار می شود.

امیدوارم از جوایز بزرگ نصیب اهالی این شهرستان بشود بخصوص آنهائیکه در اینجا حضور دارند دست خالی بیرون نروند.

آمار و ارقام

صندوق پس انداز ملی در سال ۱۳۱۸ یعنی سی و یک سال قبل تاسیس گردید و با سعی و مجاهدت و پایداری فکر پس انداز کردن را در مردم تشویق نمود و آنها را باین امر مهم عادت داد.

اجازه فرمائید آماری از حساب های پس انداز ملی ایران را که نمونه کوچکی از فعالیت های ثمر بخش صندوق پس انداز بانک ملی ایران است و همچنین فواید پس انداز را باستحضار حضار محترم برسانم.

در آخر سال ۱۳۱۸ یعنی اولین سال تاسیس صندوق پس انداز ملی تعداد حساب ها ۲۲۳۰۷ و موجودی آن جمعا ۲۲۴۳۳۰۰ ریال بود اگر جمعیت کشور را در آن تاریخ ۱۹ میلیون نفر فرض کنیم تقریبا هر ۸۵ نفر از اهالی ایران یک حساب داشته اند در آخر سال ۱۳۲۸ تعداد حساب ها به ۴۹۷۶۲۶ رسید و موجودی آن جمعا به ۱۱۹۱۸۵۰۰ ریال بالغ گردید یعنی تقریبا از هر ۴۰ نفر اهالی ایران یک نفر حساب پس انداز داشته است.

در آخر سال ۱۳۳۸ جمع حساب ها ۱۴۰۸۷۵۶ و موجودی ۴۵۵۰۰۰ - ۵۷۴۴ ریال و اگر جمعیت را بیست و دو میلیون نفر فرض کنیم هر ۱۵ نفر یک حساب و در آخر سال ۱۳۴۸ یعنی ده سال بعد تعداد حساب ها ۳۲۴۹۵۸۹ و موجودی ۵۹۰۰۰۰۰ ریال بود و اگر جمعیت کشور ۲۷ میلیون نفر بگیریم هر ۸ نفر یک حساب داشته اند و نسبت هر سال آمار کل پس انداز نشان می دهد که در سال های مختلف از ۱۸ تا ۴۴ درصد پس انداز صندوق پس انداز ملی افزایش می یافته است و این نسبت بسیار خوبی است.

فواید فردی پس انداز

ملاحظه می فرمائید فکر پس انداز در مردم چگونه رشد خوبی داشته است.

فایده پس انداز باید از لحاظ فردی و اجتماعی بررسی شود پس انداز از لحاظ فردی دارای این فواید است ۱ - پس انداز آتیه ما و فرزندانمان را تأمین می کند.

۲ - تا موقعی که کار می کنیم و قدرت داریم باید از درآمد خودمان مبلغی پس انداز کنیم تا در روزهای ناتوانی نگرانی و ناراحتی نداشته باشیم.

۳ - پس انداز کهنه هر ساله از بهره ذخیره خود استفاده می کند و بطوری که آمار صندوق پس انداز ملی تا آخر سال ۱۳۴۸ صندوق پس انداز بانک ملی ایران ۵۹۹۹۰۰۰ ریال بهره بصاحبان حساب پرداخته است.

۴ - صاحبان حساب پس انداز جوایز آن بهره مند میشوند.

تا آخر سال ۱۳۴۸ طبق نمودارهایی که ملاحظه می فرمائید از طرف صندوق پس انداز بانک ملی ایران به ۱۰۴۹۲۳۸ نفر معادل ۴۵۹۹۵۴۴۰۰۰ ریال جایزه پرداخت شده است.

فواید اجتماعی پس انداز

اما پس انداز از لحاظ اجتماعی دارای اهمیت زیادی است مبالغی که بحساب پس انداز می گذاریم هر چند هم ناچیز باشد در گردش چرخ های اقتصادی موثر است.

مصرف پارچه ماسالیا نه حدود چهارصد و سی میلیون متر و تمام آن بوسیله کارخانه های داخلی تأمین شده و مقادیری هم به کشورهای خارج صادر می گردد.

مصرف قند و شکر ما متجاوز از شصدهزار تن در سال می باشد در سال ۱۳۳۰ از این مقدار فقط ۸۴ هزار تن در ایران تهیه میشد و بقیه از بیرون پانصد و شصت هزار تن در داخل تهیه میشد.

مقدار محصول سیمان در سال ۱۳۳۵ حدود ۲۰۰۰۰ تن بوده امروزه ۲ میلیون و دو صد و نود هزار تن میباشد.

انواع محصولات صنعتی دیگر که سابقا از خارج وارد می شد مانند یخچال کولر، اتومبیل، اجاق گاز و غیره امروزه وسیله کارخانه های داخلی بمقدار قابل ملاحظه ای ساخته میشود که نه فقط احتیاجات داخلی تأمین میشود تعداد زیادی از آنها هم ساله بخارج صادر میشود.

این فعالیت صنعتی من غیر مستقیم در امر کشاورزی تأثیر دارد موثری که کشاورز مطمئن شد محصول پنبه او خریدار دارد برای کشت آن بیشتر تشویق میشود.

تولید پنبه ما در سال ۱۳۳۵ حدود ۶۴ هزار تن و امروزه در حدود ۱۵۴ هزار تن میباشد.

محصول چغندر که در سال ۱۳۳۷ تقریبا ۶۰ هزار تن بوده امروزه بیش از سه میلیون و پانصد هزار تن رسیده است.

کمک پس انداز با اقتصاد کشور

پس انداز در ایجاد صنعت و گردش اقتصاد کشور بسیار موثر است با همین موجودی پس انداز و منافع مالی دیگر برنامه های صنعتی و عمرانی کشور انجام می گیرد و روز بروز رشد اقتصادی بالا می رود در سه سال اخیر رشد اقتصادی ایران بین ۹ تا ۱۴ درصد بوده است که در بین کشورهای دیگر شاید نادر بوده است.

ما پیشرفتهای خودمان را در ده سال اخیر نمی توانیم بخوبی احساس کنیم و با سابق مقایسه نمائیم اشخاصی که از خارج بعد از یکی دو سال بایران می آیند بخوبی تغییرات و پیشرفتهای ما را احساس می کنند شما ملاحظه بفرمائید که در این چند سال چه اقداماتی در گوشه و کنار کشور بعمل آمده و چه تاسیساتی بوجود آمده است.

کارخانه های ذوب آهن پتروشیمی و کارخانه معطم ماشین سازی تبریز ماشین سازی و آلومینیوم اراک کارخانه های تاسیس شده در شهر صنعتی قزوین نوسازی تصفیه خانه کرمانشاه و ایجاد پالایشگاه های مدرن در تهران و شیراز و تاسیس کارخانه های چوب در استان های شمالی نمونه هایی از پیشرفتهای صنعتی ما طی سال های اخیر هستند.

همچنین تاسیسات مدرن کشاورزی ما امروز قابل قیاس با سال های قبل از انقلاب سفید نیستند.

سازمان عمران دشت قزوین و مزارع نیشکرا هو از نمونه های قابل ذکر این پیشرفت ها هستند.

هر یک از پس انداز کنندگان در صندوق پس انداز ملی در بر راه افتادن این صنایع عظیم و نوپا که هزاران کارگر، تکنوسین و مهندس از وجود آنها بهره مند می شوند سهمی دارند.

سهمی در خدمت بعمران و اقتصاد کشور این ترقیات از طرفی هم مدیون ثبات سیاسی و امنیت کاملی است که صادر

بقیه صادرات ایران

است در افزایش سطح صادرات ایران و ایجاد تعادل نسبی در مبادلات دو کشور موثر واقع شود و اگر هم افزایشی در صادرات ایران حاصل شود باید آنرا بیشتر بحساب نمون جایزه صادراتی گذاشت تا بخاطر انعقاد قرارداد منبور .
نظایر اینکه گنونه ایرادهای در موافقت نامه ها و نحوه اجرای آنها با بعضی کشور های دیگر وجود دارد که از بازگو کردن آنها در اینجا بمنظور جلوگیری از اطباب کلام خودداری میشود .

گفتار سوم - انعقاد قراردادهای پایاپای

قراردادهای پایاپای بچند شکل میتوانند مورد استفاده قرار گیرند .
یاممکن است بصورت پایاپای خصوصی میان دو بازرگان در دو کشور علیه حده برای دو نوع کالا انجام پذیرد مانند موافقت نامه های خصوصی حدود سال ۱۳۳۲ و یا ممکن است قراردادهای پایاپای عمومی باشد که میان دو دولت منعقد میشود و در طی آن مقدار و نوع کالاها مورد مبادله را معلوم میدارند .
این قراردادها وقتیکه همراه با قرارداد پرداخت باشند محدودیت مبادله را از میان میبرند .

حساب این معاملات بطور کلی در بانک مرکزی کشورها متمرکز میشود و معمولاً پس از هر شش ماه و یا یکسال یا بیشتر حسابهای بدهکار و بستانکار پایاپای میشود و مانده آن یا پرداخت میگردد و یا بحساب سال بعد نقل میشود .

ممکن است قراردادهای دو جانبه بطریق تعلق صادرات و واردات صورت پذیرد . هدف از این روش آن است که صادرات افزایش یابد و تعادل میان صادرات و واردات برقرار گردد .

ولی اجرای این روش موجب میشود که معمولاً کالا بجاهائی که مورد نیاز نیست صادر شود و در قبال آن کالاهائی خریداری شود که ممکن است چنین کالائی از کشور دیگر ببهای ارزانتری خریداری نمود .

هدف از انعقاد قراردادهای پایاپای عمومی این است که صادرات افزایش یابد و از رکود خارج شود و اشتغال بوجود آید و بازارهای ثابتی برای فروش کالاهای صادراتی پیدا شود .

آن قراردادهای پایاپای میتوانند سودمند واقع شوند که کشورهای طرف قرارداد کالاهای صادراتی را ارزان خریداری نکنند و امتعه وارداتی خود - شانرا اگران بحساب منظور ندارند .

نظر باینکه صادرات به اکثر کشورها مستلزم واردات از همان کشورها میباشد و در غیر این صورت توسعه صادرات امکان پذیر نخواهد بود پس در این حالات صرفه مادر آن است که با کشورهائی که خواهان صادرات بیشتری از ما با بهای مناسب میباشد واردات خود را انجام دهیم و صلاح مانست که واردات را از کشور هائی بکنیم که یا از ما اصلاً خرید نمیکنند و یا کمتر خرید میکنند .

بهر حال باید امر مبادلات را بطور دقیق مورد مطالعه قرارداد و بهترین راه را انتخاب کرد .

انعقاد قراردادهای دو جانبه شرایط مساعدتری برای صادرات ایران فراهم میسازد و اگر تحت نظارت دقیق در آید دیگر وضع عجیبی که فی المثل در مبادلات ایران با این در گذشته وجود داشته و هنوزم ادامه دارد پیش نیاید .

چنانکه در مبحث تجدیدنظر در قراردادهای بازرگانی ملاحظه کردیم در سال ۱۳۴۰ نسبت صادرات از ایران بژاپن فقط ۲۴ درصد واردات از ژاپن بایران را شامل بوده است .

در قبال مبادلات با ژاپن اینک خوب است بمنظور مقایسه و نتیجه گیری از قراردادهای پایاپای به مبادلات میان ایران و کشور شوروی در چند سال اخیر که در جدول زیر منعکس گردیده است توجه کنیم .

سال	ارزش واردات به هزار ریال	ارزش صادرات به هزار ریال	درصد صادرات به واردات
۱۳۳۵	۱۳۵۵۵۲۰	۱۳۶۶۷۹۴	۱۰۰٫۸
۱۳۳۶	۲۱۴۰۴۹۷	۱۳۷۰۳۸۶	۶۴
۱۳۳۷	۱۸۶۴۱۶۷	۱۷۴۸۷۸۱	۹۳٫۸
۱۳۳۸	۱۳۷۰۴۶۱	۱۴۷۱۰۳۵	۱۰۷٫۳
۱۳۳۹	۱۴۷۷۷۲۲	۱۲۶۰۶۴۲	۸۵٫۳
۱۳۴۰	۱۳۸۹۲۸۵	۱۲۶۹۱۲۲	۹۱٫۳
۱۳۴۱	۱۰۷۷۸۱۱	۱۳۳۰۵۸۵	۱۲۳٫۴
۱۳۴۲	۱۸۳۲۳۹۵	۱۳۰۲۹۵۵	۷۱٫۱
۱۳۴۳	۱۷۱۳۱۳۰	۱۶۹۸۱۱۱	۹۹٫۱

بطوریکه از جدول بالا ملاحظه میشود مبادلات میان دو کشور از یک تعادل نسبی مساعد برخوردار بوده و آن عدم تعادل شدید که در مبادلات میان ایران و ژاپن وجود داشته است و در مبحث قبلی مورد مطالعه قرار گرفت در اینجا بهیچوجه ملاحظه نمیگردد .

توسعه این نوع قراردادها اگر رعایت نکات لازم در آنها بشود ، بطور کلی بسود صادرات کشور میباشد .

در قراردادهای اخیر پایاپای که میان ایران و بعضی کشورهای گروه شرق مانند چکسلواکی ، لهستان و مجارستان منعقد شده اند برخی از اقلام صادراتی به صورت تازه از قبیل روغن نباتی ، متقال ، نیچ پنبه ، پارچه تریکو ، مصنوعات پلاستیک کمپوت . . . دیده میشود .

در عین حال این قراردادها وسیله ای برای توسعه بازار کالاهای صادراتی ایران مانند سنگهای معدنی و خشکبار و غیره بشمار میروند و موجبات تنوع در صادرات را فراهم میسازند .

فعلای ایران با کشورهای اتحاد جماهیر شوروی ، چکسلواکی ، لهستان ، مجارستان ، رومانی دارای قراردادهای پایاپای میباشد و تراز بازرگانی با این کشورها بالنسبه متعادل است و حال آنکه میان صادرات و واردات ایران با کشورهای صنعتی دیگر اختلاف فاحشی موجود میباشد .

پس از جنگ جهانی دوم نیز میان ایران و کشورهای فرانسه و ایتالیا و آلمان غربی قراردادهای تهاتری منعقد گردیده بود ولی بعد از آنکه ماجرای نفت ایران بچریان عادی برگشت و عسایدات آن بدست آمد بعلمت آنکه دست دولت از حیث تهیه ارز در واردات کالاها باز شد و محدودیت ها از میان رفت دولت های مزبور ملاحظه کردند که کشورهائی که با ایران قرارداد دارند با آزادی کامل هر چه میخواهند وارد میکنند و حال آنکه دست آنها بسته است ، ضمناً با بهبودی نسبی وضع اقتصادی این کشورها که نیاز باینگونه قراردادها را کمتر می دیدند ، موجب شد که قراردادهای پایاپای میان آنها و دولت ایران لغو گردد و مبادلات بر مبنای آزاد قرار گیرد .

نتیجه ای که از این بحث گرفته میشود این است که بطور کلی با توجه باوضاع و احوال و احتیاجات و وضع اقتصادی و برنامه کلی رشد و پیشرفت اقتصادی با مطالعه کافی و دقیق از روشهای مختلف در مبادلات استفاده بعمل آید . هدف اصلی باید جلوگیری از افزایش واردات کالاهای مصرفی باشد که برای کشور هائی مانند ما زیان بخش میباشد .

البته ، این موضوع را نباید فراموش کرد ، همانطور که قبلاً نیز مورد بحث قرار گرفته است میتوانیم ، در عین حال که قرارداد های پایاپای را بسط دهیم ، برای بعضی ماشین آلات صنعتی که امکان تهیه آن ها در چهار چوب چنین قراردادهای هائی میسر نباشد آنها را بطور استثنائی از کشور های مورد نظر وارد کنیم .

خرید بزرگ سبزی چای

از آغاز دوره بهره برداری سال جائی تا پایان مردادماه جمعا مقدار ۴۵۶۱۰۴۸۱ کیلوگرم بزرگ سبزی چای توسط شرکت سهامی چای ایران از کشاورزان چایکار خریداری شده است که نسبت بمقدار خرید مدت مشابه سال قبل ۸۸ درصد افزایش نشان میدهد .

شرکت سهامی چای ایران بابت این افزایش خرید مبلغ ۷۸۲۶۸۹۶۷ ریال بیشتر ارسال گذشته به چایکاران پرداخت کرده است . میزان خرید بزرگ سبزی در سال جاری نسبت به سالهای گذشته بیسابقه بوده است .

بازار یابی دام و فرآورده های دامی

گروه مطالعاتی و بازاریابی دام و فرآورده های دامی با شرکت نمایندگان کشورهای عضو پیمان مرکزی و پیش از ۷۰ نفر از کارشناسان دام و دامداران کشور در آذرماه سال جاری در محل وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی تشکیل خواهد شد .

در این گروه مطالعاتی که برای نخستین بار در تهران و سپس در ترکیه و پاکستان با حضور نمایندگان ایالات متحده آمریکا و انگلستان بمدت چهار روز تشکیل خواهد شد پیرامون اصول صحیح دامداری و چگونگی تولید و کشتار و توزیع دام و فرآورده های دامی و نگهداری و حمل و نقل دام در موارد و مواقع مختلف و همچنین نحوه تقسیم بندی و درجه بندی لاشه و استاندارد کردن گوشت و رعایت بهداشت و اصول واردات و صادرات دام مذاکراتی بعمل خواهد آمد .

تهران پیوند آسمانی... پرواز

... و حالا باید گفت تهران به ژنو نزدیکتر شد...!!
 با پروازهای مستقیم و بدون توقف تهران - ژنو
 بوسیله جت‌های مدرن هواپیمائی ملی ایران
 ساعت ۱۲/۳۴ دقیقه از تهران حرکت کنید
 و ساعت ۱۵/۴۵ دقیقه همانروز وارد ژنو شوید
 هواپیمائی ملی ایران «هما» با این پیوند آسمانی
 استفاده از حداکثر وقت را در کوتاهترین مدت
 برای انجام کارهای شما میسر ساخته است
 پروازهای «هما» همراه با مهمان نوازی گرم و صمیمانه
 مخصوص ایرانی در میان صندلیهای راحت جت‌های مدرن
 هواپیمائی ملی ایران فراموش نشدنی است

تهران - استانبول - رم - ژنو - فرانکفورت
 هامبورگ - پاریس - لندن - بغداد - کابل
 کراچی - بمبئی - اصفهان - شیراز - آبادان
 کویت - بندرعباس - دوحا - دهران
 دوی - ابوظبی - بوشهر - اهواز - خارك
 رشت - رامسر - تبریز - رضائیه - مشهد
 یزد - کرمان - زاهدان

هواپیمائی ملی ایران . هما .

خلاصه ای از آمارهای اتحادیه بین‌المللی شرکتهای تعاونی

اتحادیه بین‌المللی شرکتهای تعاونی تا کنون سازمانهایی در ۶۰ کشور با ۶۱۱۵۲۳ شرکت تعاونی و ۲۳۰۵۴۷۹۲۵ نفر عضو پذیرفته است.

نوع شرکت	تعداد شرکت	تعداد اعضا
مصرف	۲۶۲۰۹	۱۱۱۸۹۶۲۷۳
کشاورزی	۱۵۶۸۵۸	۳۶۹۵۱۴۳۰
ماهیگیری	۸۶۵۲	۱۸۴۱۱۵۴
صنایع دستی	۵۲۴۱۶	۳۹۷۴۲۳۵
ساختمان و مسکن	۳۱۹۸۰	۵۴۶۶۱۰۶
اعتبار	۲۹۶۱۳۸	۶۴۴۶۱۶۶۰
چندمنظوره	۹۲۷۲	۶۱۳۷۰۵۷
		جمع ۶۱۱۵۲۳ نفر ۲۳۰۵۴۷۹۲۵ عدد

مجموع سرمایه برگشتی سالانه تجارت ۳۹۴۴۵ میلیون لیره استرلینگ وجود بانک تعاونی در ۲۰ کشور سهم سرمایه و ذخیره بمبلغ ۲۱۵ میلیون لیره استرلینگ وجود ۵۹ شرکت تعاونی بیمه در ۲۰ کشور درآمد حق بیمه سالانه بمبلغ ۵۷۹ میلیون لیره استرلینگ مطالبات پرداختی سالانه بمبلغ ۲۹۴ میلیون لیره استرلینگ

تعداد اعضاء اتحادیه بین‌المللی شرکتهای تعاونی در جهان

اقیانوسیه (استرالیا)

استرالیا	۹۷۲۷۷۰
کینه جدید و پاپوا	۲۰۳۸۰
زلاندنو	۱۹۸۶
جمع	۹۵۵۱۳۶

آمریکا

آرژانتین	۳۹۶۵۲۰
برزیل	۳۰۰۰۰۰۰
کانادا	۵۵۴۳۸۵۹
شیلی	۴۰۴۲۳
کلمبیا	۲۲۰۸۹
دومینیکا	۸۶۷۰
جامائیکا	۹۱۳۵۲
مکزیکو	۴۶۷۴۸۰
ایالات متحده آمریکا	۲۴۱۱۷۰۹۷
جمع	۳۳۶۹۴۲۳۷

اروپا

اتریش	۲۰۵۹۲۱۳
بلژیک	۶۸۱۲۳۸
بلنارستان	۲۰۵۲۶۵۶
چکسلواکی	۳۱۹۴۵۰۳
دانمارک	۱۹۸۹۴۶۹
	۱۲۵۰۹۲
فنلاند	۱۸۲۸۸۱۱
فرانسه	۷۱۵۶۴۸۵
جمهوری فدرال آلمان	۳۷۷۲۶۶۸
یونان	۶۷۹۹۳۵
مجارستان	۲۲۴۰۴۱۰
ایسلند	۳۰۹۴۸
ایتالیا	۴۳۵۸۷۲۳
مانا	۸۰۰

هلند	۴۲۳۷۰۱
نروژ	۵۸۳۸۶۰
لهستان	۷۵۹۷۹۴۱
رومانی	۷۴۴۸۱۲۸
سوئد	۲۷۶۳۸۴۵
سوئیس	۸۸۰۰۹۳
بریتانیا و ایرلند	۱۳۸۴۰۶۰۱
شوروی	۵۴۷۰۰۰۰۰
یوگسلاوی	۱۵۰۶۰۰۰
جمع	۱۲۰۹۱۵۰۷۰

آسیا

برمه	۱۲۱۵۹۱۶
سیلان	۱۸۰۱۸۷۲
قبرس	۲۲۸۱۳۶
هند	۴۷۱۸۸۱۷۴
ایران	۹۲۱۷۲۸
اسرائیل	۱۰۵۲۲۱۴
ژاپن	۱۶۱۵۲۴۳۶
اردن	۴۰۸۷۲
کره	۲۲۴۲۳۷۷
مالزی	۴۴۳۰۵۹
پاکستان	۱۵۱۰۸۵۴
فیلیپین	۲۷۳۰۰۰
سنگاپور	۵۳۲۳۰
جمع	۷۳۱۲۳۹۰۴

آفریقا

الجزایر	۵۰۰۲
مصر	-
ساحل عاج	-
کنیا	۴۰۲۵۰۰
	۳۰۶۰۱
آفریقای غربی	۸۳۷۸۵
تانزانیا	۵۰۰۰۰۰
تونس	۱۲۰۰۰۰
اوگاندا	۴۵۰۵۹۰
زامبیا	۲۰۰۰۰
غنا	۲۰۷۱۰۰
جمع	۱۸۱۹۵۷۸

جمع کل - ۲۳۰۵۴۷۹۲۵

کانون فنی و فرهنگی به روز نو

کانون فنی و فرهنگی به روز نو ورزیده ترین و بااستعدادترین فارغ التحصیلان دوره های کمک مهندسی رادیو تلویزیون (برقی) - ترانزیستوری) یخچال و کولر - منشیگری - دفترداری دوپل و حسابداری و ماشین نویسی (فارسی و لاتین) را که تحت نظر اساتید فن پایان رسانیده اند و علاقمندند مشغول کار شوند بنا بر درخواست تلفنی و یا کتبی شما جهت استخدام معرفی خواهد نمود.

آدرس: میدان مخبرالدوله - اول خیابان شاه آباد ساختمان ده طبقه شماره ۲۳۳ تلفن ۳۳۵۹۹۳

سپنتا

عرضه میکند

سپنتا

- لوله‌هایی بقطر ۱ اینچ تا ۶ اینچ
- سیاه و سفید و ضخامت دلخواه شما میسازد
- برای لوله‌کشی آب و گاز و شوفاژ
- برای داربست‌های فلزی
- برای مصارف آبیاری مصنوعی
- برای برج‌های بلند و غیره
- فقط لوله‌های سپنتا، مصرف کنید
- چون سپنتا، به مشکلات شما، حتی پس از مصرف رسیدگی میکند
- وارد کنندگان عزیز می‌توانید بجای سفارش به خارج با شرایط سهولتی سفارشات خود را به سپنتا، بدهید.
- برای کسب اطلاعات بیشتر با: تلفن‌های: ۹۵۱۰۴۲ - ۹۵۱۰۴۱ تماس بگیرید.

سپنتا

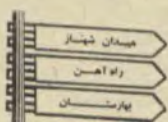
برای پوشش سقف و کانالهای تهویه ورق گالوانیزه در اندازه و ضخامتهای مختلف میسازد. محصولات سپنتا، استا ندارد شده و تا مرحله مصرف تضمین می‌گردد. وارد کنندگان عزیز می‌توانید بجای سفارش به خارج با شرایط سهولتی سفارشات خود را به سپنتا، بدهید.

سپنتا

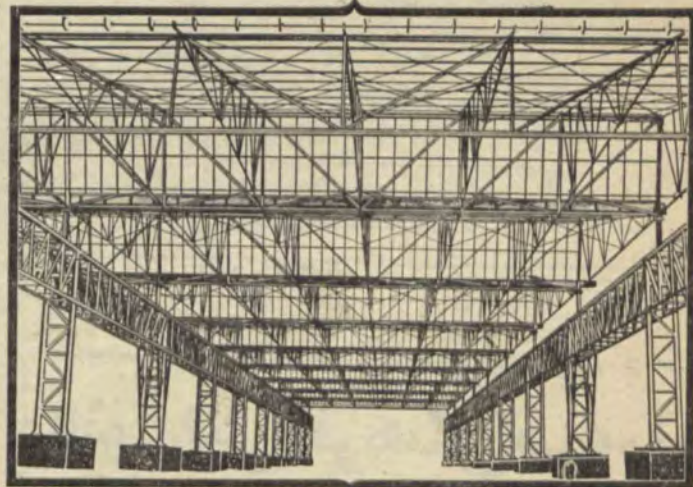

یکی از صدها مصارف لوله:

- پایه‌های پرجم، پایه‌های چراغ، پایه های برج آب و غیره.
- بهای پایه‌های ساخته شده طبق نقشه شما، هر کیلو ۳۰ ریال تحویل کارخانه سپنتا، بیاد داشته باشید سپنتا، همیشه حق را بمشتری می‌دهد.

سپنتا

۰/۲۰ تا ۰/۳۰ ارزانتر از همه، چون سپنتا، تولید کننده لوله و ورق گالوانیزه است، بنابراین با ارزانترین بها می‌تواند برای کارخانجات، انبارها استادایوم‌ها و سالن‌های سرپوشیده با ابعاد مختلف بسازد، قبل از قرارداد با سپنتا، مشورت کنید.

تقیه سیری در اقتصاد اجتماعی ملل

در این افکار غوطه میخورم که بهر کفلسنتز رسیده و بعد به عمل جراید شریفه لایف و تائم . این بنای عظیم که صاحبش بقدر کافی شهرت جهانی دارد مثل تمام بیلدینگ های نیویورک یک راه مشروع برای تأمین مخارج خود دارد و آن صعود دادن مردم بارتفاع و پشت بام و اخنوخه بی نظیر من قابل ملاحظه چیزی بون یک تادو دلار .

این بار از آن بالا نیویورک را مثل بار انداز قراره آمریکاست که حجم واردات و صادرات و عدد مسافران آن شهر عادی و بمقیاسی جهانی و غیر قابل رقابت است از آن بالا بهنگام روز اگر مه باشد چه میبینی جز قوطی ها و جعبه های بنام ساختمان کنار هم دیگر نهاده ، درست حجمها و فضائی را می بینی مثل وقتی که در بار انداز بندری قدم می زنی ، صندوقها پسر صندوقها و خود نیویورک صندوق بزرگ آمریکاست ، اینطور نیست ؟

برگشتم و رفتم به کافه ای که قهوه ای خورم مگر فشار خون بالا رود و دوروبر مرا بی رمق نه بینم . با همان منظره ای رو برو شدم که صبح در باغ وحش و رستوران مجاورش دیده بودم .

جوانان ۱۳ تا ۱۹ ساله که درد بزرگی دارند و میخواهند چیزی باشند و هیچ اند . زیر از جوانی تنها فریز می ای رامتهدند و نه غیر .

حیف این زیباییها و جوانیها که تمامی اش وقف ادا در آوردن و ادای بزرگترها را در آوردن شود چه سود از انسانی در جوانی که با پول پدر و پنهوی افرای جوانی و قدرت نمائی داشته باشد و چه امراری دارند در اینکه کار هرسال بمدرا انجام دهند و هرسال بمدلایا کار امروز را می کنند که میشود ادای جوانی را در آوردن و در نتیجه هیچوقت سر سن و در حالت سن خود نبودن ، اینهم دوامی ندارد . اینهم بازیست و اما این بار آدمی بازیچه است و بازیچه جوانی ، چون اگر آدمیت را در جوانی نیاموختی دیگر ننخواهی آموخت ، اما تو گمانی نداری اگر آنرا بتو نیاموزند .

در آخرین جلسات کنفرانس این بر من گران آمد که هیچ اختیاری در حد و صلاحیتی علمی که برایمان شناخته اند نداریم .
یعنی شخص نمیداند در یک جریان علمی تا چه حد خود را مقید کند و برای بعد بر نامه ریزد و تعهد قبول کند .

طرحی برای تحقیق در زمینه موضوعات مورد علاقه کنفرانس داشتم ولی اجرا و تحقق آن بی حمایت یک قدرت غیر ممکن می نمود . با یکی از همکاران موضوع را میان گذاردم چه ذوق و شوقی نشان داد و آمادگی وی برای شرکت در آن بسیار در نظرم جاوه کرد چرا که ما نان بیسوادی مردم را می خوریم چه کار کنیم وجه نکنیم چیزی از مسایبتی نمی خواهند این است که غالباً وجدان کاری خفته داریم .

مهذذل دل می کردم و جرات نکردم طرح را با مقامات بین المللی در میان بیاورم تو گوئی چیزی بایست اتفاق می افتاد و چنین شد .

یعنی مشفق قدیم و عالم که اینک بخدمت سازمان ملل است چنین رای داد که کتابا با آنها وارد بحث شو و بهم این را بدار که فکر و اندیشهات را مثل برق بنام خود کنند . من برای فکر و طرح خود آن ارزش را که او می نهاد قائل نبودم اما سخنش موجب مکاشفاتی شد دیدم روند سارق الشعراها در ایران نبودند و نیستند و کش - اغفال گان طرحها و اندیشهها تنها در ایران نیست که از راه صاحب طرح را بد حال و پریشان روزگار می گذارند که در

سازمان ملل و مخصوصا در قسمت های مطالعاتی آن این پدیده کارشناسان بزرگی دارد .

از پیش او در آمدم و نزد دوست نوجریه ای که قضا و را با من آشنا کرد و قدر او را نگه دارد شدم . بخوردن یک چای و باز کردن سفره دل .

لبهای کلفت خود را عقب راند و دندانهای سفید را نمایان ساخت و خندید که تو برای اینکارها ساخته نشده ای گفتم چرا گفت دیده ام هر وقت و هر جا که بفلمت رامی - گشائی همین نشانه اعتمادت به دوروبرت است اما اینجا نیویورک است و در هر عمل باید مسئله امنیت و حرارت و حفاظت و مالت و در سازمان ملل هم اندیشهات را بنمائی بوسیدمش و لاجول گویان راهی جلسه شدم .

نمی توان نامش را خدا حافظی گذارد . که جلسه ای بود کمتر از دوغ و بوش از یک خدا حافظی رئیس جلسه بمناسبت نوروز بهیات نمایندگی ایران تهنیتی گفت و از مشارکت صمیمانه آن در این امر علمی تشکر کرد .

دو ساعت آخر جلسه من بودم و از آن هیات سه نفری و از خودم می پرسیدم اگر نوروز است پس چرا اثر و نشانی از کسول و رئیس هیات دائمی نمایندگی ایران در سازمان ملل در میان نیست .

مگر نه بلانسیب ما از دو هفته قبل از حرکت معرفی شده بودیم . مگر نه در نیویورک در همان موقعه ها نفر چون من بودند .

و شنیدیم که دانشجویان را در آن شب محفلسی و جشنی بوده در یکی از هتلها بد بختانه نه راهش را بلد بودم و نه جایش را می دانستم و نه کسی را داشتم که بگردش آویزم .

شب عید را بقدم زدن در زیر باران بعه که برترین لذت را در آن میجویم گذراندم و سپس تلفتی زدم به تکز اس که شاد باشی به برادرانم گفته باشم و چه شادی بزرگی بمن دست داد خاصه که تلفن بقیمت آب خوردن همه جا هست و از هر قاصله ای صدا خوب و رساست .

من نمیدانم آنها که اداهای آمریکائی را وارد مملکت ما کردند و روی آن دکانها ساختند چرا تکنیک و فن آمریکائی را با این مردم زحمتکش آشنا نمی کنند . کسی تا آنهمه بلا از تلفتهای تهران نکشیده باشد نمیداند که این فن و تکنیک که در آمریکا واقعا بخدمت مردم و همه جا چون هوا در اختیار است چه نعمت بزرگی است .

درود بکشندگان و پژوهندگان راه علم و آنها

که نامشان را مردم نمیدانند اما از خدمتشان بهره منداند . خیال سرشب عید و تنهایی کمی خاطر م را آزرده و بی توجهیها را برایش گرفتم ، همین موجب شد که عینکم را از پریشان حواسی جا گذارم و جز در روز بعد آنرا نیابم .

وقتی بودم همه جامی خواندم ، پیاده و سواره نشسته و ایستاده ، توی اتوبوس و زیر بازارچه و خر نمد سره و خیابان دانشگاه توی صف نانوایی و سینما هر دو اما دو سال است وقتی عینکم را از نیم ذلیلیم ، ذلیل حروف چایی که مر تباً هم ریز تر می شوند و باید که بشوند یاد هست آن وقتها تا استاد عینکی ام عینکش را از جیب در آورد و پریشانی من آن کند که نامی را بر نقشه ای بجوید من یافته بودمش . اینک خود بآن روز افتاده ام معهد اپری که

لابد در مر از سه چهار سال دیگر شروع میشود همچون خزان در چشم من دل انگیز است و من ابدا نمی خواهم که روزها برگردند . کافی است ندانسته ها را قدر بدانم . روزیکه برای بازیافتن عینکم بسازمان ملل و

همان اطاق کوچک کنفرانس که موزش متصل و مستطیل و دور تادور بود رفتم احساس کردم یکجا چون تکه ای از این بنای عظیم و بدسیک کنده شده ام و در دیوار بیگانه است .

دیگر آن بحثها نبود در آن اتاق عینکم من بود و عینکم من خفته در جلدش و مستخدمان در بند تدارک کنفرانسی دیگر که حتما با کار ما ربطی ندارد . اگر صدای آشنای کریستوفر نبود غمناک از دور بیرون می رفتم و بگویم که خنده نگهبان و سئوالش که چرا بسفر نرفته ام کمتر از آن ندا در گوشم اثر نکرد .

تالار و راهروهای سازمان پر بود از دانش آموزانی که باد بهران خود بتماشای این کاخ ملل آمده بودند و من احساس کردم آنها همه بهتر از ما با مر سازمان ملل و سر و سامان دادن کره زمین خواهند رسید که گامشان بر چشمان باد ، پای آسانسور ، توی رستوران و کافه تریای طبقه چهارم ، توی اتاقها و راهروها هر که را خواستم دیدم و خدا حافظی کردم .

هنوز آخرین نگاه را که بقالی زیبایی که ایران هدیه سازمان کرده و بدیواری آویزان است می توانم تحلیل کنم تو گوئی بعد از آنهمه خدا حافظ گفتم این تنها آشنائی بود که بمن سلام می گفت و نشانی بود از خانه آرائی و باز آمدن .

روکش صندلی اتومبیل

کالی

خیلی فوری نصب میشود

نمایگاه حرم تیان - خیابان فردوسی جنب کوچه پرن

تلفنهای : ۳۰۴۲۵۰ - ۵۰۵۸۰

ازدواج اقتصادی

— با سرمایه های خارجی

وای بروزی که روشنفکران ما به فیلم های پیتون پلیس بیش از مسائل بنیانی اقتصاد مملکت فکر کنند!

سرمایه داران بزرگ آمریکا را اخیراً رغبتی پدید آمده بر سرمایه گذاری در ایران. در این تمایل دو واقعیت، ایران به عنوان یک پایگاه تولید و ایران به عنوان یک پایگاه تجاری مطمح نظر است اما اجتماع بزرگ سرمایه داران آمریکائی را در تهران نیز ریشه نیازی در خود آمریکادار یکی دور دستی موقع جغرافیائی اتانزونی به بازارهای عمده فروش جهان و دیگری وانفسای مصرف و تورم سرمایه ها و قدرتهای سرمایه ای در آن کشور است.

بنا بر این جای آن نیست که واقعه بزرگ کنفرانس سرمایه گذاری ایران را که امسال در هتل هیلتون برگزار گردید یکطرفه بنظر بگیریم چه در این تصور در تشخیص منافع ملی احتمالاً و در بر آوردن نیازمندیهای فنی جامعه کنونی دچار ذوق زدگی و پیش بینی و نه پیش بینی شویم. نمونه کره شمالی زمین ما بیشترین خشکی های قلمرو انسانی را در خود دارد و حتی اگر از آمریکای شمالی چشم پوشیم این خشکیها بیشترین قسمت جمعیت کره زمین را در خود جمع داشته اند.

درین میان قاره آسیا را این خاصیت هست که نه تنها بیش از نیمی از جمعیت جهان را صاحب است بلکه عرصه چهار میلیون کیلومتر مربعی آن بسبب وسعت و تنوعی که دارد، مواد اولیه زراعی و کانیهای بیشتر و پر ذخیره ای را عرضه میدارد.

ازین رو آسیا به عنوان یک بازار عمده و یک قلمرو پر برکت مواد اولیه همیشه مدنظر و مورد توجه تولید کنندگان جهان صنعتی بوده و هست. گرچه قلمروهای پر جمعیت همیشه قلمروهای پر مصرف نیستند اما قطعاً عدد جمعیت آنها اثر فوق العاده ای بر میزان مصرف دارد که میتوان گفت این مصرف اگر خصیصه تنوع را نداشته باشد خصوصیت تعدد را حتماً داراست.

درین قسمت از جهان مزیتی دیگر نیز هست مزیت مجاورت با اروپا همسایگی با قاره ای که تجریبات فراوان در زمینه های اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در آسیا و میان ملل آن دارد.

اروپائی که مهد صنعت ماشینی است و مظهر تمدن غربی اروپائی که صنعتش همیشه با امید کانی های آسیا و تولیداتش همیشه در آتش اشتیاق جمعیت کثیر آسیا بوده است. که غرب و خاصه غرب صنعتی اروپا غرب نشد مگر بر اساس بهره کشی ازین دو عامل مساعد بازار و مواد اولیه آسیا قرنهای این میزایای آسیا در اختیار اروپای صنعتی و غرب

تازه نفس بوده و آن زمان که برج ایفل ساخته و نمایشگاه صنعتی ۱۸۷۱ در پاریس تریب داد شد این غرب صنعتی تازه نفس چنان قدرتی بهم رسانید که مراحل عالی سرمایه داری و سرمایه سازی اروپای غربی را نشانه بود و شاید به تنها چیزی که نمی اندیشید فطوریک نیم قرن بعد خود و ضعف سخت در دناک یک قرن پس از آن بود.

آنها حتی باور نمی کردند که نوزاد غیر قانونی که با ساز این های اجتماعی از رحم ایشان خارج شده است یعنی آمریکاروزی روبروی آنها ایستد و خود را پیش کسوت جهان صنعتی بدانند و روز دیگر بهانه جنگهای جهانی بدمدیدند و مادر فر توت خود را توانی مالی بخشیدند و باین بهانه نخست طبیب وارد دست بر قلب اروپای بیمار اند و سپس ویرانسخه نوید و چنان رود که اروپا را در انباله رو خود سازد.

راستی سرمایه بر گردش افکند و مغزهای متفکر ویران بخرد و با استفاده از روشهای عقلانی تر هر جا بخواهد آنرا بکشد.

آمریکازاده شد آمریکای نیرومند و مبتکر که گند کارهای اروپا را نداشت و ایده هارامی خرید و بتجارت می سپرد و این تجارت برای او همه چیز آورد و قبل از چیز پول و پول و سرمایه و سرمایه و تولد افزون و افزون تر شد.

و عوارض طبیعی این سرمایه های نقدی و جنسی را بصورت تورم و بحرانهای اقتصادی بر اثر جنگهای که جز آسیا و اروپا و آسیا نرساند از سر گذرانید و بعد از هر جنگ جهانی آمریکا خود را ثنیر و مند تر و کار بر تر و آبدیده تر یافت.

فهم این مسئله مشکل نیست که در هر دو جنگ جهانی آمریکا را به همان اندازه سود رساند که اروپا را زیان.

واقعیات موجود حاصل همین گذشته نزدیک و لکن سخت پرائر است این واقعیت عبارتست از برتری نسبتاً مطلق و در عین حال هراس انگیز اتانزونی در مجموع. آمریکای متحده از تمام امکانات خود چه در زمینه داده های طبیعی چه از لحاظ استعداد های انسانی بفرار خدستی استفاده کرده در عرصه تولید و توزیع زده را بر رقبای اروپای غربی تنگ داشته است؟

امروز آمریکائیانی تنها در وطن خود تولید نمی کنند بلکه بشعاع عملی برابر پنج قاره هر جا میسر و مقدورشان باشد اسباب تولید فراهم می کنند و تورم سرمایه را با همدمای سود می گسترند.

اگر روزگاری اروپای غربی صنعتی ماشینی را بعنوان مظهر تمدن غرب بجهان ارائه داشت امروز روز اتانزونی خود مظهر کمال ماشینیست است.

اگر روزگاری اروپای غربی نطفه سرمایه داری را در رحم بورژوازی فعال خود منتقد ساخت امروز روز باید سرمایه دار واقعی و سرمایه داری تکامل یافته یعنی امپریالیسم را با تمام خصوصیات نیک و بدش در اتانزونی جستجو شود و بالاخره اگر روزی اروپای غربی هر نوع پیشروی و پیشرفت را منحصر بخویش میداشت امروز روز اتانزونی به چنان ابداع و خلاقیتی در عالم توسعه و عمران دست یافته که حیات خود را در آن نمی بیند.

در آن زمان که بازارهای آنها بتمام در دست اروپائیانی بود مراکز تولید فاصله مکانی این مراکز تولید از مراکز عمده مصرف یعنی از بازار فاصله ای غیر عادی نداشتند و اگر هم چنین بود تب سرعت و مصرف چنین بالا نگرفته بود.

در حالیکه امروز کار ما جهان صنعتی در زمینه آفرینش کالاهای تازه درنگ ندارد.

هر روز یک تولید تازه و هر روز یک فروش بی سابقه اعلام میشود مذهب فروش که طی آن گفته می شود «هر روز باید چیزی خرید» و هیچ کس نیست که نتواند زیر بار نوعی قسط برود در حقیقت رونمای تولیدات و التزاید و رنگارنگ دنیا ماست اما امروز آمریکا و اروپا هر دو متوجه شده اند که از لحاظ اقتصادی فروششان همیشه و در هر شرایطی پار سنگین تبلیغات تجاری (تبلیغاتی که محال است از آن صرف نظر کرد) و سود مورد انتظار را نمیتواند بدوش کشد زیرا هزینه حمل و نقل های سریع (سرعتی که باقتضای تولیدات متعدد و متنوع نمی توان از آن چشم پوشید) در غالب حالات سخت افزایش دهنده بهاست و این با فقر جهان مصرف کننده عقب مانده نمیسازد.

به همین دلیل اگر بتوان مراکز تولید را هر چه بیشتر بهای مراکز مصرف و مواد اولیه نزدیک ساخت گردش کار خانات تولیدی بهتر صورت میگیرد و انگهی امروز جهان صنعتی آمریکا در مرتبه و مرحله ایست که مشتری فقیر را نمی پسندد.

بهمانگونه که سوپرمارکتها را نمیتوان در محلات فقیر نشین دائر ساخت کارخانهها را نیز نمیتواند در کشورهای که ضعف فنی و فقر کارگر خیره دارند و قدرت خریدشان پائین است ایجاد نمود بنا بر این جهان سرمایه داران امروز دیگر مطالب هر نوع بازار و هر گونه مشتری نیستند.

بصرف و صلاح آمریکایا هر کشور صنعتی نیست که دیگر کالاها را بزرگ حجم و وزن کم و سود و بازدهی را بدوردوست جهان صادر کند و بهمانگونه که نمایندگانهای صنعتی در سالهای اخیر نشان دادند تولید و صدور کالای کم حجم و وزن و لکن گرانها هزاربار بهتر از مغایر آنهاست.

وقتی می شود کامیون و ترانزپورتور تولید کرد و راحت صادر کرد و گران فروخت چنانچه تولید دیگر کالاها در حدی که صادر می شود در مجاورت بازارهای فروش انجام نداد.

طرح قضیه از سوی کشورهای در حال رشد بگونه ای دیگر است.

این قبیل کشورها تحت فشار خواست ملی و انسانی خود باید بهر قیمت شده خود را از مدار عقب ماندگی بیرون بجهانند این کشورها حتی وقتی که مواد کانی و یا امکانات زراعی مساعد و وافی داشته باشند از بابت منزها و دستهای فعال لنگ می زنند و چون فقیراند باسانی قادر به تهیه و تامین سرمایه اولیه نیستند. تامین سرمایه اولیه را هم نمیتوان کارآسانی گرفت زیرا گاو نر را نمیشود و شید.

چاره درد آنها در بریدن از جهان هم نیست، سرعت تراکم پس اندازها همچنان نیست که جواب عطش ترقی خوانها را بدهد.

این کشورها بهر حال هیچ که نداشته باشند نیروی کار مردم خود و امکانات طبیعی یعنی گونه های از مواد اولیه زراعی یا کانی را دارند چنانچه بهتر که با ارائه آن وارد یک معامله شوند.

بنابراین، دنیای صنعتی کالائی دارد بنام سرمایه و تکنیک و جهان عقب مانده یا در حال رشد کالائی دارد بنام مواد اولیه نیروی کار چرا که با هم در نیامینند چرا که بهم نیاز وینند.

بدیهی است که خواننده با ذهن وقادی که دارد بلا تامل خواهد گفت که درین آویزش و آمیزش برد با کد است اما او را تاملی باید تا به جواب خود رسد و این مقدمه را در ذهن بگذارد که قدرت در هیچ دستی ابدی نیست و خیلی زود دست بدست میشود و دیدیم که در چنگ انگلستان و اروپای غربی هم نماند.

در مورد ایران قضیه حالتی خاص دارد بکشورمانتها به عنوان یک کشور در حال رشد صاحب مواد اولیه و بازاری کار نباید نگاه کرد. اثبات این سخن ساده بهمه خواننده است.

ایران بدلیل موقع جغرافیائی خود یعنی قرار گرفتن بین سه قاره مسلمانیک پایگاه فوق العاده مناسب تجارت بشمارع آسیا و اروپا و آفریقا است.

هیچ کشوری در نیمکره شمالی چنین موقع جغرافیائی ممتازی ندارد. هیچ کشوری بقدر ایران از

هایه های تاریخی و اجتماعی سرشار و غنی برخوردار نیست و بالاخره هیچ کشور بقدر ایران آحاد افراد ملتش اینقدر عطشان توسعه و ترقی و آگاه بر ضعف های فنی خویش نیست و این امری است که بر بازده نیروهای کار می افزاید، ایران بعنوان یک پایگاه تجاری بلطف و به برکت موقع جغرافیائی مساعدش میتواند دروازه صدور کالاها را مصرفی مهم باشد بتمام آسیا و حتی با اروپای شرقی که آمریکائیان بسا آنها با شکل داد و ستدی توانند داشته باشند.

اما ایران در مزیت فوق العاده دیگری هم دارد که یکی وضع خاص رگ های کانیه های آن است و دیگری ثبات سیاسی آن. کانیه های ایران چنانند که بهترین اعتماد و اطمینان را در زمینه صنایع استخراجی بمقیاس وسیع بدست میدهند و از این بابت ایران بهشت سرمایه گذارانی است که در زمینه صنایع استخراجی سابقه کار دارند.

همچنین است در زمینه کشاورزی در زمینهای پاک و روفته و شسته و کانال کشی شده زیرسدهای بزرگ بشرط آنکه مفهوم و معنای واقعی کشت و صنعت (یعنی کشت صنعتی شده و تجاری) را دریافته و مدنظر بداریم.

همچنین حقوق و روستائی بومی را (در صورت وجود) محترم داشته و در پروردن وی و آموختن فنون نوین کشاورزی بوی مضایقه نکنیم.

معذا هر دو زمینه فوق سرمایه های کلان می طلبید که لابد باید از خارج تامین یعنی جلب شود اما سرمایه را خصوصیتی است که جای امن و امان می طلبد و نمی تواند مقیم جائی شود که موجبات سلامت و شریک افزایش و چاق و چله تر شدنش فراهم نباشد.

ایران این امکان را دارد و سرمایه های خارجی سالیانست امنیت خاطر صاحبان خود را در ایران فراهم داشته اند.

چرا که سیاست مستقل ملی خود را باز یافته عقده های حقارت ناشی از نظامهای کهن در روابط تولید را گشوده و روی در انقلابی نهاده که برگشت از آن غیر ممکن است.

تلفیق سرمایه و تکنیک آمریکائیان و علی الاصول خارجیان با امکانات طبیعی و سیاسی مانوعی ازدواج است. ازدواجی که هیچیک از دو طرف نباید منتی را قبول کنند و نمیتوانند در شرایطی کاملا عاقلانه و با حفظ تمام حقوق ملی انجام شود.

مانیک میدانیم که در دین بزرگ آمریکادر حال حاضر تولید نیست در مصرف است اگر آمریکایا بتواند با صدور سرمایه های خود به کشورهای مانند ایران پایگاههای مصرفی برای مراکز پر جمعیت جهان مشترک بسازد بی تردید بخشی از گرفتاریهای ناشی از تورم سرمایه های خود را حل کرده است.

از سوی دیگر مانیک میدانیم که ایران خواستار و دردمند بر نامه های عمرانی پر هزینه و ضعف تکنیک است و اگر با ازدواج با سرمایه های خارجی بتواند موجبات

بهره کشی از منابع و پرورش دست های فعال و مغزهای توانا را فراهم سازد بردنهایی با اوست.

می ماند یک نکته که روشن بینی فراوان طلب می کند و آن هوشیاری فوق العاده در عقد قراردادهاست.

طوری که هیچ دستاویزی برای کشد ساختن چرخهای انقلاب فراهم نسازد. زیرا مانمی توانیم تن بهر نوع معامله و ازدواجی بدیم. بهتر است بهض شرایط را پذیریم مثلاً اولویت را به سرمایه گذاری در صنایع استخراجی و کشاورزی صنعتی بخشیم و پرورش کادر فنی را متعهد گردیم.

و گرنه سرمایه گذاری در زمینه های سبک و زودرس مثل مونتاژ از هر نوع و گونه ای که باشد لطفی ندارد.

همچنین است در زمینه های توریستی که بزعم من رسالت عمده را باید بعهده سرمایه داران داخلی نهاد. بی تردید از آن روزگار که روبرو شدن با بیگانگان ایجاد وحشت کاذب کند و عقده خود کم بینی سیاسی ببار آورد بسیار بدوریم و بر روزگار ما ایران حریف توانائی است برای آنها که قهر نهاسکان سیاسی کشتی جهان را تنها لایق دستهای خود می دانستند.

باید روبرو شد و شریک کرد و با آنها شریک شد و داد و ستاد. اما هشیار بود و از بحث و انتقاد وحشت نداشت. ازدواج با سرمایه های خارجی می تواند خیلی عقلانی صورت گیرد.

این ازدواج اقتصادی است نه سیاسی برای ایجاد چنین شرایطی باید افکار را ساخت و پرورد و موضوع را در سطح روشنفکران به بحث و فحص گذارد و نهر اسید از نظرهای مخالفت و نیالید به نظرهای تعصب آمیز موفقان اگر ملت و حداقل روشنفکران و مدیران فعالان و طلاب امور اقتصادی را معتقد بسازیم خود این مردم هر نوع اخلال را در نطفه خواهند کشت و میدان بفلان عوام فریب و یا همسایه متفق نخواهند داد.

اما اگر در کار ساختن افکار کوتاهی و هر گونه فرصت بحث و بررسی را از مردم سلب کنیم بی تردید کار تونک سوعتقا هم حاجره اذهان را خواهد پوشانید و مباد آنروز که ملت و خاصه طبقه روشنفکر ما به فیلم بیتون پلیس بیش از مساؤل زیر بنائی مملکت توجه مبذول دارد.

آنها سرمایه می دهند و تکنیک ما مواد اولیه داریم و محیط امن

آنها سود می خواهند و ما بهرم برداری از منابع و پرورش کادرهای فنی.

اینها همه شدنی است. اما تحقق این هدفها مستلزم بیداری و آماده ساختن اذهان و امان دادن به بحث و تحقیق و هوشیاری فوق العاده سیاسی است. جزین مباد

دکتر کاظم ودیدی

شرکت تضامنی برادران دوری

Douraghy Bros. & Co. Inc.

ترخیص کالا از گمرکات ایران و حمل و نقل بین المللی

تهران - خیابان سعدی جنوبی شماره ۷۷۲ تلفن ۳۳۳۶۹۸

تراکتور چرخ زنجیری دی ۷ اف کاتریلار پدیدۀ جدیدی است با قدرت بیشتر و تکنیک عالیتر که بمقاطع کاران عرضه میگردد.

نماینده انحصاری ماشین آلات کاتریلار در ایران
شرکت سهامی ماشینهای راهسازی:
تهران خیابان سعدی شمالی شماره ۱۶۸ تلفن ۳۳۶۸۹۱-۷

سری کامل تراکتورهای چرخ زنجیری کاتریلار
برای انجام همه گونه عملیات خاکبرداری و راهسازی
در قدرتهای مختلف موجود است.

تولید و استحکام فوق العاده ماشین آلات سنگین
کاتریلار با سرویس های مجهز تعمیرگاه مدرن و قطعات
یدکی فراوان تضمین میگردد. نماینده انحصاری
کاتریلار در ایران با در اختیار داشتن این نوع تسهیلات
رضایت مشتریان محترم را فراهم کرده است.

ادارات سرویس و قطعات یدکی:

کیلومتر ۱۸ جاده کرج تلفن ۶۵۲۵۹ و ۶۴۸۰۴

شعب: خوزستان - فارس - اصفهان

علامات Caterpillar, Cat و بنام Caterpillar Tractor Co. ثبت رسیده است.

انجمن روزنامه- نگاران کشاورزی

بعد از ظهر روز شنبه ۲۸ شهریور - با دعوت و با همکاری آقایان فعالان انجمن ایرانی روزنامه نگاران کشاورزی جهانی از طرف آقای مهندس اسماعیل بازرگانی روزنامه مجله دهقان روز و رئیس انجمن جهانی نگاران کشاورزی ایران آقای مهندس بازرگان شروع فعالیت انجمن را با اعلام و بیاناتی باین شرح ایراد

ملی شدن منابع آب و آنچه در زمینه ملی شدن جنگلها و منابع طبیعی تحقق پذیر گردیده جملگی حکایت از رهبری خردمندانه شاهنشاه آریامهر و جهاد مقدس ملت ایران برای بقا و افتخار و سر بلندیستن دارد. آنچه در دهه اخیر در کشور ما انجام شده نه تنها نشانه پیوندی با افتخارات گذشته است بلکه در حکم سرمشق روشن و خط مشی صحیح برای ملت هائی است که بخواهند بایک جهش خود را بجه امع پیشرفته و مترقی جهان برسانند

تشکیل انجمن ایرانی روزنامه نگاران کشاورزی که بدنیال تحولات بزرگ اجتماعی و اقتصادی مملکت ایجاد شده در جهت معرفی و شناساندن تحولات بزرگ مملکت در زمینه های اقتصادی اجتماعی - فرهنگی - کشاورزی و سایر میانی اصول انقلاب اصیل ایران تلاش خواهد کرد .

قبل از اجرای همه جانبه اصلاحات ارضی نشریه کشاورزی که بتواند منعکس کننده هدفها بر نامه ها و مسائل کشاورزی و اقتصاد روستائی ایران باشد در بین مطبوعات ایران وجود نداشت در سال ۱۳۳۱ نشریه گلبرگ که باید آنرا به عنوان نخستین نشریه مستقل تلقی کرد بصاحب امتیازی اینچانب بصورت هفتگی و بمدت پنج سال منتشر گردید.

بعد از چندی نیز همزمان با اجرای قانون مترقی اصلاحات ارضی مجله دهقان روز بجای گلبرگ با سبکی جدید و روشی که در بر نامه های انقلابی مملکت بود منتشر شد که اکنون نیز همه ماهه در سراسر کشور بدست روستائیان میرسد .

توجه روز افزون مسائل کشاورزی و اقتصاد روستائی و بر نامه های همه جانبه اصلاحات ارضی موجب شد که همراه با انتشار مجله دهقان روز مجلات و روزنامه های دیگری از جمله مجلات تهران -

اکنون نیست - ثروت ملل - ابتکار - بازار خاورمیانه و بورس - تعدادی از صفحات خود را با انتشار مطالب کشاورزی و اقتصاد روستائی و مسائل مربوط به برنامه های روستا و روستائیان اختصاص دهند بنا بر این بنظر میرسد همکاری و همکاری بین نویسندگان مسائل کشاورزی در جهت شناسائی تحولات بزرگ مملکت و انتشار مطالب مفید در جهت هدفهای تعیین شده موجب تشکیل انجمن روزنامه نگاران کشاورزی ایران را فراهم نماید . از پنج سال پیش شخصاً عضویت انجمن روزنامه نگاران کشاورزی جهانی را که چهارده سال است در دنیا تشکیل شده پذیرفته ام و همه ساله در کنفرانس آنها که در یکی از کشورهای عضو تشکیل می شود شرکت کرده ام و بنفوان آن آگام شده ام این انجمن فعلاً قریب ۲۵ نفر از روزنامه نگاران ۵۰ کشور تشکیل شده و از کشورهای خاورمیانه فقط کشور ایران است که برای تشکیل شعبه این انجمن اقدام کرده است از دو سال قبل فعالیت ما برای تشکیل انجمن ایرانی روزنامه نگاران شروع و پس از طی مراحل قانونی اینک اینچانب افتخار دارد که در این جلسه آغاز فعالیت انجمن روزنامه نگاران ایرانی کشاورزی جهانی را که اساسنامه آن نیز به ثبت رسیده است اعلام نمایم .

رئیس آموزش و پرورش شهریار

آقای حسین شمس المعالی بسمت رئیس آموزش و پرورش شهریار منصوب و مشغول کار گردید .

آقای شمس المعالی از افراد تحصیل کرده و خوشنام دستگاه آموزش و پرورش میباشند که همیشه اوقات با پیروی از منویات شاهنشاه آریامهر در راه اعتدالی فرهنگ ایران کوشیده اند .

مشارالیه که لیسانس زبان انگلیسی از دانشگاه تهران میباشند در سال ۱۳۳۲ وارد خدمت فرهنگ شده و در سمت های دبوری، نظامت و ریاست دبیرستان انجام

وظیفه نموده اند آخرین سمت ایشان ریاست دبیرستان جامی کرج بوده است ما این انتصاب بجا را به جناب بانو دکتر فرخ روپارسی صمیمانه تبریک گفته امیدواریم آقای شمس المعالی بشیوه همیشگی بتوانند در اجرای برنامه انقلاب آموزشی بیش از پیش موفق باشند .

ثروت ملل

ماهانه اقتصادی نافذ و مستند
صاحب امتیاز و مدیر مسئول
دکتر محمد حسین یزدانفر
با همکاری:
عباس داودی

سال ششم - شماره شصت و پنجم
یکم مهر ماه ۱۳۴۹
تک شماره ۲۵ ریال

برای دانشجویان ۱۵ ریال
اشترک یکساله ۳۰۰ ریال
اشترک شش ماهه ۱۵۰ ریال
کوچه برلن - شماره ۵۴
تلفن ۳۱۱۳۴۸
منزل مدیر ۸۸۲۸۸۵
چاپ تابش
تلفن ۳۳۳۵۷۶

هدف از تشکیل این انجمن همانطور که باستحضار رسید شناخت جهانی تحولات ایران و معرفی پیشرفتهای حاصله کشاورزی و ترقیاتی است که بر اساس انقلاب بزرگ اجتماعی الهام بخش از منویات شاهنشاه آریامهر نصیب جامعه مترقی ایران گردیده و حیثیت و موقعیت بین المللی استواری برای ایران ایجاد نموده است .

نویسندگان کشاورزی با ایمان راسخ به عظمت و اثرات سازندگم تحولات اجتماعی که با قدرت و رهبری پیشوای خردمند ایران در جهت پیشبرد هدفهای رفاه و بهزیستی جامعه روستائی ایران تحقق پذیر گردیده برای شناخت هر چه بیشتر این تحولات و شناساندن انقلاب پیروز ششم بهمین دقیقه ای از پای نخواهند نشست توفیق همگی مخصوصاً همکاران عزیز انجمن روزنامه نگاران ایرانی را در کوشش برای بشهر رساندن اصول انقلاب شاه و مردم را آرزو مندیم .

سازمان بیمه‌های اجتماعی

گامی در راه بشهر رسانیدن انقلاب اداری

برداشت

روز پنجشنبه بیست و ششم شهریورماه جاری مراسمی با حضور نزدیک به شصت تن از کارکنان - روسای ادارات و مدیران سازمان بیمه‌های اجتماعی در سالن ششم بهمن این سازمان با حضور رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی برگزار گردید در این مراسم نخست رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی پشت میکر و فن قرار گرفت و طی سخنانی چنین اظهار داشت: همکاران ارجمند نزدیک به یکماه است که سرافراز بخندم در سازمان بیمه‌های اجتماعی شده‌ام بسیار خوشحالم روزی باشما همکاران ارجمند از نزدیک بگفتمگو بهر دازم که مقارن با روزهای آغازی امین سال شاهنشاهی شاهنشاه آریامهر میباشد. فرارسید این روز بزرگ رابه همه دوستان و همکاران ارجمند شادباش بگویم و امیدوارم در این سال بتوانم با همکاری و هماهنگی هر چه بیشتر در راه رسیدن به هدف بزرگ اجتماعی خود یعنی «خدمت به بیمه‌شدگان» توفیق بدست آوریم و در برابر شاهنشاه آریامهر و بیمه‌شدگان عزیز و کارگزاران شریف و زحمتکش کشور سر بلند باشیم

توجه خاص شاهنشاه آریامهر نسبت به بهبود وضع کارگران و بیمه‌شدگان مسئله‌ای بسیار روشن و آشکار است که ایشان در هر موقع مناسب برای این بهبود دستورات سودمندی صادر فرموده‌اند. بدون شك هر کدام از ما این آرزو را داریم که در کارهایمان موفق و پیروز باشیم. بدون شك این پیروزی هنگامی بدست می‌آید که بتوانیم بایکدیگر همگام و هم اندیش باشیم و در راه رسیدن به هدف مقدس خود گام‌هایی سریع و تند بداریم.

امروزه ملت ایران خوشحال و خوشبخت هستند که در روزگار انقلاب همه‌جانبه ایران زندگی میکنند انقلابی که برای بهبود وضع زندگی اکثریت مردم یعنی کشاورزان - و کارگران صورت گرفته است. سازمان بیمه‌های اجتماعی بسیار سر بلند است که در اجرای او امر مطاع ملوکانه و در راه بشهر رسیدن انقلاب بزرگ ایران نقش سودمندی را بر عهده دارد که عبارت است از تامین آسایش و سلامت بخش بزرگی از مردمی که انقلاب برای آنان پایه گذاری شده است بدون شك ماهنگامی سرفراز خواهیم بود که کارنامه‌ای درخشان داشته باشیم. انقلاب بزرگ ایران بدنبال خود انقلاب اداری راهمراه داشته. دستگاه‌های تامین دهنده سر بازان انقلاب خود بایستی از دیگر گونی همه‌جانبه کشور دور نباشند و بتوانند همگام با این دیگر گونی پیش روند.

نزدیک به یکماه است که مفتخر به خدمت مستقیم در این سازمان میباشم. در این مدت خوشبختانه توانسته‌ام از همکاری فوق العاده شاد دوستان عزیز و ارجمند بر خوردار شوم. خوب میدانم که در راه انجام خدمات اداری و خدمات اجتماعی ما بایستی قبل از هر چیز وضع کاری و اداری همکاران را روشن کنیم تا نقائص و کاستی‌هایی داریم که امیدوارم بزودی همه آنها بر طرف گردد و شما دوستان عزیز و همکاران وفادار بتوانید با آسودگی هر چه بیشتر خدمت به بیمه‌شدگان را انجام دهید. در همین مدت کوتاهی که باشما کار میکنم دریافت نموده‌ام که یکایک همکاران در سازمان بیمه

های اجتماعی به پیشرفت این سازمان و پیشبرد هدف مقدس آن یعنی «خدمت به بیمه‌شدگان» علاقه و اعتقاد خاصی دارند. از این روست که امروز از شما خواهش کرده‌ام در این مکان تشریف بیاورید تا ضمن آشنائی با یکایک شما دوستان عزیز بتوانم از نظرات همگی شما برای بهبود دستگاه بزرگ و خدمتگزار بیمه‌های اجتماعی بهره‌گورم.

اینک که سازمان بیمه‌های اجتماعی با رهبری و پشتیبانی‌های سودمند شاهنشاه آریامهر رهبر بزرگوار و دوراندیش کشور - دولت خدمتگزار روزیر کار و امور اجتماعی کارگزاران و کارفرمایان دوران تازه‌ای را در خدمت خود آغاز کرده است برای بهتر شدن وضع کلی آن بهتر دیدم که از نظرات یکایک شما آگاه باشم. شاد دوستان و همکاران ارجمند من هستید که میتوانید با بیان حقایقی - کاستی‌ها و کمبود کارها را در انجام خدمت بزرگی که این سازمان در روزگار انقلابی ایران بر عهده دارید دستگاه را بسوی برتری‌های نوک پیش برید.

انقلاب اداری برای آن پایه گذاری شده است که دستگاه‌ها بتوانند بهتر و بیشتر خدمت کنند و آسایش مردمی را که انقلاب برای آنان پایه گذاری شده است فراهم آورند از این روست که امروز برای دریافت نظرات شما با همکاری سازمان مدیریت صنعتی پرسشنامه‌هایی آماده شده و به شما داده میشود خواهشمندم همه همکاران با دقت هر چه تمامتر آنرا بخوانید و پاسخ دهید بدون

شك این همکاری شما را در راه رسیدن به هدف بزرگ خود یاری میدهم و ما میتوانیم با یکدیگر بدون اصول انقلاب اداری در سازمان خود نقش سودمندی را که شاهنشاه عزیز و بیمه‌شدگان شریف از ما چشم داشت دارند ایفاء نماییم. برای همه شما دوستان و همکاران ارجمند سرفرازی خدمت و سرفرازی در برابر شاهنشاه و مردم را آرزو دارم

سخنان آقای منوچهر نیکپور رئیس هیات مدیره و مدیرعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی در همین ابراز احساسات فوق العاده کارکنان سازمان نسبت به شاهنشاه آریامهر پایان یافت.

در این هنگام کارکنان سازمان به تکمیل پرسشنامه‌هایی که تهیه شده بود پرداختند این مراسم در ساعت چهارده پایان یافت.

پرسشنامه‌ها زیر نظر متخصصین فنی بررسی خواهد شد و سپس برای بهره‌گیری در اختیار مدیریتعامل سازمان بیمه‌های اجتماعی گذارده میشود.

بدون شك با اظهار نظرهایی که کارکنان سازمان مرکزی بیمه‌های اجتماعی نسبت به بهبود کارشان نموده‌اند میتوانند بهتر از این راهها برای مدیران این دستگاه و پیشبرد سازمانی باشد که کار تامین سلامت و آینده بیش از سه میلیون تن از مردم ایران را بهبود دارد.

جنبه‌های توسعه‌ای آموزش فنی و حرفه‌ای

نگارش: دکتر محمد حسین یزدانقر

از انتشارات مجله ثروت ملل اولین کتاب مستند فارسی راجع به تعلیمات فنی و حرفه‌ای در صنعت، کشاورزی و بازرگانی ایران و جهان منتشر شد

فروش در دفتر مجله یا تلفن ۳۱۱۳۴۸ بها ۱۰۰ ریال

the Group's first commitment for family planning (a Bank loan of \$2 million: p. 24) and a number of IDA credit for project preparation (totaling \$9 million on p. 27).

Lending was widely spread throughout the developing world in fiscal 1970 lending by area showed marked increases over the previous year and the 1964-1968 average for all developing areas. Comparative figures for the year under review and previous years are shown below.

Bank/IDA Commitments by Area (\$ million)			
	1964-1968 Average	1969	1970
Africa (chart, p. 15)	161	345	443
Asia (chart, p. 16)	486	788	869
Europe (chart p. 20)	149	180	161
Latin America and Caribbean (chart, p. 25)	310	472	714

As well as sharply increasing its lending operations for physical projects, the Group also continued to expand its technical assistance and other activities during fiscal 1970 (pp. 26-32). The Report notes that many of the year's loans and credits contained allocations of funds for technical assistance: such funds totaled over \$40 million in fiscal 1970 (p. 27).

As already noted, a number of IDA credits were made during the year for project preparation work; in addition, the Bank made one technical assistance grant in fiscal 1970, and acted as Executing Agency for technical assistance studies financed by the United Nations development Programme (UNDP). Many of these studies are designed for early investment follow-up; the Report notes (p. 28) that ten studies completed in this and earlier years had led to Bank or IDA project financing totaling \$919 million as of June 30, 1970.

The Pearson Commission Report, "Partners in Development," was presented to the President of the Bank by the commission's Chairman, Mr. Lester B. Pearson, in September 1969 (p. 31). The Bank's Executive Directors are currently reviewing memoranda submitted to them by the President of the Bank dealing with those of the Commission's recommendations which affect the Bank Group's policies and operations.

A special section of Part II of the Report is devoted to an analysis of the problems associated with urbanization in the developing world (pp. 57-63). Acknowledging its increasing involvement in problems of urbanization, the Bank presents in the Report an outline of its preliminary thinking on this important subject.

The Report shows (p. 37) that the Bank's gross income for fiscal 1970 was \$504 million. At the same time, expenditure rose to a new record level of \$291 million. A major factor in this increase was the higher level of bond and note interest and issuance charges on the year's borrowings, which amounted to \$735 million (p. 35). Administrative costs also rose significantly in fiscal 1970 as a result of

higher levels of activity, which in turn entailed the hiring of new staff. The professional staff of the Bank and IDA has increased by 57% during the past two fiscal years (p. 39) to 1,166 (p. 3).

Despite additional costs, the Bank's net income reached a record level of \$213 million during the year (p. 37). After the close of the fiscal year, the Executive Directors recommended the transfer of \$100 million of this total to IDA as a grant. Agreement was also reached in July of 1970 on a third replenishment of IDA's resources at a level of somewhat over \$800 million a year for three years, beginning late in 1971. The replenishment funds will be provided by contributions from IDA's 18 Part I (donor) countries and three Part II countries, together with a loan from one non-member country (p. 38).

The Bank's activities during its latest fiscal year took place against a background of much solid achievement but a number of continuing problems in the world economic development effort. The achievements noted in the general introduction to the Report include a 6.7% increase in 1969 in the gross domestic product of the developing countries taken as a group, a 9% increase in 1969 in their exports (see Part II of the Report, pp. 42-46), further investment in physical infrastructure and significant increases in agricultural production and advances in industrialization in a number of countries. The Report also notes the increased ability of the developing countries to make productive use of new external capital, public and private, as their managerial and organizational capacities increase, and of infrastructure projects initiated in earlier years coming to fruition (pp. 6-7).

Against this, according to the Report, must be set the persistence of a number of constraints hindering development which have not significantly diminished during the year under review. These include problems of many countries' dependence on primary products for export earnings; of access to markets in the developed world for their exports; of domestic resource mobilization (discussed in detail in Part II, pp. 53-57) and the availability of external funds for new development projects (discussed in detail in Part II, pp. 46-49); and of service payments on external debt in the cases of some countries (discussed in Part II pp. 69-53). The urgent need for new and intensified efforts to deal with these and other problems is sharpened by continuing high rates of population growth in many countries, which put additional strains on already scarce resources.

Nevertheless, the Report affirms the Bank's confidence that the development effort has achieved notable successes and, given the right policies, can continue to do so. It says that the Bank expects its own activities to increase still further during the years to come, in cooperation with its developing member countries and with the development assistance programs of individual developed countries and other international organizations.

Dr. M. H. Yazdanfar Managing Editor and Publisher
 Servate Melal 52 Berlin Street Tehran Iran

Dear Dr. Yazdanfar:

I am taking the liberty of sending under separate cover (airmail) the Annual Report of the World Bank and its affiliate, the International Development Association (IDA), for the fiscal year ended June 30, 1970. I am enclosing herewith a press release on the Report.

Of particular interest to your readers will be the fact that Asia emerged as the principal regional recipient of world Bank loans and IDA credits during the fiscal year ended June 30, 1970. With loans and credits totaling \$869 million Asia accounted for almost 40 per cent of the Bank and IDA lending of \$2,186 million, (excluding a loan of \$100 million to the Bank's affiliate, the International Finance Corporation) during the year.

Iran received two loans totaling \$48.5 million during the year. A loan of \$6.5 million is assisting the Government's efforts to increase agricultural production by providing additional credit for farm development. The loan is providing foreign exchange for a three-year lending program of the Agricultural Development Fund of Iran. The other loan of \$42 million will assist the further development of Iran's road network to meet the rising demands of an

expanding economy. The two loans brought the total of Bank assistance to Iran to \$447.4 million. Soon after the end of the fiscal year, the Bank announced a loan of \$50 million to the industrial Mining and Development Bank of Iran (IMDBI) to help IMDBI meet the major portion of its estimated foreign exchange commitments over the next two years.

Fiscal 1970 was the second year of notable expansion in the World Bank Group's lending activities. The President, Mr. Robert S. McNamara, had stated in his September 1968 speech to the Boards of Governors that he believed the Group should lend twice as much over the 1969-73 period as it had in the previous five years. The Report shows that this target is well on the way to being achieved, with sharp increases in all sectors of Bank/IDA financing during the past two years compared with the 1964-68 average. Comparative figures for the main lending sectors are given in the press release and the Report.

with warmest regards.

Yours Sincerely
 S. Sankaran
 Information and public
 Affairs

BANK/IDA ANNUAL REPORT, 1970

The World Bank Group approved commitments for economic development amounting for the first time to over \$2,000 million during its latest fiscal year, which ended on June 30, 1970. The Annual Report of the Bank and its affiliate, the International Development Association (IDA), released today, records new peak levels of lending by all three members of the Group the Bank itself, IDA, and the International Finance Corporation (IFC).

The year's commitments in member countries totaled \$2,298 million, made up as follows:

World Bank: 69 loans in 39 countries totaling \$1,580 million.
 IDA: 56 credits in 33 countries totaling \$606 million.
 IFC: 29 investments in 19 countries totaling \$112 million.

In addition, the Bank lent \$100 million to IFC during the year.

Fiscal 1970 was the second year of notable expansion in the world Bank Group's lending activities. The President, Mr. Robert S. McNamara, had stated in his September 1968 speech to the Boards of Governors that he believed the Group should lend

twice as much over the 1969-1973 period as it had in the previous five years. The Report shows that this target is well on the way to being achieved, with sharp increases in all sectors of Bank/IDA financing during the past two years compared with the 1964-1968 average. (Comparative figures for the main lending sectors are given below, together with page references to the section of the text of the Report in which 1970's lending for each is discussed:

Bank/IDA Commitments by Purpose (\$ million)

	1964-1968 average	1969	1970
Agriculture (pp. 7-13)	124	367	413
Education (pp. 13-16)	31	82	80
Public Services (pp. 16-21)			
Transportation (pp. 17-18)	362	475	661
*Public Utilities (pp. 19-21)	377	485	654
**Industry (pp. 21-24)	141	241	293
*Electric power, telecommunications, water supply and sewerage.			
**Exclude industrial imports credits.			

In addition to the amounts shown above, the year's loans and credits also included one IDA credit for industrial imports (of \$75 million; p. 24),

سی امین سالروز فرخنده
سلطنت باسعادت شاهنشاه

آریامهر را بملت ایران

تبریک میگوئیم

رشت - کارکنان شرکت سهامی
کشاورزی و دامپروری سفیدرود

شرکت سهامی آرزومان

بمناسبت سی امین سالروز باشکوه

سلطنت فرخنده شاهنشاه آریامهر به

پیشگاه معظم له و خاندان جلیل سلطنت

وقاطبه ملت رشید ایران صمیمانه ترین

تبریکات خود را تقدیم میدارد

سکولهای افتخار و خوشحالی

بانک تهران

در انتظار شماست

بانک تهران این مردم ایران

تا پایان آبان ماه

در بانک تهران حساب
پس انداز باز کنید
و موجودی خود را
تا دوست تومان یا
بیشتر تکمیل نمایید
تا از تمامی جایزه
در قرعه کشی دوم
استفاده کنید.

(حداقل موجودی
برای شرکت در قرعه
کشی یکصد
تومان است)

۲
۷۵۰ برابر موجودی شما
حد اکثر تا ۵۰۰۰۰۰ ریال

۱
یک فرسخ اسکناس
۵ تومانی

۳
دو شیشه هزار و زیان ، دارنده
حساب پس انداز شماره ۸۵۶۱
شعبه مرکزی برنده جایزه تیرماه
بانک تهران

در بانک تهران حساب پس انداز باز کنید و در سکولهای خوشحالی ۱ و ۲ قرار گیرید